2008 Minist de Cultura

Observatorio de San Fernando
BIBLIOTECA
Núm. del Invent. 3445
Secció[illegible]
Carpe[illegible]
Estan[illegible]

Observatorio de Marina
BIBLIOTECA
Núm. 2124

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S[illegible]

2008 Ministerio de Cultura

J. A. [illegible]

Autor: Albumasar

1489 -

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

2008 Ministerio de Cultura

Introductorium in aſtronomiaz Albumaſaris abalachi octo conti nens libros partiales.

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

¶ Incipit liber introductorius in aſtronomiam Albumaſar abalachi.

Pudiannos artium principijs que ars extrinſeca pre
ſcribi ſolet librorū in inicijs: non ſcripto vllo autentico
ꝙ ego mea lingua inuenerim: ſed doctorum tantū ſua
cuiuſqꝫ ſentencia paratur. Apud arabes contra duoꝝ
ſiquidem primum nec aduertiſſe videntur vnqꝫ: tam ꝛ
ſi particulariter vnqꝫ ac ſparſim aſſumāt: noſtro tamē
iudicio non parum neceſſarium. Scōm vero Cōmer-
ticium quidez illis nec ſcripto dignum viſum eſt tanqꝫ
egregium aliqđ inuente ſcripture cōmendarunt. Ab hoc igitur ſcđo genere
huius operis auctor incipiens: ſeptez inquit ſunt omnis tractatus in inicijs
Auctoris intentio: operis vtilitas: nomen auctoris: nomen libri: locus in or
dine diſciplinū: ſpecies inter theoricam ꝛ practicam: partitiones libri. Que
apud nos qñqꝫ partito ſufficiens operis videlicet tytulo: auctoris intentiōe
finali cauſa: materia tractandi: et ordine que omnes fere tam tractatus qꝫ
materie omnis exordio ꝛ neceſſaria et ſufficere videntur: ſuam tamē ſingul'
reddit cauſam. Que cum ego prolixitatis exoſus ꝛ quaſi minꝰ continentia:
cum et hunc morem latinis cognoſcerem preterire volens anio ipſo potius
tractatu exordiri pararem. Tu mihi ſtudioꝝ oīm ſpecialis atqꝫ inſeparabil'
comes: rerumqꝫ ꝛ actuum per omnia conſors vnice miſi memores obuiaſti
dicenſ. Quanqꝫ equidē nec tibi pro a more tuo mi Hermāne nec vlli ꝯſulto
aliene lingue interpreti in rerum tranſlationibuſ abceci, ſentencia quandā
nullatenus aduertenduz ſit ita tamen alienum iter ſequendum videtur ne
precuras. Priſtior nō qui librum hunc in arabica lingua legerit ſi in latina
non ab exordio ſuo qua primum legentis intuitus incidit inceptum videat
non induſtriam ſed ignorantiā putans: et operis forſitan integritatē detri-
menti: ꝛ nos deuie digreſſionis arguat. Parui quidem eſt ipm etiaz laborē
tuo potiſſimū inſtinctu aggreſſus ſim: vt ſi quid ex hoc noſtro ſtudio latine
copie adiciatur: non mihi maius qꝫ tibi merita rependatur. Cum tu quidez
ꝛ laboris cauſa ꝛ operis index ꝛ vtriuſqꝫ teſtis certiſſimus exiſtas: expertus
quippe nihilominus: qꝫ graue ſit ex tam fluxo loquendi genere quod apud
arabes eſt: latine modi congruū aliquid cōmutari atqꝫ in his maxime que
tam artam rerum imitationē poſtulant. His habitis ne longius differatur
ab ipſius verbis tractatus inicium ſumamus. Intentionis inquit expoſitio
rei ſūmam breuiter ꝛ abſolute ꝓponens: diſcentis animum attentum parat
ꝛ docilem. Utilitatis promiſſio laborem alleuans interdū animi quendam
affectum adaptat. Auctoris nomen duabus de cauſis neceſſarium eſt. Tū
vt opus autenticū reddat. Tum ne alij dum vagum et incerti ſit nominis in
incerto aſcriptū iniuſtaz parat gloriaz. Libri nomen intentionis teſtimonio

BIBLIOTECA DEL ...

2008 Ministerio de Cultura

accedit. Locus in ordine diſcendi animū diſcentis: quo lecto quid legendū ſit inſtituens ad diſciplinarum intellectum non inconſulte dirigit. Scientie genus partici omniumqꝫ numerus: ⁊ ex ipſo attentum iter reddit ⁊ docilez. Qm̄ ergo inter oēs huius artis, ſcriptores nullus actenus inuentus eſt qui vel cōtradicentibus reſponderet: vel approbantibus argumentū daret: ad huc nec nullus qui plenarie ſcriberet artem. Noſtra quidem in hoc opere intentio ⁊ illis reſiſtere ⁊ his firmamentuz dare ⁊ integram diuino auxilio artem tradere. Unde non hanc vtilitatem conſequi manifeſtū ſit: ne qui deinceps operam huic artificio dederint: quia diuerſa ex diuerſiſ operibus aminicula neceſſaria ſint vel deſiſtant vel deficiant. Quoniam igitur opus certis: ⁊ auctoris et libri nominibus confirmare neceſſariū duximus hunc tytulum ꝑſcribentes dicimus. Introductorium in aſtrologiaz Albumaſar abalachi. Qua de cauſa ⁊ poſt aſtronomiā in aſtrologiā p̄mo loco legend⁹ ſit in theoricam ſcꝫ hui⁹ artis partem principal'r atqꝫ general'r: editus octo partitionū numero deſcriptuſ: quaqꝫ ſuis differentijs ſubdiuiſa. Partitiōis prime capitula quinqꝫ. Primum de inuentione aſtrologie. Secundum de ſiderum motus effectu. Tercium de effectus qualitate. Quartum de confirmatione aſtrologie. Quintum de vtilitate aſtrologie.

Cap'l'm primū.

PRimuz itaqꝫ: que cauſa: qua ratione hoīem in terra poſitū ad celeſtis conſilia decreta ſcrutanda primum excitauerit: deinde prouexerit exponenduz videretur. Nec enim motu quoqꝫ inprouiſo aut repētina quorumlibet impulſione tm̄ iter arreptum: nec ſine ſūmo ſtudiorꝫ impendio tranſcurſuz videtur. Partimur igitur omne ſiderum ſtellarūqꝫ ſcientiā gemina ſpecie in motū celeſtium ac motuū effectuſ. Prima quidē ſpecies mathemathica vniuerſalis ſapientia vocatur. Integrā eteni perfecamqꝫ tradit ſcientiam quantitatis et habitudinis circulorū motuūqꝫ celeſtium in ſe eiuſqꝫ primum: deinde ad alios tamen vſqꝫ ad terre globum Terre ſiquidez corpus rotundū globoſum: circulus ſuprem⁹ diuina virtute perpetuo ambiens ceteros infra contentos ſuis cum ſperis die noctuqꝫ ab oriente per occidentē integro circuitu ꝯuertit. Unde ☉ per diuerſas terraꝝ partes diuerſis nationibus nūc eleuari ſimulqꝫ occidere: alijs nunc ꝯuerſo ſicqꝫ alijs diez alijs interim noctez eſſe neceſſe eſt. Circulorum etenim inter ſupremum ⁊ terrā motus alijs cum ſūmo: alijs contra. Stellaris vero mot⁹ omne genus fere contra. Supernoꝝ vero motuum quantitatis ⁊ qualitat̄ pars humanis ſenſibus patuit. Unde omnes ſciencie primordium partem rationi tribus ex locis computo proportione ⁊ mēſura: argumentū neceſſe materia infert vbi qui huic ſapientie non concedāt: ⁊ ſenſu debiles: ⁊ rōnis alienos eſſe: ꝯſequēs ſit. ¶ Hanc igitur vniuerſalē ſapientiaz Ptholome⁹ poſt hamū quendā tradit i libro ſuo almageſti, poſtqꝫ ⁊ ego ait Albumaſar

2008 Ministerio de Cultura

in tabulis noſtris maioribus in fine richene elchebir celeſtium diſcurſus ꝑ ſecutus ſum:nos quocꝫ. Secunda vero naturalis in ſuo quidē genere non minus vniuerſalis ſtellarum corpoꝝ naturas et ꝓprietates in ſe primo tunc accidentiū inferioris mundi ducatū partim crebris quibuſdā experimentꝭ: ꝑtim natali ſpeculatione quadū inſeqtur. Ex eo ſiquidē qui varios ſtellarū diſcurſus diuerſe elementoꝝ in rebꝰ elementatis alt̃nationes ſolito certacꝫ lege ꝯſequunt̃. Jd non ſine aliquo natali illarū in his motu fieri neceſſariū videtur argumentū. Eſt igitur huius ſcientie pars que per ſe cōſtans parteꝫ minus manifeſtā ratio nature quodaꝫ ductu conſeqtur:vt qui huic ſcientie ꝯdicant: nec multe eos in his expientie ⁊ rerū nec parū cōſcius eſſe conſtet.

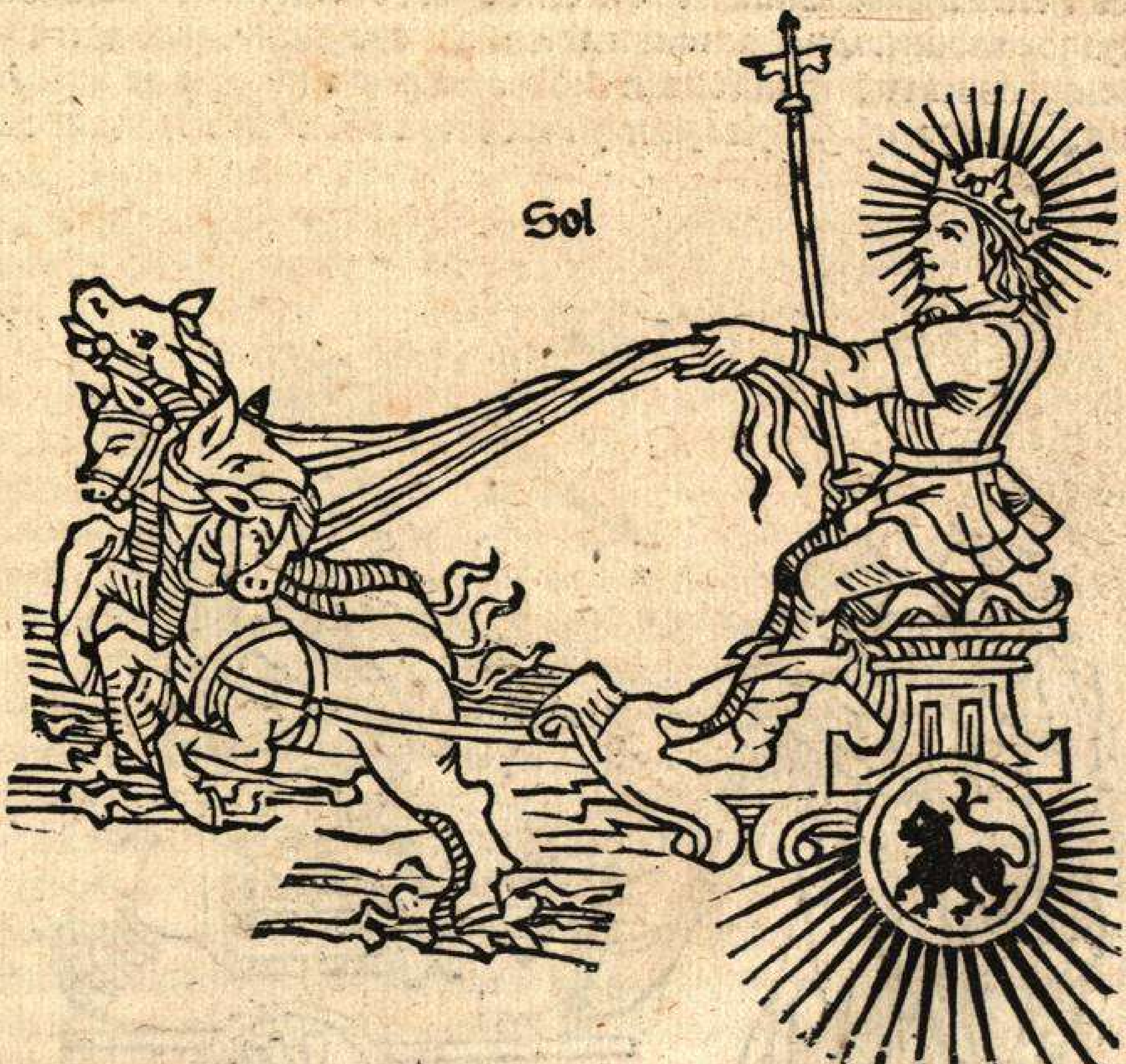

Partꝭ igitur manifeſte lumina principalr̃ vbi oīm celeſtium notabiliora ſunt certa gerunt ſigna:ac primo loco ☉ :nemo ſiquidem ignorat anni tp̄m legittimos ſucceſſus elemēta mōi vſitatꝭ alterationibꝰ afficiētes ordinatos

2008 Ministerio de Cultura

☉ per circuli quadrātes itus atq; reditus ꝯſequi. Deinde per ſingulos etiaꝫ dies atq; horas non nihil noui variiq; motus in rerum accidentibꝰ ☉ ſequi videmꝰ. Quibꝰ ſiquidē oritur aſſentit: deſcēdit occidit: aīantibꝰ: graminibꝰ metallis per ſingulos motꝰ aerē terraꝫ aquā: ipſorūq; naťas ꝛ ſtatꝰ: frigore calore ſiccitate humore inť gñationis ꝛ corruptionis: augmēti decremētiq; alternationes alterat. ¶ Uſq; adeo quidē motꝰ etiaꝫ tam hoim q̄ ceteroꝝ aīalium primum ☉ iter ſequanť. ☉ ſiquideꝫ oriente ſurgere: et progrediunť aſcendente curſu addunt: deſcendēte minuūt: occidente reuertunť. Ac tāq; motꝰ abſente duce geſcunt: ad exituꝫ illiꝰ iterū exituri. In graminibꝰ quoq; ☉ virtus manifeſta quoꝝ gñationes incrementa maturitas ☉ maxime cō-mittanť apparet in quibuſdaꝫ manifeſtiꝰ: vt in ſolſequio ꝛ elmofar herba q̄ arabes herba thelancianila latini neceſſe apiū vocant. nā nec metalle na-turā hanc euadunt. Quedam enim abſentia ☉ coagulanť. quedam radijs confortanť cuius virtꝰ manifeſta in eliodropia gēma necnon quibuſdā .v. noibus ac margaritꝭ. In his igitur hꝰmodi vis ꝛ effectꝰ ſolaris manifeſtiꝰ.

Luna

2008 Ministerio de Cultura

¶ Poſt ſolē ☽ rerū teſtimonio accedit. Nōnullis enim vel de vulgo haut dubiū eſt lunares acceſſus ad ☉ ⁊ receſſus ortꝰ ſcꝫ ⁊ occaſus: incremēta ☽ et decrementa aurarū marium in animalibus et graminibus et metallis qualitatum et quantitatum motus comitari in menſtruis animalis ſubeſt humorū incremētis ⁊ decrementis mariſqꝫ cottidianis: ſeu per ſeptimanas lunationis acceſſibus ⁊ receſſibus. Nōnulli etiam numeroſis obtinent experimentis ex diuerſis ☽ manſionibus diuerſa tempora varijs qualitatibꝰ affici: vt ex hac veterorum ex illa nubium ex alia pluuiarum atqꝫ id genus

¶ Poſt ☉ et ☽ ſtellarum oīum tunc quidam affectus certi ſunt. preter qd vulgo nō adeo ſunt vbi luminū virtus approbati: nequaqꝫ tamen vel vulgo ignotum eſt qualitates temporum inter augmenta ⁊ decrementa ſtellarū quadam in ☉ ⁊ ☽ participatione alterari: quorum motuum niſi hec participatio cauſa exiſteret: nec eſtas eſtate calidior nūqꝫ fieret: nec hyems hyeme frigidior. Certum igitur eſt quibuſqꝫ nationibꝰ per omnia climata rerum generationes ⁊ corruptiones temporum alterationibus moueri. Alterationum autē huiuſmodi cauſam exiſtere ☉ ⁊ ☽ ſtellarūqꝫ aminicula. Primo quidē anteceſſorum longeue vite vigiliſqꝫ indaginis experimentis vſqꝫ ad poſterorum memoriā reſeruatis. Secūdo ex eis que cōſtabat ad ea que minus paterent cognata rerum collatione ingenium puehente. Cum itaqꝫ rationem quide m ingenium promptius concedat: experimentorum etiam cauſas in rerum indagine nō ineptas eſſe aſtruendum videtur. Habet enī omne artificium in ſuo genere de tranſactis ad ea que ſequunt experimentorum fidem. Sic equidē agricola: ſic paſtor: ſic naute ſuo quolibet officio ex quarundam ſtellarum locis horas comodas vel incomodas. Agricola quidē ſementi et inſitionibus paſtor cōmiſcendis gregum armentorumqꝫ ſexibus: ad conceptus ſtabiles atqꝫ partus ſanos. Nauta nihilominus ventos amicos atqꝫ inimicos preteritorum experimentis prouidet: quibus omnibus ſtabilis et ſerioſe indaginis per elementorum motus temporum alterationes ☉ et ☽ atqꝫ ſtellarum curſus experimenta fidem faciunt. In inſitione ſiquidem ex hora temporumqꝫ inſitionis prenoſcit agricola inter arborum genera: has incremento addere: illas fructus accellerare: alias fructibus indulgere: alias aliter atqꝫ aliter. A quo ſi tanqꝫ argumenti locū exquiramus experimentorum vſum nihil ambiens pretendit. Hanc ſecus obſtetricū vaticinijs: quibus experimenta fidem gerunt. Preſciunt ſiquidē experto primum vtrum ne grauida ſit. Secundo ſexū diſcernunt: deinde ⁊ ex pmogenitis quos partus virginales vocant. Utrū ne amplius ea mater paritura ſit preuidentes ipſos etiam partus futuros prenumerāt. Habita nanqꝫ ſuſpitione pregnantis cum id experimento diſcernendam fuerit mā millarum capitella notant. Que ſi ſuffuſa et amplexata videntur: ipſamqꝫ

BIBLIOTECA DEL

2008 Ministerio de Cultura

colore variato: oculis profundis: acie oculorum acuta: albugine plena atqꝫ
turgida: grauidam eſſe ratam habent. Ad ſextum diſcernendum. Utrum
pregnantiſ tractant quem ſi plenum rotundū abilem durū ſenſerint: ipſā maqꝫ
colore mundo maſculū predicant: oblongū laxum ineptū ipſamqꝫ colore
maculato feminā teſtantibꝰ māmillarum capitellis in maſculo ad rubium
in femina ad fuſcum colorem ꝯtrahentibuſ. Alio quoqꝫ modo accepta enſ
inter digitos lac pregnantis ſi ſpiſſum viſcoſumqꝫ ſentitur maſculi ſignum
rarum ⁊ liquidum femine. Item alio: lac nanqꝫ pregnantis ſpeculo ferreo
ſuperfuſum: ſicqꝫ ad radios ☉ equabiliter locatum. Si per horam confluit
in ſimilitudinem vnionis maſculum fert: diffluens et expanſum feminam:
Pariente vero ꝙ̄ primum proles ſupra terram decidit ad caput infantis re
ſpiciunt: ꝙ ſi pilorum congeriem quaſi cirritim videant maſculū deinde pa
riturum preſciunt. Sicqꝫ geminis cirris gemellos. Nam ⁊ domini fortune
proſpere ſignum apud illas: quotiens cum folliculo ſano partus egreditur
deinde future generationis numerum metientes folliculum infant̄ primo
geniti vulue matris inherentem anteꝙ̄ ſoluatur pertractant: in quo quot
tanꝙ̄ nodos ſeu quaſi calculos inueniunt: tot partus futuros numerant:
quibus non inuentis nihil deinde parituram prenoſcunt: nihil in horū ali-
quid dubitātes niſi forte prius aborſu confuſa fuerit. Ad hunc itaqꝫ modū
cum vulgaribus ingenijs experimentorum vſus tante ſit auctoritatis: tum
apud medicos etiam experimentoꝝ certitudine firma cure ſue prouidentia
eſt. prouident hi quibus firmior eius artis experientia eſt inter naturalia ⁊
circa naturam: per anni tempora: terrarum climata: quoddam humorum
genus in corporibus humanis. Ceteris autem cui ceterorum parti vſqꝫ ad
quantum preualeat: deinde quid cui ſalubre quid noxium ipſius etiam in-
cōmoditatis corporee augmenta detrimenta ſtatū alterationes: iuxta qđ
cuiuſqꝫ naturā eorum que nature contraria ſunt paſſiuam vident non na-
turalium inter vtrunqꝫ genus mediante collatione: certis terminis metiunt̄
Id autem eſt per ipſas alterationes elementorū motus: alterationum mo
tuſqꝫ cauſas vires ſtellarum: non motuum experto memorantes vim ☉ ca-
lorem: vim ☽ humorē: motus vtrorumqꝫ ſtellarum et ſiderum cum his per
mixtionem. Hoc ergo artificioꝝ genus quanto vulgaribus dignius: tanto
huic noſtro ꝓpinquius. Eſt aūt medicine in parte dignior officium. Primo
corporum materias elementorum ſcꝫ naturas ſubtiliter perſpicere: deinde
in corporibus ſeruata proporcionabilitate cōmiſcere: cōmixtionum demū
ex naſali neceſſitatis acceſſu atqꝫ receſſu accidentiū motus tractare. ¶ Of-
ficium autē aſtrologie in parte ſcōaria ex motu ſtellarum elementoꝝ motꝰ
temporumqꝫ alterationes atqꝫ tum mundi ipſius tū partium eius: hic gene
raliter: hic ſpecialiter metiri accidentium motus. Ut igitur medicus ſenſibi
libus primū experimentis inſtructus: deinde ad nature ꝓprietates ꝓuectus

2008 Ministerio de Cultura

ſpecieꝝ hanc calidā hanc frigidā ſiccamqꝫ vel humidā morboꝝ huic vel illi
ratum habet accomodā: ſic aſtrnlogus ex ſenſibili quadam experimētorū
inſtitutione ad naturales celeſtiū corporū prouectus. Solem calidaꝫ: lunā
humidaꝫ: ſicqꝫ ſtellarum ⁊ ſiderum cuiuſqꝫ vim ⁊ naturā effectuum ratione
certam habet. Itaqꝫ vulgaria quidem artificia particularia. Medicina ve
ro ⁊ aſtrologia magis vniuerſalis videret̄. eo ꝙ ſui queqꝫ generis integrita
tem amplectit̄: niſi ꝙ aſtrologiā tanto altiorē quanto materie dignioris eſt
eſtimamus. Medicina ſiquidem in elementoꝝ naturis ⁊ in alterationibus
corporūqꝫ ex eius compoſitione ſtatu ⁊ accidentibus exercitat̄: aſtrologia
vero in celeſtiū corporū motu ⁊ naturis atqꝫ per mundum inferiorē effecti-
bus tota conſumit̄. Medicus quidem elementoꝝ alterationibus operam
dat. Aſtrologus ſtellaruꝫ motus ſequit̄ elemētarie ad alterationis cauſas
Sic igitur ⁊ omnibus artificijs ſiderum ſtellaruꝫ ſcia. quantū celeſtia terre
nis preſtant ⁊ genere nobilior ⁊ dignitate celſior inuenit̄. Que cum ita ſint:
quid terreat ſapientem vel ſtellarum motus ſectari vel motuuꝫ effectus ſpe
culari vbi cum anteceſſorū crebris experimentis philoſophorū acutis aſſer
tionibus ſtellarum motus iuxta naturas earundē mundi accidentia con-
ſequi ratum habeat. Quando ex celeſtium conſilijs rerum generationes ſi
ue corruptiones imminere videat tanquā aliqua reuerentia retenta vel cre
dere non audeat ꝙ certū habet vel enūciare vel palam monſtrare poteſt
Quemadmodū enim elementoꝝ motus temporūqꝫ alterationes atqꝫ gene
ralia mundi accidentia. celeſte conſiliū palam ſequunt̄ Sic ſingulos etiam
quorumlibet indiuiduorum per omnē mundū inter generationes ⁊ corru-
ptiones augmēta ⁊ detrimenta omniūqꝫ alterationū motus ex eadem ori-
gine ordinari familiarꝫ toti⁹ ad partes cognatiōis ratio habet Que omnia
experimentoꝝ primum fundamento poſito: cognata collatrix ſtudioſa in-
dago tandem conſecuta eſt: vt ſi quando vel his intercitat error non artis
integritas: ſed artificis ignorantia potius ſeu negligentia arguat̄. ¶ Reſtat
enim artis profeſſor qnociens artificiū ſuſceperit vt ſtellarū ſiderumqꝫ mo-
tibus locis per gradus ⁊ puncta naturis etiam ⁊ affectionibus omnino in-
ſtructus accedat: nihil intermittens de rerum naturis qualitatibus ordini
bus habitu locis temporibus: aptitudine ſtellarū habitudini apportionata
Quibus ſiquidem defuerit imperfectū aliqua in parte labi nihil mirum eſt.
Hic igit̄ error vnde caueri poſſit inſinuemus. Videt̄ enim duabus de cau-
ſis principaliter incidere: tum ex parua cognitione rerum habitudinis in
quibus iudicanduꝫ eſt quid rerum an ſiderum aſcribat̄. Cum ex minus ſa-
na celeſtis conſilij conceptione: vnde plerūqꝫ permixtio confuſioqꝫ ducatuꝫ
accidit ne leuiter elegi poſſit quem pre ceteris ſequamur. Que cum ita ſint
nec in hoc nec in alijs artificijs que ad prouidentiam pertinent qui omnia
conſequi non poteſt pars quam obtinuerit relinquenda eſt. Modice nāqꝫ

BIBLIOTECA
DEL
OSSERVATORIO DE S. [illegible]

2008 Ministerio de Cultura

ſciētie no n modica plerūqꝫ fruges eſt maxime in euentuū prouidētia. Ui/
demus aūt ꝛ medicos ꝛ alios id genus in ſuo quoſqꝫ artificio nōnunqꝫ de/
cipi. Nec tamē ideo vel opem ipſorum recuſari vel artem diſplicere: quāqꝫ
aliorum artificum error quā aſtrologi in curia ad pniciē procliuior. Me/
dici ſiquid ē fallacia mortis ſepe cauſa fit: ſubauđ naute interitus aſtrolo/
gi errorē ad maximū ſepe in ſcientia reprehenſio conſequit̄. Cum igit̄ ex ar
tis huius ꝛ veritate maius cōmodum ꝛ fallacia minus incōmoduꝫ ſequat̄.
Nec diſplicere cuiqꝫ artē conuenit: ꝛ profeſſoribus ſūmope ſtudendū ne ob
culpā cuiuſqꝫ ars innocēs infeſta reddat̄.

Capl'm ſecūdū. De ſiderū motus effectu.

Nunc aſtroꝝ effectus ſpeculari cōuenit premiſſo quod in om/
ni tractatu fieri debet vt inter inicia diſponat̄ id de quo agat̄
Sequimur a primordio tractatus ſtellarum ducatus p mun
dum inferiorē ad omnē rerū generationē ꝛ corruptionē ſuc
cedit ſpeculatio ſideree nature omniſqꝫ habitus ꝛ affectionis
Cohercemur aūt quatuor terminis omniū rerū ſciētiam cir/
cūſtantibus. Prim⁹ quidē quo querit̄ inuentū ne eſt ꝙ tractat̄ nec ne. Se/
cundus quid. Tercius quale ſit. Quartus quare. Omnis ergo inuentionis
origo prima ſenſuū eſt: monet enim ſenſus opinionē. Unde ad rōnem intel
lectu dicto fit aſcenſus. Eſt ergo vt docuimus inuētionis aſtrologie. prima
cauſa viſus. ſecunda ratio conſecuta eſt vt hinc etiam ad alium quēdam ce
leſtis ſecreti intellectū artis perfectio conſcendat. ¶ Omnis vero philoſo/
phie ſuperneqꝫ indaginis auctoritate ꝛ ratione conſtat ſubſtantiā ſtellariū
corporum nec ex aliquo elemētoꝝ huius mundi effectā nec ex pluribus vel
omnibus congeſtam. Si enim ex his elemētis eſſet eam elemētarie prolis
neceſſitates cōſequerent̄: generatio corruptio augmētatio diminutio reſo/
lutio cetereqꝫ id generis alterationis: que cum illic aliena ſint tam circuloꝝ
celeſtium qꝫ ſtellariū corporū ſubſtantiā ex quinta quadā alia natura con/
ſiſtere ratio concludit. ¶ Qualitas aūt eorum corporū in forma eſt. Sunt
enim corpora ſperica perlucida naturali motu degentia. Quorum motuuꝫ
eaꝫ neceſſariā intelligimus cauſam vt ſuperioris eſſentie motus inferiores
naturas agendo miſceret. Que cōmixtio ad omnē generationē neceſſaria
erat. vnde philoſoph⁹ tandem intellexit inferiorē mundū ſupiori neceſſita/
te quadam ligatum qui naturali quodam motu voluit̄: habentē hūc trahe
ret. Superior etenim mundus inferiorē perpetuo ambiēs cum ſibi alliga/
tum trahat motus mundi materias agitans actus ꝛ paſſiones miſcet gene
rationum omnium cauſas. ¶ Motus autē celeſtibus non niſi circularis
aptus erat. Nec enim perfectus eſt niſi circularis qui cum cauſa principio
quā fine careat: neſcio qua parte quietē admittat: aliis nāqꝫ motibus cum
ſic principium ꝛ finē habent quo cum pueniant ſiſtere neceſſe ſit. ¶ Inferio
ris autē mundi corporum duo ſunt motus alter rectus finem habens quo

2008 Ministerio de Cultura

cum perducant̃ ſiſtant vt ignis ⁊ aeris ſurſum terre ⁊ aque deorſum. Alter vo circularis qui reſolutiones atqꝫ alterationes ex alteris ĩ altera rurſuſqꝫ ex illis in hoc circumagant. Hunc itaqꝫ motum ambientes mundi motus trahens in rerum generationes ⁊ corruptiones agit. Sunt enim generationes in elemeutis .i. potentialiter potentia reſolutio vero ex alteris in altera genituram actu inſtaurat, verbi gratia. In ligno fumus potẽtia quẽ ignis in lignum agens actu ipſo generat.: haut ſecus generatio quidem ⁊ corruptio in elementis potentia quas motus ſiderum elementa alterando in inuicem reſoluens in rem ipſam producit. Omnium autem huius mundi corporum alterius in alterum actus bipartitus reperit̃: aut amborum contactu: aut inter vtrũqꝫ mediante aliquo. Contactu quidem vt ignis in materia exuſtionẽ facit: mediante vo alio tripartitus. Primus arbitrio vt cum mouet̃ alterũ ab altero per mediũ vtrũqꝫ extremorũ ſimul contingens: aut inter vtrũqꝫ intercedẽs. Secundꝰ natura: vt cum ignis aquaꝫ mediante calore calidam reddit. Tercius intrinſeca proprietate quadam: vt ſcilicet lapis magnes ferrũ trahit ꝑ mediũ aeris interuallũ: eo ꝙ lapidis id agẽdi virtus ineſt ⁊ ferri natura eius actionis paſſiua qđ nihilominꝰ fit vel alio corpore interpoſito vt lamina cuprea atqꝫ id genus ſed ⁊ ꝯtactu accidit ꝙ dũ lapis ferrũ trahit ⁊ materiã aliã plerũqꝫ ferro coherẽtẽ trahi: hicqꝫ modus alterũ in alterũ nature ꝓprietate quadã agendi in multis taꝫ herbis qꝫ lapidibus inuenit̃ vt colofoniũ ignis oleum .i. ebñtoꝝ olitẽ nouit. Hoc igit̃ modo celeſtis eſſentia in inferioris mũdi naturã agere oĩno videt̃. Quoniã ⁊ illiꝰ nature nec huiuſmõi virtus ineſt ⁊ huiꝰ natura eiuſmodi virtutis receptiua ex quo actu ⁊ paſſiõe mũdi nã ꝑmixtio fit generationũ oĩuꝫ mat̃. Cum igit̃ aſtra generationis reꝝ cauſa ſint: ea generationis eiuſdẽ ducatũ obtinere cõſequẽs eſt. Sunt vero nõnulli qui quod ab alio quodqꝫ propter aliud fit idem putant nec quicqꝫ ab alio per diſtantiam interuallum fieri poſſe autumãt eẽ quos ſunt huiuſmõi motuum tres diuerſitates. Primum ꝙ facit ſecũdũ ꝙ faciẽte fit: terciũ ꝙ ex aliquo ꝯſequit̃. Facere vo duobꝰ modis arbitrio ⁊ natura: arbitrio vt ire ſtare ſedere. Natura vt ignẽ vrere. Fieri qꝫ ſimilit̃ arbitrio iteꝫ ⁊ neceſſitate: arbitrio vt lr̃aꝫ ſcribere. Neceſſitate vt materiã igne aduri qđ vo propter aliud fit ab his diuerſuꝫ. Nec eniꝫ faciẽte alio fit: ſed alio precedente nec quadã cognatrice conſequit̃ verecũdiaruborẽ: timorẽ pallor. Muſica modulamina animi corpiſqꝫ motꝰ conſoni: ad hũc ergo modũ celeſtia corpora cũ ſuꝑ hũc mundũ motu naturali ferunt̃ conſequunt̃ alligati ſibi inferioris mũdi elemẽtoꝝ motꝰ naturales: generatiões reꝝ ⁊ corruptiões ꝓducẽtes: exẽpli gr̃a: Sole primi circuli quadrãtẽ ꝑ agrãte elemẽta calidis ⁊ humidis qualitatibꝰ tpari videmus. Sicqꝫ terrã ⁊ arbores herbis ⁊ folijs veſtiri: floribꝰ adornari: reꝝqꝫ aliarũ corruptiones aliaꝝ generationes atqꝫ ad hunc modũ: nõ ex ſolis aliqua deliberatione ſed diuinitꝰ inuĩcto officio eũdi ꝑ circulũ reꝝqꝫ natura eiuſmõi moribꝰ adapta eſt

BIBLIOTECA DEL OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

Poſtremo philoſophi ſermonẽ ſubiungimꝰ quoniã circulus mouet̃ cauſaꝫ
mouentẽ habere neceſſe eſt: quã niſi intelligamus ad infinita deducemur:
circuli vero motus infinitus q̃ꝓpter virtutẽ mouentẽ infinitã eſſe cũqꝫ in
finitã ⁊ incoꝛpoꝛeã. Sic igit̃ cauſam omnis alterationis ⁊ coꝛruptionis ex/
traneã eſſe cõſequẽs eſt.

Capitulũ tercium De effectuũ qualitate.

QUatuoꝛ ſunt genera extra que nulla inferioꝛis mũdi rerũ ſpe
cies gbꝰ exponit̃ facile pateat qꝺ ſiderũ vires de huiꝰ mundi
accidẽtibꝰ eligerit: Sũt aũt hec: foꝛma: materia: cõpoſitio: cõ
poſituꝫ. ¶ Utemur igit̃ loquẽdi apud pħos viſitato mõ quo
foꝛmã humanã dicũt eã qua oẽ huiꝰ ſpeciei indiuiduũ hoc di
cit̃ equina equꝰ. Materia ṽo ſeu natura q̃terna: terra: aqua
aer: ignis. Cõpoſitio aũt elemẽtoꝝ incoꝛpibꝰ armonia. Cõpoſitũ ṽo ꝙ huiꝰ
modi cõpoſitione effugit̃ qualia ſũt oĩa animãtiũ germinũ metalloꝝqꝫ coꝛ/
poꝛa. In oĩbꝰ igit̃ coꝛpibꝰ his que ſentimꝰ quatuoꝛ hec genera inueniũt̃. pri/
mũ ꝙ cõpoſitũ eſt: ſecũdũ cõpoſitio. terciũ natura. quartũ ſpecies: his ita cõ
poſitis cũ pħi ſermonẽ ſubiungimꝰ: oĩs geniti genitricẽ eam antiquioꝛẽ eẽ.
genitũqꝫ ad eſſe depħẽſionẽ ducere: verbi gr̃a. Suſtento ſuſtinẽs antiquiꝰ
vt terra terrenis coꝛpibꝰ. Sic ergo cõpoſitis tũc materie antiquioꝛes ſint.
Erũt quidẽ genera ⁊ ſpẽs aĩaliũ germinũ metalloꝝ in natura potẽtia actu
uero Tandẽ vt cõpoſitio ſucceſſit Nec vero cõpoſitio niſi cõponente aliquo
cũqꝫ modo veticũ ne cõpoſitũ ſui cõponẽs aut ſibi materia ſit que cũ ita ſint
eſt habere genitoꝛẽ: omne genitũ oẽqꝫ cõpoſitũ cõpoſitoꝛẽ diſcernentẽ int̃
genera ⁊ ſpẽs omniũ. Hinc ergo cõſtat opificẽ genitoꝛẽ ⁊ diuerſitatis dein
de ſideris motibus nature ducatũ cõmẽdaſſe. Celeſtis ſiquidẽ motus vir/
tutẽ cõpoſitiõis huiuſmõi atqꝫ differre cãm eẽ ex antedictis collectũ eſt: ſo/
lo ꝙ in cõpoſitione indiuiduarũ atqꝫ differẽtijs ſpecierũ ꝑpotẽte vtpote aĩe
coꝛpiſqꝫ ſpãliter armonia cõciliãte. Cũ igit̃ omne cõpoſitũ ex foꝛma ⁊ mate
ria conſtat. Foꝛma tñ prioꝛ quaſi cõpoſitis adaptã ſibi materiã exquirit vn
de in pħia foꝛma quidẽ artifici: materia ṽo inſtrumẽtis compat̃. Ut enim
diuerſi artifices ſuis quiqꝫ inſtrumẽtis opant̃ nihil alienis egentes. Opus
aũt nõ inſtrumẽtis ſed artifici aſcribit̃ ſic diuerſe foꝛme nec hoc belua: auis
ꝙ enim de natura homini aptum alienũ eſt belue. Sicqꝫ aliud belue aliud
aui. Aſſumit eni humana foꝛma de naturis calidum humidũ ſicqꝫ de cete/
ris ꝙ ſubtilius aptumqꝫ recipiende anime rationali motibuſqꝫ erecte ſtan/
di ſedendi atqꝫ id genus. Foꝛma vero calidum ſiccum vnguibus dentibus
barbatibus atqꝫ aſperitati aptum: beſtie foꝛma frigidum ſiccum calci vngu
lis atqꝫ tibijs idoneum. ſicqꝫ omnis foꝛma ꝙ ſibi de materia patiente con/
gruum eſt trahit. Ita ergo omne compoſitum nõ materie ſed foꝛme aucto
ritate pꝛincipaliter aſcribit̃. Hanc igitur vt cognitis omnibus que in rebus

2008 Ministerio de Cultura

compoſitis huiuſmōi principia pariūt facile ītelligat̃ quid aliūde obueniat ꝙ ſtellarū virtuti relinqui neceſſe eſt. ¶ Primo materiarū quatuor ꝓprie-tates tribus differētijs diſtinguimꝰ. ¶ Prima eſt qualitatū cōtrarietas vt caloris ⁊ frigoris. ¶ Secūda eſt alteriꝰ in alterū reſolutio: vt terre in aquaꝫ aque in aerē: aeris ī ignē: ſicꝫ ecōuerſo. ¶ Tercia eſt augmēti detrimētiꝫ receptio. Eſt enim aeris pars parte humidior: terre ꝑs ꝑte ſiccior. ¶ Forme quocꝫ tres alie ꝓpriet ates ab his diuerſe. ¶ Prima ꝙ nulla forme ineſt cō-trarietas nec homo in eo ꝙ rōnalis mortalis eſt rōnali vel mortali conſtat cōtrarius. ¶ Secūda ꝙ nō reſoluit̃ altera in alterā: vt homo nūquā fit aſi-nus. ¶ Tercia ꝙ nec augeri nec detrimēti capax: nec enī homo hoīe magꝭ minuſve rationalis vł mortalis: his igit̃ omnia oībus corporibus ex his in eſſe principijs cognoſcimus ꝙ in rebus contrariū reſolutorium creſcēs de-creſcens reperit̃. vt homo nunc calidus nunc frigidus nunc ex calido in-frigidū trāſiens nūc magis nūc minus calidus vel frigidus ex materia eſt. ꝙ vero oppoſitum his in ſuo genere ex forma eſt: ꝙ itacꝫ nec ex materia eſt nec ex forma ineſt: tamen quia nihil eſt cuius ortuꝫ legittima cauſa ⁊ ratio nō precedat nec preter hoc in inferiori mundi parte quicꝫ ꝙ cauſe locum optineat ſupſtes id celeſtem potentiā cōſequi neceſſe eſt. Id aūt eſt ut ge-neris a genere ſpeciei a ſpecie indiuidui ab indiuiduo diuiſio ⁊ diſtātia vt anime corporiſcꝫ armonia aliacꝫ accidētia īnumera: vt ſexus: diſcretio for-me: ⁊ habitudinis decor vel turpitudo ſtature īequalitas: varij colores: di uerſi mores: atcꝫ id genus. Omne igit̃ indiuiduū ex tribus principijs cōſtat proprietatibꝰ forme proprietatibus materie ſiderum effectu. Ea ergo que ſm effectuꝫ aduenīūt: diuerſos eoꝝ ducatus ſequunt̃: alios proprios alios cōmunes: vt ſol dux ſingularis vite generalis omniū animātium: mercuriꝰ hominis. Cum itacꝫ ſtelle rerum ſingnlaris ducatus cōceſſum tamē in cōi bus officijs aliarum participatione aſſumit vt hominis vnius generalem ſubſtantiaꝫ ſol ſingulariter ducat ſpecialem. Mercurius tamen in cōibus perficiēdis ceterarū cōſilia aſſumit. Erit ergo ſolis in vno homine ꝓprius ducatus ſubſtācie animalis. Cōmunis vero cordis ⁊ cerebri. Mercurij ſin gularis ducatus ſubſtātie humane cum participatione vero oris ⁊ lingue. Cuꝫ cereris in participatione aſſumptis: ſaturno ſplen: ioui epar: marti ſan guis: ſicꝫ cetera ceteris cōcedūt ſic in omnibus corporibus ſuas quicꝫ par tes omneſcꝫ proprietates ⁊ accidētia gemino ducatu vēdicāt: que ſi ex di-uerſo ducatu nō cōſiſterēt nec ex diuerſis ea partibus qualitatibus ꝓprie-tatibus aut accidētibus cōſtare poſſibile eſſet. Nūc autē in rerū ducatu eſt ſtellarū: alij genus: alij ſpecies: alij indiuiduū tempoꝝ alijs atcꝫ alijs quali tatū quātitatū ceteroꝝcꝫ accidētiū aliud atcꝫ aliud cōcedat. Hinc eſt ꝙ cō templacionū etiā in indiuiduis ipſarūcꝫ naturaliū proprietatuꝫ alias alijs preeſſe videmꝰ: ꝙ nequacꝫ materialis formaliſve potēcie ſed ſideree virtutꝭ

BIBLIOTECA DEL OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

intelligit̃. Nō ꝯnaturalis ſibi alicuius ſeminis origine ſed archane cuiuſdā proprietatis motu. Sūt enim qui putant nihil niſi ex nature ſue ſeminis reſolutione procreari contra quos eſt bipartita procreandi lex. Cum enī omne corpus ex quatuor elemētis compoſitū cōſtat: aliud tamē ex genere ſui ſemine origine ſumpta in natura ſua procreat̃ vt homo ex homine in homine. Arbor ex ramunculo inſita: ariſta ex grano recepto: aliud ex aliquo ſui ſemine genereve ſuo: ſed materie coeūtes pariūt gramina arbuſta idqꝫ genus. Gemme quoqꝫ ceteraqꝫ metalla que ex diuerſis vaporibus congelant̃ Animaliū etiaꝫ nōnulla tam ex aeris tam ex aquaticis ⁊ terreis: vt ſunt muſce: rane: pulices: atqꝫ id generis que omnia elemētorum quoſdam motus temporūqꝫ viciſſitudines nō ex aliquo genere ſui in natura ſua ſemine procreata ſequunt̃.

Capl'm quartū. De confirmatione aſtrologie.

His ad hunc modū ordinatis nūc in aſtrologia rō danda ſimulqꝫ cōtradicētibꝰ respondēdū videt̃. Sunt enī qui ſidereis motibꝰ vim ⁊ efficatiā negāt decē ſectis diſſidētes Prīe q̄dez ſn̄ia in illū penitꝰ ſtellis ducatū ēē ad vllos effectus: aut corruptiones rerū mundi ſublunaris quibꝰ oīs antiqua auctoritas rn̄det. Oīs ſiquidē ſube gemino impulſu agitare motū naturalē in re altera cognatis vinculis ipſi alligata naturalē reſolutionē faciat neceſſe eſt. Q̄ cū ita ſit cū motū eiꝰ reſolutōis cām ipamqꝫ eius cauſe effectū eſſe cōſequēs eſt: hoc etenī modo ignis motus naturalis in materia cognate receptionis: naturalē reſolutionē facit exuſtionē dico. Eſt igit̃ ignis q̄d exuſtionis cā: exuſtio vͦo huius cā effectus. Ad hūc itaqꝫ modū corpa celeſtia cū mundū inferiorē gemina ambiant naturalē eoꝝ motuꝫ in elemētis huius mundi naturaliter illis annexis circularis alterius in alteꝝ reſolutio generationis omnis ⁊ corruptionis nam nature cōſequit̃ cum itaqꝫ motus celeſtis elemētarie reſolutionis cauſa ſit. Hec aūt reſolutio effectuū ⁊ corruptionū eoſdē etiā effectus ⁊ deſtructiones p̄uios celeſtis motus cōſequi neceſſe eſt. Q̄ enī alteriꝰ corruptio idē alteriꝰ eſt generatio: ligni ſiquidez exuſtio carbonis effectus eſt: carbonis corruptio cinerē generat. vn̄ apud ph̄os verbū vſitatū ſtellarū naturalis ꝑpetuus: nature effectus ꝑpetuus. ¶ Secū de ſecte opinio: ſtellas ducatū habere ad res generales atqꝫ vniuerſales: vt genera ⁊ ſpēs reꝝ: vt temporū alterationes: vt elemētoꝝ reſolutiones atqꝫ id genus: nō autē ad indiuiduas resve ſingulares earūve ꝑtes aut proprietates ſingulas. Contra quos ꝙ in omni philoſophia ventilatū eſt. Quoniā omne huius mūdi corpus ex quatuor elemētis cōpoſitū cōſtat. In omni ſiquidē corpore ſentiunt̃ ſtellarū motus cum illis p̄fuerint ⁊ his p̄eſſe habēt. Cū enim motus celeſtes elemētarie reſolutionis cauſa ſint: reſolutio vͦo generationū eaſdē generationes eoꝝ etiā motuū effectū ēē cōſequēs eſt. Itē

quoniā nihil generibus aut ſpecieb⁹ cōuenit q̄ indiuiduis alienū ſit cū cōce
dūt aīalis hoīs ve ſubſtantiā proprietates ⁊ accidētia ducatuȝ neceſſe hūt
et ſocrij ⁊ tulij ſubſtantie habitudini colorum habitudo affectioni ducatuȝ
p̄bere.cum ad oīm genera ⁊ ſpēs ducatum erigant. ¶Tercia ſecta ſubtilio
ris opinionis:vel argumētoꝝ ſimilitudine quadam omnē aſtrologie effica
ciam eripere laborat q̄ ex parte aſſumens ſtellis ad vtrumqȝlibet effectum
negat. Id ergo cum aſſequi nequeat euenit vtroqȝ:in feſto tanti labore fa-
tigata deficiat. Nos enim expoſita primuȝ opinione eorum quilibet negāt
eidem ſtatim opinioni cōtradicētes vtrumlibet affirmabimus deinde ſtel-
larum etiam motus ad vtrumlibet ducere demonſtrabimus. Aiunt enim
qui vtrumlibet aſſumētes aſtrologiam inanem reddere conant̄. Quoniaȝ
omnium huius mundi reꝝ tres modi ſunt neceſſarij vt ignem eſſe calidum
impoſſibile vt eē frigidum:vtrumlibet vt hominē ſcribere. Nec ſtellaꝝ effe-
ctus vnquā viſibilis eſſe poteſt. Aſtrologie officiuȝ ſupuacuū ⁊ inane. Huic
ꝓpoſitioni cum nōnulli aſtrologoꝝ primi ſecundi ob minus firmam niſi co
gnitionē ſatis rn̄dere non poſſent cōcluſionis in cōmodū:diffugiētes indu
cti ſunt:vt nihil vtrūlibet crederēt. Sicqȝ dum minus fugerēt in maius in-
ciderunt. Cumqȝ alterū alteri cauſa eſſet: gemino aggere erroris cumulus
accreuit. Viſum eſt igit̄ illi⁊ duos tantū eē modos neceſſariū ⁊ impoſſibile
Quicquid enim vt aiunt ſic vel futurū eſt inter ſic ⁊ nō eſt. Sic vo ad eſſe nō
autē ad non eē:eē igit̄ neceſſarium eſt ⁊ non eē impoſſibile: eſſe nanqȝ ⁊ nō
eē contradictoria circa idē ſimul nunquā vera:ſed alterū ſemꝑ verum alte
rum ſemꝑ falſum. Qꝛ ergo ſic eſt neceſſariū eſt q̄ nō impoſſibile. vnde nihil
hominū deliberationē relinquitur ſed vel ex neceſſitate coactos facere vel
impoſſibilitate prohibitos non facere. ¶Quib⁹ ph̄s obuiās primū verboſi
tate eoꝝ validis argumētis cōfutata argumētoſaȝ vtrūlibet affirmationem
ſubiungēs ait. Omne vtrūlibet aut neceſſariū quidē aut impoſſibile ꝯſequi
Cui⁹ in vtrūlibet cōfirmationē hec argumētatio prima:quoniā oīs neceſſa
rij ⁊ impoſſibilis cognitio naturalis:trib⁹ tꝑib⁹ diſcernet̄ p̄nti p̄terito futuro
Vt ignē fumus ⁊ ſemꝑ fuiſſe calidū ⁊ eē ⁊ futurū eē:nec frigidū fuiſſe vnqȝ
nec vnqȝ futurū. Accidētales vo nō ita:ſcim⁹ enim hominē ſcripſiſſe vel ſcri
bere nō vo ſcripturū ſcimus:fieri nāqȝ poteſt ſcripturū:fieriqȝ non ſcripturuȝ
id ergo nec impoſſibile nec neceſſariū:fieri namqȝ pōt ⁊ non fieri. Eſt igitur
vtrūlibet. ¶Scd̄a argumentatio ē:neceſſariū ⁊ impoſſibile in omni genere
⁊ ſpecie equaliter ſunt. Oēs ſiquidē homīes equalit̄ mortales totuſqȝ ignis
e qualit̄ nō frigidus:vtrūlibet vo nō ita vt hō ambulās:homo nō ambulās.
Itē nec neceſſariū nec impoſſibile alterat̄:vtrumlibȝ vo mobile vt de motu
ad quietē ⁊ ecōuerſo. ¶Tercia argumentatio eſt:qm̄ in his que ꝓponunt
quiſqȝ primuȝ cogitat ac conſulit vtrum ne fauet aut vitet. Deinde quando
qualiter vbi atqȝ id genus. Omnia primum cogitatione atqȝ imaginatione

2008 Ministerio de Cultura

preſcripta:tum demũ actu ipſo deliberationẽ auctoris cõſequit̃. Neceſſariũ
aũt ⁊ impoſſibile nec cõſilij nec deliberationis egent. Nihil eniꝫ vllo ſtudio
adiciente. natura ipſa dat certũ ignẽ cremare nec vnq̃ꝫ frigere vtrũlibet eſſe
cõſequẽs eſt. ¶ Quarta rõcinatio eſt ꝙ omniũ neceſſario ⁊ impoſſibili vna
tm̃ vis ⁊ ſimplex. Alteri quidẽ eſſe tm̃ alteri vero nũq̃ꝫ eſſe. Rebus auteꝫ q̃ꝫ
plurimis vim geminã videmus vt eſſe vel nõ eſſe:⁊ ita eſſe aut nõ ita:vt au-
ra nũc calida nũc frigida:nunc magis nũc minus eſt igit̃ vtrũlibet. Q ergo
philoſophus diffinit. Omne vtrũlibet neceſſarium vel impoſſibile conſequi
huiuſmodi eſt. Quoniã omne ꝙ in arbitrio ⁊ deliberatione eſt vt ire ⁊ non
ire:anteq̃ꝫ fiat poſſibile eſt. Factum vero neceſſariũ:impoſſibile vero in pte
altera ſimiliter. Cum ergo cõſtet vtrũlibet cõſtabit etiã ſidera tribus rerum
modis ducatũ prebere neceſſario ⁊ impoſſibili vtrũlibet:vt eniꝫ omne hui⁹
mũdi corpus ex quatuor elemẽtis cõſtat in omni ſiquidẽ vt deinde eſt in-
ueniunt̃. Omne vero elemẽtum ⁊ ex altero ⁊ in alterũ reſoluit̃ ⁊ augmenti
atqꝫ detrimẽti capax eſſe neceſſe. Etiã ipſa corpa hominibus eſſe reſoluti-
ua augmẽti atqꝫ detrimẽti receptiua. Cum ergo ſidera elementoꝝ motib⁹
preſint ⁊ corpoꝝ alterationes ducere cõſequẽs eſt:vt cum hec ex aĩa rõnali
⁊ naturis quatuor cõſtet ſtellarũqꝫ ſubſtãtia vt philoſophus intellexit vna
ex aĩa rõnali motuqꝫ naturali legẽ habent ſui generis aĩas cõfirmatas ar-
monia ſibi corporibus aptare in vtrorũqꝫ genitoris inſtituto. Itaqꝫ vis aĩe
rõnalis arbitriũ ⁊ deliberatio. vis vͦo corporis ad vtrũqꝫ procliua. Cum er
go ſidera aĩe corporiſqꝫ armoniã moderent̃ tam neceſſariũ ⁊ impoſſibile q̃ꝫ
vtrũlibet ducere cõſequẽs eſt. Ut poſtremũ hominis fatum vt ipſum vola-
tibus ineptum vt nũc ſanum nũc egrum:atqꝫ idẽ ꝙ aſtrologie officiũ maxi
me preſtet. Nec enim aſtrologus prouidẽdũ aſſumit vtrũ ne moriat̃ homo
certũ enim habet id eſſe in euitabile:ſed vtrũ ne cras aut pridie. Cum igit̃ ſi
derũ ducatus rerũ prouẽtus p̃cedant:ante quidẽ in ſideribus potẽtia ſũt.
Poſt euentũ ad neceſſarij vel impoſſibilis terminos cõcedũt vt in igne an
teq̃ꝫ vrat vrere quidẽ potẽtia. deinde neceſſariũ. Q igit̃ vtrũlibet bipartitũ
eſt in deliberatione anime rõnalis ⁊ in nature compoſitione per temporuꝫ
cõtinuationẽ mũdi vͦo elemẽta huius ſecũdi receptiua:cetera oĩa tã animã
tiũ q̃ꝫ germinũ metalloꝝ ve corpora:ad hoc ſecũdũ ſpectãt: ſolus hõ vterqꝫ
aptus ex primo. i. deliberatione rõnalis aĩe corpiſqꝫ adapti motu ſecundũ
vel cõſequit̃ vel euitat. Nam nec ſidereis corporibus licet rõnalis aĩe deli-
beratio vel ad cõſequendũ aliqd ꝙ egeant vel ad effundendũ ꝙ timeant
neceſſaria. ¶ Quarta ſecta gradus celſioris ex his videlicet qui vniuerſalis
ſciẽtie operam dant:plane autumãt ſidereis motib⁹ rerũ huius mũdi i illoſ
eſſe ducatus exceptis tẽporũ alterationibus quo cum incõſulte proferant
nec ſecum ipſi ſtare vident̃. Quis ſiquidẽ vim ſidereã tẽpoꝝ alterationibus
proſtituere poſſit. dum eam eis que tẽpoꝝ alterationes conſequent̃ eripere

2008 Ministerio de Cultura

conantur dicunt abſurdum eſt. Certum nanqꝫ eſt nature conſcius: tempoꝝ alterationes elementarie reſolutionis vomitem eſſe et cauſam. Jllam vero generationum omnium ꝛ coꝛruptionū auctoꝛē. Sic ergo ſidereoſ motus a tꝑibus ad elementa: ab elementis ad rerum pꝛouentus continuari neceſſe Preterea ꝙ in omni pħia poſt pꝛimā illam hec celeſtis ſapientie ſpecies vſitata eſt: vniuerſi quidem philoſophoꝛum ſentencia pꝛime illius oēm fructū in hac ſcđa reſeruatū. Quid enim aiūt pꝛodeſt ſtellarum circuitus varioſqꝫ diſcurſus inſequi niſi ad quid tendant. Quo ne ducāt aſſequamur vnde hꝰmodi honoꝛes recte aſſiſ'ari videnť eis qui p̄cioſas radices ꝛ ſemina rerum qꝫ ſpecies vtiles inutileſqꝫ ſeruant bono quod habent vti neſciant. Qua de cauſa in modica eos in ſcīa rep̄henſio ꝯſeqtur. Quo cū due ſcientie ꝯtinue vnum totum componāt alteram ſeminant: alterā ignoꝛant. ¶ Quinta ſecta eiuſdeꝫ oꝛdinis de eis videlicet qui pꝛioꝛi ſcientie ſtuderent hanc ex toto inficiantur: id in argumentum aſſumentes: quoniam nihil ratum cuius experimentoꝛum vſus: fundamentuꝫ mihi ſepius iteratum: idqꝫ in ſidereis motibus humane vite impoſſibile eſt. Nullam enim ſtellam vt nunc in hoc loco reperiri poſſibile eſt: ergo aſtrologie ſtudium inefficax et inane. Contra quos ꝙ antique ſolertie indago non hunc ope ſiderū vires experta eſt. Eſt enim celeſtis ducatus alter particularis manifeſtus: ꝛ alter vniuerſal'. Particularis quidē vt ☉ in caloꝛe: ☽ in humoꝛe: ſtellarūqꝫ in cottidiana aurarū variatione. Uniuerſalis vero vt in reuolutione annoꝛum nati diuerſitatuꝫ ducatus inter elementoꝛū qualitates: earumqꝫ temperiem: atqꝫ mundi accidentia inter ſanitatem ꝛ egritudinem: foꝛtunaſqꝫ hominis que licet minus ꝯſtantia potuit tñ pħs inter accñtia mundi hoīmqꝫ negocia bꝛeuioꝛi ſpacio experiri in varijs ſtellarum diſcurſibus per ſigna ignea terrea aerea aq̄tica Sic enim agebant ꝛ in eoꝛum parte qui ſtellarum motus ſecuti ſunt. Nullꝰ quippe ſtellarum reditus ad .M.vel.D.annos expectabat: ſed qui vite ſuo ſpacio ſtellarum loca obſeruauerat: ſcripto poſteris relinquebat. Trāſactis deinde aliquot annis: tꝑs etas alia atqꝫ alia ſtellarum loca reperiret inter vtroſqꝫ tā locoꝛum tam tempoꝛum terminos dimēſio habita eſt. Sic enim Ptholomeus acceptis ſtellarū locis atqꝫ motibus tꝑe quodaꝫ pariter cum inueniendi ratione ꝛ ſuo ipſi ſtellaꝝ motus atqꝫ loca rōnabilibus artificijs renouauit: ꝛ poſtere etati cum pꝛobata ſeq̄ndi deinceps viam parauit. Sic ergo plus Ptholomeꝰ alioꝛūue quilibet accepta ſtella in certo loco: circulo retrogradationis partem in loco notato circuli ex centris ſicqꝫ dimiſſo expectaret donec ad eadem pariter vtriuſqꝫ circuli loca redirēt: cum in tantū ſtudium inſtauraret: nihil vnq̄ꝫ perfectum eſſet nec dep̄henſi eſſet diuerſi ſtellarum circuli circuloꝛumqꝫ diuerſitatis abſides videlicet digreſſiones: retrogradationes atqꝫ id genus. Ad hunc itaqꝫ modū in noſtra quoqꝫ pte ex locoꝛum per ſigna ipſarumqꝫ ſtellaruꝫ virium parte: ipſum ꝯtinuatione

BIBLIOTECA DEL OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

rōnabiliſ ordine ad totam ſcientiam peruentū eſt. Cum etenim anteceſſorū experimenta nonnulla ad poſterorum memoriaꝫ ſcripta perduceret poſtea etas. Quoqꝫ tempore ſtellarum vires experiens paternumqꝫ inuentum ad augens ſequenti ſecundo nemorūqꝫ inuenta relinquens. Si quid vtriſqꝫ de fuerat preparata via facile complendū relinquebat. ¶ Sexta ſecta ſuo ipſiꝯ errore in aſtrologie errorem ſeducitur. Sunt enim homines ſtellarum cō-poto dediti qui dum a via almageſti libri qua vniuerſalis ſapientie veritas integra continetur deuiantes ex particularibus ſtellarum collocationem ſumpta ex alijs atqꝫ ſtellarum alia atqꝫ alia loca reperiūt errore proprio in geminam aſtrologie blaſphemiam inducunt. Altera quippe ꝙ aiunt vera ſtellarū loca raro poſſe inueniri: propterea ꝙ vnde eorum collatio ſumitur tam in medijs ſtellarum ꝙꝫ rectitudine ſecundarum atqꝫ terciarum ſequentiumue minutiaruꝫ augmēta ſiue decrementa longo tempore non parum ſub creſcentia ſtellarum loca vel poſſe relinquet vel promouet. Altera vero aſtrologici veritatem iudicij non niſi ipſa ſtellariuꝫ punctoꝝ veritateꝫ conſequi. Hi ergo ꝓprie iuſticie errorem arti innocue deputant quibus gemina ratiōe reſpondemus. Primo loco ꝙ aſtrologus ex ſtellarū proprietatibus ſignorum naturis: domiciliorum affectionibuſ: cōmunia rerum accidentia iudicat. Gradus autē ſinguli ad proprios magis ſingulariū rerum habitus ſpecie punctorum ſeu gradus etiam integri error et non multum impedit. Secundo ꝙ iudicijs quidem ex eo ꝙ hec vel illa ſtellarum in hoc vel in illo circuli vel ſigni fuerit loco id vel illud de rerum accidentibus conſequi. Eo vero loco certa veritate deprehenſa trahere compotiſte officium eſt. Unde cum aſtrologus pro locorum naturis ſtellarum affectus in rerum iudicijs ſequitur: ſi interduꝫ fallitur non aſtrologi ſed aſtronomi culpa videtur. Ex hinc nimirum accidit ꝙ hominum eius ſtudij nonnulli generalis ſapientie veritate omiſſa cum ad particularia diuertuntur contenti plurimūqꝫ fiunt compoto quoli bet debilis radicijs: vnde ex longo tempore longum etiam erroris impendium accreſcere conſequens ſit. Ut hanc ſtellarum collocationem ſumpta vel per ſignorum loca certa: vel per coniunctiōes aliquarum determinata inſtrumentis veracibus: vel etiaꝫ viſu aliter eſſe deprehendat. ¶ Quapropter ⁊ ipſis aſtrologis iniungimꝯ vt omiſſa vaga atqꝫ incerta particularis compoti autoritate ſtellarum tam errantium ꝙꝫ ſtabilium loca integre ſapiētie veritate qua almageſti certis dimenſionibus atqꝫ artificioſis inſtrumentis firmat ꝙꝫ ſtudioſiſſime ſequantur. ¶ Septima ſecta ſcientiam hanc ea de cā infeſtant ꝙ cum ipſi eius officio ſtuduerint nō omnes ſtatim qd affectant aſſequi valeant. Cunqꝫ deſperati deſiſtant artis ſtudio dediti inuidioſe detrahentes eos ꝙ ipſorum inconſtantie atqꝫ imperitie defuerāt a ſtudij efficacia elongant. Id igitur ꝙ obiciunt cum rationeꝫ approbandi non habeant: vacuis ſermunculiſ reſpondere: ⁊ ſuperuacuum eſt ⁊ indignū

2008 Ministerio de Cultura

videtur. ¶ Octaua ſecta medicorum non eorum medicorũ qui multaʒ eius
artis experientiam habeant. Illi ſiquideʒ in arte ſua non paruã aſtrologie
neceſſitatem experti: eam ipſi ſtudio ſponte preferunt: ſed plebei quideʒ me
dicine profeſſores: quib⁹ vt Iuliano verbo vtamur facilius quis medicinã
adiuuat ꝗ aſtrologiam concedat. Hi ergo aggreſti ducti nihil expetendũ
preter opum ſarcinas omnino annunciantes: dum aſtrologiaʒ degradare
laborant omne ſtudium lucrandi ⁊ conſeruandi facultatibus poſtponunt
Unde ꝓprio teſtimonio tribuunt tam artis ſue ignaros ꝗ ceteris omnibus
ſcientijs alienoſ mentiſq; inanes: more iumenti ad eſum pro infortune voti
deditos. Si enim in arte ſua quam profitẽtur noti eſſent: nec aſtrologie ſũ
mam opem ignorarent: quod Ypocras atteſtans in libro quodam. Poſt
cetera que diximus inquit de aerea mutatione de aſtrologia ſunt. Nec enĩ
aſtrologia paruam in medicina obtinet partem: qua ſentencia phiſicorum
artificio aditos inſtruit temporum alterationes motuſq; naturaruʒ. ſide-
reos curſus cõſequi: vt precipuũ ſit medicis aſtrologie fore participes qua
tinus artis ſue fundamentũ ⁊ principium recognoſcant: cui quantum aſtro
logia preſtet perpendi poteſt. Cum enim preuiderit aſtrologus cui me-
dendum ſit: ⁊ quare ac quantum: demum medicus vtiliter accedit. eiuſdeʒ
ſiquidem prouidentia ſimiliter et laborem inutilem precauet. adeo nanq;
ſiderum virtus in medicina prepotẽs vt etiaʒ creticos dies quibus omnis
egritudinis variatio deprehendit̃ omnino ꝯ vendicet. vnde tam Ypocrati
ꝗ Galieno ꝗ ceteris fere oĩbus philoſophis compertum: aſtrologiaʒ plane
phiſice ducatum obtinere: vt qui aſtrologiam damnet phiſicam neceſſario
deſtruit. ¶ Nona ſecta vulgus eſt: qui quoniaʒ omnia ſapientia alieni ſunt
aſtrologie dignitati detrahere preſumunt. Nec enim apud eos beatum eſt
niſi opib⁹ affluere: nec ſapere niſi lucraturi: ſicq; maior pecunie dignitas ꝗ
ſapientie: qui niſi tam obſcena comparatione abuterentur inter fortune lu-
brica ⁊ naturalis celerrimi bonum cum omnẽ ſapientiã infeſtet: nec aſtro-
logiam nimirum preterit. Eiuſmodi agnoſce hoĩm genus nec reſponſione
dignum eſſe quibus id primum occurrit. qm̃ comꝑatio rei extra genus ſuũ
inepta eſt. Qꝛ ergo int̃ opes ⁊ ſcientias comꝑationem faciant: qꝛ nihil mirũ
videri debet: cũ eiuſmodi rerũ diſcretio intentionis eoꝝ ꝓpria ſit. Cum ergo
fortunã ſapiẽ ꝑferant: nobis qd interſit exponendũ videt̃. ¶ Fortuna qdeʒ
ceca nec probũ nec improbũ nec vllam hoĩs dignitatẽ aut ordinẽ diſcernit
ſed ſe vel citius ꝑverſis morib⁹ aĩoq; ignobili quippe ad votũ eius ꝓcliuiori
cõcedit. Sapiã noĩata nec enim iners ingeniũ animiue degenerẽ patiens
vix ſũmo ſtudio curijs atq; vigilijs perpetuis conſequendam preſtat ſe i'la
quidẽ in ꝑte affectionis. Fortuna: ſapiã hic in ambitũ ꝯcedit ad hoc qd eſt
cum multis in rebus beſtijs inferiores ſum⁹ hoc ſolũ maxime excellimus qꝛ
ſapim⁹. Quantum ergo homo a ſapiã recedit tantũ ab hoĩe alienatur: naſẽ

2008 Ministerio de Cultura

beſtiarum proximatus. Quanto autē ſapientiam ſequitur tantum a brutis elongatus in homis natura excellit. Multo ergo magis ea ſapientie pars appetenda que hominem etiam ſupra hoīem efferens: ſupe niſi q̄ꝫ proximū reddit. Hanc autem aſtrorum cognitionē eſſe plane intelligendū: materie dignitas ⁊ ordo tribuit. ¶ Decima ſecta ceteris aliquanto iuſtiorē cauſam habere videtur. Ex eo ſiquidem ꝙ pleroſqꝫ huius artis profeſſores minus peritos in officio ſuo nonnunq̄ꝫ errare vident: artificis culpā arti imponunt qui certe minus culpandi viderentur: niſi tam ineptā facerēt tranſlationē hoc itaqꝫ remouendū: tantum culpe ipſa erroris cauſam exponere ſufficiat Sunt enim nonnulli huius hoīm generis qui debilis ingenij tenuis intellectus cum ſeſe huic arti addicunt tam tedij laboris q̄ꝫ ingenij inopia cōpetentibus: tum propter nomis reuerentiam: tum emolimenti ſpecie reſponſa negare non audeāt. plerūqꝫ vel plus queſitꝰ promittētes falliuntur ⁊ fallūt Qui ergo rerum iura ſano iudicio tractauerit: nequaq̄ꝫ huiuſmodi erroris culpam arti innocue aſcribendum cenſebit.

Capitulum quintum De vtilitate aſtronomie

HActenus diuerſos hoīm errores aſtrologiam calumniantes q̄ꝫ breuiter potui redarguiſſe opinor. Nunc quantā humanis neceſſitatibus frugē hoc artificium ferat aſſerendū videtur. Sic enim qui ꝯdicentes aiunt tam ⁊ ſi verax firmumqꝫ aſtroligiocū artificium certa ſcꝫ rerum prouentibꝰ iudicia tribuēs Quid tn̄ intereſt futura preſcire anteq̄ꝫ fiant. Si enim bonū futurum eſt quid additur preſcientia q̄ꝫ diu non ſit. Si vero malum et ante aduentū mali preſciētia ledit: atqꝫ hos quoqꝫ domeſticus error inuoluit vt tantos fructus prouidentie ignorent: cui tantū operam dare non deſiſtunt nomenqꝫ rei non rem ipſam diſſilant. Omnis enim homo rationis cōpos naturaliter habet vt prouidentie rerum operā det: quas ſi vtiles preſcierit prouido conſilio cōmodum plerūqꝫ adauget. ſi aduerſas prouida cautela noxā nōnunq̄ꝫ ibi minuit. ¶ Sūt igitur hꝰmodi ꝓuidentie tria gn̄a. Primū experimentis qd vulgare eſt. Secundum tempoꝝ alteratione qd medicoꝝ eſt. Tercium effectu ſiderū, qd aſtrologus miniſtrat. Omniū cōmunis cura vt euenturis bonis ac cōmodis reddant aduerſis cautos. Uulgaris itaqꝫ prouidentie non paruā vtilitatē videmus que cum ſepius experto elementoꝝ qualitates ſucceſſuſqꝫ prenotarit: contrarioꝝ ope anteq̄ꝫ ſupueniāt ꝓmunit vt contra frigus locis atqꝫ vſibꝰ calidꝰ cuiuſmodi cottidianꝰ eſt hoībꝰ vſus: vt preuiſa plerūqꝫ morboſa ante pluuiā ad tectoria ꝯfugiunt: vt pre audito nonnunq̄ꝫ hoſtium inſultu ac ſuperuētu: aut ad repellendos preparant aut ſaltē effugiunt. Habitaqꝫ prouidentia nequaq̄ꝫ rem ipſam impellit aut mutat: ſed cautela data rei vim quidē aut prohibet aut ſaltem alleuiat: hocqꝫ genere omne vulgus vt nauta paſtor agricola in ſuo quiſqꝫ officio fungitur

2008 Ministerio de Cultura

¶ Medicorum quoqꝫ prouidentia non negligenda vtilitas que eſt ex tꝑm alterationibus: naturarum motibus: humorū in corporibus: generationes corruptiones. augmenta decrementa certis in terminis conſequi preſcribit naturalez preperat opem: que iam influentibꝫ obuians: ſupfluos iminuens deficiētes augens: tꝑatos medio ſtatu ꝯſeruans: diſſolutōe repulſa naturā ꝯſolidat. Hinc eſt ꝙ nerualibꝫ formacijs aduerſus eſtiuas febriculas: hinc fleubotomo: hinc ventoſis contra ſanguinis putredinez atqꝫ apoſtematum moleſtias vtimur: atqꝫ ad hūc modū multa phiſice ꝓuidentie in ꝯſeruanda ſanitate vtilitas eſt. In egritudine quoqꝫ prouidere inter vitam et mortem diſcretionis non minus eſt comodum. Que cum ita ſint in his: tamen et in aſtrologica ꝓuidentia vł multo maior atqꝫ certior apparet vtilitas. ¶ Aſtrologie vero prouidentie quinqꝫ ſunt ſpēs. Prima quidē eſt que cum futuros rerum euentus ꝑterminat poterit eorum noxa repelli poterit non repelli: vt bellum publicū: generalis fames: vniuerſał terremotꝰ: exuſtiōes: eluuiones cōmunis hoīm ſiue beſtiarum peſtilentia. Cuius prouidentia locus annoꝝ ſeculi reuolutiōes. Huiꝰ igitur hec manifeſta vtilitas ꝙ cum ꝑſcierit homo peſtifeꝝ aliquod huiuſmodi regimē ſeu ꝓuidentie totiꝰ futuri poterit aliqꝫ vel locoꝝ mutatiōe: vel aliqḋ id genus in genio peſtem curare: quē ſi penitꝰ effugere nequeat ꝯſulto ſaltem interim ⁊ conſolato: preuiſi ſuperuentus tollerantia multo leuior eſt ꝙ͞ꝫ his quos inprouiſus atqꝫ repentinus terror ꝑcutiens non ſolum ꝯſilii ſed plerūqꝫ mentiſ animeqꝫ inanes reddit. Secunda ſpecies de priuatis prima eiuſmodi rerum euentus ꝑſcribit quorū noxa ex toto vitari poteſt vt egritudo vt hoſtis hiſqꝫ ſimilia. Cuius prouidentie locꝰ igenezia. Annilibus autez queſtionem talis fere vtilitatis qualis in vulgari medicorumqꝫ prouidentia expoſita eſt. ¶ Tercia ſpecieſ ſunt rerum euentꝰ quos cum ꝑſcierimus partim vitare poterimus quales ſunt egritudīes que iam ex toto vitari nequeunt: prouiſo tamē eorum tempore preparatur vt et minus ſentiant ⁊ citius terminent ſicqꝫ de ſimilibus incomodis. ¶ Quarta ſpecies rerū euentus ineuitabiles: ſed tranſitorios metitur vt de morbo: itē aut de carcere ineuitabili cuius magnum hoc proficuū quidē cum ⁊ ipſum ⁊ terminum eius ꝑſcierimus ⁊ ad tollerandū id prepamur nec de termino eius deſperamꝰ. ¶ Quinte ſpeciei ſunt poſtremi rerum euentus generaliter ineuitabiles vt de morte hominis cuius prouidentie vtilitatem perdendaz relinquimus. Oīm igitur cōmunis vtilitas ꝙ ſubitorum ⁊ inprouiſoꝝ caſuū occaſionem ꝓhibeant. ¶ Eſt enim oīs vehementis ⁊ in prouiſis aduerſitatꝭ euentus terroris turbationis atqꝫ tribulationis occiſio vt eiuſmodi cōfuſio nōnunꝙ͞ꝫ mortis repentine cauſa exiſtat atqꝫ euentuū ꝯſequentia ipſis euentibus plerūqꝫ ſint grauiora. Hec ergo futurorū prouidentia ſi euentꝰ ipſos prohibere nequit: ſaltem euentuū ꝯſequentia pellit. Sidera nanqꝫ cum ad euentus ducant: ducunt etiaz ad ingenium ꝙ euentuū noxam vel ꝓhibeat:

2008 Ministerio de Cultura

vel ſaltez alleuiet. Utemur itaqꝫ ſermone vulgari intellectu ꝓpinquo in eos qui futurorum prouidentie non ſolum vtilitatem negant: verum etiam grauium curarum occaſionē imponunt. Si enim vitande cure ⁊ deliberatiōis cauſa hominum futuroꝝ preſcientiam negligere conuenit: eadem de cauſa nihil inquirendū: nihil penitus aggrediendū reſtat. Si enim iter inſtituas pergrandi cura: vie timor reditus expectatio ſequunt̄: ſicqꝫ in ceteris id genus quapropter nec ſperandū vnqꝫ aliquid cum ſpei cōmuniter accidentia ſint cupiditas gaudium amor dolorqꝫ vt in res conducit: vt ſine omni ꝓuidentia ⁊ ꝯſilio nihil deliberatiue agente: fortune ad omnes caſus exponas ſicqꝫ ratione caſſa nihil hominum ſuper beſtie naturam relinquatur. Item in eoſdem qui huic prouidentie fructū adeūt ex eo ꝙ curas ſpei vel timoris afferāt. Si enim omne qđ curam affert quodqꝫ cum paſſiones conſequunt̄ fugiendum eſt: nec voluptatum aliquid vnqꝫ oblectamentum appetendū relinquitur. Si enim muſici modulaminis dulcedinē intro conceperis vim paſſionis conſequi neceſſe eſt. Ex eademqꝫ de cauſa pocula nec ſapida nec dapeſ lautas nec formoſa mulierum corpora cultuqꝫ venuſta vel attingere vnqꝫ licet nec cum vſus defuerit dolor conſequatur neceſſe fiunt que de termino de victu quaqꝫ ſpurciſſima venere potius vtendum: que cum defuerit nec curā ſui poſſe relinquat. ¶ Quod cum nature hominis inſit vt ratione et conſilio vel euitare ſtudeat quod timet: vel aſſequi quod ſperat ſūme neceſſarium ⁊ aſtrologie prouidentiam opinor ſi euitandum preſcieret timor ceſſat ſi aſſequendum gaudium certitudine accumulat̄. At vero ſi vel ineuitabile non aſſequendū illic tollerantia hic dolor tanqꝫ conſulto ⁊ cōſolato tanto leuior eſt quanto adhibitarum fruſtra facultatum penitētia accumularet.

¶ Secundus liber nouem habet capitula.

Primum de numero ſtellarum ⁊ inequalitate atqꝫ nominibus numeroqꝫ imaginum vniuerſi celi. ¶ Secundum quare . 12 . imagines inter omnes alias rerum ducatum obtinuerūt. ¶ Tercium quare he imagines numero . 12 . ſint. ¶ Quartum de compoſitione harum imaginum. ¶ Quintū quare ab airete inchoent. ¶ Sextum de tropicis firmis ⁊ bipartit. ¶ Septimum de quadrantibus circuli cauſaqꝫ mobilium ⁊ firmorum ⁊ bipartitorū: cauſaqꝫ numeri ſignorū: ac quare ab ariete inchoent ſignoꝝ quoqꝫ naturis ⁊ trigonis iuxta quidē Hermetē poſt abidemon. ¶ Octauū de ſignis maſculinis ⁊ femineis. ¶ Nonū de ſignis diuturnis ⁊ nocturnis.

Capitulum primum. De numero ſtellarum ⁊ inequalitate atqꝫ nominibus numeroqꝫ imaginumqꝫ vniuerſi celi.

2008 Ministerio de Cultura

INter oẽs antique anctoritatis viros qui Ptholomeo prin-
cipe celeſtis orbis dimenſiones qualitates et habitudines
proſecuti ſunt plano conſtans eſt eum circuitũ terre globũ
vndiq; verſum ambientem medio concluſum cohercere: il-
lumq; ita conſtipatum ſicq; immotum celeſtis circuli quaſi
centrum exiſtere. ¶ Qd qui perdiſcere voluerit Almageſtũ
legat. Inter ſupremum autem orbem terreq; globum me-
dios alios circulos ſtelliferoſ contineri que ſtelle cum innumere ſint electe
ſunt ex omni in latitudine notabiliores. 1029. e quibus ſeptem velociores
curſuſq; diſſimiliſ ♄ ♃ ♂ ☉ ♀ ☿ ☽ ſuiſq; circulis feruntur. Quapropter he
erratice dicte ſunt. At vero. 1022. ſtabiles quoniam omnes vnius motus
eiuſdemq; circuli ſingulos gradus centenis fere peragunt ãnis. Oẽs igitur
he. 1022. per ſex ordines diſpoſite ſunt. Que nanq; reliquis omnibus lucis
ſue quantitate notabiliores extiterũt. In primo reſident ordine ſuntq; nu-
mero. 15. his minus lucide. In ſcdo ordine. 45. infra has. In ordĩe tercio
208. In quarto. 474. In quinto. 217. In ſexto deinde. 49. e quibus pre-
ter has. 5. nebule ſimiles vnde & nebecule dicuntur: due tenebroſe quarũ
vna oblonga tanq; caudata. ¶ Ad hunc modũ ordinate omnes he. 1022.
Demum. 48. imagines omne celum permeantes compoſite ſunt quas gre-
ci latiniq; fabule diuerſis nominibus aſſignauerunt. Arabes vero nihil in
fabulas ſperantes: nec de nominibus in ſe diſceptantes rem ipſam ample-
ctando: eas a via ☉ tres eorũ terminos inter vtrũq; polum diſterminantes
hoc ordine diſponunt. Ex omnib᷒. 1022. ſtellis. 360. a via ſolis ad boream
ſumpte figure. 21. cõſtituunt. E quibus primo loco due ſunt artas mediuſq;
draco tercius: quartus flãmiger quem zepheum dicunt quẽ arabes dñm
ſolis: quinta caſiopera: ſexta corona: ſeptimus hercules cum pelle leonis &
claua quam formam greci eugonaſin dicũt: arabes elgeciale rulxbachei. i.
genu flexum: octauus ledens olor qui & vultur cadens: nona gallina: deci-
mus quem arabes paſtorem vocant artofilax ſeu boetes: vndecimus per-
ſeus almirazagul. i. deferens caput gorgotus: duodecimus auriga qui et
ophuiltuſ: tredecim᷒ auguiteneus: decimuſquart᷒ ipſe angwis: quindecim᷒
orfercalim: ſedecim᷒ agla qui & vultur volans: decimuſſeptim᷒ delfin: deci-
muſoctau᷒ primus equus: decimuſnonus ſcds equ᷒: vigeſim᷒ andromena:
vigeſimuſprimus trigonus quem greci deltõ vocant. His ordinat; ipſa via
☉ circa medium limitem infra geminos terminales circulos. 346. ſtelle cir-
cunducte. 12. ſigna pducunt ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍ ♎ ♏ ♐ ♑ ♒ ♓ his vij s ☉
per mediũ ſectis: tum hinc ad auſtrũ relique. 316. ſegregate. 15. figuras p-
ficiunt: quarũ prim᷒ eſt magn᷒ cet᷒: ſcds gladio ſuccinct᷒ orion: tercius nil᷒
eridanij fluui᷒ cui cauda qſi cauda piſc;: qrt᷒ lep᷒: qntus maior canis: ſext᷒
minor canis: ſeptim᷒ argoſnauis: octau᷒ ara. 9. crater libri patris: decimus

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

appollineus coruus. 11. chiron centhaurus. 12. ydra. 13. thuribulum. 14. auſtrale ſextum. 15. piſcis auſtralis. Noim itaqȝ rationem formarum que effigies ⁊ fabu as vt Albumaſar arato: ſic nos ⁊ arato et ignio relinquim⁹ a quibus etiã ꝙ ſtelle ſingulas componant imag ines exquiratur. ¶ Apud nos non tantopere neceſſarium qui celeſtis potentie ducatuȝ per inferioris mundi accidentia ſiderūqȝ nõ cauſas comenticias verũ effect⁹ neceſſarios inſequimur: preſertim cum imaginatio potius q̃ res ipſa celum huiuſmodi formis impingat: illud tñ pretermittendum non eſt qđ in ſequentib⁹ dicturi ſumus qñ de ſignorũ proprietatibus tractabimus: quid harum imaginũ in ſingulis ſignoꝝ decanis oriatur: vnde que earum ſtelle quos ſignoꝝ grad⁹ occupent per aſtrolabiũ inueniãt naturis ⁊ effectibus earũ alias tractandis.

Capl'm ſecundũ. Quare. 12. ſigna in zodiaco pre ceteris ducatũ obtineant

His admodũ hunc ordinatis ɔſequens eſt vt qua ratiõe ex omni celo. 12. ſigna rerum ducatus pre ceteris obtineant exponamus Quanqȝ etenim vt dictum eſt. 48. imagines omne celum pficiant 12. tñ que celi terreqȝ medium ambiunt cõtractis aliarum virib⁹ ad ſe iureceteris potentia pſtiterunt. Sunt enim qui dubitant q̃ ratio inter oẽs alias harum. 12. potentiam tanqȝ nihil agentibus ceteris preſtiterunt quibus ita ſufficienter reſpondere opinor ꝙ nemo huius artis auctoruȝ vel ceterarũ vllam. Omnis in mundo officij prorſus imunem vel autumat vel aſſerit: ſed has. 12. vniuerſales cõmuneſqȝ rerum ducat⁹ obtinere cetera in ſingularibus quibuſdã et priuatis rerum ꝓprietatibus acliues qđ pluribus diuerſiſqȝ rõnibus ɔſtat. ¶ Primo quidẽ loco qm̃ circuluſ ſignifer mundũ ambiens cottidiana ɔuerſione centrũ eius. i. terre globum medium circuit quẽ circuitum indies rerum generationes ⁊ corruptiones ɔſequi videmus ceteris imaginibus in vtrãlibet partem ab hoc mundo ſemotis vel iure. 12 obtinere videnť ceteris iuxta circuitus ſui moduȝ non proſus imunibus in ſingularibus tñ: naȝ illis vniuerſalis rerum cura ɔceſſit. Eſt enim vl'e quidẽ vt in cõmunibus generum ſpecierumqȝ accidentibuſ. Singulare vero vt in ſingulorũ indiuiduorũ proprietat bus. ¶ Scđo loco qm̃ ☉ ortus ⁊ occaſus rerum accidentia ſequunť. ☉ autẽ iter per hec. 12. tantũ vie ☉ principatum ceterarũ celi partium virib⁹ eodẽ ſcripto cõmendarunt. ¶ Tercio quidem ☉ circulũ hunc pambulanteȝ anni circul⁹ pagitur. Per anni vero tpa rerũ gñationes ⁊ corruptões ceteriqȝ mot⁹ ppetuo ɔtinuanť vt p ſingula etiam ſigna ☉ greſſus ſeu ſtatus mũdi accidentiũ cauſas alternet. ¶ Quarto qm̃ ⁊ ☽ ceterecȝ vage eandem ☉ viam ſequentes nec preter latitudines alias diuertentes per ſingula item ſigna tpm alterationibuſ rerumqȝ accñtibus nõnihil adijciunt. ¶ Quinto nullius aliarum imaginũ niſi ꝓporcionabilis ſibi ſigni: cui quodãmodo appendicia eſt ɔſortio ꝓducente ducta⁹ apparet

2008 Ministerio de Cultura

His itaqȝ de cauſis hiſqȝ rationibus cū circulus hic ex omni celo generales ducatus principalit obtinuerit. Primū equalibus. 12. interſticijs q̄ ſigna vocam⁹ ceteris nō ita ſectis deinde. 360. quos gradus dicim⁹ equis ptibus diuiſus eſt. Succedētibus alijs atqȝ alijs partiū ſub diuiſionib⁹ in arte neceſſarijs. Signum quippe. 30. graduū: gradus. 60. punctoꝝ. Punctuȝ. 60. ſecundoꝝ. ſecunda. 60. terciorū. ſicqȝ per quarta quinta ſexta vſqȝ ad decima ꝛ duodecima vel eo amplius quantitates generū alterius detrimētum alteri⁹ augmētū infinitū ſuccreſcit. Inť numeros eteni. 12. 30. 60. atqȝ. 360 facilime quaſlibet ſectiones admittunt. Ut trientē quadrantē quincuntē ſextrantē ꝛ deinceps: que ſtellaris curſu cōputo: ꝑ hunc circulū inſequēdo neceſſaria erant.

Capl'm terciū Quare he imagines numero. 12. ſunt.

Nunc quare nec pl'es quā. 12. neceſſarie nec pauciores ad reꝝ ducatū ſufficere videanť exponēduȝ eſt. Ad quā p̄rio arati accedit auctoritas. Qui cū. 48. celi figuras deſcriberet: inť cetera ſolis ſigna. 12. ſigna diſcernit. ¶ Preterea vt in phia legiť qm̄ quicquid in hoc mūdo naſcitur et occidit ex. 4. elementis cōpoſitū cōſtat trib⁹ interſticijs deductū principio medio fine que tria i ea quatuor ducta. 12. ꝓducūt quib⁹. 12. ea ſigna ſignoꝝqȝ numeris ducatū ꝑbēt. Cū igiť ei numero ſignoꝝ numeꝝ rn̄dere cōueniret. 12. fore cōueniebat. Preſūt ſiquidē hec ſigna. 4. elemētis eoꝝqȝ trib⁹ interſticijs ſigna quippe ſtellaꝝ ſūt loca nō ſua ſeorſū ſub a gn̄ationes rerū ꝛ corruptiones mouētia: ſed oriēdo occidēdoqȝ ſup mūdū inferiorē ſtellaſqȝ diſcurrētes recipiēdo: ſic etiā elemēta non p ſe ipſa reſoluunť reꝝ ve gn̄ationes aut corruptiones ꝓdūt ſed tpoꝝ alterationes elemētoꝝ reſolutiōes generationū cauſe cōſequenť. Sic itaqȝ circuli ſigni mūdi. 4. elemētis eoꝝqȝ trib⁹ inťſticijs vt re ꝛ numero cōuenire neceſſe erat ꝙ exponē planius cōſtabit: ꝑeſt enim aries igni: taur⁹ terre: gemini aeri: cancer aque: deinde initio repetito leo itē igni: virgo terre: libra aeri: ſcorpius aque. Itēqȝ repetito ordine: ſagittarius igni: capricorn⁹ terre: aquarius aeri: piſces aque. Primus itaqȝ ſignoꝝ ordo elemētoꝝ primū ſortiť iuſticiū. i. geniture iniciū. Secūdus ordo ſecundū. i. vite mediū. Tercius terciū. Sūt ğ de ſignis tria quidē ignea tria terrea: tria aerea: tria aquatica. Preeſt eni aries calido ſicco vegitatio ad vitā ad icremētū atqȝ nutrimētū aīantiū ꝛ germinū apto: leo min⁹ tpato maturātiqȝ reꝝ ſtatus. Sagittari⁹ nociuo corrūpēti diſſoluētiqȝ animātium atqȝ germinātiū cōpagē. Thaurus frigido ſicco geniture amico vt agro fertili germinūqȝ ꝛ aīantiū nutrimētis. Uirgo inutili ꝛ inepto vt ſunt agri ſteriles ꝛ id genus. Capricorn⁹ nociuo ꝛ diſſolutiuo quale eſt ſcenū ꝛ terra grauis. Gemini calido humido tpato ſuam reꝝ geniturā formentiſqȝ adepto: quales ſunt odores ſuaues ꝛ confortatiui. Libra groſſo ꝛ turbulēto vt ſunt

2008 Ministerio de Cultura

venti et vapores pingues. Aquarius graui ⁊ corrupto vt vaporibus fetidis
grauiqꝫ aere. Cancer humido frigido tempato dulci nihilominus reꝝ na/
ture ⁊ nutrimētis idoneo quales ſunt humores ſuſtentatiui. Scorpius mi/
nus abili quales humores ſalſi animantiū germinūqꝫ nature inutiles. Pi/
ſces corrupto diſtemperato et diſſoluto vt paludes lacune obſcene. Qua/
tuor ergo reꝝ generationibus pſunt. 4. medio int̄ generationē ⁊ corruptio
nē: 4. corruptionē habentqꝫ ita ſingula. 12. ſuas queqꝫ vires ⁊ proprietates
in diuerſis reꝝ accidētibus ex. 4. elemētoꝝ tribus inſticijs.

Caplm quartū de cōpoſitione haꝝ imaginū.

DEinceps ſignoꝝ nām tractare cōuenit. Mirant̄ enim nō/
nulli de his qui naturali ſcie opam dant. Cur int̄ ſigna na
turali ordine intmiſſo poſt ſignū igneum nō ſtatim aereū
ſꝫ terreū ſuccedit: quibus huiuſmōi rō nō inepte rn̄det qm̄
elemēta ſimpla: calor: frigor: ſiccitas: humor: ipſa quidem
corpa nō ſunt: ſed vt omniū corpoꝝ ſic hoꝝ que vulgo ele/
mēta dicunt̄ terre aque aeris ignis ſubſtātialis cōpaginis
origo ſunt quoꝝ quodqꝫ licꝫ ex pluribus illoꝝ congeſtum ſit: ſingula tamē
in ſingulis exuperāt ſicut in igne q̄uis calid⁹ ſiccus: calor tamē ſupat: ſic in
terra q̄q̄ frigida ſicca ſiccitas tamē ſic in aqua frigus humor in aere ppon
derat: Sunt igit̄ elemētoꝝ calor ⁊ frigus actiua: ſiccitas ⁊ humor paſſiua:
actiuoꝝ aūt vt cōtraria ſunt. Calor quidē reꝝ generationē agit: frigus cor/
ruptionē. Paſſiuoꝝ vt ipſa oppoſita ſunt: ſiccitas tamē magis eſt actionis
receptiua. Cuꝫ igit̄ elemētoꝝ huiuſmodi virtus ſit ⁊ modus quare in ſigno
rum compoſitōe ab igne ſumat̄ iniciū omnibus rōnibus ꝯſtat. Primo qui
dē loco ꝙ quoniā calor in igne ſuperat: nec generatio motuſve animātiuꝫ
niſi ex calore eſt vel iure extremitatū primā obtinuerit. Alterā aūt aqua in
qua frigus preeſt. vt enim generationē vitaqꝫ animalē calor aminiſtrat ſic
contrariū ⁊ ei frigus geniturā corrumpēs vite internicies eſt. Secūdo loco
quia calor generationis elemētum frigus autē corruptionis primaqꝫ in re
bus generatio: poſtrema corruptio merito primā extremitatē ignis aqua ſe
cundā ſortit̄. Tercio quoniā oēs aīalis vite paſſiones int̄ principiū ⁊ finem
ſunt actiua principij ⁊ finis extremitates paſſiua mediuꝫ obtinere debuere
locum. Quarto ꝙ cum omnis in hoc mundo generationis celeſtia corpo/
ra cauſa exiſtant: eis aūt corporibus in ordine elemētoꝝ ignis primus: pri/
mum eſſe debuit elemētum caloris: frigoris autē ꝙ contrariū erat vltimū.
Cum igit̄ actiua calor ⁊ frigus extrema ſint: paſſiua ſiccitatē ſcꝫ ⁊ humoreꝫ
in medio relinqui neceſſe erat. Quoniā v̄o vt in igne calor ſic in terra ſicci/
tas habundet. Poſt ſignum igneum ſtatim terreum ſuccedere duabus de
cauſis oportet. Prima eſt elemētoꝝ cognatio. Eſt enim ſiccitas caloris co
gnatione quadā cōſequēs. Scd̄a eſt ex vtriuſqꝫ pricipalitate vt eni int̄ acti/

2008 Ministerio de Cultura

ua caloꝛ ſit inf̄ paſſiua ſiccitas virtute qnadā ꝑcellit. Cū igit̄ in ſignoꝝ oꝛdi-
ne pꝛimū locū ignis: quartū aqua poſſideat poſt ignē aūt ſecūdo loco ter-
ra ſuccedat aeri terciū relinqui neceſſe eſt: his ergo de cauſis in ſignoꝝ com
poſitiōe pꝛimū eſt igneū: ſecundū terreū: terciū aereū: quartū aquaticum vn
de eſt ꝙ arietem calidum ſiccum. Thaurum frigidum ſiccum. Geminos ca
lidum humidū. Cancrū frigidū humidū dicimus atq; adhūc modū per oꝛ-
dinem.

Capitulum quintum. Quare ab ariete inchoent.

DEinde quare ſignoꝝ oꝛdo ab ariete incipiat inſinuandū eſt
in qua pte eis rñdet̄ qui quoniā circulus nec pꝛincipiū habet
nec finē nō magis ab ariete ꝙ̄ vndūlibet inchoādū putāt. Pꝛi
mū igit̄ exponem⁹ neceſſariū quidē aliqđ circuli pꝛincipiū fuiſ
ſe deinde id ipm ꝑ ceteris. Cū eni elemēta ſimpla coꝛpoꝝ om-
niū pꝛincipia ſint cōpoſita partim generationē ptim coꝛruptionē agūt. Ge-
rationū aūt ⁊ coꝛruptionū ſpacia diuerſa ex diuerſis anni tpibus metimur.
Quapꝛopt̄ ad tēpoꝝ cōtinuationē metiēdā que ſolis iter ſequit̄ a certo ali-
quo circuli loco īchoare neceſſe erat. Apti⁹ aūt a nullo alio ꝙ̄ a quo tpis ſit
iniciū elemēta generationū mouēt. ¶ Utrūq; ſiquidē actiuoꝝ vtrilibet paſ
ſiuoꝝ pmixtū: generationē agit aut coꝛruptionē: vt caloꝛ cū humoꝛe natu-
re cōpaginē motū vitalē: generationē ⁊ incremētū. Idē cū ſicco nature ſo-
lutionē viteq; coꝛruptionē ⁊ internicie. Itē frigus cū humoꝛe nature cōſen
taneū cū ſicco inimicū que oīa nō ſine legittima tēpoꝝ viciſſitudine ꝯtinuāt̄
A ſolis eteniꝫ in pꝛimū arietis punctū introitu. Tēpus ex calido ⁊ humido
tempat̄ ad omnē genitură aptū inchoās pſequētia tria ſigna arietis thauri
geminoꝝ cōtinuat̄ vt diei incremēto terminato: ſole ad pꝛincipiū cancri mi
grante ex aerea temperie in igneā calidi ⁊ ſicci naturā tpis ſit alteratio pꝛi-
miq; quadꝛātis incremēto diei: decremētū eq̄litate per oꝛdinē rependens
vſq; ad finē virginis ſuccedit. Qua equinoctio tranſacto ſole in libꝛam trā-
ſeunte frigidū ⁊ ſiccum tēpus ſuccedens noctis incrementum vſq; ad fineꝫ
ſagittarij ꝑducit. Unde in capꝛicoꝛnū deſcendente ſole frigidum ⁊ humidū
tempus conſequēs hinc augmento hinc decremento diei noctis viciſſitudi
nem ad equalitatem redactis in ſine piſcinm equinoctium celebꝛat. Emer
ſis itaq; ſexaginta gradibus in tricentis .65. diebus ac quadꝛante minus
360. parte diei vt viſum eſt ptholomeo annum peragit quem ſolarem dixi
mus duodecim menſium iuxta. 12. circuli ſigna. Nam ⁊ ad circuli cogna-
tionem quadꝛipartita eſt. Eſt enim ver aeree qualitat̄ calidum humidum
genituras ꝑducēs nutrimēta ꝓſtans. Eſtas ignee nature calida ſicca geni-
ture minus apta rerum ſtatum ad coꝛruptionē inclinans. Autūpn⁹ frigid⁹
⁊ ſiccus geniture inimicus. Hyems aquatica vernaliū partium fomentum

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

ſuntq; ſingulis tria interualla: principium: medium: finis: ꝑ ſingula circuli ſigna deducta. Ex ſignis ſiquidem in quibus temporis alteratio ſit inicium ſumit. Ex ſecūdis medium: ex tercijs finis: ergo neceſſe erat circulum certū habere principiū idq; ꝓceteris quia caput eēt tēporis generationū momē-ta mouentis.

Capl'm ſextū De tropicis firmis ꝛ bipartitis.

COnſequēs eſt vt ſigna vnde tpm interualla diſtinguunt certis noib⁹ atq; ꝓprietatib⁹ diſcernam⁹. Cū enī quatuor circuli quadrātib⁹. 4. anni quadrātes ordine rn̄dēt vtq; circuli q̄drātes trinis ſignis ſic āni q̄drātes trinis interuallis numerant ſingu-la ſingulis rn̄dē neceſſario vident: ſit enī tpis iniciū cū ſol pri-cipiū quadrātis ingredit. Quapropt id ſignū tropicū vocat ſequēs vo quo eiuſdē tpis ſtatus firmat firmū: terciū biptitū cui⁹ prior medietas eius tpis eſt. Secūda ad ſequētis qualitatē vergēs. Sunt igit aries cā-cer libra capricornus tropica. Thaurus leo ſcorpi⁹ aquarius firma. Gemi-ni virgo ſagittari⁹ piſces biptita.

Capl'm ſeptimū De quadrātib⁹ circuliq; mobiliū ꝛ firmoꝝ ꝛ biptitoꝝ.

LOcus hermetis ſnīe poſt abidemon de circuli quadrantibus Signoꝝ formis numero inicio nature trigonis. Cuius ipſius verba ad integritatē in medio adducimus. Quoniā ſcim⁹ in-quit vniuerſalē particionē particulari antiquiorē reꝝq; prin-cipiū accedēs ꝛ creſcēs. Finem autē recedētē ꝛ decreſcētem res poſtulabat. Signorum primo numeꝝ determinare: deinde naturas tractare q ne ſine ratione fieret: certum omnium principium ante omnia neceſſariū erat. ¶ Primum igit omnē circulum equi diſtantib⁹ quatuor punctis equalit interſignamus. Quo facto prima occurrunt equino-ctialia duo quorum altero in fine piſcium tranſacto cum ſol in primū arie-tis gradum deſcēdit: aſcendēs in circulo incremētum diei ꝑfert altero in fine virginis ſol ad libram tranſiēs deſcēdit noctis incremētū ꝑferēs. Quo-niam ergo ſolis aſcēſum luciſq; augmētum reꝝ acceſſus atq; incremēta deſcēſus aut receſſus ꝛ decremēta ſequi videmus ab ariete circuli principium inſtituimus. Conſequent autē circulum ꝑ quatuor deſignata puncta tem-pora anni. 4. diſtinguimus ꝑ ſingula vo tempora tantum luminum coitus terne forme: terneq; viciſſitudines oppoſite diuerſitatis id autē eſt diei mutatio: digreſſionis alternatio: temporis alteratio: diei quidē mutatio: ab incremēto ad decremētū ꝛ ecōuero digreſſionis altnatio ab aſcēſu ad deſcēſum ꝛ ecōuerſo tpis alteratio a principio ad mediū: a medio ad finē. Itaq; forma inquā cū ſol intrat tps in aliam qualitatē ꝯuertit tropica vocat. In quā vo eiuſdē ſtatū firmat: firma. Naꝫ biptita eſt prior medietas eius tpis ſequens ſequentis. Quoniam itaq; ſingulos quadrantes. 4. terne forme

2008 Ministerio de Cultura

ter neqꝫ viciſſitudies numerāt ex.4.ternis. 12.cōfici neceſſe erat. ¶Determinatio igiť ſignoꝝ numero tū demū naturā tractare cōſequēs eſt. Qꝫ vt ordine fiat cōuertimur ad quadrātiū circuli rōnē. Quoꝝ quoniā primus calidꝰ humidus:ſecūdus calidus ſiccus:terciꝰ frigidus ſiccus:quartus frigidꝰ humidus. In medij ſecūdi in. 15. leonis gradu fortiſſimꝰ calor maxīa ſiccitaſ ſentiť. Depheſus eſt igiť leo calidiſſimꝰ oīuꝫ ꝛ ſicciſſimus cuius naturā arietē ꝛ ſagittariū idē trigonus ſocia cognationē aſtrigebat: nihil aūt calidius ꝛ ſiccius igne. Sūt igiť aries leo ſagittarius ignea. Quoniā ꝟo vt tēpoꝝ.4. primū calidū ꝛ humidū:poſtremū frigidū humiduꝫ eſt. primus trigonus lꝫ igneus ſit:poſtremū.i.cancri ſcorpionis piſcium trigonū aquaticā obtinere naturā cōueniēs erat. Ad hunc modū ariete ꝛ cancro eoꝝqꝫ trigonis ꝓſpectis:ad thauri ꝛ geminoꝝ naturā tractandā tranſimus. Quoniā ergo nihil calidū idēqꝫ frigidū nec duo eiuſdē nature contigua eē poſſibile eſt. thauꝝ eiuſqꝫ trigonū frigidū ſiccū eſſe cōſequēs erat. Quibꝰ ita diſpartitis quartū: quarto relinqui neceſſe eſt. Sunt aūt nōnulli de huiuſmodi artis ſtudio q̄ arietē calidum humidū potius fore debere ex huiuſmodi rōcinatione aſſumūt. Cū eni poſtremū anni tēpus frigidū humidū ſit poſtremū quoqꝫ diei quadratis neceſſitate cōſequi videť primi tempus anni cuiꝰ caput eſt aries primiqꝫ quadrantis diei rōnē potius calidū humidū fore totius circuli caput. Contra quos duobus ex locis argumentamur. Primo quoniā ordo cōpoſitionis ſignoꝝ ſi a primo anni tp̄e inciperet ꝛ a primo diei quadrante id quidē ita cōueniret. Nos autē nō huic ſed a medio ſecundi tēporis atqꝫ a medio die omnibus climatibus. Idē eſt quoqꝫ ꝑ oīuꝫ ſignoꝝ motus idē ſideree naťe ordo eſt inchoamꝰ a die nāqꝫ incipiēdū erat qui rex oīm motꝰ agitat. Scdo qꝛ cū in vere humor exuperet ſi in ariete calorē minꝰ abūdare videremꝰ id itaqꝫ ꝯcedi poſſet. Qꝛ cū aliť ſit q̄ dicta ſunt inuicta relinquunť.

Caplm octauū. De ſignis maſculinis ꝛ femininis.

His itaqꝫ ꝑtractatis:deinde ſigna maſculina ꝛ feminina diſtiguēda. Cū enim quicq̄d in hoc mūdo ſit maris ꝛ femine coitu conceptū naſciť omniū ꝟo generationū ſignoꝝ virtus principiū ꝛ cauſa exiſtat neceſſe erat inter ſigna tāqꝫ ſexuū huiuſmodi diuerſitateꝫ diſtinguere. At ꝟo quoniā actio maſculi eſt:paſſio ꝟo femine:atqꝫ inter elementa ſupiora duo ignis et aer actiua. inferiora ꝟo duo paſſiua ſunt:ignea atqꝫ aerea ſigna maſculina:terrea ꝟo ꝛ aquatica feminea fore cōueniebat. hac itaqꝫ rōne aries maſculinū:taurus femineū:ſicqꝫ gemini maſculinū cancer femineū eſt:atqꝫ ad hunc modū ꝑ ordinē. Sunt ꝟo nōnulli qui diſcretionē inter oriētia adhibent:vt oriens maſculinū:ſecūdū femininū:terciū item maſculinū ac quartū femineū dicāt ſicqꝫ deinceps. Nos ꝟo quoniam ſexus diſcretio in reꝝ natura nō accidētalis eſt eam non ꝑ accidētalē ſignoꝝ motum ſed per naturalē ordinē deducimus.

2008 Ministerio de Cultura

Capl'm nonū. De ſignis diurnis ⁊ nocturnis.

Poſtremo eſt ſignoꝝ inter diem ac noctē diſcretio cum enim ſignoꝝ ordo quottidiana cōuerſione mundum ambiēs diei noctiſqꝫ viciſſitudines alternet: dies quoqꝫ calide nox vo frigide ſit nature: dies quoqꝫ pcedat nox ſequat̄: ſempqꝫ nullo medio viciſſim cōtinuo ſeſe comitent̄ arietē diurnū: thauruꝫ nocturnū: geminos itē diurnū: cancrū nocturnū eē rō poſtulabat ſicqꝫ deinceps ꝑ ordinē. Sunt aūt qui ſigna quatuor arietem cancrū leonē ſagittariuꝫ diurna quatuor his oppoſita nocturna q̄tuor reliqua indifferenter putant .i. die diurna nocte nocturna. Qui quoniā quedam maſculina diurna quedā feminea nocturna atqꝫ idipſum ſine oium ponūt ratione nec reſponſione dignū vident̄.

Liber tercius nouē habet capitula.

Primū quare ſeptē ſtelle cōmunes rerū ducatus preceteris optineāt ſimulqꝫ deſingularū effectu in quatuor elemētis. ¶ Secūdū de terminis aſtrologie atqꝫ aſtrologi. ¶ Terciū de proprietate ducatus ſolis in temperie aerea ⁊ nature compoſitione ac ſtellaꝝ cū ſolis ꝑticipatione. ¶ Quartū de proprietate ducatus lune in marium acceſſu ⁊ receſſu. ¶ Quintum de cauſa acceſſus ⁊ receſſus. ¶ Sextū de augmēto ⁊ decremēto aquaꝝ. ¶ Septimū acceſſum ⁊ receſſuꝫ maris lune potētia: nō maris nature: quatuor ex locis confirmās. ¶ Octauū de ducatu lune in maribus ⁊ forma eoꝝ que accedunt ⁊ recedunt ⁊ eorum que nō neceſſarij effectu ſolis in mari. ¶ Nonū de ducatu lune in animalibus, ⁊ germinibꝰ ⁊ metallis augmēto atqꝫ decremēto.

Capitulū primū De ſtellis fixis, ⁊ planetis.

Et ex ōmni ſideꝝ numero. 12. ſigna cōmunes rerū ducatus ꝑ ceteris obtinere demonſtratum eſt ſic qua de cauſa ex omni ſtellarū multitudine ſeptē planetas generales rerum ducatꝰ preceteris ſorciant̄ exponēdum videt̄. Sunt eniꝫ, qui mirant̄ cum tanta nature ⁊ affectus cognatione cetere his ſeptē cōmunicēt: mouent̄ etenim de ſignis ad ſigna oriunt̄ ⁊ occidūt ſup mundū inferiorē. Oriētales etiam fiunt ⁊ occidētales variarū etiā hee complexionū. Qꝫ tāqꝫ nihil agentibus ceteris has ſeptē in rerum ducatu ꝑferat. Cuius antique auctoritatis vniuerſa de ſtellarū effectu ratio ita plane reſpondet. Cum enim quicquid in hoc mundo naſcit̄ ⁊ occidit ſignorum ſtellarūqꝫ motū tanqꝫ efficientē cauſam ſequat̄. Signoꝝ autē ordo vt in ſecundo libro approbatū eſt elemētoꝝ nature preſit ſtellas per ea ſigna diſpoſitas eiſqꝫ elemēta generaut preeſſe: conſequēs eſſe erat excepto ꝙ inter eſt quoniā hee ſeptem cum ꝑ ea ſigna celerius varioqꝫ diſcurrentes crebrꝰ

2008 Ministerio de Cultura

eant atqꝫ redeant ad reꝝ motus ⁊ effectus promptiores erant. Unde his ꝙ generalis rerum ducatus conceſſit illis pro modo ſuo priuatati reꝝ offi-cij nequaqꝫ immunibus ꝙ huic etiã cõſtabat ꝙ ipſarũ diſcurrẽtiũ quanto quelibet velociori motu ⁊ vario diſtrahiť tanto pluris in reꝝ effectu officij repiť. Unde eſt ꝙ luna omniũ citiſſima inter oẽs reꝝ effectibꝰ frequẽtiꝰ ſatagit. Nam ſtelle firme ad priuatas ſtabileſqꝫ vel tardas ſingulariũ rerũ proprietates ducunt. Deinde ꝙ cum celeſtis circulus cũ omnibꝰ ſtellis mũduꝫ hunc ꝑpetuo circuitu ambiat de quibus ſtelle ſtabiles ꝑ eundẽ circulũ eo-dem fere motu tardo eadẽqꝫ a terre globo diſtantia feruntᷣ: ſeptẽ vͦo multe diuerſitatis multe velociores ſuo queqꝫ circulo ſuoqꝫ motu diuerſo quale eſt iter rectũ: nũc ſtatio: nũc retrogradatio: aſcẽſus. deſcẽſus. augmẽtũ: curſus ⁊ decremẽtũ atqꝫ vt nũqꝫ planetaꝝ huiuſmõi curſus deſiſti: ſic nũqꝫ mũdus a generatione ⁊ corruptione reꝝqꝫ alteratione ceſſat intellectũ eſt tan-tam mundi accidẽtiũ varietatẽ tante planetaꝝ motuũ diuerſificati: merito magis appenditiua vt nõ iniuſte cõmunẽ reꝝ ducatũ priuilegio quodã obtinere videanť diſcreta ſinguloꝝ vt ſibi cũ naturali elemento appropriata. Sol eni ⁊ mars ignee nature accliues: ſaturnꝰ ⁊ mercuriꝰ terree: iupiter ⁊ caput aeree: venꝰ ⁊ luna atqꝫ cauda aquatice. Eſt aũt ⁊ inť ipſos cõplices ꝗdã diſcretio: ꝗuis eni ſol ⁊ mars ambo calidi ⁊ ſicci ſolis tñ calor vitalis mar-tis corruptiuꝰ. Sic frigus ⁊ ſiccitas mercurij natura cõſentanea: ſaturni inimica: iouis quoqꝫ tem̃pies nature fomẽtũ capitis cõplexa nõ ſatis amica: venꝰ etiã ⁊ luna geniture accõmoda: cauda minus apta.

Caplm̃ ſecundũ De terminis aſtrologie atqꝫ aſtrologi.

His itaqꝫ poſitis cũ hmõi celeſtiũ viriũ ſcie infinita fere mate-ria videať ⁊ artẽ determiare ⁊ artifici ſuos ꝑſcribere terminos cõuenit vt ex vtroqꝫ vtriuſqꝫ finis facilꝰ atqꝫ certiꝰ intelligať. Q₄ vt rõne fiat ipſa primũ etiã noibus diſcernamꝰ hmõi nãqꝫ ſcie aſtrologie doctum aũt aſtrologi nomẽ adornat. Eſt igiť aſtrologia ſcia viriũ ſtellaris motꝰ ad tẽpꝰ definitũ atqꝫ ad cõſequẽdũ illud. Eſt eni ſcia genꝰ aſtrologie cetera differre eiꝰ ab alijs eiꝰ generis ſpeciebꝰ. nãqꝫ ſtellaris motꝰ vires cõmemoramꝰ cõtra eos eſt q nullius rei extra ſe ducatũ aliquẽ cõcedũt vt vulgura ⁊ tonitruꝰ ſigna quidẽ pluuie nõ tamẽ ipſa pluuie ſunt. Fumus ignis nõ ipſe ignis eſt ſicqꝫ huiuſmõi. Ad hunc itaqꝫ modũ ſtellaꝝ motus ad reꝝ effectus longe a ſe diſtãtiũ ducunt. Ideo vͦo ad definitũ tẽpꝰ atqꝫ cõſequẽs illud dicimꝰ qm̃ callidus aſtrologꝰ in primis reꝝ puẽtꝰ in ſuo tpe ſpectat. deinde reꝝ finẽ metiť. ¶ Aſtrologus aũt cũ ſideree potẽtie viriũqꝫ ſtellariũ ſapiẽs demonſtrať. Cũ ſideree ſtella-rũqꝫ motus ſingulos omniũ huius mundi accidẽtiũ ducatus ꝑbeant: hu-manũ tamẽ ingeniũ ⁊ ſtudiũ haut ad omnẽ ſinguloꝝ integritatẽ cõſequendaꝫ ſufficiat ſtellaꝝ ducatus tribꝰ terminis diſcernamꝰ. Primo qdẽ ſũt res

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

ſiue actus in ſidereo ducatu adeo ſubtiles ⁊ pfunde ꝙ nec ipſos ſtellarum ducatus cõſequi nec quo ducãt puenire humana facultas ſufficiat. Secundo ſidereos ducatus vſq₃ ad re₃ ipſam quidẽ cõſequimur ſed ante quãtitatẽ emenſa₃ ⁊ qualitates deprehenſas deficim⁹. Tercio ſunt res ⁊ act⁹ quos ⁊ ipſos ⁊ quantitates atq₃ qualitates eoꝝ celeſti ducatu ꝯſequimur. Itaq₃ pꝛimi termini vt integra oim̃ ſpecierũ ſub cũctis generib⁹ oimq₃ indiuiduorũ ſub quacũq₃ diuiſio vt arene maris numerus calculoꝝ ve ruris vt quottidiani mometaneive menſura incremẽti ſiue decremẽti ſinguloꝝ coꝛpoꝝ vt omniũ motuũ atq₃ accidẽtiũ differẽtia p ſingula indiuidua que cũ eiuſde₃ generis vnius etiã ſpeciei ſint ſingula trib⁹ tũ interſticijs differũt vt cũ duo vel plura indiuidua albedinũ vel nigredinũ longitudine ſeu bꝛeuitate vultu ſimo vl' aliquo oculoꝝ coloꝛe ⁊ figura oꝛis amplitudine aut anguſtia anhelitus odoꝛe animi coꝛpisve ſanitate vel aſperitate hiſue ſilibus inimicoꝝ quoꝝ neq₃ generalis aliqua neq₃ ſpecialis habet differentia. Singulis igit omniũ interuallis licet ſidera ducatũ pbeant nõ tamẽ oia cõſequi humane facultatis eſt. ❡ Secũdi termini defect⁹ eſt vt numerus inter populos duarũ pluriũve ciuitatũ lic₃ vtraq₃ pars a maioꝛi ſit ex ſtellarũ ducatu certũ habeamus vt numerus granoꝝ frumẽti p agrũ determinatũ vt deſertoꝝ longitudinis atq₃ latitudinis inſulã. In his igit hiſq₃ ſilibus licet rõne ſtellarũ ducatus habeamus ad quãtitatẽ eoꝝ ⁊ qualitates non tamẽ facultas noſtra ad eas cõſequẽdas ſufficit que oia q₂ nature humane poſſibilitatis eſt neq₃ vſus humani nec aſtrologi neceſſaria ſunt. ❡ Tercij termini facultas eſt cert⁹ ſideꝝ ducatus ad genera ⁊ ſpecies humane inuẽtionis ad anni tẽpoꝝ alterationes ad motus elemẽtoꝝ mũdi ⁊ reſolutiones reꝝq₃ generationes ⁊ coꝛruptiones quantitates ⁊ qualitates vſus humani multeq₃ ſilitudinis. Qꝫ vt bꝛeue faciã dico ſtellarũ ſiderumq₃ diuerſos motus ⁊ vires ad ſingula quidem reꝝ omniũ accidẽtia duce₃. Uerũ huiuſmõi ducatus pars conſtãs in rebus humani intellectus ps excedens in rebus adeo ſubtilibus ⁊ pfundi ꝙ ad impoſſibilitatẽ humani ſecedãt. Que qnonia₃ hominẽ effugerũt nec indago eoꝝ aſtrologo neceſſaria ẽ. Uerbi gr̃a ſolis p circuli quadrãtes itus atq₃ reditus diuerſa reducere tpa varijs elemẽta motib⁹ efficere conſtãs ſed ⁊ per ſigna graduſve ſingulos ſolares greſſus vſitatos tẽporũ motus cõſequi certũ eſt. Alienũ aũt ab hoibus intellectu vt quide₃ ſolis motũ ſeu ppꝛiũ ſeu circularẽ p ſecũdã vnã aut terciã aut decimã faciat tempoꝝ aut elemẽtoꝝ varietates aut aialiũ ſeu germinũ affectus cõſequit ſicq₃ de ceteris ſtellis. ❡ Determinatis itaq₃ tam artis natura ꝙ̃ artificis officijs demũ .6. oĩs hui⁹ artificij circũſtãcie diſponẽde ſunt. Artis videl₃ initiũ radix: rami: argumẽtũ: fruct⁹: finis. Eſt igit artis iniciũ ſtudiũ ſciẽtie reꝝ prouẽtus: radix celeſtiũ motuũ ſcĩa. Rami ex celeſtiũ coꝛpoꝝ motib⁹ reꝝ iminẽtiũ motus iudicia. Argumẽtũ iudicioꝝ vſitatus effect⁹. Fructus reꝝ conſequẽtiũ puidẽtia. Finis hmõi puidẽtie vtilitas.

2008 Ministerio de Cultura

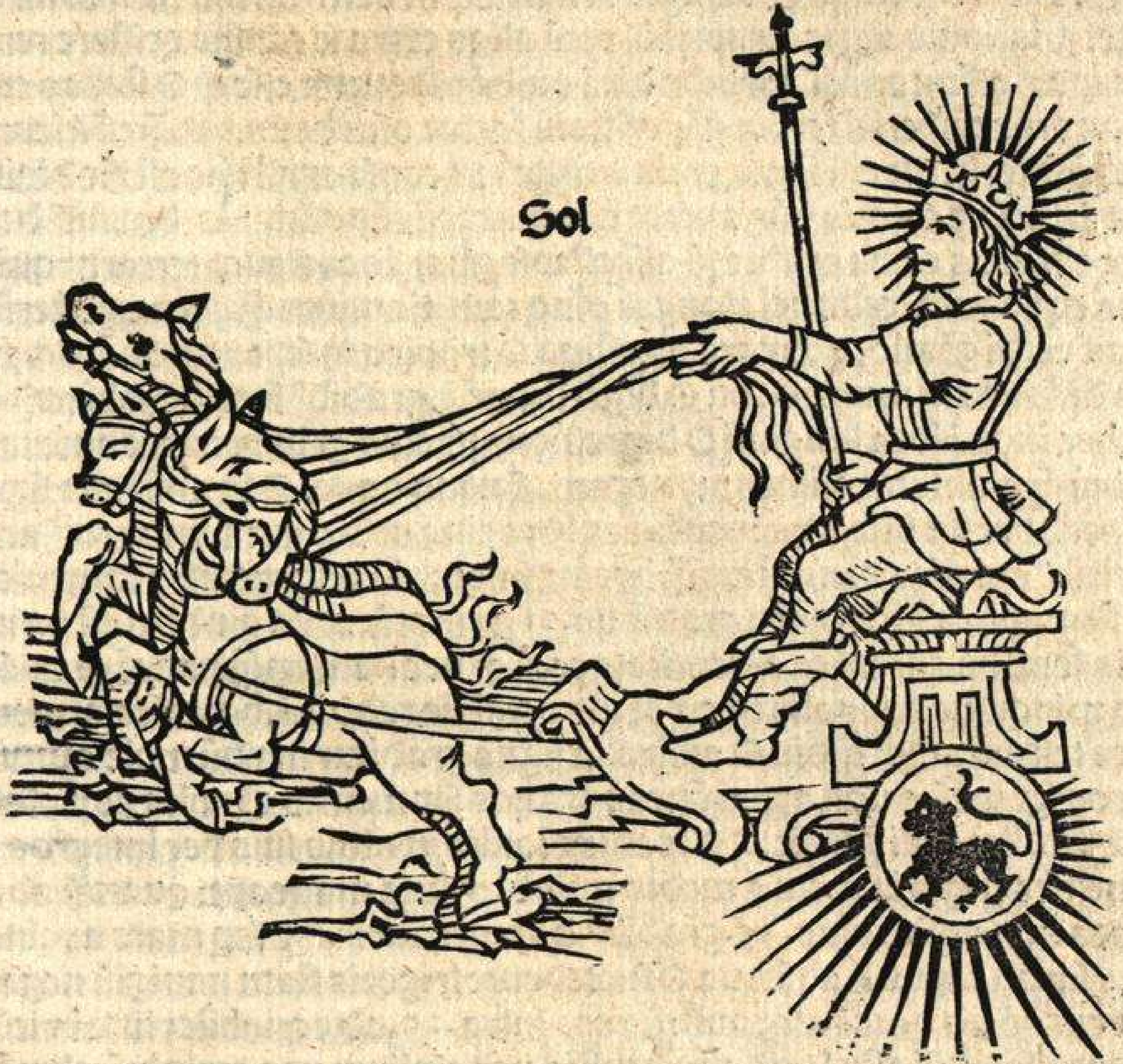

Capitulum tercium. De pꝛopꝛietate ducatus ſolis in temperie aerea ⁊ nature compoſitione: ac ſtellarum cum ſolis participatione.

NUnc a ſole incipientes ꝓꝛietates eius nature temperie ⁊ cō/poſitione ſtellarum quoq; participatione cum ☉ tractabimꝰ. In qua parte primū eis rn̄dendū videt̄: qui nature temperiez rerūq; compoſitionez ſolari ſtellarūq; virtuti negantes ꝓꝛia quadā ſube ſue vi coaleſcere putant. Nec minus ⁊ his qui ex cauſis quidē extrinſiciſ rerū compoſitionē mutuant̄: veruntn̄ ſolis viribꝰ ſtellarū negant. ¶ Primū igitur illis occurrit qm̄ nihil cōpoſitū ſine cōponente compoſitū eſt. Impoſſibile vero aliqd a ſeipſo componere. Si eni id ita eſſet non elementoꝝ aliqd in aliud reſolueret̄ ſed in ſe quodq; imutatum ſemꝑ maneret. Videmꝰ aūt ea ininuicē reſolui: in rebꝰ ſiquidem cōpoſitis reperiunt̄. nec enim quicq; ſeipm̄ reſoluit. Item ſi res nō aliunde mote ſeipſas gn̄arent: ɔueniret nempe vt ex quo res queq̄ nata eſſet deinde

2008 Ministerio de Cultura

finiturā. Nihil enī eſt qȯ ꝓprie nafe ꝯrium ſeipm deſtruat. qȯ cum abſurdū ſit patet gn̄ationis atq̧ corruptiōis rerū alias extra ſe cauſas exiſtere rerū nafe capaci aſſentaneoſ. Deinde dicā quidē ꝯſequens eſſe ꝙ ☉ ſtellas cum ☉ naturarū temperiei rerūq̧ cōpoſitioni factor oīm deus tanq̄ efficientes cauſas p̄ſtiterit. Ut enī ignis ꝓpria virtute vrit cauſa exuſtiōis eſt: ſic diuinū lumen ☉ lucis ⁊ caloris vl'is auctor nafalis rerū cōpoſitionis diuinit⁹ data virtute efficiens cauſa exiſtit: qȯ effect⁹ ipſe ꝓbat. loca nanq̧ terrarū quib⁹ ☉ plus equo vel accedit vel elongat̃ oīno tam aīantium q̄ germinū ſterilia manent verbi grā: loca terrarū ab eſtiuo ☉ tropico in ſeptentrionē .66. gradibus diſtātia cui numero toti ☉ digreſſione .i. gradib⁹ fere .24. abiect[?] .90 fiunt: hec inquā loca longinq̄ ☉ digreſſione ꝑpetuo gelu ꝯcerta: omne tam germinū q̄ aīantium alimentū negant. Ex quo nanq̧ ☉ in auſtralia ſigna deſcēderit per ſex integros menſes: ex loca eius ortu carent: vnde tot[?] aquilonū virib⁹ expoſita: tam eſtate q̄ hyeme inſolubilia rigent. qȯ ⁊ armenicū mare firmat: ꝙ a ♋ tropico gradibus .21. remotū: adeo quidem eſt ventis validis feruidū aurarūq̧ obſcuritate cecū ꝙ nec naui vnq̄ patiat̃ ꝙ quāq̄ multo ꝓpinquius: brunalis tn̄ error intractabile reddit .i. boreales armenie termini teſtant̃. Qui q̄diu ☉ auſtralia ſigna graditur in vnū mole obruti ꝑ integros ſex mēſes non apparēt: vt infra eos ſex menſes ⁊ multa eoꝝ aīalia frigore intollerabili pereāt: et pleraq̧ volatilia in nidis ſuis per integros q̄tuor menſes frigoris metu a medio mundi ꝯcluſa maneant: quanq̄ ab eq̄bili linea non multo plus .15. gradib⁹ diſtant: aut ſec⁹ ⁊ ſup marc a principio ♍ vſq̧ ad caput ♓ abſentia ☉ ſuccedente frigoris flatu nauigiū negant atq̧ idem qȯ ad boreā atq̧ auſtrū vero infra .20. ad equabilē lineā vicine ☉ vie intollerabili eſtu locis ciro exuſtis nec aīalium nec germinū alimēta relinquent̃. A quinto ſiquidē ♍ gradu vſq̧ ad oppoſitū in ♓ ſolaris ſuper ea loca greſſus continuo thaurorū eſt cuncta ſub terra feruent vt ſiccitate ſteriles: harene inter quas nilus occultat̃: vt ethiopicū mare nec nauigium patiens: nec aīalium ferat vicino deſuꝑ ☉ ortu ſubtiliores eius aque partes nafali tinctu hariente. Ut quidē reliquit ꝯcepto valido calor adeo denſum atq̧ amarū vt effectū atq̧ intractabile maneat: vnde media inter ☉ acceſſ⁹ atq̧ receſſus nafe cōpoſitis et alimentis tēperies apta relinquat̃. ¶ Ex his itaq̧ patet ꝙ ſi ☉ vſq̧ ad nonam ſperā ſublimat⁹ eſſet vel vſq̧ ad lunarem orbem humiliatus vel inde frigore vel hinc calore nimio mundū ſtare non poſſe. Quāobrem prouidus auctor oīm deus: ☉ tanq̄ vl'em corporee vite vomitē in media mundi regione mediū poſuit. Inuenit aūt ⁊ in ipſa habitabili bona terrarū loca ꝑut accedunt ad ☉ ⁊ recedunt multa diſſilitudine variata vt ſate vel ꝑte quo a ſolarū circuitu ceteris remociores ſunt multa niue validoq̧ frigore in ea terre ꝑte ſupantur: q̄a humidū multū vult carnē frigus aūt albedinē habitudine carnoſa calor albedinis capillis prolatus

2008 Ministerio de Cultura

anio inimici ingenio obtuſo ceteris differunt. Ethiopes aũt ſiue mauri qm̃ eas terrarũ partes habitant ſup quas fertur ☉ in ♈ ♉ ⁊ ♊ nimio calore ⁊ ſiccitate in nata eoꝝ ſupante colore nigro capillis criſpis habitudine tenui memoria debili animo leui ceteris diſtant. Medij vero vt q̃rti ⁊ quinti climatis ⁊ cõtigue hic in diuinationes vt que mediocri acceſſu ☉ atqꝫ receſſu fruunt̃ natura tꝑata: habitudine apta: pulcro colore: mobili animo: ſubtili ingenio: ſana memoria ceteris preſunt. Q̃uis in his proprietatibꝰ general'r cõmunicaſſent. Sunt aũt ⁊ inter ipſas pro locorum diuerſitatate ſpeciales quedã differentie vſqꝫ adeo quo a ſingulis etiam ciuitatibꝰ ⁊ ꝓuincijs licet propinquis ⁊ ɔtiguis nonnihil tam informis hoĩm q̃ȝ moribꝰ ⁊ habitu atqꝫ vſu diuerſitatis interſit tam pro ☉ acceſſu ⁊ receſſu q̃ȝ pro ſtellarũ ſtabilium natura ⁊ habitudine ſup eos orientiũ. Qꝫ aũt he ipſe proprietates ſingulis annis inter augmenta ⁊ decrementa ceteraſqꝫ alteritates varian̄t cum hic nec a ☉ quidẽ nec a ſtellis vllis eſſet, ꝓprio motu ſpeciali intuitu compertum eſt huiuſmodi variationũ ☉ nunc cum errantibꝰ nunc cum ſtabilibꝰ ɔuentꝰ ipſaſqꝫ inuicem ꝑmixtiones cauſas exiſtere: vnde intellectũ eſt ☉ ſtellas in rerũ natura ⁊ componere: generũqꝫ ⁊ ſpecierum diuiſione cõmunicare: niſi quidẽ principal'r ☉ rerum nature aĩantium et vite germinũ metallorumqꝫ generationibus ꝑeſt. Stelle vero magis ſingularum prouinciarũ priuatis moribus atqꝫ tenore cõmunicant: tꝑant vero aerea: nam aeris illuminatio luminũ eſt quorũ ortum accedendo: occaſuȝ recedendo ſeqtur. Ut vero ☉ aereȝ calefacit purgat attenuat: ſic pro modo ſuo ☽ ⁊ ſtelle: vnde Ypocras in libro climatum. Niſi ☽ et ſtelle inquit nocturnã denſitatem attenuarent elementa inpenetrabilis aeris pinguedine corpm oĩm vitam corrumpent. ¶ His itaqꝫ de cauſis cum ☉ vl'is rerum omniũ neceſſitatuȝ ſolus ſufficeret requirere: aſſociauit creator deus ſtellas miniſtras officio ſolari ſecũdaria virtute cõmunicantes. ¶ Qm̃ igitur ☉ per. 12. ſigna greſſus tpm alteratiõis cauſa eſt: tpm aũt alteratio elementarie reſolutionis elementaris: demum reſolutio generationũ oĩm ⁊ corruptionũ eundẽ ſolaris per ea ſigna greſſũ oĩm cauſam eſſe ɔſequens eſt: que certis tpibus diſcreta ☉ motũ cõmittan̄t Alia quidẽ annis alia menſurnis alia diurnis: vt in vere gramina herbe et arborũ folia atqꝫ pleraqꝫ aĩalia: in eſtate frumenti grana ⁊ arborũ fructus: in autumno vernalium: in hyeme eſtiuoꝝ generationũ corruptio que cum diſcretis tpibus continuent̃: diſcreta etiam ☉ loca cõſequunt̃. Qꝫ ergo non oĩbus annis oĩa eadem q̃litate ⁊ q̃ntitate ſuccedunt cum ☉ ſingulis ãnis ꝑ eadẽ loca redeat ſtellarũ cũ ☉ ꝑticipatio cauſa eſt. Si eni ſolus per ſe cũcta miniſtraret: nec hyems hyemi: nec eſtas eſtati vnq̃ȝ diſſil'is foret. Que vero cottidiano ſucceſſu per munduȝ aminiſtran̄t vt cottidiani hoĩm et aĩalium ɔceptus partus incremẽta magis ſibi vl'em totius mũdi ſuperioris ambitũ alligant ſibi hunc inferiorem naturali motu agitantis conſequentur.

2008 Ministerio de Cultura

Luna

Capitulū quartū. De ꝓprietate ducatus lune in marium acceſſu ꝛ receſſu.

POſt aereeā ſolaris effectus temperiē ꝯſequens eſt lunaris in aquaꝝ motū mariūqꝫ alterius acceſſib⁹ atqꝫ receſſib⁹ ducat⁹ vt apud p̄hos ꝯſtat lumina duo q̄tuoꝛ elementoꝝ oꝛdinem ita partiunt̄: vt ☉ ignē ꝛ aerē: ☽ terrā ꝛ aquā ducat. Duabus enim de cauſis ꝛ foꝛtioꝛ ꝛ manifeſtioꝛ in hoc mundo luminū q̄ꝫ ſtellarū ducat⁹ eſt. Prima quidē ☉. ☉ quidē oīm ſtellarū maxim⁹. ☽ vero celeſtiuꝫ oīm terreqꝫ minima. Scd̄a ꝙ ſtellis quidē lumen ineſt non vt radij effectuqꝫ earū in motu magis. Luminibus aūt radij non parū in hoc mundo effi aces que motu ſuo mundi ſupioꝛis vires collectas inferioꝛi mōo per radios tranſmittūt: nā ꝛ Ypocras celeſtiū atqꝫ inferioꝛis mundi coꝛpm mediatricē ☽ illoꝝ vires his mediando tranſferre aſſerit Ut ergo ☉ in nafe ēperie rerūqꝫ cōpoſitione p̄ualere: ſic ☽ in aquarū motibus coꝛpmqꝫ ſtatu ꝛ accidentibus germinib⁹ fructibus odoꝛib⁹ idqꝫ genus vis efficacioꝛ: quoꝛū enumerationē ab alterius mariū acceſſib⁹ atqꝫ receſſibus

2008 Ministerio de Cultura

exoꝛdimur: quoꝝ vt diuerſa ſint augmēta ⁊ decremēta ita diuerſas diuerſ
nationib⁹ opiniones generant. Sunt enim qui a ſeꝑatione luminū vſqꝫ ad
oppoſitionē acceſſū aſſerunt: hinc vſqꝫ ad ↄuentū receſſū. Oibus vero certū
ſingul' etiam dieb⁹ ab oꝛtu ☽ maris cui oꝛitur acceſſū eam vſqꝫ ad medium
eius regionis celū indeqꝫ receſſū vſqꝫ ad occaſum eius ſequi. Cuius indoꝝ
ꝑſarumqꝫ mari qua verſus ethiopiaꝫ accedit necnon in emiſperijs occeani
inſul' cottidianis vſus. Altn̄a vero acceſſuū receſſuū ↄtinuo ſuccedentium
ſpacia h⁹modi ſunt. Cuius nanqꝫ maris bihonti ☽ primū emergit eius ſtatī
acceſſus incipiens eam vſqꝫ ad celi cardineꝫ creſcendo ſeqtur quā lineā vbi
tranſcendit ad occaſum vergens receſſus ſuccedens: eā q̊ad occūbat decre
ſcendo comitat̄: vel cū occaſum ſtatī acceſſus iter incipiens vſqꝫ ad cardinē
terre creſcit: a quo recedente ☽ receſſus iteꝫ vſqꝫ ad orientē ſuccedit. Fiunt
itaqꝫ ſingul' dieb⁹ gemini acceſſus geminiqꝫ receſſus tꝑibus prout diurn⁹ ☽
curſus varietas per diuerſas marium ꝑtes diuerſis lunaris ambitus cardi
nibus ſubiectas. Cum enim vt terrā globoſam maris fumoſus oꝛbis circū
fuſus ambit: ſic lunares ambit⁹ cottidiani. i. ☽ ↄcircueant: ſemꝑ ☽ aliquib⁹
tam mariū q̄ꝫ terraꝝ partib⁹ in aliquo cardine eſt alijſqꝫ ꝑiter in alio vt eād
hoꝛa vnoquoqꝫ momento his in oriente illis in occaſum alijs in celi ſūmo
alijs ſit in cardine terre: vnde etiā eodē ꝑiter momento alijs acceſſū maris
alijs receſſū eſſe ↄſequens eſt: non tn̄ oīb⁹ vno modo: illis etiā qui mediū
equoꝛis pelag⁹ interim nauigio ſulcant acceſſus iniciū vno quodaꝫ vndarū
feruoꝛe ſentitur: qui fundit⁹ ebuliens valido aurarū impulſu ꝓcelloſas flat⁹
agitans omne pelag⁹ ↄtriſtat: cuius relaxatione receſſum ſentiunt̄. Multo
aliter hi qui litora interim habitant. Nec enim h⁹modi flat⁹ aut feruoꝛ ſed
aquarū tn̄ tumoꝛ ⁊ exundatio quedā vſqꝫ ad eos ꝑuenit: tātaqꝫ eſt inter ea
loca hoꝝ motuū diuerſitas vt nec ☽ h⁹modi cauſam motuū eſſe exiſtiment
nonnulli. Nec enim incipit acceſſus niſi in loco ꝓfundo ⁊ amplo multas ac
denſas aquas ↄtinenti fundi aſperi ⁊ montuoſi atqꝫ lunari vie propinquo.
Unde cum ſuꝑ ſe orientis ☽ in naturali ↄcitatu reperiunt̄ ↄtiguas primum
impellit aquas: exijtqꝫ paulatī aquarū impulſus quouſqꝫ extremis littoꝛib⁹
inundet: quo incipientis momento ſtatim peruenire impoſſibile erat.

Capitulum quintum. De cauſa acceſſus ⁊ receſſus.

HJs habitis cauſas acceſſuū atqꝫ receſſuū ſcrutari conuenit.
Dicim⁹ igitur ꝙ nunq̄ꝫ h⁹modi acceſſus ⁊ receſſus niſi trium
rerū ↄuentu gignitur loci videlicet nat̄a aquarū habitudine
motu ☽. Loci nat̄a eſt vt aquarū locus ꝓfundus long⁹ ⁊ lat⁹
vix tꝑis impendio tranſfretand⁹ montuoſus aſꝑ et dur⁹ quā
leui quolibet motu acrit̄ reꝑcuſſe multe vnde tumidos fluct⁹
cōcipiant. Aquarū habitudo eſt tantas in h⁹modi loco longo ex tꝑperie
aquas eſſe ↄfuſas vt nec in fluxu fluminū nec ex collatiōe fontiū augeri ve

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

minui ſentiat̃. Que quanto tꝑe ꝯdenſate ſalebꝛe calefacte denſos vapores agitent qui terre vapoꝛibꝰ ꝑmixti agitandis vndis aſpirent. Motus aũt ☽ deſuꝑ oꝛientis atq; occident(ꝭ) ſepius repetitꝰ cognata virtute eiuſmodi aq̃s trahit:qm̃ tractum ſponte ſequens quouſq; illa accedit:accedunt vſq; adeo quoad diffuſiꝰ eferuentes loco ſuo minus ꝯtempte extremis inundent littoꝛibus. Nec enĩ ante locus tener mollis planꝰ ꝓpter aquarũ diſcurſuz:nec aq̃ diſcurrentes vt flumina ⁊ amnes ꝓpter ſubtilitatẽ minꝰ denſis vapoꝛibꝰ aptant hꝰmodi ꝯueniunt officio. Cauſa vero ab occaſu vſq; ad t̃re cardinẽ ſicut ab oꝛiente ad ſũmum.i.cardinez ☽ acceſſus ſequat̃ triplex. Pꝛimo ꝙ oꝛientis ⁊ occidentis linee eq̃ diſtantes ſunt quantũcunq; ab oꝛtu ad ſũmũ ſumitur tm̃ ab occidente ad terre cardinem illi eque diſtans eſt: ſicq; totus oꝛiental' quadrãs toti cedit oꝛientali eq̃ diſtat:eſtq; vterq; accedens. Scḋo ꝙ mundi climate ſignoꝛũ per celi terreq; cardines oꝛtus recti circuli oꝛtibꝰ eq̃les ſunt. Ut enĩ oꝛtus atq; occaſus ſic ⁊ hoꝛũ cardinuz linee eq̃ diſtantes ſunt. Unde in quoto graduũ numero ſignũ q̃libet oꝛiat̃ in totto oppoſitũ eius accumbere neceſſe eſt. Tercio ꝙ eſt ab oꝛizonte ſemꝑ ad celi mediũ ☽ acceſſus:a medio vero circuli ad oꝛientẽ receſſus ſequat̃:ſicq; et occaſus ☽ ſil'r oꝛizontẽ ⁊ terre cardo ſil'r celi medium ꝯueniens eſt vt in oꝛientali ſic in occidentali q̃dꝛante acceſſũ:ſicq; in ceťis duobꝰ receſſus ⁊ acceſſus lunares acceſſus ⁊ receſſus cõmitari. Sunt aũt quibꝰ nihilominꝰ in quibuſdã etiaz aq̃s dulcibꝰ acceſſus hꝰmodi atq; receſſus videat̃ vt apud quaſdã ethiopie quaſdã etiam gallie ſeu germanie ciuitates maritimas quos vicinia maris decipit. He ſiquidez atq; mari influentes ⁊ marinis vndis ꝯtigue cũ maris acceſſu exundante repulſe pleno alpheo illabant̃ accedere vident̃. Eſt aũt acceſſus quidem aq̃ calidioꝛ ⁊ receſſus frigidioꝛ. In acceſſu nanq; ex imis abiſſis ebulliunt in receſſu foꝛinſecꝰ expanſe infrigidant̃. In acceſſu igitur aq̃ ☽ cõmitant̃: in receſſu vero et ſi non cõmitant̃ ☽ naťaliter vnde venerũt ad maria reuertunt̃. Statim vero ꝙ naťaliter ☽ tam ſuꝑ terrã q̃z ſub terra ꝓcedenti acceſſui ſequentẽ receſſũ tꝑis ſpacio coeq̃t:ſed qm̃ ☽ ſuꝑ terrã arcꝰ nunq̃ ſub t̃raneo eq̃lis eſt:nec hi qui ſuꝑ terraz fuerit acceſſus atq; receſſus ſub t̃raneis vnq̃ eq̃les eſſe pñt. Quotiens g̊ metiri placuerit hoꝛas acceſſus aut receſſus emiſperij ſuꝑioꝛis notandũ erit pꝛimꝰ gradꝰ cũ quo oꝛietur ☽ deinde cũ quo occidit:nec latitudine eiꝰ neglecta:deinde ſumendũ quantũ intereſt ab oꝛtus gradu vſq; ad gradũ occaſuſ per eius climatis oꝛtũ totũq; per q̇ndenos gradꝰ diuidendũ. Quota igitur diuiſio fuerit tot erunt eq̃les hoꝛe totius tꝑis virtuſq; ſpacij. Si q̇d vero. 15. minꝰ ſuꝑſtes fuerit ꝑs hoꝛe eſt:totius itaq; numeri dimidiũ alterutrũ tꝑis ſpacium eſt naťalis videlicet acceſſus ſiue receſſus ☽ ſuꝑius emiſperiũ obtinente. Sub t̃ra nanq; ꝯuerſo ab occaſus gradu ad oꝛtus gradũ ſubterraneꝰ arcꝰ: acceſſus ſcz et receſſus inferioꝛis per ſpaciuz moꝛe ſumitur:que qui certius deꝓhendere ſtuduerit:

2008 Ministerio de Cultura

latitudinem terre certam habeat:certumqꝫ in ea latitudine ſignoꝝ oꝛtum.

Capitulum ſextum. De augmento ⁊ decremento aquarum.

INter ſupꝛadicta aſſertum eſt ꝙ natali quidez in acceſſus et receſſus vtriuſqꝫ emiſperij in ſua quaqꝫ pte moꝛe eq̃les ſunt Nunc ꝙ accidental'r interduz nõnihil ineq̃litatis intercidit differendũ. Uidet̃ enim ineq̃litas alteriuſ emiſperij acceſſũ ⁊ receſſũ in equali tp̃is q̃ntitate metiat̃ vterqꝫ tñ vnius p̃iter vterqꝫ alterius ſil'tp̃is ſpacio coequatur:vt quãto emiſperij ſup̃ioꝛis acceſſus ſeq̃nte receſſit lõgioꝛes bꝛeuioꝛeſue moꝛe fuũt:tanto inferioꝛis acceſſus ſup̃ioꝛi receſſu longioꝛ fit vel bꝛeuioꝛ. Eſt eñi h⁹ moꝛe ineq̃litas inter augmenta ⁊ decrementa circa hoꝛã vnã plus min⁹ ue vt ſi multa ſit aquarũ abundantia acceſſus moꝛe ſupꝛa numerũ receſſus hoꝛa paruo plus vel minus accreſcat ↄ̃rio ſil'r. ¶ Tota igitur hec ineq̃litas octo ex locis ſumitur. Pꝛimo quidẽ eſt ☽ a ☉ diſtãtia luminiſqꝫ augmentũ ⁊ decrementũ. Secũdo rectitudinis ☽ qñ medio curſui additur ad mediũ eius adiectio ⁊ ſubtractio. Tercio loco ☽ in circulo ecentrico. Quarto loc⁹ in circulo digreſſioniſ. Quinto inter auſtrum ⁊ aquilonẽ. Sexto dies quos marinos vocant egiptij ⁊ occidentales dies augmenti ⁊ decremẽti aquarũ qui locus non lunaris pꝛopꝛietatis eſt. Septimo longitudo diei vel noctis aut bꝛeuitas qui locus ſolaris ꝓpꝛietatis. Octauo loco eſt quãtum ventoꝝ vis addicit. Sunt itaqꝫ lunaris a ☉ deſtere.i. quatuoꝛ loca inter augmẽta ⁊ decrementa diſcreta. Pꝛimus ☽ cum ☉ conuentus. Secundus eſt pꝛim⁹ tetragonus cum eſt diatõtos. Tercia eſt oppoſitio qua plurium luminũ fit Quartus eſt tetragon⁹. Eſt igitur in cõuentu luminũ maris acceſſus valid⁹ ⁊ ſpacioſus receſſus eſſe:addit enim ☉ ↄiunctus in his ☽ vicibus. Eſt enim ⁊ ☉ in acceſſu maris nõnulla vis: ſicqꝫ quotiens ☽ ſtellis humidis iungitur Hoꝛa ſiquidẽ qua ☽ ☉ ↄiuncta ſuccumbit vt rerum vomitez rerum ſemina ↄcipiens cõceptus vires ſtatim in ſubiecti elementi motus .i. maris a tactu manifeſtius demonſtrabat longe nanqꝫ efficacioꝛ eſt ☽ cum ☉ q̃ cũ ſtellis naturali ☉ in ☽ pꝛiuilegio conuentus. Ab hac ergo cõuentus hoꝛa quantũ recedit ☽ vis acceſſus decreſcit: receſſus vero augetur vſqꝫ ad pꝛimũ tetragonum:hic decremento finito verſa vice acceſſus augmentũ,vſqꝫ ad plenilunium peruenit: hinc vſqꝫ ad tetragonum decrementum: indeqꝫ ad conuentum: item decreſcentiam receſſu acceſſus incrementum: excepto ꝙ iter quod in oppoſitione id eſt plenilunio vis ☽ tanq̃ maturos conceptus pꝛimus edentiſ efficacioꝛ:ſicqꝫ in tetragono pꝛimo q̃ ſecundo. Ut igitur infra mundi conuerſionez id eſt diem vnum cum diurno lune pꝛogreſſu gemini acceſſus geminiqꝫ receſſus: ſic infra ☽ reditum id eſt menſem vnum geminaqꝫ decrementa fiunt illic inter celi hic inter lune a ſole cardines. Secundo loco pꝛima luna collocanda eſt. Quo facto quamdiu rectitudo lune

2008 Ministerio de Cultura

medio eius adicitur vis acceſſus p̄ualet: q̄diu vero detrahitur vis receſſus p̄potens idq; victu rectitudinis quantitatē. Cum aūt nec additur quicq; nec detrahitur nec acceſſuſ nec receſſus vis hac ex parte creſcit vel decreſcit Hi vero motus etiā in aquis dulcibus fluuijs ac fontibꝰ hos ☽ ducatus p̄cedente ſequuntur. Tercio loco q̄diu ☽ abſide circuli ſui ex parte ·200· gradibus deſtituerit vis acceſſus p̄ualet infra ·90· receſſus. Quarto loco q̄diu ☽ in latitudine ſua aſcendit acceſſus vis augetur q̄diu deſcendit receſſus. Quinto loco q̄diu ſigna borealia ☽ graditur borealium marium acceſſus auget̄ auſtralium receſſus: q̄diu vero in auſtralibꝰ eſt cōmutata auſtraliū acceſſus preualet: borealium autem receſſus quantū ad hoc genus attinet. Magis autē inter hec pariter poſt primum tetragonū ☽ compoto addēte atq; in inferiori circuli ſui parte ab orizonte: maris enim gente in ſignis humidis cum ſtellis humidis atq; decentibus: his enī oībꝰ adunat̄ non ſolū marium acceſſus abundant ſed etiam amnes ac fontes accreſcunt. Sexto loco ſunt dies lunaci oīm quos marinos appellamuſ. Eſt enim lunationis menſis dierum ·29· ac fere dimidij quibus quadripartito diuiſis ſingulos quadrantes dies ſeptem ac fere dimidij complent Igitur a ·27· menſis die vſq; ad quartā dimidium ſequentis menſis dies diminutim nuncupantur: ſequentes vero quatuor ⁊ dimidiꝰ augmentatiui: propterea quidē acceſſus detrimenta quedam in his vero augmenta ſentiuntur atq; ad hunc motū ſequentes duo quadrātes inter hos duos motus vſq; ad ·27· dies viciſſim ſuccedunt. Id igitur hoc modo egiptijs atq; occidentalibus compertum. Orientalibus oībus maris affectionū peritis totum totis his quadrantibꝰ per augmenta ⁊ decrementa viſum eſt hoc modo alterari: ſed inter ſeptem dies quos illi diminutiones dicunt vnū vel duos detrimenti inter augmentationes totidem eſſe incrementi dies ꝯſtant tamen apud menſiticos inter hos lunationum quadrantes etiam aquarum dulcium inter augmenta et decrementa quidem altionum motus. Nonnulli vero de maritimis lunationum dies inter augmenta ⁊ decremēta triptito numerantes primis ·7· aut ·10· diebꝰ acceſſus incrementum vltimis ·10· decrementū: medijs vero medium ſentiri ſtatum. Septimo loco eſt quantum ☉ etiam adminiculum huiuſmodi motibꝰ viribus addit. Licet enim ☽ quidē propius ſit acceſſuū ⁊ receſſuum ducatus: in augmentis tamen ⁊ decrementis eorum nonnihil tam ☉ q̄ ſtelle adijciunt. Compertum enim eſt per diuerſa maria in quibuſ hi motus apparent certis anni temporibus inter dies ⁊ noctes hoꝝ motuū inter augmenta ⁊ decremēta vim alterari q̄ a ☉ inter ſigna auſtralia ⁊ borealia accidere videtur. q̄diu nanq; dies nocte longior eſt diuturnꝰ maris acceſſus nocturno preualet: conuerſo ſimilit̄ horum itaq; motuum quoniā ad hoc genus attinet ad puncta equinoctialia vtriuſq; equalitas: ad ſolſticialia vero alterius augmentum alterius decrementū maximum ſentitur.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Eſt huius hoꝝ motuū alterationis cauſa duplex. Prima eſt quantuꝫ ſol
inter diei noctiſve viciſſitudines adicit. Cum enim dies nocte longior eſt
ſol diucius ſuper terram aquas calefaciens caloris viribus eximis abyſſis
vndas euocat: vnde diuturnos aquarum motus nocturnis preualere ne-
ceſſe eſt. Secundo loco eſt quātū lune longior in ſuperiori hemiſperio mo
ra tm̄ ſupaddidit cum enim nox die lōgior eſt luna noctē ſup terraꝫ quia
diutius orientia ſigna retinet nocturnos motus diurnis more ſpacio prefi
cit. Hinc igiť vt p ſingulos dies bini receſſus ſicqꝫ per ſingulos menſes bi-
na vtrorūqꝫ augmenta: binaqꝫ decremēta fieri ſupradictuꝫ eſt ſicut nunc ꝛ
per ſingulos annos eoꝝ motuū totidem augmenta ꝛ decrementa fieri ap
paret ſimilitudine quadam illis concordantia: ut eniꝫ nocturnus acceſſus
luna ſuper terram ſole in ſagittario exiſtente eoꝝ cōuentus acceſſuum ſimi
litudinuꝫ imitari videť ſic oppoſitionis acceſſum diurnus ſole geminos lu
na ſuperius hemiſperiū occupante ſicqꝫ ceteri de annuis ceteris mēſurnis
incremenmento nō vero equalitate qꝫ cōmetiri facile. Hec itaqꝫ teſtimo-
nia ſi quādo oīa cōueniant valida ꝛ ſpacioſiſſima aquaꝝ incremēta conſe
quenť atqꝫ omnia illoꝝ numero quātitatis hoꝝ mēſura ſuccedit. Sūt igiť
hi. 7. ducatus naturales. Nā octauꝰ accidētalis q̄tū videlꝫ aquaꝝ motibꝰ
venti magni pmane coacti pelagus omne cōcitātes adiciūt. Uētoꝝ ergo
omne pelagus agitantiū duo ſūt genera: alteꝝ quidē ꝙ alte maris vnde ſu
pernū ad motū ſcopuloſo fundo repcuſſum: vimqꝫ ad ſupa efferuētes ex-
imis vt ſupra dictū eſt abiſſis in amnis eueniūt. Alterū vō p auras coactuꝫ
terreqꝫ mariqꝫ quē deſup irruēs ac marino illi in equore cōueniēs furibun
dos pelagi motꝰ exagitāt. Primi ergo generis ſpēs gemini tm̄ equoris cō-
finea pmeātes raro vſqꝫ ad litoria pueniunt. Secūdi vero flāma ex diuer-
ſis locis ſpirantia inter terraꝝ orbē puolant. alijs nāqꝫ loca principalia ſūt
alijs ſecundaria ac principalia ſunt in. 4. mundi cardinibus. Secundaria
vero inter. 4. hec media. In his igiť quantū huic attinet negocio id princi-
paliter attendendū ꝙ cum lune motu ab ortu ad occaſum maris receſſus
cōmitteť: venti quidem orientales accedendi viribus fauent occidentales
obſiſtentes recedendi vires promouent: ſicqꝫ inter meridionales conſeptē-
trionales quiqꝫ ſuis partibus aſpirantes contrarijs obſtant. Qꝫ ergo ſupra
dictuꝫ eſt naturale vtriuſqꝫ hemiſperij acceſſum conſequenti receſſui more
ſpacio equū eſſe id quidē ita eſt niſi quantū ex accidenti vt dictū eſt inequa
litatis intercidat. Huius ergo accidētis duo ſunt genera: alterum propriuꝫ
cuius quas deſcripſimus. 7. cauſe ſunt: alterū alienum ꝙ ſcilicet ventoꝝ vis
adicit. Ex his igiť. 8. locis omne acceſſuū ꝛ receſſuum augmentum atqꝫ de
crementū variať. de his aūt acceſſibus ꝛ receſſibus ſententia hec vniuerſa-
lis ꝙ acceſſus quidē primus motus effectu lune naturali effectu ſequitur.
Receſſus ver o naturalis aquarum vnde ad maria exierant reditus. Cum

2008 Ministerio de Cultura

ergo acceſſus mora longius pducat augmēti fere quantitate ſequentis receſſus ſpaciū breuiat. Cōuerſo ſimilit accidit pterea nonnihil inequalitatis ex littorum interduz importunitate. Cum enim acceſſus exterius inundat littoribus ſi forte vel rupium concauis vel vallibus aut foueis altis influat parte relicta minus redire neceſſe eſt. Sic etiaz qua contra fluuios mari influentes acceſſus nititur ex recentis aquis receſſum preualere neceſſe eſt.

Capitulum ſeptimum

His explanatis: nūc huiuſmodi cām lune aſſerēdā opinor q̄ ratā relinquat ſi cōtradicētiū opinionē infirmem⁹. Aiūt eniz nature maris ineſſe nō aliq̄ lune potētia vt vno feruore quodā vndas exagitet: hiſq; defluētib⁹ acceſſuz fieri. Si enī deſuper ambiēdo maris acceſſum agit. Cur nō amniū etiā ꝛ fontiū aquas eiſdē de cauſis eiſdē motib⁹ exagitat. Quib⁹ q̄tuor ex locis rn̄dem⁹. Primo qdē ꝙ ſi acceſſuz maris nulla vis aliena ſed ꝓprie nature vigor amminiſtraret nūq; aliqd in eq̄litati aſſumēs eodē ſemp mō eodē tpe eadēq; ſpacij quātitate fieret. Nec enī ꝓpriū nec op⁹ aliquod alienū patiēs ab eodē nec ſuo habitu ad alteꝝ aliqd vmq; recedet. Videm⁹ enī hec quātitate qualitate locis ꝛ tpibus ſemp alterari: alterationes v̓o lunares motus inane comitari. ¶ Secūdo v̓o loco ꝙ cū aque diffluentes ad extrema diſcurrēt maiori nimirū q̄ qui continet loco opus eſt. Si ergo mare ex ſeipſo in ampliora loca diffluit: qua iteꝝ vi ad nō ſufficientē locū ſibi repellit. Id enī in natura nō eſt vt quare nequis aliquid ſponte cōſiſtere velit ¶ Tercio loco ꝙ cū aque natura deorſuz ſp atq; in ꝓfundū tendat: quid eſt ꝙ in acceſſu aquas nō deorſuz ſ; cōtrario motu efferri in alteꝝ atq; ad ſuperiora cōſcēdere videm⁹. Qꝛ cū in natura aque nō ſit: extrinſecā rei cauſaz aliquā eē neceſſe erat: que pret lunā nulla alia reperit. ¶ Quartus locus rōnē obuiat eoꝝ qua eiſdē de cauſis eoſdē mot⁹: etiā dulciū aquaꝝ trāſire ſibi vident: In quo loco maris atq; dulcis aque differētia ſufficit: ſed ad maris aque cōflue denſe ſalebre fluminū atq; id gen⁹ difflue ſubtiles dulces. Que cū ita ſint nō oē ꝙ alteris acciderit: alteri cōſequi neceſſe eſt.

Caplm octauū.

Cum igit in natura maris tanta ſit lune virtus: ꝯſequēs videt vt int ipſa maria: eoꝝq; lunarē potētiā ſequunt: a ceteris fiat diſcretio. vt enī apud phos cōſtat luna quidē in nullo maris ꝓrſus inefficax eſt ſed eius vis ꝛ efficatia alias quidē manifeſta magis alias minus nō equidē ipſius aliquo impedimēto ſed maris habitu minus adapto. Eſt igit omnis mariū habitus triformis. Sunt enī mariū alia quoꝝ nec acceſſus ſit nec receſſus: alia ī quibus quidē hi motus ſed nō apparent. Alia vero in quibus ꝛ fiūt ꝛ apparent. Primoꝝ itaq; duum generū trine ſpecies. In primo genere prime

2008 Ministerio de Cultura

ſpeciei ſunt aque ille que in primeuo confligi nec longi temporis condenſa
te nec ſalebre ſicqꝫ nec ventoꝝ eos motus incitantiuꝫ feraces hoc officium
proprie nulla impotentia recuſarunt: vt lacus atqꝫ paludes que ex aliqua
eluuione in aliquo receptaculo in ſimilitudine maris confuſe hiemali tem
peſtate accreſcũt eſtiuo tortore decreſcũt. Secũde ſpẽi ſunt mariũ intrantiũ
a lune circuitu remota vt vſqꝫ ad ea lune vis pertingere non poſſit. Tercie
ſpẽi ſacri quarum fundus mollis atqꝫ labilis qui cum aquarũ impulſibus
cedat nihil eſt ꝙ eas repcuſſas in acceſſum cogitat ꝙ circa pro mure toria
⁊ inſulas frequent̃ accidit. In ſecũdo genere prime ſpeciei ſunt maria quo
rum littora ſeu tanta abinuicem latitudine diſtant ſui in tm̃ ab hominũ ha
bitationũ remota ſunt vt licꝫ accedãt ⁊ recedant nõ adeſt qui motus illos
indicet. Secũde ſpeciei ſunt maria quoꝝ littora abinuicẽ latitudine diſtãt
nec inhabitabilia ſunt ſed a deo ſũt ⁊ in feſta ⁊ ſublimia prorſuſqꝫ planicie
carentia vt lꝫ certa moueant̃ non habent quo effluant. Tercie ſpeciei ſunt
aque alijs influentes hi nanqꝫ acceſſus hora quibꝰ influũt accedũt. Tercij
generis ſunt maria primeui fluxus vix tẽporis impendio tranſfretando lu
nari circulo propinqua quoꝝ fundus altus aſper ſcopulos ⁊ littora piana
⁊ habitabilia vt fretum indicũ: ꝑſicũ: ſcintũ: gallicũ: hiſqꝫ ſimilia que non ꝑ
ſe ſed lune quodã officio vt expoſitũ eſt ita mouent̃. Demonſtratũ autẽ eſt
inferioris mũdi corpoꝝ motus priuios celeſtiũ itus atqꝫ reditus archanis
quibuſdam nature vinculis trahentes ſequi vt int̃ ipſa etiã terreſtria corꝑa
exemplis ſuperiꝰ patefactũ eſt: ad hũc itaqꝫ modũ ⁊ luna maria nature ſue
ꝯgrua ad equũ diſtantia archana quadã cognatiõe trahit. ¶ Habet aũt ⁊
ſol in maris aliqd virtut[...]: verbi gr̃a indicũ ⁊ ꝑſicũ cõgruẽtia vnũ quidẽ ma
re ſunt: habẽt tamẽ ꝓprietates cõtrarias ſolares ambitꝰ ſequaces. ꝑſicũ eni
fretũ a principio virginis vſqꝫ ad caput piſciũ vẽtis ꝓuium ꝓcellis turgiduꝫ
omni nauigio intractabile permanet. A piſce vero vſqꝫ ad virgineꝫ contra
ſcꝫ quietũ cõpaciens. Vſqꝫ adeo quidẽ in principio ſagittarij validiſſimus
feruor eius ſeuiat. In primo geminoꝝ cõtra potẽtiſſimũ quieſcat. Indicũ
cõtra q̃diu nãqꝫ ꝑſicum feruor ſeuit. indicũ geſcit cõtrario ſil̃r vſqꝫ adeo in
primo geminoꝝ. Indicũ maxime ſeuiat in principio ſagittarij ſuauiſſimuꝫ:
Sic tanta eſt eorũ diſcrepantia vt perſici natura melancolici. Indici vero
colerici iudicent̃ quorum integram diſtantiam notiſſimi nautarum certis
etiam terminis emerſi ſunt. Perſicum enim fretum ex parte orientis ab in
terſimo inſularũ terſes ⁊ argues inchoantes occidentem verſus ad ſabeos
arabeſqꝫ terras perducunt vſqꝫ intra portus aditi: inde ad egytũ ⁊ ſiream
fit comeatus. Indicũ aũt ex orientis parte ab vltimis indie finibus ince
ptum. Indeqꝫ cauſa profanem inſulam circumfluens ſicqꝫ diuerſas indie
atqꝫ ethiopie ꝓuincias abluẽs vſqꝫ ad oriẽtalia. perſici freti littora ꝓtendit
Hec itaqꝫ maria ꝑ diuerſo littoꝝ habitu diuerſas etiaꝫ affectiones ſentiunt

2008 Ministerio de Cultura

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

ad ſolaris ambitus diuerſitatē ſpectātes. Cuius virtus nihilominꝰ in ceteris quoqꝫ maribus ſentit ꝙ in tp̄e demōſtraſſe ſufficiat.

Caplm nonū. De ducatu lune in aīalibus ꝛ germinibus.

Hactenus ſingularē lune virtutē in natura maris ꝛ aquarū quantum neceſſariū erat exequuti ſumus. Deinceps ꝛ in ipſaꝝ inferioris mundi corporū varijs affectionibus lunaris ducatus ſequendus eſt. Nec enī in elemētoꝝ tantū motibus verū in quottidianis etiā rerum vſibus lunaris virtutis frequēs miniſteriū. ¶ Sūt nāqꝫ plurima reꝝ genera que quādiu luna creſcit atqꝫ ſup loca eoꝝ aſcendit incrementis largius indulgent quādiu decreſcit atqꝫ a locis eoꝝ deſcendit incrementa retrahunt. Idqꝫ in animalibus germinibus ꝛ metallis: ſic enī creſcenti luna in corporibus aīalium humores habundant: decreſcente attenuant̄ vt etiā humani corporis vene illic pleniores hic laxiores reperies ꝙ in egrotātibus clarius apparet. Qui enī prioris lunationis medietate decūbunt natura eoꝝ fortior morbo validius repugnat: in ſequēti debilior leuiꝰ ſuccūbit. Quottidianas etiā egrotantiū affectiones quottidiane oīno lune applicationes ad primū locū trigone tetragone oppoſite ꝛ reditus meciunt̄: ob quod priuilegiū hi dies inter ceteros certo noīe diſcreti ſunt. Nam ꝛ naute in hos dies diſcernētes ventoꝝ nubiū ꝛ pluuiaꝝ modū dep̄hendūt. Inter hoc eſt ꝛ illud ꝙ quociēs hoīes noctu ſub luce lune cōuerſant̄ pigricia ꝛ raritate quadam afficiunt ꝛ illud quoqꝫ ꝙ animaliū carnes noctu lune expoſite tam odorez, ꝙ̄ ſaporē quodāmodo inmutāt. Quod quoqꝫ etiā aīalibꝰ frigidum ꝛ humidum eſt vt lac cerebrum medulla creſcente luna habūdat decreſcente attenuat̄: haut ſecus ꝛ album oui in prima lunationis medietate concepti atqꝫ editi habundantius cōmutat̄: eadē omnia tam die ꝙ̄ nocte inter circuli quadrante diuerſis locis aſcendendo ꝛ deſcendendo. Nōnulla quoqꝫ piſcium genera per diuerſas aquas in prima lunationis medietate de ſpeluncis ſuis prodeunt in ſequenti incluſa remanēt. Sic etiam aſcendente luna ad ſuperiora efferunt̄: deſcendēte ad yma mergunt̄. Haut ſecus ꝛ vermes atqꝫ reptilia fere quoqꝫ ꝛ accipitres in prima lunatiōis medietate venatu acutiores ꝛ feruentiores ſunt. Inſitiones etiam lune creſcētis atqꝫ aſcendentis ꝛ incrementis indulgent ꝛ fructus accelerant minus vero decreſcentis ꝛ deſcendentis. Plura autē germina vt licium luna exſiccat ꝛ adurit. Cuius quanta ſit virtus in germinibus herbis ſeminibus ꝛ radicibus apud eorum qui horum cultetur (sic) dediti ſunt vſitatis experimentis probatiſſimum conſtat: ſed nec metalla lunaris virtutis immunia ſunt omnino que cognitores creſcenti luna digniora: decreſcenti minus digna reperiunt. Suntqꝫ multa huiuſmodi in rebus mūdi lunaris ducatus officia que vt omnia conſequi impoſſibile ſit numero enumerare ſingula: quicqꝫ̄ fruſtra laboret.

Quarti libri capitula nouē.

PRimū de ſeptē ſtellaꝝ natura iuxta ptholomeū. ¶ Secundū de earundē natura ſimulq; fortuna ⁊ infortunio iuxta quoſdam plebeios aſtrologos. ¶ Terciū de eis q̄ ſtellaꝝ natnrā fortunam ⁊ infortuniū ex coloribus eoꝝ mutuant̄. ¶ Quartum de inuentione fortune eaꝝ ⁊ infortonij in phica indagine. ¶ Quintum de diſcretione int̄ fortunatas ⁊ infortunas. ¶ Sextum de diuerſitate habitus vtriuſq; ſtellaꝝ generis tranſitu alterutrius alterius. ¶ Septimū de mutatione ſtellaꝝ ⁊ natura effectuq; in temporum motibus. ¶ Octauū de ſtellis maſculinis ⁊ femininis. ¶ Nonū de diurnis ⁊ nocturnis.

Capl'm primū De ſeptē ſtellaꝝ natura iuxta ptholomeū.

POſt alexādrū macedonē grecie reges egypto. 275. ānis imperaſſe narrant̄: quoꝝ decē continuo ſuccedētes oēs vno ptholomeus nomīe vocati ſunt. Ex quibus vnus ex philadelphia ortus in egypto regnans aſtronomie librum almageſti greca ionica lingua ſcripſit: eidē nonnulli ⁊ aſtrologie tractatus 4. partiū aſſcribunt pluriq; vnicuiq; ex alijs ꝙ nihil ita confirmare uel alit̄ eſſe noſtra nihil intereſt excepto in meo libro ſtellaꝝ naturas differat minꝰ accurate reꝝ cauſas exequutus eſt. A ſole ſiquidem incipiēs cum expto vt eſt calidum affirmat accedēdo namq; calorē affert: recedendo frigus relinquit. Lunam humidā ꝙ terra vicina aſcēdēte vapore eius efficiat̄. Saturnū frigidū ſiccum quoniā ⁊ a ſolis calore ⁊ terre vapore longe remotus ſit. Martē calidum ſiccum prout calor igneus firmat: quoniā ſoli propinquꝰ calore aſcendēte feruet. Iouē tpatum quidē int̄ ſaturnū ⁊ martē medius ſit Venerē etiam calidā humidam illud pro ſolis vicinia hinc pro terre vapore vſq; ad ipſum puenīete: Mercuriū autē nunc ſiccum nunc humidum prout nunc ad ſolē aſcendit nunc ad lune circulum deuergit. Quā nōnulli reꝝ naturam altius rimati tanti viri tam improuiſam euētionē ſine ammiratione tranſire nequeunt. Conſtat enim ex libris int̄uallorꝝ celeſtium corpoꝝ lune circulum quo terre proximus eſt a terre ſupficie. 128. miliariū milibus ac vere. 94. miliaribus diſtare ſingula miliaria ex ternis cubitoꝝ milibus. Philoſophus autē mēſus eſt terre vapores a ſupficie eius nō plus ꝙ̄ 17 ſtadijs ex altari. Stadium vo qnadringētoꝝ cubitoꝝ que ſunt duo miliaria ⁊ vnum ſtadium que cum ita ſint que tanta lune terreq; vicinia que hic ait: naturam lune terre vaporibus infici. Si enim luna terre vapoꝝ capax eſſet conſequi eaꝝ neceſſe foret que corpora vapoꝝ capacia conſequūt̄ illis ſed infectis corruptio ⁊ diſſolutio. Deinde cum martem ſuppoſiti ſolis aſcēdēte calore feruere aſſerat opinari videt̄ ſolē eandē vim ſupiori mūdo infere qua in inferiorē potētia vtit̄. Infert aūt ſol inferiori mundo calorez

2008 Ministerio de Cultura

nis ſm virtutē ignis ſublunaris mundi elementū. Sic ergo ⁊ celeſtia cor
ora hoꝝ elementoꝝ capacia eſſe cōſequēs eſt. Cur itaqꝫ nec mars cōtinuo
caloris effectu nigreſcit: nec ſaturnus in medicabili frigore palleſcit aut hic
inceſſabili flamma quādoqꝫ nō cōburit aut ille ꝑpetuo gelu non interit: q̄
in corpibus harū virtū capacibus naturaliter conſequi videmus. Sic igit̄
venus quoqꝫ nec ex terre vaporibus nec ex ſolis vicinia calorē trahit. ſicqꝫ
nec ſaturnus frigidus ſiccus pro eo ꝙ ab vtroqꝫ longius diſtat cū ꝓpinquis
cōtrarioꝝ cauſa nō exiſtāt. Similiter ⁊ iupiter ſi ex ſaturni frigore martiſqꝫ
calore hincinde obuiantibus medi⁹ tempat̄. Et ſi quidē equalitates aliūde
obuenientes naturā eius conficiūt. Ex acceſſibus eoꝝ ⁊ receſſib⁹ vnde tra-
hunt̄ alterū quoqꝫ ſuccūbere neceſſe eſt ꝙ accidens in rebus hoꝝ capacib⁹
corruptio atqꝫ ſolutio conſequi ſolet. Eadē ratio nec mercuriū eis de cau-
ſis quas exponā nūc ſiccum eſſe nec humidū. Si enī corpa ſtellaꝝ has qua
litates aliūde cōtraherēt eoꝝ ſubſtantias eoꝝ qualitates in ſeſe capaces eē
neceſſe foret. Sunt autem qualitates hee elemētarie ergo ſtellaꝝ ſubſtan-
tias ex his elementis compoſitas eſſe conſequens eſſet ꝙ inter primordia
tractatus reprobatū eſt. Nec enim celeſtia corpora ex his elemētis compo
ſita dū ex alia quadā eſſentia ſimplici forma ſimplici effectu naturali mo-
tu hoꝝ accidētibus ducatū ꝓbeant.

Capl'm ſecundū de earūdem natura ſicqꝫ fortuna ⁊ infortunio.

Quoniā itaqꝫ ſtellaꝝ naturam fortunā ⁊ infortunam tractare
ppoſuimus primo loco minus aptam quorūdam ſententiam
exponi cōuenit: deinde ꝙ contra ſit poſtremo quidem noſter
intellectus iuxta philoſophicā indaginē apparebit. Hic igit̄
quoniā imperitos ſequi nos oportet: quoꝝ opinionē tracta-
mus tam elementoꝝ. 4. ꝙ eoꝝ in corpibus cōmixtionū natu
ras ⁊ ꝓprietates minus ſubtili ratiocinatione quadā ac ſermone plebeio in
ſequimur eoꝝ ingenijs cōcordi. Aiunt enī omnē antiquā ſniam ſapientum
in eo plane intellectu cōuenire ꝙ omniū videlꝫ ſublunaris mundi rerū ſub
his duobus generibus numerus comprehendat̄ que ſunt ſm elementa. 4.
atqꝫ ex cōmixtione eoꝝ compoſita opera ſuntqꝫ elemēta ignis aqua aer ter
ra. Cōmixtiones vͦ colera: ſanguis: flegma: melancolica: deinde ꝙ elemē
tis natura quidē ineſt ⁊ proprietas ſua cuiqꝫ non aūt color neqꝫ ſapor que
in rebus elemētatis inſunt. Nam color qui in igne videt̄ non ignis eſt ſed
materie ardentis: cui⁹ natura calor proprietas aduſtio. Sic aer etiam cui⁹
natura humor ꝓprietas generatiua temperies ſic color aque non equidem
eſt aqua ſed rei cōtinentis aquā cuius natura frigus ꝓprietas rerum elemē
tum. Terre quoqꝫ cui vident̄ varij colores diuerſoꝝ eius vapoꝝ ſunt cuius
natura ſiccitas ꝓprietas reꝝ ſuſtentatio: de ſapore non aliter cuius ſaporis
ignis ⁊ aer manifeſto immunes. Terre vͦ ⁊ aque loca diuerſa diuerſos mi

2008 Ministerio de Cultura

niſtrant ſapores atq̃ huiuſmodi quorūdam quod non oīm eſt opinio. In parte ſiquidē oēs cōcordant:in parte diſſident:in naturis quidē ⁊ pro prietatibus conueniunt. Colores aūt ⁊ ſapores alij elementis omnibus negāt alij quibuſdam concedunt quoꝝ alia ſub diuiſio alij namq̃ aliud inter ſapores ⁊ colores tollunt:alij elementoꝝ:alij ſimul.i.aliquibus:his vero illis vndeq̃ igiť aque ⁊ terre concedunt:aquam colore albam ſapore dulcē aſſerentes:terram colore fuſtam ſapore acidam. Quidā terre ſaporē dulcē eaꝫ ratione aſſerere videnť ꝙ niſi dulcis eſſet germinare nō poſſet. Igni vͦ ſaporem negantes colorē rubeū concedūt cuiꝰ rōnem tam ex hoc igne q̃ fulgens flammis minuanť. Aeri vͦ vt ſaporē negant ſic colorem tollunt q̃ cōtrarioꝝ capax ſit nature albi nunc nigri nunc medioꝝ complexionuꝫ inde vt naturā ⁊ proprietatē ſic colorē etiam ⁊ ſaporem ſuum cuiq̃ diſtribuerit: vt ergo colorem viſu ſaporem guſtu conſequimur ſic naturas earum.i.calidum ſiccū frigidū humidū ꝑ colorem ⁊ ſaporē deprehendimus:proprietatem uero per effectum cum res alie alias contingunt. Eſt itaq̃ colere color igneus:ſapor amarus natura calida ſicca virtus exurere. Sanguinis color rubeus ſapor dulcis natura calida humida virtus generatiua. Flegmatis color albus ſapor inſipidus:natura frigida humecta:virtus nutritiua. Melancolie color fuſtus:ſapor ſalſus:natura frigida ſicca:virtꝰ retētiua. Hec ſunt que de elemētis eoꝝq̃ cōmixtionibꝰ locuti ad ſtellaꝝ corpa trāſeamꝰ quoꝝ naturas ex coloribus tantū mutuanť:nō ex ſaporibus quos deprendere nequierint guſtus impoſſibilitate. Stellaꝝ itaq̃ naturas caldei ſiccas frigidas humidas iuxta coloꝝ diuerſitates deꝑhendiſſe ſibi videnť iuxta ꝙ putant reꝝ naturas colores earū ſe conſecutos aſſerentes rerum ab alijs ad alias cognatione quadam ad intellectum ſic peruenire a propinquis videlicet ad longius diſtantes. Sic igiť ab elemētis eoꝝq̃ cōmixtionibus ad ſtellas progredientes naturas earum per colores iudicant. Cuiꝰ enim ſtelle vt aiunt color huius vel illius elementi huiuſq̃ vel illius cōplexionis eſt eam ſtellam eiuſdem naturā ſortiri minime eſt. Cuius vero ſtelle color complexionū color diuerſus cōmixtione facta cōmixte quoq̃ nature eſt:vt cum terre atq̃ melancolie color fuſcus naturam frigidam ſiccam indicet vt ſaturni quoq̃ idem color eandem naturam eandemq̃ proprietatem atq̃ virtutem iudicet ſic martis quoq̃ ſic ⁊ ſolis naturas igneas cuius in ſole approbatione etiaꝫ effectus vſualis precedit:veneris aūt color inter album ⁊ glaucū mediꝰ eum habeat. Nullū ſimplicē cōplexionis alicuiꝰ calorē ſimul ⁊ vt ex colera ⁊ flegmate mixtus eſt ſic naturā eius inter calidū ⁊ frigidū teꝑatū.i.calidaꝫ humidam reꝑſentat ſic iouis etiam color albū ſil'ans naturā eius tꝑatam virtuteꝫ geniture congruā demonſtrat: ☽ vero

2008 Ministerio de Cultura

colorē albū cuꝫ fuſco maculet ꝑ fuſco frigida pro albo humida natura ei⁹ intelligit̄. Mercuriū aūt quia diſcolorē cernimus vt nūc viridem nunc gri/ ſeum aliquid vel ab his diuerſi dicimus ꝑ varij coloris receptiōe natureqꝫ varie hac rōne ſtellarū naturis deprehenſis diſcretione habita quaſi ſiue calidas humidas ſeu frigidas humidas reperiūt. Quoniā hee qualitates geniture ⁊ nutrimētis accomode ſunt fortunatas iudicarunt quas vero vl̄ calidas ſiccas vel frigidas ſiccas pro eo ꝙ hee qualitates corruptiue ⁊ in/ tempate ſunt infortuniis addixerūt quā autē varie nature ignorat̄ eam ꝓ/ ſperam ⁊ beniuolis aduerſam cū noxijs diſcernūt. Hac itaqꝫ rōne ſaturn⁹ ⁊ mars in ptē noxiaꝫ ſeceſſerūt. Jupit̄ venus ⁊ luna in partē meliorē. Mer curius v̄o promiſcuus. Sol quoqꝫ licet vt mars igneus quia gnāle caloris fomentū eſt interdum fortunatis accedit nōnūqꝫ infortunijs.

Capl'm terciū de eis qui ſtellaꝝ naturā fortunam ⁊ infortuniū colori/ bus eoꝝ mutuant̄.

His expoſitis nūc quid hoc modo deceptas opiniones infrin gat adhibendū eſt. Vident̄ aūt oīno quadripharia rōne con taminari. Primo ꝙ ſaturni tam terreo ꝙ̄ melācolico diuer/ ſus color potius plūbeus eſt. at iouis color ſi in glauco inficit̄ quō albū trahit cū albū alioquolibet colore infectū albū eſſe deſinat ſcꝫ ſtellā mart̄. Ueneris aūt color manifeſte ſubalbi dus cū v̄o ſolē marte calidiorē eē nemo dubitat ſi coloꝝ ad naturā ſpectat ſolē marte magis rubere neceſſe eſt. Qꝫ aliter eſſe nec eoꝝ viſib⁹ ignotū eſt. Ne v̄o mercuriū ꝑ varijs coloribus varis afficiant naturis varietate coloꝝ cui⁹ nō naturas eius ſed viſus noſtros cauſas eſſe diſtant. Qui qm̄ vt nō iu/ xta orizontē apparet varij terre vapores medij viſuſ noſtros incipiētes co lorib⁹ ſuis inficiunt lunā deniqꝫ nemo qui ſano lumine fruat̄ albaꝫ iudicat. ¶ Secūdo loco qm̄ cōpatio diuerſi generis nulla eſt nō ideo quidem hos colores corpa ſtellaꝝ repñtāt: his qualitatib⁹ eaꝝ naturas infici neceſſe eſt cū eni id in huius mūdi corpibus accidat nec eniꝫ ſunt generis eiuſdē quo/ rum differētias nemo notus ignorat. ¶ Tercio loco quod nec celeſtiū nec terreſtriū corpoꝝ naturas vt putāt ꝑ colores eoꝝ dephendim⁹ cōplurima eiuſdē coloris diuerſe tamē nature nouerimus vt ecce nix ⁊ cāna ambo q/ dē ⁊ eque cādida ſūt alteꝝ tñ calidū ſiccū. alteꝝ frigidū humidū. Sic apiū ⁊ aloe coloris fere eiuſdē natura tñ cōtrarie. Suntqꝫ multa huiuſmodi ſed ecōuerſo nōnulla quoꝝ natura effectu potius ꝙ̄ colore innotuit. ¶ Quarto loco ꝙ cum eas ſtellas fortunatas iudicēt que elementis cōueniūt ex qui/ bus aliquid gignit̄ ex oībus aūt reꝝ generatio fiat ſingulaſqꝫ ſingulis cōue nire aſſerant oēs eſſe fortunatas conſequēs eſt.

2008 Ministerio de Cultura

¶ De inuentione fortune earũ ⁊ infortunij pħica indagine Capitulũ .iiij.

Nunc qua diſcretione pħica indago fortunatas et infortunias ſeparet inſinuari ordo poſtulat. Oĩs pħie purior intellectus omniũ hꝰ mũdi rerũ vt primũ cuiuſqꝫ natura inter cõmoduꝫ ⁊ noxium ꝑſperit: ſtatim inter fortunã ⁊ infortunium ordinẽ diſtribuit: ſingulaſqꝫ ordinis ſui generali noĩe appellendas cenſuit. Unde inter oĩa rerum genera quocunqꝫ geniture atqꝫ tꝑamento elementorum cõmixtione corporũ cõpoſitioni vite ſpacio ſalute cõmodis: atqꝫ dignitatibꝰ tam animi qꝫ corporis accõmodum extiſtit iure melioris fortune vocabulo ſecerni debuit. Qđ aũt oĩm horum detrimentuꝫ corruptionẽ ⁊ internicĩe intendebat: id etiã non ĩmerito in partem ꝯ̃riam cedere ꝯueniebat. his intellectis memorandũ ꝙ a pͥncipio tractatus explanatum credimꝰ motus ⁊ ſtellarum q̃litates motuũ effectꝰ per hunc mundũ illi natali quadã affectione alligatũ. Nunc aũt adijciendũ ſeptem ſtellas que oĩs hꝰ mũdi effectꝰ pͥncipale miniſteriũ gerunt. qꝫqꝫ ſingulariter ⁊ vario diſcurrãt. Diſcurſus v̓o hꝰmodi plures ac diſſiľes cuiuſqꝫ circl'os cãs exiſtere Quãqꝫ etenim q̃libet errantiũ naťali motu ſuo nec tardans vnqꝫ nec accellerans medio ſemꝑ equaliter ferať: retineri tñ illam interdum ⁊ moueri neceſſe eſt in circulo retrog̃dationis in circulo ex centri atqꝫ vtrũqꝫ in ſignifero vtriuſqꝫ modũ ⁊ quantitatẽ ⁊ ꝑtitiones dimetiente. Quibus ex cauſis tam motibus earum ymo etiam ⁊ diuerſas ineq̃litates qꝫ varias colorum diſſiľitudines ꝑpetuo alterari neceſſe eſt: quas ineq̃litates naturarũ quoqꝫ ⁊ ꝓprietatũ ſtellarũ infra varietatẽ ꝯſequi ratio habet. Naťas itaqꝫ ſtellaꝝ pħia determinat q̃ corpora ſperica motu circulari mundũ ꝑpetuo ambire deſcribit. Proprietates vero ex hoꝝ motuũ per hunc mundũ effectibꝰ mutuatas cũ partẽ rerũ geniture ⁊ alimentꝭ accomoda partẽ ad reꝝ corruptõꝫ ⁊ interniciem inclinem vident iure partẽ fortunatã parteꝫ infortunij noĩe notandaꝫ inter hos cenſuit. Hec enĩ in eſſencia ſua alterutrũ vnqꝫ fortune genus ꝯcipiunt: ſed in nobis ſemꝑ vtraqꝫ repñtant. vnde eſt ꝙ naturam ⁊ naturatũ diſcriminari neceſſe erat quoꝝ alteꝝ ex cauſa videlicet ex effectu depħenderunt. Quicqđ enĩ genituꝫ eſt nũqꝫ gigneret niſi in naťa qđẽ erat non actu potentia ſed ſpeciales dr̃e coeuntes in actu producũtur: ſidereo deſuꝑ ambitu ꝯcitãte. ¶ Hunc itaqꝫ motũ ſiquidẽ hic mo̊s hꝰmodi caſibꝰ ſubiacebat in effectu reꝝ huius mundi: in alterutrã fortune partẽ ꝯcedere neceſſe erat. homo ſiquideꝫ ⁊ aſinus in naťa aĩalium indr̃nter ſunt neutrũ altero magꝭ minuſue aĩal aut in materia rerũ aliud hoĩs corpꝰ aliud aſini At vbi ſpẽales dr̃e acceſſerunt ꝓtinus alteruꝫ bipes erecto ad ſidera vultu rõne ⁊ intellectu venturũ prodijt alterũ quadrupes pronum ſenſui irrõnali ꝯtentum. Tum in ſpeciebꝰ ſingulares indiuiduoꝝ ꝓprietates accite ſingľa deniqꝫ mundi corpora effingunt. quoꝝ tñ alijs vita ſtabilis: habitꝰ decens

d

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

forme dignitas accomode hiſcꝫ ſimilia. Alijs vero contrarijs ↄtingunt genitrices concitantium motuum partem fortunatā: partem noxiam cenſeri conſequens erat. Has ergo qualitates oēs celeſti potentia tribus modis i nitamur. Primo pro ipſius ſtelle cuiuſcꝫ motu. Secundo pro alterius in alteram effectu. Tercio pro receptiōe elementaria hꝰmodi actuū. Quicqd enim ex illis ⁊ his gignitur illorum actus conſilio: horūcꝫ paſſionis modo propria generatione reſpondet. Cum igitur ex hꝰmodi coitu apta ꝑfectacꝫ generatio prodit ⁊ illam nimirū cōmode egiſſe: ⁊ hoc amice ↄſenſiſſe concipimus: eācꝫ parteʒ fortunatā intelligimus. Infortunia vero que naīa hoc abhorrēs atcꝫ inuita patiens vel felicibꝰ aborſum patitur vel in infauſtos partus erumpit. Eſt igitur hꝰmodi geniture trina ꝓles. Prima in ſpecierū diuiſionē. Scḋa indiuiduoꝝ. Tercia in eorundē proprijs ⁊ accidentibus.

¶ De diſcretione inter fortunatas ⁊ infortunia Capitulum quintum.

Quoniam inter ſtellas quaſdaʒ fortunatas: altera infortunia eſſe demonſtratū eſt: nunc inter ipſas que fortuna ſint diſcernendum eſt. Omnis rerū compoſitio ex elementoꝝ conſenſu quodā procedit quem conſenſum tꝑm temperies āminiſtrat ꝑuios quarundā ſtellarū motus conſequens. Quecūcꝫ ergo ſtella ad hꝰmodi temperiem atcꝫ generationes rerū ⁊ vitam proprio motu ducit huic mundo vt eſt fortunata nuncupat̄. Que vero ad nature diſceſſum generatiōis impedimentū ⁊ corruptionē declinat merito infortunium appellatur. Hac itacꝫ rōne vetuſta imago in ſtellarū numero fortunatas infortunia calidas frigidas ſiccas humidas maſculinas femineas diurnas nocturnas ceteracꝫ id generis tandē diſcernit. Hec enī in ſe aliquid hꝰmodi ſunt quibꝰ mundi ſunt: ſed effectꝰ earū hꝰmodi apud nos conſtans eſt. Singularius quidē vt ♄ quotiens ducatus anni principatū ſortitur ſine ♂ aliaꝝue reſpectu per vniuerſas boree vicinias hiemale frigꝰ exaſperat vſcꝫ adeo quo ad eorū regimen aīalium pluracꝫ interimat et germinum plurima ſicco frigore impediat: magiſcꝫ in circulo ex centri aſcēs. Auſtralibꝰ ante locis eſtu ☉ feruidas intantū infrigidat auras quoad hꝰmodi temperies eoꝝ ⁊ aīalium vite: ſaluti viribus ⁊ germinum vbertati nō nihil adiciat̄. Similiter ♂ anni dn̄ij principatū obtinens ſine ♄ aliorumue reſpectu borealibꝰ hyemem mitigat: auſtralibꝰ eſtateʒ exaſperat. Interim vſcꝫquo nec illi frigoris temperie parum proficiat. in hoc eſtu intemperato plurimū afficiat. Ut autē ſupra dictum eſt ſolares quidem per circulū itus atcꝫ reditus per anni tꝑa ſequunt̄ Unde ſtellarū cum ☉ participatio cauſa eſt vt ♄ in quibuſdā ſignis boreales flatus excitans hyemale frigus auget eſtiuū calorē minuit. ♂ contra in qbuſdā ſignis amicis auſtrū indulget vt

2008 Ministerio de Cultura

vtercꝫ nec ſue parti parū obſit ⁊ ɔ̄rie aliquantulū proſit. ♃ aūt per anni tpa ☉ permixtus nec alijs impeditus elementa mundi ex calido ⁊ humido in oēm equā generationem rerum aliter anni ducatus principale conſilium gerens. ♀ etiaꝫ ☉ permixta nec alijs impedita ſuis anni tpibus maximeqꝫ in hyeme aut vere annū equa humectatiōe tempoꝝ vt ⁊ eſtatis ⁊ autumni ſiccitatem releuet nec alter in anni dn̄io prepotens. ☿ quoqꝫ ☉ permixtus nec alijs interim reſpectus totum id tempus varijs qualitatibus veteriſqꝫ diuerſis exagit:nec alter annū regens. ☽ vero primo lunationis quadrāte calida ⁊ humida:ſecundo calida ⁊ ſicca:tercio frigida ⁊ ſicca:q̄rto frigida ⁊ humida. Singulis etenim lunationibus totum circulum perambulans ſolaris anni diuiſiones imitatur que cum anni dn̄io preficitur:aut per āni tempora ☉ miſcetur: nec alijs impedita anni quadrantes: quadripartitis lunationis qualitatibus ordinat. Nōnullis autem viſum ☽ a coniunctiōe vſqꝫ ad oppoſitinoem calidam ⁊ humidaꝫ:deinde frigidam ⁊ humidā:qui ⁊ annum lunaris dn̄ij eodem modo per medium findunt. Quoniam ergo ♄ ⁊ ♂ in calore ⁊ frigore intemperate exuperant quarū qualitatū ſuperās abundantia rerū corruptionis atqꝫ interitus cauſam nō iniuſte infortunia iudicati ſnnt:quorum quia ♄ frigidus ſiccus vtraqꝫ qualitate generatiuis qualitatibus ɔ̄rius maius infortunium eſt. Licet enim quibuſdam partibꝰ interdum ex eis temperies veniat:nequaq̄ʒ id eorum virtutis ſed obuiant̄ acceſſus ☉ aut receſſus. ☉ autem cum motu atqꝫ virtutis eius elementorū temperies rerum compoſitio:generalis vite ſuſtentatio effectu cōſtet. His tribus de cauſis fortunatus eſſe cōmemoratur. ☽ vero cum ſingulis lunationibus zodiacum perambulans: ānuas ☉ virtutes quaternas in nature temperies in rerum effectus ⁊ vires ipſius maris mutatione renouet. ipſa quoqꝫ nec īmerito fortunata eſt niſi ꝙ ☉ prout fortior eſt ⁊ clarior fortuna maior cognoſcitur. ♃ autem virtus quoniā intemperie tempoꝝ mediocr̄ necnon congruis geniture accomodis. ♀ vero proprietas item in tēporis temperie atqꝫ humectatione ſalubri conſumitur: ⁊ he due in partē fortune conceſſerunt. ☿ quoqꝫ effectus quoniam in leui temporum mutatione eſt vt nequaq̄ʒ a temperie mutet:⁊ ipſe in propria natura fortunatis aggregat̄ Excepto ꝙ multa motuuꝫ varietate inter directum ⁊ retrogradū tardius: celerius ɔtinuo diſtractꝰ adeo varietat̄ capax repitur vt leuiter quib uſqꝫ alijs permixtus minus ꝓprie niſi potens in earū affectus concedat. Unde accidit vt ꝑmixtus cū fortunat̄ beniuolꝰ eſt:infortunijs noxius:cū maſcul̄ maſculus:cum femininis femina:cū diurnis diurna:cū nocturnis nocturna inueniat̄ in quocunqꝫ ſtella fuerit eius natura accedens:que cum omniuꝫ aliarū reſpectu carens nec apud ſe impeditꝰ eſt fortunatꝰ repitur: excepto quantū natura ſigni in quo fuerit inter vtrāqꝫ partem vel addit vel minuit

2008 Ministerio de Cultura

Cum igitur inter has tres fortunas diſcernere velimꝰ qm̄ ♀ ⁊ ☿ inferiores
inuenimus: ac ♀ .47. gradibus. ☿ vero .27. a ☉ elongari cernimus: ſicqꝫ ☿
magis ꝙ̄ ♀ aduri. ♃ autem ſuperiorem a ☉ .180. gradibus relinqui inter
eas tres eſſe fortunaſ ♃ ſcꝫ quia vt ſūmus extitit maior attribuitur fortuna
medio ♀ minor: infimo ☿ minima. Sic ergo vtroqꝫ genere diſcreto. ♄ qui
dem maius infortuniū extitit. ♂ minus. In parte vero meliori ſūma mōi
fortuna ☉ eſt: poſt hunc ☽: deinde ♃ ♀ ☿. Ad hunc modum ſtellis inter
vtrāqꝫ fortunā diſcretis licet his quidem fortuna illis cōtrarium attribuat̄
Multa tn̄ in vtroqꝫ genere diuerſitas inuenitur: vt ♂ ⁊ ♄ quanqꝫ calore et
frigore exuperant: quibuſdam interdum temperiem pariunt: fitqꝫ illis ex
infortunio fortuna. Sic igitur econtrario fortunate plerūqꝫ, ꝓut in circulis
ſuis aſcendunt: deſcendunt: ſtant retrogradantur aduſtioni caſui ⁊ exicio
incidunt: infortunij vicem ineunt. Qꝫ ergo de ſtellarū fortuna ⁊ infortunio
apparet non equidē ex natura earum eſt ſed proprietate. Si enim ex nat̄a
eſſet ♂ effectus ☉, conſequeretur: ſemper tn̄ infortunium in proprio ſtatu
infortunium eſt. Fortunate quoqꝫ in ſuo quidē habitu beate licet vtrorūqꝫ
vt dictum eſt caſualium affectionū multa variatio fiat. Exempli gr̄a ignis
quidem natura calida ſicca: ꝓprietas exuſtio que ſi nature eiꝰ eſſet omne
calidū ſiccum vrere neceſſe fore. Conſequenter tn̄ proprietatē eius diuerſi
alij effectus: vna eademqꝫ ſiquidem hora ignis vrit calefacit ſiccat ſtringit
firmat ſolū humectat: vel in diuerſis vel in eodē etiā aliquo corpore vel ſiꝉ
vel ꝯtinuo que ab exuſtione diuerſa ſunt. Sic igitur ⁊ fortuna atqꝫ infortu
nium nōnulla ſtellarū eſt ſed ꝓprietas quedaꝫ ⁊ virtus: ſicqꝫ virtus generis
diuerſa alia plerūqꝫ accidunt. Hec itaqꝫ ꝓprietas ſtellarū biptita eſt: altera
ſiquidē veracꝭ atqꝫ imutabilis ducatus nec aſtrologo neceſſaria vt effectꝰ
fortunate: fortuna infortunij ꝯ̄rium. Idqꝫ in diuiſiōe ſpecieꝝ ſub generibꝰ
indiuiduoꝝ ſub ſpeciebꝰ eorum cōpoſitionis q̄litas. Hec enī licet concepti
ſpermatis aut ſementis aut inſitionis variationeꝫ habeat: non tn̄ variatio
hec ad ſpēm ipſam tranſmutandaꝫ ſufficit vt ex hominis ſpermate in hoīe
aliud ꝙ̄ homo fiat: aut equi in equo aliud ꝙ̄ equꝰ: ſicqꝫ de ceterꝭ tam aīan-
tibus ꝙ̄ germinibꝰ vel metallis. Nullū quippe ſidereo ducatu ſpēm mutās
ſed in ipſis ⁊ circa ipſa qualitatē: quantitatē: ſtatus: habitus: affectionum,
oīmqꝫ tam intro ꝙ̄ extrinſecꝰ accidentium: oīs variatio ſidereos ducatus
ſequat̄. ¶ Altera ꝓprietaſ aſtrologici artificij cuiꝰ ſunt diuerſe ſtelle cuiuſqꝫ
pro diuerſo habitu atqꝫ ſtatu ſuo ducatꝰ ad diuerſa ſinguloꝝ indiuiduorū
accidentia vt ſunt effectus corruptio corporis: ſtatus: quantitas: qualitas:
habitudo: forma: color: animi habitus: ſenſus: cōmoditas extrinſecus ac-
cidentium caſus: hiſqꝫ ſimilia. In his enim nonnunqꝫ accidit: fortunatos
ledere: infortunio blandiri: pro modo ſtatus ſui ⁊ affectionum per diuerſa
circula ſignorūqꝫ loca rerū accidentibꝰ accomoda vel inepta: verbi gratia

2008 Ministerio de Cultura

♄ proprietas infortunium: qui tñ die ſuper terraꝫ orientalis directus tam in ſeipſo q̄ꝫ in loco ſuo ſalu⁹ in vim fortunate concedit. Sic ergo fortunate contra tam ſuis q̄ꝫ locoꝝ incōmodis deprauate. Itaqꝫ ſtellarum ducatus bipertitus reperitur inter proprium ꝛ accidēs: vterqꝫ tñ ſuo tꝑe in ſuo genere firmus: quoꝝ quin partita ſubdiuiſio. ¶ Primo quidem loco boni mali ue effectus proprie ſtelle virtutis in ſingulis tꝑibus vt in diuiſione ſpecierum indiuiduorum: vnde alteruꝫ altero melius atqꝫ dignius gignitur. ¶ Scđo eodeꝫ tempore in diuerſis rebus effectus diuerſi vt ♄ anni dñs ſimul alijs terrarū partib⁹ intolerabile frigus infert: alijs blandā temperieꝫ. ¶ Tercio diuerſorū effectus in diuerſis tꝑibus vt in borealibus mundi partibus per ſigna borealia: in auſtralib⁹ per auſtralia. ¶ Quarto cum fortunato infortunij vicē ſuſcipit aut infortuniū fortunate. ¶ Quinto quantū diuerſe ſtelle motus rerum diuerſitati adijciunt. Hec eſt igitur vtriuſqꝫ ſtellarū diſcretio phica indagine deprehenſa: his itaqꝫ diſcretis nunc vtriuſqꝫ ſtellarū generꝭ habitudinū diuerſitas indagāda. ¶ Quāuis enim vt dictum eſt alie fortunate alie ſunt infortunate vtriuſqꝫ tñ generis in alterius proprietatē tranſformādi duplex cauſa reꝑitur. Una quantū in ipſa ſtelle habitu ꝛ affectiōe Altera quantum loci qualitas adicit: ſic tñ alie infortunio promtiores: alie fortune impenſiores. ¶ Eſt itaqꝫ ꝓprius cuiuſqꝫ habitus atqꝫ affectio vt ſit calida ſicca frigida humida diurna nocturna orientalis occidētalis: inter hec ꝛ gradiendi mod⁹ cetreraqꝫ eorū que in ipſis ſunt. Loci vero q̄litas vt domicilium principatus trigonus termin⁹ cetereqꝫ dignitates vel his ꝯ̄ria Infortunium ergo ſi qñ ex vtroqꝫ genere beatus fortunate vicem ſuſcipit: vtriuſqꝫ vero meliori parte deſertum vi propria noxium relinquitur magis corruptum: fortunate contra vtroqꝫ genere damnate infortunijs officium gerunt: liberos beniuolentie effectus conſequenter magiſqꝫ fortes: vt ♄ in naturali oriente trigoni dñs cardinē tenens tam in ſe ſaluus q̄ꝫ loco fortis nutriture infantꝭ: atqꝫ vite non incōmodus vtroqꝫ leſus vel coram meliori deſertus nutrituraꝫ negat. Idem queſtuum atqꝫ poſſeſſionum dux prout dictū eſt aduerſus perditionē ꝛ damna paratus ſaluus ꝛ fortis cōmodus ♃ etiam nutriture dux prout expoſitum ſaluus et nutriture et vite ſalubris corruptus contra. Item queſtuum dux ſalutis abundantiaꝫ aggregat: corruptus detrimenta patitur. Sic ergo quoniam vtrunqꝫ ſtellarum generis mundi rebus nunc amicum nunc aduerſum reperitur: conſequens videtur vt habitudinum genus h⁹modi alterati omnes āminiſtrantes exponam⁹. Dicamus igitur ꝙ natura diei temperate calida eſt: noctis vero frigida humida. Stella quoqꝫ orientalis quidē calida humida: occidentalis frigida ſicca excepta ☽ cuius inter oriens ꝛ occidens alie ſunt affectiones.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Itaqꝫ ♄ quanqꝫ in frigore ex
uperet in quibuſdā tamen locis
temperie blanditur: ſitqꝫ illiſ q̄ſi
fortunata: ſicqꝫ ĩ ſignis diurnis
oriental' in aliqua dignitate ſua
quantumcunqꝫ ex his comodū
legitur tantū fortunate impēdit
Idemqꝫ nocte ĩ ſignis noct̃nis
occidētal' in caſu aut exicio ſuo
plenū infortunium eſt quantū/
cunqꝫ ex his incōmodis ceſſaue
rit tantuꝫ fortunio accedit. Hic
itaqꝫ licet inter vtrāqꝫ partē for/
tune alternet̃ infortunio tamen
multo promptior. ♂ ſimiliter qꝛ
in calore abūdat nocte in ſignis

nocturnis magiſqꝫ frigidis humidis occidentalis in aliqua dignitate ſua
fortunato officio rerū ſaluti accedit. contrarijs affectus pro more ſuo no/
xius eſt:ꝛ hic infortunio magis aclinis.

¶ ♃ etiam vt cū natura ſua tem
perate calida fortunatū reddēs
diei naturā adaptat: die ĩ ſignis
diurnis orientaliſ in dignitatibꝰ
ſuis plena fortuna eſt quantoqꝫ
liberior atqꝫ beatior tāto como/
dior. Nocte in ſignis nocturnis
occidentalis loco aduerſo infor
tunij vicē patit̃ magiſqꝫ ſi partez
cū his incomodis et circuli loco
aduerſo teneat quale eſt octauū
ſextum duodecimū. Hec tamen
ſtella quia fortune impenſioruꝫ
eſt infortunio tardus atqꝫ minꝰ
aſſentit.

2008 Ministerio de Cultura

¶Cum autem omnis rerum ge
neratiōis pater exiſtit vniuerſal'
☉ ⁊ ipſe quidez mundi fortuna
eſt:interdum tñ calore interduz
frigore inimico adeo ĩfortunijs
accedit vt ⁊ animantium et ger/
minū per plurima loca interituſ
atq̃ detrimēti cauſa exiſtat. Eſt
ergo fortunatus trigono et exa/
gono:infortunium vero coniun
ctione et oppoſitione tetragono
inter vtrūq̃ ſtellarum etenim cū
☉ coniunctio locis quoꝝ talem
circulum permeat ſimul eſt. Op
poſitio vero quibꝰ longiſſime re
cedit. Tetragonus locis que in
parte anni contingit in parte longe relinquit. Medijs vero trigonū ⁊ exa/
gonum cum quoniā die eſt de ſignis diurnis atq̃ in aliqua dignitate ſua
apprime beatus probatur:contrario contrarius:⁊ fortuna maior q̃ infor/
tunium.

¶Sed ⁊ ♀ q̃q̃ temperatuſ hu/
mor temperatam reddens nec
noctꝭ accomodat:nocte i ſignis
nocturnis atq̃ in dignitatibus
ſuiſ fortuna manifeſta de quibꝰ
quantum defuerit tantum for/
tuna minuitur vt contrarijs af/
fecta etiam infortunij partez re/
cedat:magiſq̃ i aduerſis circuli
locis cuius ad fortunam volup
tates ⁊ prolem q̃ ad infortunia
ducatur promptior.

2008 Ministerio de Cultura

¶ ☿ vero prout diuerſitatis ca-
pax eſt facile in vtranq; partem
conuertitur. ☽ quoq; vt pro ☉
mutatiōe fortunata nocturnūq;
lumē eſt: nocte in ſignis noctur
nis in aliqua dignitate ſua ma-
nifeſte fortune eſt: ɔtrario cōtra
Eſtq; ⁊ hec fortune magis aſſen
tanea. He igitur ſtellarum habi
tudines: locorumq; accidentia
inter vtramq; fortunam augent
mutant minuunt in his accedit
quantum ⁊ permixtio ſtellarum
adicit cuius alie magis alie min⁹
capaces. ¶ Nā ♄ vt naſe groſſe
mot⁹ piger eſt aliquid boni ma-

liue ducit: in natali autem rerum primordijs rem imperpetuum firmat: vt licet poſtea alie miſceatur parum mutetur. ♃ quoq; quoniaz motu piger a primordiali ducatu ſuo dum nubi fortis fuerit non facile: deinde permix-tionem aliquaz mouetur. ♂ vero non adeo rigidus quanto celerior tanto eiuſq; vires facilius admittat. ☉ autem vt temporum alterationes ducatū gerat quibus alterandis ſtellarum permixtiones accedūt receptus earum vires inferiori mundo tranſfert. ♀ autem vt celerior eſt vel magis paſſiua vel multo facilius permixtis quibuſlibet concedit. Nam ☿ vt cōmunem ⁊ quamlibet partez flectitur. ☽ deniq; vt cottidiani rerū vſus vicem gerebat q̄ maxime diuerſitatis opus erat: ideoq; vt citius omnium reſpectus ⁊ con iunctiones excipit ita omniū affectibus facilius inficitur. Itaq; infortunia licet interdum beniuolorum vicem gerant non tamen fortunate dicuntur Hoc enim infortunij fortunam prorſus nec ipſius imunem vel ſine multo labore adipiſci vel ſine multa animi vexatione tenere quiſq; pōt vt plerūq; eorum fortuna etiam infortunij fiat occaſio. Sic fortunate licet interdum ledant non tamen infortunia dicantur. Hoc enim earum infortunium vel adeo graue eſt vel melioris ſpecie ad tantū vt ipſum quoq; plerūq; optat⁹ finis excipiat Draconis caput quoniaz ab eo ☽ aſcendit ⁊ ipſum fortunatis accedit cauda infortunijs a qua deſcendit: vtrunq; tamen vtriſq; varijs de cauſis permiſcet quas vt de ceteris draconibus inſequētibus exequemur.

2008 Ministerio de Cultura

Capitulū ſextū de diuerſitate habitus vtriuſqꝫ ſtellarū gener̄ trāſitu.

NUnc itaqꝫ ſtellaꝝ naturas eaꝝqꝫ cōmutationes tractare cōuenit. Sciendū eni ꝙ ſtellaꝝ corpora nequaqꝫ in ſeipſis quidem calida frigida vel humida ſunt: ſed earū nature prout i ipſoꝝ ducatu apparet aſſcribit̄. ¶ Cōſtat itaqꝫ naturā ſingularū ſtellaꝝ in geminis elementis: quoꝝ alterū ſtabile ⁊ ī motū niſi quantū virtus eius inter augmēta ⁊ decremēta pro diuerſis accidētibus variat̄. Alterū vero diuerſis actionibꝰ mobile vt ſaturnꝰ quidē quantū ex ducatu eius compertū eſt intemꝑate frigidus intemꝑatū vero frigus ſiccum eſt. ¶ Sic itaqꝫ dicimus ſaturni naturā frigidā ſiccam. In hac ergo natura frigus quidē vt actiuū īmobile niſi quantū interdum auget̄ vel minuit̄. Siccitas vō interdū cōmutat̄ vt eni elementū paſſiuū eſt leuiter adeo variat̄ vt plerūqꝫ in aliā qualitatē transferat̄.

¶ Quotiēs eni ſaturnus a medio abſidis ſue circulo aſcendit in frigore ſicco viget ſicqꝫ in ſignis quadrātibꝰ circuli frigidis ſiccis que cū omnia cōueniūt in vtraqꝫ natura ſua firmꝰ eſt. Nā in calidis ſiccis frigus quidem minuit̄ ſiccitas iuuat̄. Deſcēdēte aūt vt diximus atqꝫ in ſignis humidis ſiccitas minuit̄: hic ſi pariter ⁊ in quadrāte humido atqꝫ in termino humide ſtelle ſimulqꝫ a ſole in orizōte humido fuerit hic ſi inquā ſimul oīa conueniant adeo ſiccitatē deficere neceſſe eſt ut humore ſuccedente natura ſaturni frigida humida repiat̄. Viget igit̄ in frigore humido quādiu a medio abſidis ſue deſcendit. Qui ſi pariter que dicta ſunt conueniūt in humore ſuperat qui eſt ad oppoſitū abſidis frigus eiꝰ debilitat̄ ⁊ humor minuit̄: hic ſi pariter in quadrante calido ſicco terminoqꝫ ſtelle calide ſicce fuerit in ipſa hora conſumpto humore ſiccitas recuperatur vt natura eius frigida ⁊ ſicca relinquat̄.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Similiter mars cuz ꝑ effectu
ſuo intempate calidus inuenia
tur: nec vero calor intempatus
niſi ſiccus natura eiꝰ calida ꝛ ſic
ca iudicaẗ. In qua natura calo
rū quidē vt elementū agens in
motus niſi quātū inter augmē
tū ꝛ detrimentū nō variaẗ. Sic
citas vͦ vt ī ſaturno eſt interdū
cōmutaẗ: vt enim calida loca ſa
turni frigꝰ iminuerit. Sic mar
tis calorez frigida. Siccitatem
vtriuſqꝫ ſicca iuuāt humida mi
nuunt ꝛ cōmutant. ¶ Iouis au
tem natura ex calido tpato locꝭ
cognatis iuuaẗ cōtrarijs inter vtrūqꝫ cōparationis terminuz variaẗ tñ calore
imutato. ¶ Sol quoqꝫ naturaliẗ calidus ſiccus qui duz in circulo ſuo aſcē
dit calor ſicco preualet q̄ꝺ iu deſcendit calor humido quo vbi loca humi
da accedūt humori addūt. Sicqꝫ in pte cōtraria: nā de calidis ꝛ frigidis al
ter a calido altera ſicco fauent. ¶ Veneris etiā naturā calidā humidā que
de iouis natura dicta ſunt conſequenẗ.

¶ Mercurij vͦ natura q̄ꝺiu in
circulo ſuo aſcendit mixtū ſicca
ꝑ aꝝ frigida: deſcendente humi
da cū modico frigore: ſicqꝫ om
niū quatuor qualitatū capax fa
cile ad quaſlibet ꝑmixtiones va
riaẗ. ¶ Luna aūt vt in circuitu
ſuo eſt. 4. ſolaris circuitus tem
pora quadā mutatiōe renouat
quōz in primo lunationis qua
drante vernalis nature eſt: ſi in
terim ex centri circulo ſuo aſcē
dit calor humori p̄ualet ſi deſcē
dit conuerſo. In ſecundo qua
drante cū aſcēdit eſtiue nature
calorē ſiccitas effrenat. Cū deſ
endit tempatū reddit. In tercio aſcendēte ſiccitas frigori deſcendēte fri
gus ſiccitati preualet. In quarto demū aſcendens frigus deſcendens hu
morē prefert. ¶ His accedit quātū vt de ceteris dictū eſt locoꝝ qualitates

2008 Ministerio de Cultura

adijciūt. Preterea ſuperioꝝ triū ſtellarū natura ex quo oriētales fiunt vſq;
ad primā ſtationē ſicca aqua vſq; quo aduſtionē intrent frigida. Inferio-
rū duarū ex quo retrogradando oriētales fiūt vſq; ad directionez natura
humida. Indeq; vſq; ad cōiunctionē ſolis calida. Aqua ex quo ſemel oc-
cidentales fiunt vſq; ad retrogradationē ſicca. Unde ad cōiūctionē ſolis
frigida. Capitis aūt natura calida. Caude natura frigida.

Capl'm octauū de mutatione ſtellaꝝ ⁊ natura effectuq; in tpm mot⁹.

COnſequēs eſt vt inter ſtellas quaꝝ nat̄a expoſita eſt ſex⁹ q̄q;
diſcretio fiat. Cū enī quicqd in hoc mūdo gignit̄ p̄mo ſexuū
coitu cōceptū deinde in natura cōformatū maturo tandem
partu in lucē prodeat. Cūq; mūdi huius generationū ſtellaꝝ
corpa primordiales cauſe exiſtant ⁊ inter ipſas ſtellas ſexus
diſcretionē fieri cōueniebat. Cū aūt in ſexus proprietate ma
ſculus quidē natura calida ſicca foret virtus actiua: feminee vero natura
frigida humida virtus paſſiua quoꝝ coitus .i. alterius actio cū alteri⁹ com
paſſione genitura temperiē miſceret ſtellas nature calidas virtutis actiue
maſculas. humidas vero atq; virtut͛ paſſiue femineas fore iudiciū tribuit
Sic igit̄ ſol mars iupiter maſculi ſunt. Saturnus cū ſit frigidus ſiccus. Fri-
gus aūt elementū actiuū atq; ſiccitas de genere caloris ⁊ tpe in maſculi pt̄e
conceſſit quicqd caloris expers eſt ad maſculos ducit natura imbecilles
modice virilitatis quales ſunt mares infrigidati deſides ignaui ſteriles ac
veneris impotentes. Mercuriū etiā habundās in eo ſiccitas de genere ca
loris maſculis annumerāt q̄ꝫ quoniā tanta ſiccitas aliena caloris acutum
reddit ad maſculos ducit ingenij perſpicacis alie prudentie neglectos ve-
neris modice ſtrenuitatis. Hec itaq; ſiccitas quoniā elementū paſſiuū eſt
leuiter ipſe inter vtraq; ſexum alternat̄. Unde venus ⁊ luna femine relin-
quunt̄. Caput quoq; ad maſculos cauda ad feminas ſpectat. Hec itaq; diſ
cretio licet naturaliter quidē huiuſmodi ſit contingit tamen diuerſis occa
ſionibus vt de natura dictū eſt inter ſtellas ⁊ ſexuū alternatio. Orientales
eteni maſculi fingerūt occidētales femine leuitatis ſunt ſicq; circuli qua-
drantes ab ortu vſq; ad ſummū atq; ab occaſu ad imum maſculi reliqui fi
nis vicem ſuſtinent. his accedit quantum ⁊ ſignoꝝ atq; domicilioꝝ circuli
inter vtrūq; ſexum adicit.

Capitulū nonū de diurnis ⁊ nocturnis.

2008 Ministerio de Cultura

REſtat ſic vt inter diurnas ac nocturnas ſtellas diſcernamus ꝙ eni͂ aliarū natura diei aliaꝝ noctis nature aptioꝛ inueniť id ipſum huiuſmōi diſcretionē exigebat. Sic ergo ſaturnus quoniā vt dictū eſt natura eiꝰ die tempať diurnus eſt. ¶ Jupiter quoqꝫ ꝓut natura eius diurna eſt. ¶ Mars aūt cuiꝰ natura nocte mitigať nocturnꝰ. ¶ Sol quoqꝫ vt lumē diurnuꝫ diurnus. ¶ Venus aūt prout natura eius nocturna eſt ⁊ ipſa eſt. Unde eſt qꝫ qñ eſt occidētalis qm̄ ea pars nocturnee atqꝫ feminee nature impenſioꝛ eſt foꝛtuna repiť. Nā oꝛiētalis atqꝫ die ſuꝑ terrā ⁊ ī ſignis maſculis minoꝛ. ¶ Mercuriꝰ aūt qm̄ die calidus ſiccitas cognata caloꝛis impꝛopꝛie ducatu ſuo. Oꝛientalis diurnus eſt occidentalis nocturnꝰ: hic foꝛtioꝛ q̄ꝫ illic permixtis tamē ſtellis inter vtrūqꝫ genꝰ cōcedēs. ¶ Luna demū vt lumen nocturnū nocturna. ¶ Caput quoqꝫ diurnū cauda nocturna ſicqꝫ draconum ſtellarū capita ⁊ cauda. Itaqꝫ ſtelle diurne oꝛiētales quidē foꝛtioꝛes ſunt nocturnis cōtra nocturne qui quāqꝫ diurnꝰ foꝛtior tamē occidentalis: directus eni͂ occidētalis fit retrogradus oꝛientalis.

Quinti libꝛi capitula. 18.

PRimū de ſtellaꝝ dignitatibꝰ ¶ Secūdū de ſtellarū domicilijs iuxta ceteros aſtrologos. ¶ Terciū de ſtellaꝝ domicilijs iuxta Ptolomeū. ¶ Quartū iuxta hermetē poſt abidemon. ¶ Quintum de ſtellaꝝ pꝛincipatu iuxta ceteros aſtrologos. ¶ Sextū de ſtellaꝝ pꝛincipatu iuxta ptolomeū. ¶ Septimū iuxta hermetē poſt abidemō. ¶ Octauū de ſtellaꝝ terminorū modis ⁊ diuerſitate. ¶ Nonū de terminis egyptioꝝ ptholomei alioꝝqꝫ ¶ Decimū de terminis indoꝝ ¶ Undecimū de terminis caldeoꝝ. ¶ Duodecimū decanis eoꝝqꝫ dñis iuxta perſas babilones ⁊ egyptios. ¶ Terciūdecimū decanis eoꝝqꝫ dñis iuxta indos. ¶ Quartūdecimū de nouenis ſignoꝝ iuxta indos. ¶ Quintūdecimū de duodenarijs ſignoꝛuꝫ ſinguloꝝqꝫ dñis. ¶ Sextūdecimū de gradibꝰ maſculis ⁊ femininis. ¶ Septimūdecimuꝫ de gradibꝰ lucidis ⁊ obſcur꜀ rectis ⁊ obliquis. ¶ Decimūoctauū de puteis ſtellaꝝ ī ſignis necnō foꝛtune addentibꝰ.

Pꝛimū capitulū de ſtellarū dignitatibus.

SEptē ſtelle inť celū ⁊ terrā medie cū ꝑ mediū celi oꝛbē ꝯtinuo diſcurſu mūdū ꝑpetuo ambiētes oīs ſeculi ħuijs motibꝰ vniuerſos ducatꝰ gerāt ex illo oꝛbe tāq̄ꝫ errario celeſtis potētie ſuperna decreta varia infra circuitū collecta ſubiecto ſibi mundo inferioꝝ eouſqꝫ poꝛrect꜀ lumīs ſui radijs miniſtrare videť. Qm̄ igiť ī trāſactis hucuſqꝫ tribꝰ poſt pꝛimū libꝛis ſinguloꝝ tā ſignoꝝ .12. q̄ꝫ ſtellaꝝ .7. ſuā ſeoꝛſuꝫ cuiuſqꝫ naturā ⁊ v̄tutē ꝓpemodū executi ſumꝰ. Conſequēs videť vt deinceps eaꝝ ſtellaꝝ cū his ſignis naťe ⁊ ꝓpꝛietat꜀ cōmunioꝫ quādā ī rerū effectu ſocietatē inſeq̄mur. ¶ Stellaꝝ inť ſigna pꝛincipales di

2008 Ministerio de Cultura

gnitates.5.ſūt. circulo ſex domiciliuz.pncipat⁹:termin⁹:trigon⁹:decanus:
gaudiū:duo vͦ ſingulis cōtraria caſus ⁊ exitū:terciū oīum oppoſitū exiliū
Poſt hoc diuerſi gradus inter vtrūqȝ boni malive affectū que nō ſine cau-
ſa rōnabili oppinione aliqua.Unde indubitata nec ⁊ virtutis cognitione
vetuſta indago ita diſtribuit:longo nāqȝ tpe cōtinuos ſtellarū per ſigna re
ditus ſummo ſtudio pſecuta cū inter ſigna ſtellarū hec natura vigere vir-
tutē augeri idqȝ illic contra cū inſignis integris cū determinatio graduum
nō vidēt collectione inť ſigna ⁊ ſtellas habita dignitate alias p ſiťi vtroqȝ
diſtantia:alias p vtrorūqȝ natura ⁊ virtute cognata:alias ob aliā atqȝ aliā
cōſenſus aptitudinē diſtribuit. Idqȝ ita nimirū ꝙ cū oēs ſtelle in omni ſi-
gno in rerū effectu inter generationes varias cōmixtiones vidēt inť ipſas
cōmixtiones ꝑ diuerſa loca vario vtrorūqȝ affectu multā inequalitatē atqȝ
diſſimilitudinē inueniebāt.

Caplm ſecundū de ſtellarū domicilijs.

Dignitatū itaqȝ diſtributiones a domicilijs exordiētes min⁹
aptā quorūdā ſniam i primis cōfutamus. Nemini quidē am
biguū ſaturni domicilia capricornū eſſe ⁊ aquariū.:iouis ſa-
gittariū ⁊ piſces:martꝭ arietē ⁊ ſcorpionē : venerꝭ thaurum ⁊
librā:mercurij geminos ⁊ virginē:ſolis leonē:lune cancrum:
ſane vero nō parua diſſonātia. ¶ Sunt eni q turpilogo quo-
dam ſtellaꝝ circuloꝝ qualitate atqȝ nature ppriet atib⁹ abutentes aſſerant
ſingulas ſtellas ſingulis dieb⁹ nihil medio ſuo cuiuſqȝ curſu plus minuſve
vnqȝ iſſe quouſqȝ ſoli ⁊ lune alligate i huiuſmodi curſu plus minuſve vnqȝ
iſſe. Cum ſol. 15.leonis gradum:luna. 15.cancri obtinebat. Tum ſingule
ſua domicilia iuxta ligaminis ſui longitudinē occuparūt. Erat eni vt aiūt
mercurij ligamē graduū.21.punctoꝝ.30.ꝙ a loco ſolis ꝑ ordinē in.7.vir
ginis gradib⁹ incidebat. A loco lune contra ordinē i.24.gemioꝝ. Ueneris
aūt graduū.47.punctoꝝ.11.quidē a ſole i librā a luna i taurū incidit.mar
tis vero graduū.78.vnde ad arietē ⁊ ſcorpionez ꝑuenit. Jouis graduum
120.vſqȝ ad ſagittariū ⁊ piſces porrectū. Saturni.136.vſqȝ ad capricornū
⁊ aquariū hac itaqȝ de cauſa domicilioꝝ huiuſmōi partitionē aſſerit. Qui
bus ita facile obuiam⁹. Si eni hi ligaminū grad⁹ ſtellarū rectitudinis gra
dus ſunt cōtra eſt quidē ſupioꝝ ſtellarū rectitudinis gradus pauci ſunt:li-
gaminū vero ꝙplures. Jtē ſi ligaminū gradus hi ſunt quib⁹ a ſole trāſactꝭ
ipſas retrogradi ⁊ dirigi neceſſe eſt illud ꝙ eſſe poſſet. Eſt aūt contra qdez
ea curuus ꝙ multo tamē tot gradus retrogradiť. Mars uero multo plus
ſicuti aūt hi gradus ſunt quantū ſtelle a ſole recedunt erit ſupiorū omniuz
180. Si vͦ eaꝝ rectitudinis non plus ꝙ hec eſt eas a ſole recedere neceſſe
eſt. Nec igiť hec domicilioꝝ ꝑticionē cām eē. Sūt aūt ⁊ alij alias atqȝ alias
eque ineptas cauſas repſentent quos longi⁹ proſequi ocioſum eſſet.

2008 Ministerio de Cultura

Capl'm terciū de ſtellarū domicilijs iuxta ptholomeū.

His repudiat̾ qd huic particioni carmē ptolomeꝰ tribuat ex
ponēdū eſt. Septē vt ait ſtellarū ꝑ ſigna. 12. diſcurrentiū du
catus oēs huiuſmodi generationes ⁊ corruptiones cōſequit̄.
Inter quas ceteris vniuerſalior lumē ꝑ vniuerſuꝫ orbē vir/
tus ⁊ effectus cōſtat ex quibꝰ luna terre vicina curſu citiſſima
plurima alterationis maxīe vō ſtellaꝝ ducatus apparet cuꝫ
nobis ꝓxime fuerit ſignoꝝ quoqꝫ ꝓxima cancer ⁊ gemini. Sꝫ gemini ſignū
maſculū in quo ſol veris finē terminat: que duo id ſignū a natura lune ſe/
pauerūt. Cancer aūt ſignū femineū eſtatis initiū humiduꝫ ſiccꝫ luna ſtella
feminea humida ad initia reꝝ ducēs. Quatuor itaqꝫ de cauſis qm̄ vt inter
ſtellas luna citima ſic cancer inter ſigna amboqꝫ humida ambo feminea
pariter ad initia rerū ducētia luna cancrū obtinuit. ❡ Sol aūt quomodo
ortu ſuo mundū calefacit anni vero tempus calidius eſtas eſt cum ꝑ can/
crū ⁊ virginē ſequēs plurimū in leone vigeat: ſigno maſculo calido ſicco.
Sol quoqꝫ ſtella maſcula calida ſicca cūqꝫ leo mediū eſtatis vt ſol ſtellarū
mediꝰ: his decanis ⁊ ſol leonē occupauit. Amplius qm̄ ſol quidē lumē di/
urnū: luna vero nocturne menſura cōiunctione ⁊ oppoſitione rerū genera
tiones mouent vitant ſuſtentant: cōiunctionis aūt ⁊ oppoſitionis eoruꝫ in
his duobꝰ ſignis effectus manifeſtior cancer lune leo ſoli cōceſſit. Cum igit̄
hec duo ſigna eſtatē luminibꝰ ꝑ ducatu eoꝝ ad generationes rerū ⁊ vite ſu
ſtentationē conceſſit merito oppoſita eis hiemalia ſaturno cōtrarij affectꝰ
attributa ſunt. ſic itaqꝫ poſt lumina ad vltimā ſtellā ex vltimis ſignis nume
ro ſumpto vel penultimo ꝓximo ioui penultima Sagitarius ⁊ piſces ordi
nata ſunt apta q̄ in amica luminariū domicilioꝝ figura poſt hec marti nec
id inepte i aduerſa videlꝫ figura ad lumniū domicilia: deinde vener̾ in ex
agono reliquo reliqua ⁊ qm̄ ceteris bona cōtigerāt luminibꝰ vero ſingul a
vt ꝑtes mundi totū circulū ꝑ mediū ꝑciunt̄: habet eni ſol a principio leonis
vſqꝫ ad finē capricorni: luna a principio aquarij vſqꝫ ad cancri finē in ſin/
gulis medietatis ſue ſignis dn̄is ſuis cōmunicans.

Capl'm quartū iuxta hermetē poſt abidemon.

Deinde hermetis ſnīe locus q in libro ſuo ipm abidemō indū
antiquiſſimū fore aſtrologie ſcriptorē inducēs cū ingt ſigno
rū. 12. inter ſtellas. 7. particionē idoneā exigat rem adhibi/
to ſtudio. 5. ſtellaꝝ binas cuiuſqꝫ figuras diuerſas inuenimꝰ
vt qdē nūc orietales nūc occidētales fiunt nunc retrograde
nūc directe: luminū vō ſingulas. Nec eni vnqꝫ ſol oriental' fit
nec occidētalis. vnde quinqꝫ ſtellarū bina cuiuſqꝫ domicilia fore binis ad
apta intelleximꝰ luminū vō vt figure ſimplicis erāt ſingula. Idqꝫ ideo qꝛ i
in ſeipſis quedā ceteris ſtellis fortiora eēnt vt oē qꝛ ſimplici forma effectu
eſt eadē natura ſubſiſtēs diuerſe nec cōpage firmū eſt ꝑter qꝛ apud veteres

2008 Ministerio de Cultura

luna ſolis ſtella nűcupata ē ex eo ſcꝫ ꝙ cū ceteraꝝ nulla alieno lumīe egeat
hic quātū lucet a ſole mutuat̄ oī fere virtute eiꝰ ex eodē ſōte deriuata. Nec
enī exinde qcꝗ̄ effingit̄ ſi non forma nec forma cōparet ſine materia: eſtqꝫ
materia forme neceſſitas. Forma vͦ materie ornatꝰ. Sic ḡ cū luna qdem
tāꝗ̄ materia ſolis ſit. Sol vͦ tāꝗ̄ forma lune cā erat vt iure luna ſolis ſtel
la vocaret̄ cū virtute ſua vim ſolis ꝯſequēs: hac itaqꝫ de cā tā domiciliū lu
ne cōtiguū eſſe ꝗ̄ principatus eius ſtatim poſt ſolarē ꝛ dies eiꝰ dicit illiꝰ cō-
tinuo ſequi debuit: his ita ꝑmiſſis ꝑticionē domicilioꝝ inter ſtellas ad na-
ture aptitudinē diſtribuimꝰ. Quicqd enī eſt cognata natura iuuat̄: ꝯria le
dit̄ vt ignē aqua nō creat ſed deſtruit. aliter aūt rebus nature ſue cōgruis.
Uniuerſis itaqꝫ totiꝰ mundi calor qm̄ ſolis eſt. Hic aūt calor in. 15. leonis
gradu ꝑ vniuerſuꝫ orbē virtute plena atqꝫ integra vi ſentiat̄ a leone ꝛ ſole ĩ
cipiētes ꝓut ĩ natura ſua ſingularit̄ ꝛ ĩtegra cōueniebāt: leonē ſoli dedimꝰ.
huic vͦ ꝙ lune domiciliū cōtiguū erat ſūpto inicio a. 15. leonis gradu atqꝫ
in vtrāqꝫ partē ſingulis ꝑtibꝰ. i. trigenis gradibꝰ ad ſinguloꝝ ſcꝫ ſignorum
quātitatē deductis hinc ad. 15. cancri illinc ad. 15. virginis gradū ꝑuentū
eſt. Alterutrū itaqꝫ lune obtinuit: his itaqꝫ diſtributꝭ ſtellā cuiꝰ circulꝰ luna
ri ꝓximꝰ erat amplectēs. A lune domicilijs gemīe hic inde ꝑtes vt ante de
ducto qm̄ virginē ꝛ geminos deſignabāt ea mercurij domicilia dedicaui-
mus. Poſtꝗ̄ cū veneris circulus ꝓximus eſſet a domicilijs mercurij gemi
ne ꝑtes. Itē vt ante ꝓducta librā ꝛ taurū veneri aſſignauerūt. Inde ꝑ cir-
culoꝝ ordinē ꝓducte ꝑtes arietē ꝛ ſcorpionē marti reliqua reliquis vt ſeſe
ſequit̄. Cuius particionis firmamētū ꝙ domicilia ſaturni qui maximū mū
di infortuniū ad rerū corruptionē ducit oppoſita ſunt domicilijs luminū q̄
ſūma mūdi fortuna ad rerū generationes ducūt. Martꝭ aūt vt aliquantu
lū leuioris tetragona q̄ figura oppoſitionis infortunio aliquantulū leuior
eſſet. Iouis aūt vt fortunati trigona q̄ ſūme amicitie figura erat. Ueneris
exagona minoris amicitie vt ꝛ illa a fortuna iouis deſcēdat. Qm̄ vͦ mer-
curij corda fere. 19. graduū eſt ipſe minor fortuna venere eiꝰ domicilia lu-
minis domicilijs cōtigua ſūt ad quātitatē partꝭ fere. 12. ¶ Nōnulli vͦ cō
trarietate quadā ſtellaꝝ domicilia diſtribuūt. vt qm̄ lumīa lucida ſūt. Sa-
turnꝰ obſcurus eoꝝ domicilia oppoſita eſſe cōueniat ſic iouialia mercuria
libus quoꝝ alter ad corporis opes alter ad animi diuicias ducūt que qdē
oppoſita eſſe nō ignoramus ſic martia veneris: quorꝫ ille ad bella iraꝫ ꝛ
horrorem: hec ad uoluptates iocos ꝛ manſuetudinē ſpectat ſic quoqꝫ ꝗ̄ꝗ̄
diuerſi diuerſas reddūt cauſan ad idē tamē omnes demum concurrunt.
Illud accumulantes domicilioꝝ oppoſita ſtellarum exicia atqꝫ ꝙ ſolis q-
dem in omnibꝰ ſignis maſculis: lune vͦ in oībꝰ femineis virtꝰ viget ꝑ q̄ for-
ma ſimplici domicilia ſingula ceterꝭ vͦ bina ꝓ figurꝭ binis. Alteꝝ ĩ hoc ꝙ
oriētales ꝛ directe ſūt alteꝝ in eo ꝙ occidētales ꝛ retrograde acōmodum

©2008 Ministerio de Cultura

Saturnus capricorno retrogra dādi atq; occidētales partē figere adept⁹ intempatū frigus eius nature e ius ſigni augente. In aquario directi mo-tus atq; orientalis ptis figure acōmodi naturā eius ſigni natura tempan te ſic iupiter meliori figure in ſagitario deterior in piſcibus: ita mars i ſcor pione aptior q̄ ariete. Uenus aūt directi motus ⁊ occidētalis partis figu-re in tauro adapta ſicq; mercurius in virgine alterius in ceteris. Unde ſtel larū domiciliorū due procedūt partes a luminib⁹ eorūq; domicilijs ſumpte que illa cum his vt ſtelle ſunt cū luminib⁹ archano quodā nexu ligant. Id aūt eſt vt a gradu ſolis vſq; ad. 15. leonis graduū equaliū in numero coll e cto: quātū luna de ſigno ſuo tranſiuit adijciat̄ totūq; a ſigno lune p grad⁹ equales deducat̄. Eadē hora a lune gradu vſq; ad. 15. cancri gradū nu-mero collecto quātū ſol de ſigno ſuo tranſiuit adiciat̄ totūq; a ſigno ſolis p grad⁹ equales deducat̄ harū vtiq; partiū vtralibet i alterutrū cuiuſcūq; ſtelle domiciliū incidunt: altera i alterū incidere neceſſe eſt q; i alterutrum eorū que lumina occuparunt ⁊ altera i alterū incidet.

Caplm quintū de ſtellarū principatu iuxta ceteros aſtrologos.

DEinceps eam ſtellarū dignitatē quam nos principatum vocamus ſiue regnū alij ſiue ptātem ſeu quo alio noīe ap pellent proſequi ordo poſtulat. Nulli quippe queadmo-dum de domicilijs diximus ambiguū ſcʒ q; principatus ſolis ſit in. 19. arietis gradu: lune in tercio tauri. iouis in. 15. cancri. mercurij in. 15. virginis: ſaturni in. 21. libre martis in. 28. capricorni. veneris in. 27. piſciū. capitis i. 3. geminorū. caude in. 3. ſagittarij. Caſus aūt cuiuſq; in oppoſito gradu op-poſiti ſigni. Cauſe vero apud diuerſos diſſone q; uel hec ſigna vel hos de ſignis gradus ceteris pretulerit. Nā ptholomeus de ſignis conatus ⁊ gra dus preterit nec de ſignis idoneā reddit cauſam. Hermes aūt vterq; poſt abidemō ad purum examinat. Nos igit̄ vtriuſq; doctrinā in mediū addu cemus falſa quorundā opinionū inter inicia confutata. Sunt enī pluriq; hominū adeo impudentis amentie: vt anteq̄ rerū diſciplinam habeāt earū doctrinā tradere incipiant qui dum vaniloquis audientiā tenent: neceſſa rio errore coacti in quaſlibet opiniones iuſticiā ɔſolantes ⁊ ipſi deducunt ⁊ ſtultū auditorē ſecū inducūt. Ex hoc hominū genere quidā aſtrologiam profitentes i ſubtiliſſimis rerū cauſis fruſtra fatigati omiſſo tāto labore ad primordialē cauſam ſimplex imperitie ſolatiū tandē confugerunt. Aiunt itaq; ſtellis principatuū eos eſſe gradus in quibus in prima celi ac ſiderūʒ creatione ſtellas. 7. conditor omniū deus primū locauerit: Cū enim ea cor pora aliqua primū occupare loca neceſſe foret. Elegit auctor que natura

2008 Ministerio de Cultura

cognatione proxima erant. Unde motu ſuo progreſſas multꝫ poſtea ſecul' non plus vel minus q̄ꝫ medium earum luminum ineſt quouſq̄ꝫ luminibus alligate pro ligaminum quantitate domicilia ſortirent̄. Quam opinionem quia partius alibi depſſimus hic expeditius trāſire poterimus. ¶ Ait ergo ſi factor oim̄ deus cui ſeculorum oim̄ infinitas momentū eſt. primo ſeptem ſtellas in principatibus ſuis locatas: oēs eodem modo atq̄ꝫ motu ſeſe hr̄e voluit. deinde tranſactis aliquot ſecul' tanq̄ꝫ penitens iam voluntatis p̊me eas relicto munere primo pariter alterari maluit qui ꝯſequitur. an eius ꝙ deinde factur⁹ eſſet impotens erat: aut quid nature aptius primū neſciebat Cur aūt ſi luminibuſ cetere vt aſſeris alligate in retrogradu iter agent̄ non ſimiliter vt lumina ipſis alligata retrogradātur. Si enim ideo luminibus alligate ſunt quia motu variantur. quid ergo eſt quare lumina non eodem ſemper motu ferunt̄. Quid ergo primū in principatib⁹ ſuis locatas aſſerit: contra omnes indos perſas caldeos ⁊ grecos aſtrologos eſt: qui oēs aliū oim̄ ſtellarum motus a capite ♈ inchoantes cum omni cuiuſq̄ꝫ diuerſitate a primordio hucuſq̄ꝫ circumducent.

¶ De ſtellarum principatu iuxta Pтholomeum. Capitulum ſextum.

DEinde ptholomeū ſentēcia leuiter trāſacta ad ſeq̄ntia tranſibimus. qm̄ inuenimus inquit ☉ ab ♈ deſcendere atq̄ꝫ diem augere. contra vero in ♎ principatū eius in altero caſū intellex imus. ♄ vero natura cum ☉ natura ꝯtraria exiſtat. cōtra ☉ in ♎ principatuꝫ eius in oppoſito caſum eſſe percepimus ☽ vero principatus in ♉ qm̄ cauſa ☉ in ♈ exiſtente recedit primum in ♉ lucem incipit caſus in oppoſito. ♃ aūt in ♋ cuius ſunt venti temperati quos in ♋ plurimū agit. ♂ in ♑ ſigno auſtrali q̄dq̄ꝫ in oppoſito ♃ eſſet. ♀ in ♓ a quo humor vernalis. ⁊ ☿ in ♍ a quo ſiccitatꝫ iniciū. Utq̄ꝫ ipſe in natura ſua temperate ſiccus erat. in oppoſitis vero ſinguloꝝ caſus.

¶ Juxta Hermetem poſt abidemon. Capitulum ſeptimum.

NUnc hermeteꝫ vt conſueuimus inducemus nullum verbum ſermōis eius mutanteſ. Res inquit omnes quibus aliquod inicium eſt in p̊mordio q̄deꝫ accedunt ⁊ creſcūt medio ſtatu vigent in fine decreſcunt ⁊ recedunt q̄d in omni tam aīantiū ſpecie conſtans eſt. Sic omnis ſtella in p̊ncipio ſigni accedit et confortat in medio viget in fine diminuta recedit. ſic cum primum orientalis fuerit: primumq̄ꝫ directe ſic medio atq̄ꝫ fine. Sūt ergo generaliter ſtellarum vires in medijs ſignis. Eſt aūt alibi deſcriptum ꝙ ♈ ♋ ♎ ♑ prout circuli quadrantem anniq̄ꝫ temporū principia ſunt precipue primatum inter ſigna ſortiunt̄. vnde ſuperiaꝝ ſtellarum principatus ab eis incepimus: quoniā ♈ ⁊ ♋ in parte acceſſus ⁊ augmēti atq̄ꝫ altitudinis ☉ extiſterunt. ♎ vero ⁊ ♑ in parte receſſus ⁊ decremēti atq̄ꝫ receſſus ☉ in ♈

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

⁊ ♋ fortunatarum principatus intelleximuſ: in ♎ ⁊ ♑ infortuniorum: nec
enim duarum in vno ſigno principatus: vt nec vnum ſignum duarū domi
cilium. ¶ Quoniā vero ☉ ab ♈ incipiens atqꝫ aſcendens incrementū diei
ꝓfert in ipſo principatū ☉ dedicauimuſ vim validiſſimā in medio notantes
id eſt gradu. 15. Sed qm̄ omnis ☽ virtus ſolari continua eſt: ☽ principatū
in ♉ ꝙ ♈ ſequebatur ordinauimus. Cum autē luci tenebras contrarias
☉ ꝙ lucem ♄ tenebras videremus. a ſolaris principatu oppoſito vt priore
duorum ♄ inchoauimus vi maxima in medio notata. Relinquitur ♑ ♂
ſcdo infortunio: ♋ ♃ qui priuſ lumina proxima fortuna erat plena virtute
in medijs. ¶ Deinde ſunt inferiorum principatus. quoniam enim ♀ . 47.
gradibus a ☉ recedit. Eratqꝫ ♓ ſignum humori impenſus vt ♀ humidior
ipſum genus ꝑelegit potius in trigono ꝙ̄ ♄ vi maxima in . 15. eius gradu:
vt ☿ in ♍ . 15. virtus ſolidiſſima tanꝙ̄ de ♉ trigono. Cum enim a ☉ . 27.
gradibus recedat. ♉ autem ☽ preoccuparit. ☿ ♍ autumnalis nature ſibi
cognate obtinuit. Quemadmodum enim ipſe nimium a ☉ recedit. ſic ♍ ♈
magiſꝙ̄ ♉ cognatur. cauſa ex hoc ꝙ dies eorum ꝙ̄ ortus per circulū rectū
equales deinde ꝙ vbi ♄ contra ☉ pro ducatu contrarie poſitus eſt. Sic ☿
contra ♀ locari debuit: quoꝝ hoc ad ſeria intendit illa ad ludibria. ¶ Ad
hunc modum inuentis principatuum ſignis: deinceps gradus ipſos deter
minare conuenit. Conuertimur igitur quo conſueuimus vnde omniū celi
partitionū ſeries aptiſſime orditur. Id autem a ☉ eſt a medio die a medio
celi a linea equabili ab ♈ principio. ☉ enim mundi lux ⁊ calor dies eſt in
cuius medio ☉ vis integra huius ab ♈ capite ☉ aſcendens incrementum
prefert. Signorū autem ortus cum toti mundo varietur in medio celi per
totum mundum idem eſt qui equabilis lumine. Sic ergo cum ⁊ ſtellarum
principatuum gradus vniuerſo mundo idem ſunt apte in his ordinandis
a recto circulo atqꝫ celi medio inchoamꝰ. Scimus enim ꝙ in recto circulo
ex quo primum ♈ punctum meridianaʒ lineam attigerit: primū ♋ punctū
ab orizonte emergit. Unde memor antiquitas naſcentis mundi oriens ♋
extitiſſe tradit. de quo nullus aptior geniture primordio ꝙ̄ is ipſe gradus
in quo plena ⁊ integra ♃ virtute viget. Quoniam ergo qñcunqꝫ in circulo
recto is gradus id eſt. 15. ♋ primo ab orizonte emergit. 18. ♈ per mediaʒ
tranſit in. 19. ♈ gradum ☉ principatum firmauimus cuius in medio celi
medio die vis integra. Scimus autem in celo nihil ſine iudicio et conſilio
decretum. Hoc itaqꝫ iudicium ⁊ conſilium cum ♃ in medio mundi oriente
locarit in ♈ per diametrum opponit quoꝝ nature ininuiceʒ vſqꝫ hodie
repugnant. Eſt enim ſtellaris principatus officium melioris ducatus eius
ſignum certiſſimum. Cum ergo diſtātie inter eos neceſſarie gradus certos

2008 Ministerio de Cultura

determinare vellemus diſtantie ſtellarum a ☉ gradus ſumpſimus que diſtantia a ſtellis diuerſarum affectionum cauſa eſt. Hanc autē .12. graduū inuenimus infra quos omnis ſtella debilioꝛ eoſqꝫ gradus diſtantiam vocamus. Hos itaqꝫ gradus cum ♂ loco adiceremus perductus eſt numerꝰ ad .27. ♑. ♂ igitur in eo gradu pꝛincipatum deſignauimus. Nam adiungere maluimus q̄ꝫ detrahere. Detractus enim is numerus in .4. eius ſigni gradu locaret in loco videlicet remoto ⁊ debili: eſſetqꝫ ita ad oppoſitionē ♃ applicans applicationem coꝛrumpens. Quapꝛopter ⁊ a ♃ ſeparatum ⁊ in cardine ſibi apto locari potius erat. Cum autem ♀ pꝛincipatus domicilium mercurialium oppoſitum eſſet ⁊ inter ipſos ne aduerſa figura contaminarentur diſtantie gradus adiecimus perductus eſt numerꝰ ad .28. ♓ Quoniam vero cum infoꝛtunium in paucioꝛibus q̄ꝫ foꝛtunata eſt gradibꝰ accedens ledit ♀ circa ♂: ♃ pꝛopinquioꝛem locantes vt ipſum potius bearent q̄ꝫ ab ipſo lederent pꝛincipatum eius in .27. ♓ gradu conſtituimus in loco foꝛtune eius apto. Si enim diſtantie gradus detracti eſſent in locum ♂ nature ſue contrarium incideret. ☿ autem incidit ſignum ⁊ domicilium pꝛīcipatus eius exiſteret iure .15. eius gradum q̄ꝫ foꝛtiſſimus erat obtinuit apte quidem amica figura ♃ ligatus pꝛoutqꝫ foꝛtunatus erat. Siquidem enim aditum eſſet ad oppoſitionem ♀ appꝛopinquaret. Si detractum in perfecto medij virtute nec ♃ necteretur. At vero cum ♄ pꝛincipatus ſignū iouiali tetragonum exiſteret. Tetragonus autem dimidia oppoſitio dimidium diſtantie id eſt .6. gradus adiecimus: vnde pꝛincipatum eius in .21. gradu ♎ terminauimus apto loco in cardine terre: qui numerus ſi detractus eſſet ipſum a cardine deieciſſet: eſſetqꝫ ♃ damnās non ♃ ipſum beans ☽ vero pꝛincipatus cum in ♋ incidiſſet gradumqꝫ ipſum determinare vellemus in pꝛimis nouilunij viſione diuerſa: quoniam id interdum infra .12 gradus apparet nonnunq̄ꝫ in .13. ſub equabili linea per oꝛtum recti circuli ea viſio depꝛehenditur attamen pꝛincipatū eius: a ſolari elongantes in ♉ 3. gradu ſudauimus que viſio eiuſdem quantitatis reperitur cum dimidia latitudine ſua auſtrali. Si enim cum latitudine auſtrali nouilunij viſionē mutaremur: pꝛincipatus eius in fine ♈ conſiſteret. Pꝛohibitum aūt erat ne due ſtelle in vno ſigno pꝛinciparentur: eratqꝫ pꝛimum ♉ lune ducatus. Eſt autem a capite dꝛaconis aſcenſus lune vt in geminis altitudo ☉ Quapꝛopter in geminos pꝛout nature cognatio exigebat: capitis pꝛincipatus incidit cuius ipſum gradum captantes id perſpeximus ꝙ omnis ſtella in media latitudine ſua: quantum ad illud iter attinet in optimo ſtatu eſt.

2008 Ministerio de Cultura

Unde q̄m ☽ in media latitudine ſua a capite per vnius ſigni quantitatem diſtat capitis principatū in tercio ♊ gradu ſtabiliuim⁹. caude in oppoſito vbi per oīa capiti oppoſita eſt. Hec eſt itaq̄ ſtellarū principatuū ordinatio cuius firmamentum ꝙ ſuperioꝝ ſtellarum principatus cardines obtinent inferiores quoq̄ loca ſibi apta q̄dq̄ fortunate aut infortunia ſunt ꝓut reꝝ generatio eſt. primū a fortunatꝫ mota: deinde corruptio infortunij effect⁹ cōſequitur. Sunt alij qui vt nos diſtantia ſtellarum a ☉ vtimur nouilunij viſionē adhibent. Silr̄. 12. gradus numerantes ꝙ illic ☽ rerū generatiōes innouet. ♀ aūt ideo minus vno q̄ ♂ gradu locant: quia ⁊ anteq̄ ♂ appet ⁊ corpus eius corpore ♂ vno q̄ ♂.

¶ De ſtellarum terminorum modis ⁊ diuerſitate. Capitulum octauum.

His habitis terminoꝝ diuerſitas diſtinguenda eſt quā q̄nq̄ partitam inuenim⁹. Alij nanq̄ ſunt egiptiorum termini. alij caldeoꝝ. alij ptholomei. alij ariſtotue. alij indoꝝ. quorum ſi certa ratio haberet̄ nec ipſi quid incerti eſſent ꝑter ꝙ lōgeui experimenta ſtudij diſtribuerunt. Inter ea vero que experimentum q̄d ſepiſſime rectum inuenitur id iure obtinet. Qua de cauſa inter oēs diuerſarum fere nationū aſtrologos frequentioris vſus egiptorum termini reperiuntur qui hi ſoli maiores ſtellarū annos integre numerent: ſignorūq̄ fine infortunia excipiant ꝑncipio maxime fortunatas primū itaq̄ dr̄a ꝑnotata ſingulos deinde ordinabimus. Ariſtotua quidē ſignoꝝ terminos inter ſeptē ſtellas partitur rōnem adhibens nullam inter ſigna ſtellis dignitatē eſſe debere cū lumina prorſus īmunia fore ꝯueniat. Ceteri vero oēs eos terminos inter quinq̄ tm̄ ſtellas diſtribuūt: eo ꝙ ſtell̄ omnibus per domicilia ſua cōmunicent lumina excipientes. Alij ſiquidē aſſerunt vtrunq̄ lumen in ſua circuli medietate in ſingulis ſignis dn̄is ſuis cōmunicare. Alij ☉ in omnib⁹ ſignis maſcul̄. ☽ in omnib⁹ ſignis femineis cum dn̄is ſuis partem hr̄e: vtrūq̄ ratū. Quapropter his contenta luminib⁹ terminis ſupſederunt: que ratio egiptijs ſufficiens viſa eſt. Nam alij quidā alias ⁊ alias accumulantes aiunt: vel ideo luminis ꝓprijs carere terminis. Q̄d cum inter quinq̄ ſtellas oīs nature diuerſitas expenſa fuerit. De ipſis enim eſt calida ſicca: frigida ſicca vt ♂ ⁊ ♄. de eiſdem calida et humida vt ♃. frigida ♀. ꝓmiſcuus ☿. Om̄ itaq̄ ☉ marcie nature. ☽ venerie termīs eoꝝ vt ſuis contenta remanſerūt equa virtute per eos terminos ipſoꝝ eorū dn̄is. Quanq̄ ergo diuerſe ſint rationes in re tn̄ omnium preter ariſtotuā conſenſus: lumina terminis ꝓhibuit. Tam ⁊ ſi alia quedā in ea re generalr̄ conuenientium ſpecial̄ ſit diſcordia ꝙ nulli eoꝝ alijs nec in ſtellarū ordine nec terminorū quantitate concordāt ꝑter ꝙ plures eorum ſignorum fines infortunijs tribuunt a fortunatꝫ maxime inchoantes ꝙ harū quidē iniciū illarum vero finē rerū intelligant. Inter que ſignoꝝ nihilomin⁹ principia

2008 Ministerio de Cultura

⁊ fines diſcurrunt:quos qm̄ vt dictū eſt egiptij per terminos ſuos maioris ſtellarū aliquaꝝ numeri obſeruatione p̄cedūt iure inter ceteros obtinuerī. Quāq̄ ptholomeus inter egiptioꝝ ⁊ caldeoꝝ terminos conferens qui ſibi rectiſſimi viſi fuerint ſe inueniſſe refert in vetuſtiſſimo volumine quodam magno tp̄is impendio partim diſtracto et interrupto:partim de aſſo Y ex eo plurimū annoſa caligine obcecato:cuius auctoris nomen cū diu lateq̄ ſcitatus reſcire nequiret:ne vage auctoritatis incomodum incurrent illos obmittens imitatiōe ſuos edidit:nec tn̄ vel hi vel alij neq̄ vel ante vel poſt ptholomeū egiptioꝝ terminis aut freq̄ntioris vſus: aut grauioris auctoritate inueniunt. Quos ꝓpter hoc primū ordinabim⁹:deinde ceteros non q̄ neceſſarios habeamus:ſed ne illoꝝ neſcij hos preferre videamur: ſi prius caldeoꝝ terminos excuſauerimus indorum principijs tantum deſignatis.

¶De terminis egiptiorum. Capitulum nonum.

QUemadmodū ptholome⁹ ⁊ p̄ter eum q̄plures veteris auctoritatis viri antiquas ſeculi hyſtorias memoriter retractantes narrant ab vniuerſali diluuio q̄ vniuerſam terrā operiens oī fere prioris ſeculi memoria deleta paucas admodū animas ſupſtites reliquit ex omnib⁹ mūdi nationib⁹ in caldea primū ſiderei motus atq̄ virtutis ↄcepto ſtudio ſapia nata. deinde ſucceſſu tp̄is adoleſcens paulatim in orbem deriuata eſt. Narrant quippe trāſacto diluuio quā primū vndis ad priores alueos reuerſis arida patuit Noe cum filijs ſupſtite cum ex armenia temperatiores auras ſequeret vſq̄ qua poſtea babilonia ſurrexit p̄ueniſſe: deinde renaſcēte mundo nepotes eius ad hoc medio vndiq̄ verſum:penes tigrī vſq̄ kaſtarū ab eufrate vſq̄ kuſan tp̄is ſucceſſu diffuſos. Inter quos primū vt aiunt vnus ex filijs ſuis Sem a vita memoria inſtructus:ſeu diuino proprij ingenij dono illuſtrat⁹ ſidereos curſus ſequens effect⁹ mirari cepit. A quo ſequentis etatis ſtudiū intantū vſq̄ accreuit quoad ex omni celo tam ſignifero circulo partium q̄ ſtellarū infra diſcurrentium:primo ſua cuiuſq̄ virtute formata:deinde cōmunione quadam p̄miſcentes vt ceteras ſtellarū dignitates ita terminos a generatiōis inicio ſūpta per annoꝝ reuolutiones ſtellaꝝ effectus ↄtinuo mecientes dep̄henderunt:a quibus creſcēte humano genere cetere poſtea mundi nationes eā ſapiam mutuate adhibito ſtudio pro ingenij facultate nōnihil emendarunt ⁊ plurimū adauxerunt. Inter quas egiptijs nec aure ſubtilitas non parum accomodauit. Erant ergo caldeoꝝ termini ea rōne ordinati vt per ſingulos trigonos ſingulis modis deducerent. Quos cum ptholomeus in tetraſtin ſuo quē arabes a tarba vocant eis modis ordinauerit ſubiungit:non tn̄ ex autentico preceſſorum aliquo ſumptos. Quamobrem ⁊ nos ſuperſedendum eis duximus.

¶De terminis indorum. Capitulum decimum.

2008 Ministerio de Cultura

INdi vero primi ſeculi partes ſiue ita primũ habuerint: ſiue caldeoꝝ inuentione poſtea recuperant ꝓut rectius eis viſũ eſt: ſtellaꝝ terminos aliter ordinantes oĩa maſclĩna ſigna vno modo: oĩa femĩa vno alio partiunt: a maſculis a ♂: in femineis a ♀ inchoantes: maſcl'a in ♀: feminea in ♂ finientes. Sũt itaqꝫ de ♈ ♂ gd'.5. ♄.4. ♃.8. ☿.5. ♀.7. de ♉ duo ♀ gradus .5. ☿.5. ♃.8. ♄.5. ♂.5. Ut igitur ♈ diuiſus eſt ſic oĩa maſcl'a. vt ♉ ſic oĩa feminea eodemqꝫ ordine diuidunt.

¶ De terminis caldeorum. Capitulum vndecimum.

DEinde trigonorũ dños ordinauimus. Cum enim .12. ſigna quatuor naſas reпñtent per tria interualla deductas terna eiuſdẽ nature neceſſe erat. Uel ſic ſignifer tres limites terminabat circuli videlicet ♈ ♋ ⁊ ♑ ſic inter eos ⁊ infra trigonũ diuidunt. Cuius ⁊ alie rõnes in ſcdo libro expoſite ſunt. Ex hac itaqꝫ nature cognatione ſtellarũ dignitati aliquid accreſcere ꝯſequens erat. Dicimus ergo trigonis maſcul' diurnis ſtelle maſcule femineis ⁊ nocturnis feminee ⁊ nocturne q̃ maioris in ea cognatione teſtimonij atqꝫ aptioris: haizen hauhaliet in ꝑmis locis: ergo ignei trigoni dominoꝝ die prim' ☉: ſcds ♃: nocte cõuerſo particeps nocte dieqꝫ ♄. Terrei trigoni die primus ♀: ſecundus ☽: nocte conuerſo vtrũqꝫ particeps ♂: ☿ quoqꝫ tantũ in ♍. Aerei trigoni die primus ♄: deinde ☿: nocte econuerſo particeps vtrunqꝫ ♃. Aquatici trigoni dominorum die prim' ♀: ſecũdus ♂: nocte ♂: ♀ precedit: ☽ vtrũqꝫ participe.

¶ De decanis eorumqꝫ dñis iuxta perſas babilones ⁊ egiptios. Capit. xij.

SEquunt decani quos arabes in lingua ſua facies vocant: q̃s eorũqꝫ dños primũ prout perſe caldei ⁊ egiptij vtunt ordinabimus: deinde quid indica ſentẽcia diuerſitatis aſſerat exponemus. Sunt enĩ oĩa ſigna trinis affectionib' diuiſa: ſingule partes denorũ graduũ. Ut ergo ſtelle ipſa ſigna equis quantitatibus diſcreta per circulorum ordinẽ partiuntur: ita ⁊ equas ſignorum partes eodem ordine proſequi debuerũt: igitur ab ♈ incipientibus primũ decanum ſigni dñs. ♂ occupat ſequentem ſequentis circuli ſtella ☉: terciũ tercij ♀: ſcdi ſigni primum ☿: quarti ſcꝫ circuli proximum ſequentiſ. Scdm ☽: tercium ♄: atqꝫ ad hunc modum per ordinem.

¶ De decanis eorumqꝫ dñis iuxta indos. Capitulum tredecimum.

IAm indis aliter viſum eſt qui licet eandem partitionẽ faciant non tñ eundem ordinem in diſtributione ſequunt: tripartito ſiquidem omni ſigno ſecundã .5. dño: terciam .9. per ordinem ſignorum trigoni. Ut ♈ primam ♂: ſecundam ☉: terciam ♃ atqꝫ in hunc modum. Idqꝫ ita recte facere putant vt trinorũ

2008 Ministerio de Cultura

per trigonos ſignorum dñi trinis ſignorum partitionibus per ordinem imperent: prior tamen diſtributio plurium vſuum celebrata obtinuit.

¶ De nouenarijs ſignorum. Capitulum decimumquartum.

Cis ad hunc modũ ordinatis: deinde ſcḋarie quedã ſtellarũ per circulum opes exponende: vel quib⁹ prime ſunt nouenę q̃s in recipientes noubhairat vocarũt. Qui poſt trimembrē ſignoꝝ diuiſionē quam in trigoni dños diſtribuunt ſingula ſtatim ſigna nouies ſecantes ſingulas partes trinis gradib⁹ et triente: ex punctis. 20. metiunẜ. Quas ſectiones ideo recte facere videntur: qm̃ ab omni ſigno in nono eadem natura reperitur: diſtribuentes eas inter ſtellas ſignorum ordine. Ut de ♈ prima ♂: ſecunda ♀ tercia ☿ ſicq; per ordinē quo ad nonã noni dñs ♃ obtineat. ♉ vero primã ♄: ſecundã ♃: terciam ♂: quartã ☉ atq; deinceps in hunc modum: cuius dñij prompta h⁹modi inuentio eſt. Ex omni ſiquidem trigono tropici ſigni per ſingula eius trigoni primas nouenas ſortitur: ſcḋas ſequentis dñs ſic deinceps per ordinem. Ut ignei trigoni ♂: terrei ♄: aerei ♀: aquatici ☽. Nõnulli vero nouenas has per ordinē circuloꝝ diſtribuunt ſingula ſigna ab eoꝝ dñis inchoantes. Ut de ♈ primam ♂: ſecundam ☉. de ♉ primã ♀: ſcḋam ☿: terciam ☽: quartam ♄ atq; in hunc modũ prior tñ obtinuit.

¶ De duodenarijs ſignorum. Capitulum quindecimum.

Poſt hoc et duodenarie ſignorũ tractande: dñiq; ſingulorum graduũ inueniendi. Ut enim circulus ipſe per. 12. ſpacia diuiſus erat: ſic ipſa ſpacia ſingula totidem equis partibus ſub diuidi conueniebat. Intellecto ſingula ſigna oĩm hr̃e cognationem. Metiunẜ itaq; ſingulas partes grad⁹ bini ꝛ dimidi⁹ id eſt pũcta. 150. ſingulaꝝ p̃mas ipoꝝ nec ſeq̃ntes ſequẽti nõ per ordinem: cuius artificij h⁹modi prompta eſt inuentio. Collectio enim quantũ intereſt a p̃ncipio ſignoꝝ vſq; ad ipſum gradũ: cuius duodenariũ q̃rimus duodecies ſumeẜ. Tota ergo ſũma ab ipſi⁹ ſigni p̃ncipio per ſingl'a ſigna trigenis gradib⁹ deducta vbi ſteterit ĩ eo ſigno illi⁹ grad⁹ duodenaria reperitur. ¶ Hermes aũt eiuſq; ſequaces primi ſingulorũ graduũ naturas ita diſtribuebant vt primus cuiuſq; grad⁹ ipſius ſigni naturã traheret: ſcḋs ſecundi: tercius tercij ſicq; per ordinē. Ut duodecimo in. 12. terminato. 13 item ab ipſo incipiat ſicq; deinceps. Quo artificio Hermes in libris ſuis de diuerſis tam nati q; queſtionum negocijs: plurima tradit negocia ſingulis gradibus cognatorum ſignorum dominos preſtituēs. Nec vero putandũ q; que ſignorum eedem ſint ſtellarum duodenarie. Nam ſtella quelibet in quocunq; ſigno fuerit eius gradibus duodecies accept' tota ſũma a ſigni principio deducta ſtellarum duodenariã deſignat.

2008 Ministerio de Cultura

¶ De gradibus maſculinis ⁊ femininis. Capitulum ſedecimum.

Q Ue cum ita ſint ⁊ inter ipſos grad⁹ maſculos ⁊ feminas eſſe conſequens eſt ꝓponemus itaqꝫ diuerſoꝝ ſentēcias: deinde eos qui frequentioris vſus ſunt ordinabimus: firmius tñ vt oia ꝯuenerint. Nam diſcretionis h⁹modi ea nimirū vtilitas eſt ꝙ cum vel in natali maſculorū vel queſtione de maſculis ꝓpoſita. Si ſtelle maſcule in ſignis ⁊ gradibus maſculis conuenerint ducatū firmant ſicqꝫ in parte altera. Ueterū igitur alij quidaꝫ de ſignis maſcul' primos. 12. ⁊ dimidium maſculos ponunt: deinde totidē in reliquos feminas. De ſignis vero femineis contra primos. 12. ⁊ dimidiuꝫ feminas totideꝫ ſeq̄ntes maſculos. Alij vero per duodenarios ſexū diſcernunt primos de ſignis maſcul' maſculos iudicantes: primos de feminis feminas. alternatim deinde per ordinē vſqꝫ in finem. Nunc eos qui reſtant ordinabimus ſi prius ⁊ aliam graduum diſcretionem expoſuerimus vt et illos poſt illos poſt hos continuati ordinemus.

¶ De gradibus lucidis ⁊ obſcuris. Capitulum decimumſeptimum.

I Am eadem cauſa inter eoſdem circuli gradus: alij quoqꝫ lucidi iudicantur: alij obſcuri: alij vero medij quadaꝫ conditione vmbroſij: alij vacui. quorum ea quidem vtilitas ꝙ lucidi quippe dignitati rerum accedunt obſcuri contra medij inter vtrūqꝫ.

¶ De puteis ſtellarum. Capitulum decimumoctauum.

P Oſtremo ſunt varij per diuerſa ſigna grad⁹ inter adminicl'a ſtellarū et obſtacula verſantes quorum qui obſtant arabica lingua putei ſtellarū vocant' quoſ nos ꝑcipicia dicere ſolem⁹ Qui vero fauent addentes fortune ex re nomen traxerunt. Precipicia quidem eiuſmodi officij ſunt vt quālibet ſtellam tulerint vim eius īminuant. Itaqꝫ fortunatis quideꝫ ſemper ꝑiculoſa ſunt. infortunijs nunqꝫ ſalubria dum ſcꝫ noxiam eoꝝ vim īminuāt Quorū veritas cū apd̄ pleroſqꝫ incerta ſit nos omiſſis diuerſoꝝ opiniōib⁹ que perſe ⁊ egiptij tradunt ordinabimuſ dum ſcꝫ fortune addentium rōne expoſita vtroſqꝫ continuo diſponam⁹. Graduū nanqꝫ fortune addentium eam vetuſtas rōnem experta eſt vt cum ſtelle pro locorum cōmoditate ad fortunā duxerunt. ſi vel ☽ vel pars fortune hos gradus poſſiderit aut eoꝝ vllus orientis gradus extiterit nati fortune addunt. E quib⁹ ſunt quidam vt ſi ſtelle duces etiam ad nati caſum inclinarint. Hi grad⁹ hoc modo adhibiti poſtmodū in ſubliuionem recuperant. Sunt ergo de ♉ tres. 15. 28 30. de ♌ duo. 3. 5. de ♏. 4. 7. de ♒. 4. 11. preter quos ⁊ alij per ſingula ſig discreti in quibus nihilominus antiqua experientia conuenit: ꝙ quotiens vel ipſi orientium gradus exiſtant aut die ☉: nocte ☽ gerunt in loco circuli accomodo. Nato ſublimis dignitatū gradus vt regna vel regnis primos

2008 Ministerio de Cultura

principatus promittūt hec ſunt ſtellaꝝ ꝑ omnē circulū dignitates incō moda adminicula obſtacula preter ꝙ ſingulis ex ꝑmixtione quoq̃ non nihil inter vtrūq̃ genus accedit que ſuis in locis vt particulatim incidit exequemur. Nec tñ ignorare nos quiſq̃ exiſtimet ꝓter hec indos alijs atq̃ alijs circuli partitionibꝰ ſtellarūq̃ dignitatibꝰ vti ſuo quidē artificio aptis quas quoniā noſtro indicandi modo nec apte ſunt nec neceſſarie ſi longius ſeq̃remur diſpendij initiū caſtigatū opus intimaret.

Incipit liber ſextus.

PRimū de nā ſtellarū. ¶ Scōm queque forme ī ſingulis decaniſoriūt vt eodē de ortu ſignoꝝ ꝑ circulū rectū. ¶ Terciū de reſpectu graduū circuli. ¶ Quartū de ſignis amicis. ¶ Quintū de ſignis natura cōgruis atq̃ diſtātia virtute ⁊ via. ¶ Sextū de ſignis appoſitione ⁊ exagono cōuenientibꝰ tetragono ¶ Septimum de ſignorum annis menſibus diebus et horis. ¶ De ſigtoꝝ ductu ſuꝑ diuerſas terras. ¶ De ſignis ad motum ⁊ quietem ducentibus. ¶ De ſignis rōnabilibꝰ ¶ De ſignoꝝ dñis in particione tēporis ¶ De ſignis ad forme dignitatē ad largitatē ducentibꝰ ad cōiunctionis cōplemētū ad accipiendū ⁊ tenendū. ¶ De ſignis ad morbos eorūq̃ occaſiones ducentibꝰ. ¶ De ſignis ad honeſtatē mulieꝝ ducētibus. ¶ De ſignis ad honeſtatē ducentibus. ¶ De ſignis multe prolis pauce ⁊ ſterilibus. ¶ De ſignis morboꝝ ſectoꝝ acutis ⁊ iracundis. ¶ De ſignis ad votū qualitates ducentibꝰ. ¶ De ſignis ad dolū fraudē perfidiā ducentibꝰ ſollicitis etiā ⁊ obſcuris. ¶ De ſignis inᷓ volatilia quadrupedia reptilia ⁊ aquatica diſcernentibꝰ. ¶ De ſignoꝝ plagis. ¶ De cardinibꝰ circulis de quadrātibus de domicilijs. 12. omniūq̃ eoꝝ ducatu ⁊ cauſa. ¶ De quadrantibus circuli corꝑalibus ⁊ ſpiritalibus. ¶ De cōmixtione nature cardinū. ¶ De quadrantibꝰ ⁊ domicilioꝝ coloribus. ¶ De quadrantibus aſcendentibus ⁊ deſcendentibus longis ⁊ breuibꝰ. ¶ De partitione quaterne rerū. ¶ De quadrantibus diei ⁊ horis. ¶ De dñis dieꝝ ⁊ horarū.

Caplm̄ primū de natura ſtellarum.

PRimordio tractatus partim ſingulares nūc ſtellarū nunc ſignoꝝ naturas partim cōes vtrorūq̃ affectus ſecuti ſumus. Deinceps vniuerſalis in hoc quidē ſigno in ſequenti ſtellarū ducatus inſequimur ac primū occurrit vt formarū que ꝑ ſingulos ſignoꝝ ducatus oriunᷓ rōnem exponamꝰ. Uix eniꝫ in intellectu cōcepte ab oī ſenſu aliene ſunt tam graui ammiratione hoīes in tantas opiniones agunt: vt uel maxia aſtrologoꝝ pars cuꝫ de ortu harū formarū legerent nec vſq̃ ad ducatus earū ꝑuenirēt in eam opinionē ducti vt rem exiſtimarēt aut ꝓſus inefficacē aut forſan affectus ab hoīe intellectu alieni q̄q̄ ꝓſaꝝ aſtrologi hermes ⁊ aſcalius. Indoꝝ q̄ꝫ

BIBLIOTECA DEL OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

ſūmates in electorib⁹ libris ſuis ꝓprijs harū formaꝝ qualitates atqꝫ vires
ſolerti indagine exquiſitas reliquerunt ducatu quidē eaꝝ partim figere
deſcriptione partim ꝓprietatē partim etiā qualitatū expōne legentis inge-
nio atqꝫ intellectu cōmendato ꝑtē aūt vt alti⁹ remota erat vt nec qñ ſcirent
ſic nec ſciendū tradiderint nō quodā artificio celeſte potentia experiente.
Quoꝝ ducatus qm̄ huius negocij nō ſunt alia differim⁹. Nec tñ exiſtimā-
dum eoꝝ qui huiuſmodi rerū ſciam adepti poſteris reliquerunt eam intē-
tionē fuiſſe ꝙ aliquā eiuſmodi in celo eſſe intelligerent aut ſic corporeum
quid aut ita figuratū aut his qualitatibus infectū quo ad eiuſmodi forme
in ea eſſentia per ſingulos ſignoꝝ gradus decanos ſuꝑ terre facieꝫ orirent
Uerū vt ſingula circuli loca ſignorumqꝫ ſingulos decanos varios reꝝ euē-
tus conſequi vtqꝫ adeo quidē vt nonnulli ſignis ꝛ gradibus circuli rerum
oēm ducatū negantes formas tum deſuꝑ ferri aſſerent que cognatos reꝝ
inferioris mundi figuras trahendo in varios caſus agitent. Cū hec inquā
viderent eiuſmodi affectib⁹ formas conſentaneas per ſignorū dixerunt vt
affiniore aliquo ſermone diſtentis intellectum dirigerent celiqꝫ ſecreta ab
vmbrato ſermone ꝛ minus occultarent ꝛ ſapienti ingenio pleno intellectu
deſignarent ſicqꝫ inter eos ꝛ nominibus ꝛ deſcriptionibus varijs diſcerne-
runt partim quidem generi noſtro affinibus partim inauditis atqꝫ imagi-
natione noſtra alienis quod genus idcirco adhibuerūt vt inter inferioris
ꝛ ſuperioris mundi formas longe diſcernendū iudicarent. Inuenim⁹ igitur
inter oēs huius artificij ſcriptores trinā celeſtiū formarum diuerſitatē de
quibus partim dictū eſt partim dicendū reſtat preter ꝙ nonnulli alias ce-
lo attribuūt ꝛ res ꝛ formas. Que quoniā huius negocij non ſunt ſuis tra-
ctatibus relinquimus. De eis vero que aſſumimus primū exponemus eas
formas earūqꝫ loca in quibus perſe caldei ꝛ egyptij cōueniūt deinde indi-
cam inuentionē adhibemus. Poſtremo. 48. imaginū quas alatus ꝛ pto-
lomeus deſcribunt ortus ordinabimus. Que quoniā ſingule ex ſuis ſtellis
cōponunt quas motu ſuo circuli loca tꝑis impendio mutare neceſſe eſt a
ptholomayca collatione progreſſu facta. Nos vt albumaſar noſtri tempo-
ris ortus eoꝝ metimur: terminūqꝫ ſubiungens alexandri videlicet Anno
1160. ꝛ nobis progrediēdi modū reliquit. Alij vero quas indi quaſqꝫ per
ſe tribuūt ab eiſdem locis immote in eiſdeꝫ ſemꝑ decanis oriunt. Nec enī
he ſtellate ſunt vt iſti ſed ſuꝑioris circuli quedā interſignia indice vero for-
me in ſingulis decanis oriunt cetere partim in ſingulis partim in pluribus
hoc apud nos priuilegium eſt vt ſicut albumaſar nihil de his formis a pri-
ma inuentione variat ſic tranſlatio noſtra nec vnum de verbis eius cōmu-
tet nec punctum vnū addens vel minuens.

2008 Ministerio de Cultura

Capitulū ſecundū de naturis ſignoꝝ.

Eſt igitur aries na
tura igneus guſtu
amarꝰ ſtature por
recte bicolor bifor
mis augmentans
diem vltra horas. 12. ortu mi-
nor. 30. gradibꝰ. Oriū in primo
eius decano vt perſe ferunt fe-
mina cui nomē ſplendoris filia
poſtq̄ꝫ cauda piſcis marini ac
pricipiū eridonij caputq̄ꝫ ceruo
tauri. i. forme ex ceruo ⁊ tauro
cōgeſte. Poſt hec cunocefalus
manu ſiniſtra candelaꝫ dextra
clauam gerēs. Juxta indos vir
niger oculis rubeis grandi cor-
pore fortis animoſus ferox erectus iugibꝰ memor albo lintheo veſtitus de
48. imaginibꝰ. Poſt grecos ⁊ ptolomeū dorſum celphei q̄ꝫ arabes dn̄m ſo
lis vocant cluniſq̄ꝫ eiuſdem ⁊ genua atq̄ꝫ ſiniſtra manus mediūq̄ꝫ dorſum
andromade cluniſq̄ꝫ ⁊ coxa finiſq̄ꝫ ferni piſcis ſecūdus quoq̄ꝫ filum lini. i.
inteſtinū ceti. ¶ In ſecūdo arietis decano iuxta perſas mediuꝫ marini me
diū eridonij mediū ceruothauri nauis equus manu celū gerens femina ca
put ſuū pectens cum brachijs ferreis caput meduſe curuuſq̄ꝫ harpes perſei
q̄ꝫ arabes nembus perſe indos femina ſindone ac pannis rubeis induta
vna pede equi: ipſa forme equine cogitās ire queſitū pannos monilia pro-
lem. Poſt grecos de. 48. ſtelliferis coxa cephei dn̄m ſoliſ tibie cum pedibꝰ
caput perſei finiſq̄ꝫ manus dexter pedes andromade eridaniꝰ caput arie-
tis ⁊ cornua reliquūq̄ꝫ lini cum pectore ceti. ¶ In tercio arietis decano iu-
xta perſas iuuenis cui nomē falſus ſolio reſidēs cuꝫ quo equus duplex ac
poſteriora ſolij geniti deficiendo deos acclamantis. pectus quoq̄ꝫ piſcis ⁊
caput poſtremū eridoni cauda ceruothauri: ſecundaq̄ꝫ medietas frontis
Juxta indos vir flaui coloris crine rubeo: ferox manu torquens ligneum
virgamq̄ꝫ gregis rubeis indutus aptus artificio ferri geſtiens id apte face
re quia decanus iouis eſt vt indis placet nec preualet qꝛ domiciliū martis
Poſt grecos deſtellatis pectus perſei cum manu ſiniſtra qua meduſe ca-
put defert ſtellaq̄ꝫ oblonga in capite arietis: venter quoq̄ꝫ arietis ⁊ caput
ceti.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Thaurus nature terreus gu
ſtu acidus augmẽtãs diẽ natu
ra diminuꝰ. Oriẽ in primo eiuſ
decano vt perſe docent gladio
ſuccinctus orion ſiniſtra manu
gladiũ dextra haſtaꝫ tenẽs ſu-
pra manũ eius duo cãdelabra
ipm alloquentia ⁊ noie orionẽ
appellãtia. Poſt hoc nauis ex-
imia ſupra quã vir nudus reſi-
dens ſubtus vero dimidiũ cor-
pus femine mortue deinde vir
humero tenẽs diminutus capi
te canino ꝙ genus parſarũ lin-
gua ſax greca cynocephali lati-
na antipites appellanẽ. Juxta
ndos femina circuita criſpa honeſta demonio ſimilis prolem habens in-
dutaꝫ pannis partim aduſta vnde ſolicite queritet pannos ⁊ ornamenta
ſilo Poſt grecos mediũ perſei ⁊ clunis caputqꝫ ꝙ manu ſiniſtra gerit femo
ra atqꝫ ilia arietis locuſqꝫ infectione arietis ſinus atqꝫ ſpuma eridanij ſeu
nili. ¶ In ſecũdo thauri decano iuxta perſas nauis ſupra quã vir nudus
in partem nauis tendens eleuata manu clauem geſtans ſecũdaqꝫ medie
tas femine mortue dimidiũqꝫ corpus ſincipitis manu dextra haſtam ⁊ ſpi
culam ferens ſiniſtra clauem vtraqꝫ manu aſſignans. Juxta indos vir cor
pore ac vultu ſimili vxorẽ habens tauro ſimilem digitans caput vngulas
imitans robuſto corpore ardenti ſtomacho edax atqꝫ impatiẽs famis lin-
theo veteri indutus ſollicitus domos ac terras incolere boues aratro iu-
gare. Poſt hec forma defecti corporis dextra manu virgã tenẽs ſiniſtra i
ſublime leuata Poſt grecos genua perſei cũ tibia ⁊ pede poſterioꝝ dorſuꝫ
tauri ⁊ venter armꝰ cũ dextro pede fluuius a principio vſqꝫ ꝓpe finẽ. ¶ In
tercio tauri decano iuxta ꝑſas finis ancipitꝭ deinde vir erectus angues te
nens at duo plauſtra ſuꝑ quã vir iuuenis reſidẽs duos equoſ plauſtra tra
hentes agrũ hũc ꝑ crura trahens manu ſiniſtra. Juxta indos vir valde al
bis dentibus euerſis labijs longis pedibꝰ ruffi coloris eniꝰ e rubeo corꝑe
ex elephante ⁊ leone congeſto turbati ſenſus maliuolus ſcamno inſedens
tapeto inuolutus niger horribilis cum quo equus borealis thauruſqꝫ pro
ſtratus Poſt grecos dexter perſei pes ⁊ humerꝰ habenas trahẽs manuſqꝫ
ſiniſtra cum fine freni peſqꝫ ſiniſter caput thauri ⁊ genua cũ radice cornuũ
finis etiã ſub orionis manu finiſqꝫ fluuij cum ſuo fine.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Gemini ſignū nature aereuz guſtu dulce coloris celici directe ſtature: orit̃ in primo eiꝰ decano vt ꝑſis placet cauda cinci pit is poſtqꝫ virgā manu tenens cū quo ex parte auſtri duo currus poſt geminos equos iugales ſupra quos vir agitans reſidet poſt hoc caput ceraſtis: iux̄ indos mulier formoſa beniuola erecta ſolicita plez ⁊ ornamēta que rez ſuendi ac pulchra artificij docta orit̃ cū ea ſpeculum ꝑlucidū: poſt grecos caput aurige ⁊ a genu dextro vſqꝫ ad pedē auſtrali tauri cornu orionis

humerus ſiniſter caput leporis ⁊ manus. i. pars anterior. ¶ In ſc̄do geminoꝝ decano iuxta perſas aureo vir canēs calamo. Perſica lingua ternuelles greca hercules dictꝰ idemqꝫ nixus genu pariter ⁊ coluber arborē aſcēdens fugiendo tamen velloni medium ceraſtis cum quo lupus manu ſignata. Iuxta nidos vir ethiopi ſimilis colore griſis caput plumbam vitta ligatus armis ligatus: ferrea tectus galea deſuper vt ſunt curritꝰ manu arcum tenens ⁊ ſagittas iocos ⁊ ſaltus parans cantans timpanū ꝑcutiēs poma ex orto rapiēs qui ſimul orit̃ cum eo multū odoriferi ligni: poſt grecos dextra aurige manus atqꝫ altū poſterioꝝ tauri pedum ſimulqꝫ orionis caput humerus manus pectus baltheus genu cū pede leporiſqꝫ pectus ⁊ clunis. ¶ In tercio decano iuxta perſas aflon ꝗ arabes muſicū timpaniſtrā interpretant̃ ſuꝑ verticē eius ꝓcera mirtus cū eo corde ⁊ calami aurei deinde canis latrans cum delphina ⁊ lince poſt hec ornamēta ſutoris primaqꝫ medietas minoris vrſe cum cauda ceraſtis ariſte radicez amplexa. Iuxta indos vir arma iuduenda querens arcum ⁊ pharetram geſtans' vna manu ſagittam operoſas telas ⁊ naufragia muſice modulamina iocos ⁊ gaudia multifaria celebrare cogitans: poſt grecos pollutis humeris manus clunis et pes de cricaſtoris coxa et pes leporis cauda canis erecta et pes dexter primuſqꝫ agricole nauis remus cum fine ſecundi.

2008 Ministerio de Cultura

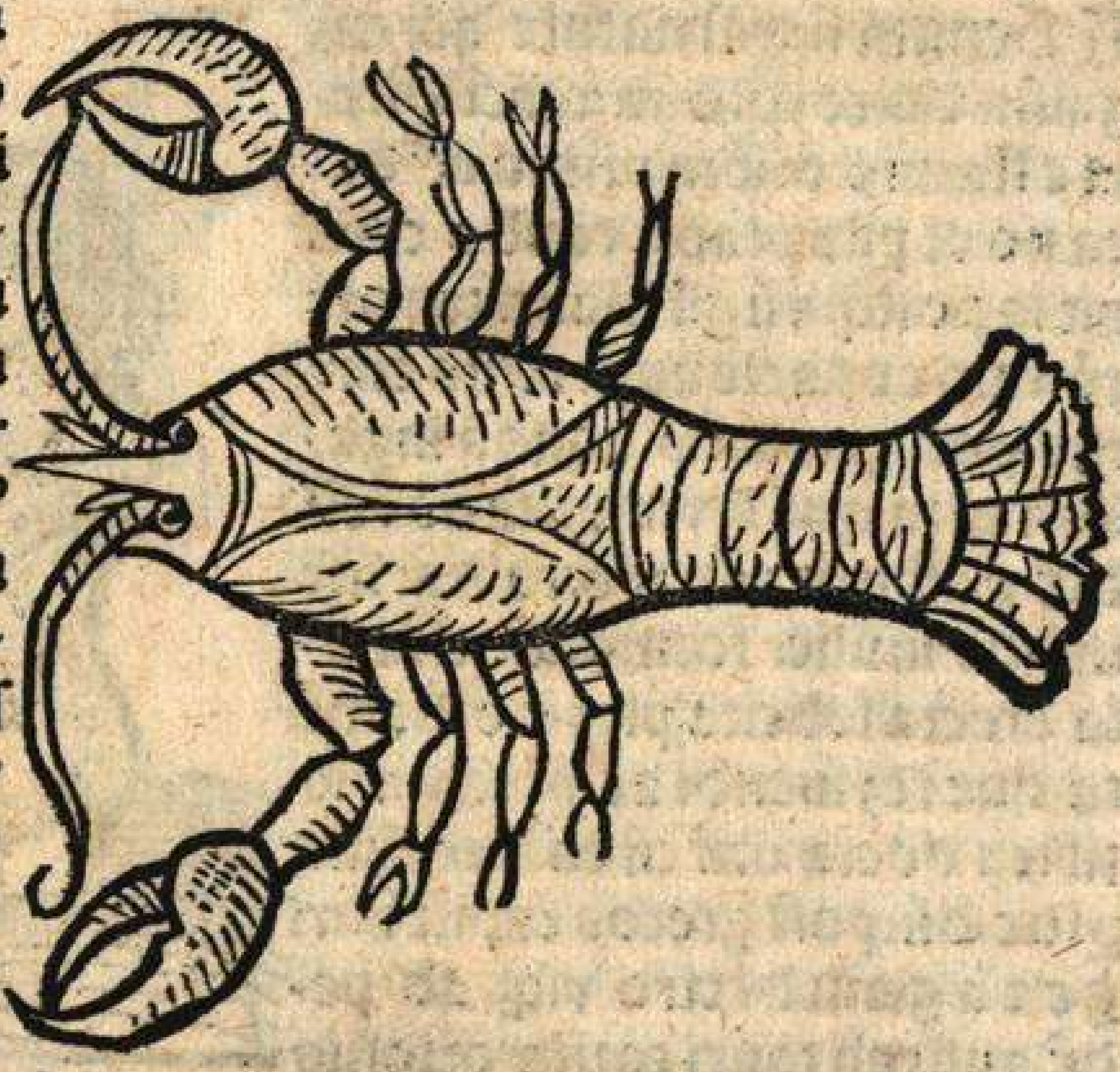

¶Cancer aquee nature guſtu
ſalſus oritur in primo decano
vt perſis viſum eſt medietas mi
noris vrſe cum qua forma per-
fecta romana lingua ſatirus ru
ptis panniculis inuolutus xpin
quus aſlon muſici timpanū per
cutiens ſimul lamina ferri cuiꝰ
caput eneum cum de tribus pu
ellis prima virginibꝰ poſtq̄ ca-
put ſcarabonis ⁊ cauda aſpidiſ
emēbrata eſt. Juxta indos vir
adoleſcens clare forme pānis
ornatis veſtitus facie ac digitis
aliquantuluʒ tortis corpore ex
equo ⁊ elephante compoſito pe
dibus fructuū generibus arborūq̄ frondibus circumpenſus cuius māſio
in agro quo ſcandalū naſcit᷑ Poſt grecos facies calixto cum vtroq̄ gemi-
noꝝ capite ⁊ manu deinde canis minor reliquum maioris atq̄ puppis ar
gos cum remorum dn̄is ¶In ſecundo cancri decano iuxta perſas puella
facunda tribuſ virginibꝰ quoddāq̄ nubi ſimili poſt hec anterior medietas
canis cum dimidio auriū aſini ſeptentrionalis mediū ſcarabonis mediūq̄
ʒembrarū. Juxta indos puella placidi viſus capite coronaʒ ex cedro atq̄
mirto rubeo manu virgam ligneā geſtans altis vocibus de amore ſuo pu-
tandi ⁊ canendi laudiſq̄ deoꝝ in templo clamitans Poſt grecos caput ca
lixto cum poſteriori cancri forcipe atq̄ fine puppis argos. ¶In tercio de-
cano cancri iuxta perſas puella tercia de tribus virginibus ſecum deferēs
nunc accedens non recedens: caniſq̄ poſterior medietas cuʒ ſecunda me
dietate auriū aſini pariter ⁊ ſecundus aſinus auſtralis deinde finis ſtara-
bonis atq̄ caput ʒeambrarū. Juxta indos vir pedem habens tartuce pe-
dem ſimilem corrigiole ſeu ꝙ arabes tiniam lini dicunt colore tinctū ſupra
cuius corpus anguis extentus ipſe aurifrigijs ornatus cogitans nauigio
pontum ꝑuolare auri negocio ⁊ argenti. Unde muliebria ſumat ornamen
ta. Poſt grecos occiput vrſe maioris cum manu dextra ⁊ pede tum caput
aſine quem colubrem dicimus velum nauis ⁊ deinceps.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Leo natura igneus colericuſ
oriẽ in primo eius decano vt ꝑ
ſe ſcribunt cauda canis arcu ia
cientis forma leonis dimidia
nauis cum remo ⁊ nauiculo ca
put idree caput equi caput aſi-
ni. Iuxta indos arboreſ expan
ſe radicis ramis canē furionez
⁊ aucamina ferēs par iter ⁊ vir
obſcenis pannis indutus parē
tes lugere parans cum quo do
minꝰ equi in partē boree reſpi-
cientes vrſe ſimul cuꝫ quo ſicce
⁊ ſagitte caput canis reſqꝫ ſilʼ ca
ni. Poſt grecos colluꝫ vrſe cum
manu ſiniſtra rictus leonis cū

manu collum aſina mediumqꝫ nauis. ¶ In ſcdo leonis decano iuxta per
ſas idolum eleuata manu alta voce clamitans cum quo timpana ſaltoria
decu primo pariter ⁊ cantilene multimode tamen plenus bacho ſenex cuꝫ
cratere ⁊ vitrea ſimulqꝫ detibie decornibus campoli: deinde anathais ⁊
haraiben ac cauda porrigentis manum. Secūdaqꝫ medietatis nauis cer-
nis ydre medium equi medium aſini. ¶ Iuxta indos uir acuto naſo capi-
te coronā ex albo mirto arcum latronibus imitantē geſtās callidus atrox
feritate leoni ſimilis: ſindone leonum caloris indutus Poſt grecos hume
ri maioris arctos cū manu dextra cum vi leonis ⁊ harmus medium colu-
bri cum argos prora. ¶ In tercio leonis decano iuxta perſas adoleſcens
cui nomen ſeclos nimiū flagello agens plauſtrum ducens deſuper homi-
nem ſedentem ſequitur paruulus manu ſiniſtra taurum ⁊ vaccam trahenſ
tum coruus medium ydre poſterius aſini poſterius equi. Iuxta indos vir
forma ethiopi ſimul turpis obſcenus multe pene grauis anxie ore carnem
⁊ pomum manu vrceum tenens. Poſt grecos pectus maioris vrſe mediū
leonis parſqꝫ colubri.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Virgo ſignum fertile biparti
tum triforme. Oritur in primo
eiꝰ decano vt perſe caldei ⁊ egy
ptij omniūqꝫ duorū hermes ⁊
aſcalius. A primeua etate do-
cent puella cui perſicū nomen
ſecdēidoſ de darzama arabice
interpretatū ad re. nedefa. i. vir
go munda puella dico virgo i-
maculata: corpore decora: vul-
tu venuſta habitu modeſta: cri-
ne prolixo manu geminas ari-
ſtas tenens ſupra ſoliū auleatū
reſidēs: puerum nutriens ac iu
re paſcens in loco cui nomē he
brea puerū dico a quibuſdā na
tionibus nominatū iheſū ſignificantibus eiza quez nos grece xp̄m dicimꝰ
oriē cum ea virgine ut eidem ſolio inſidens nec attingens pariter ⁊ ſtella
ariſte que finis eſt ſerpentis ſecundi deinde caput cerui caputqꝫ leonis Iu
xta indos puella virgo ſindone ac pannis antiquis induta in manu eiꝰ fa-
cies vtijro manuqꝫ deprehēſa ſtans in medio formoſe mirte volēs ad do-
mos parentum ⁊ amicorum ire veſtimenta queſitū ⁊ monilia: poſt grecos
cuſpis caude draconis cauda vrſe cōpede clunis leonis pedes ⁊ cauda cū
cratere ad caput colubri parſqꝫ colubri. ¶ In. 2. v. d. iuxta perſas muſicus
timpanū percutiens pariter ⁊ calamo canēs poſtqꝫ homo comete dn̄s cū
dimid io forme perſica lingua albeze romana feton dicte eſt aut homo cui
caput tauri in manu eius dimidius homo nudus poſt hoc dimidiū foſſo-
riū ligneū cuius caput ferreū ⁊ cauda idre dimidiū corui dimidiū leonis.
¶ Iuxta indos vir niger hirſutus triplici panno indutus corio ſerico lin-
theo rubeo incauſtū manu ferens ſumptus ⁊ queſtus cōputare intendens
poſt grecos ps caude draconis clunis vrſe maioris finis oblonge quā ad-
de vba dicunt caput virginis ⁊ humerus ſiniſter caput corui cum roſtro ⁊
aliū caudaqꝫ centauri. ¶ In. 3. v. d. iuxta perſas ſecunda medietas mino
tauri albeze: ſecundaqꝫ medietas hominis nudi. Secundaqꝫ medietas
foſſorij cauda corui cauda leonis ſimul ⁊ ariſta atqꝫ duo thauri cum dimi
dia clune paſtoris Iuxta indos mulier muta caſta cādida magnanimis
lintheo tincta loco nondū exſiccato veſtita ſollicita orandi cauſa tēpla viſi
tare maioris reliquūqꝫ ad beba. Cū virginis humerus dextra cū parte pe-
ctoris corui ſpina clunis centauri cum coxa.

2008 Ministerio de Cultura

¶ ♎ ſignum tꝑatum ortu addu ctum: bicolor forme: ſtature di/ recte. Oritur in p̄mo eiꝰ decano vt ꝑſe ferunt. vir iracūduſ in ſini ſtra eiuſ manu ſtaterā: in dextra agnus cum quo libri inſcripti: ac tercia pars ſcie eiꝰ quorum noīa carathimeme In ſemita eorum muſicus equū ſedens timpanū percutiens calamo canens: poſt hoc draconis caput primūqꝫ eiꝰ quā perſe maiorē vrſam vocant cum nauis canna. Juxta indos vir manu modiū ⁊ librā geſtans ad forū in tentoria ſedens docte intendēs menti appēdere ⁊ mer

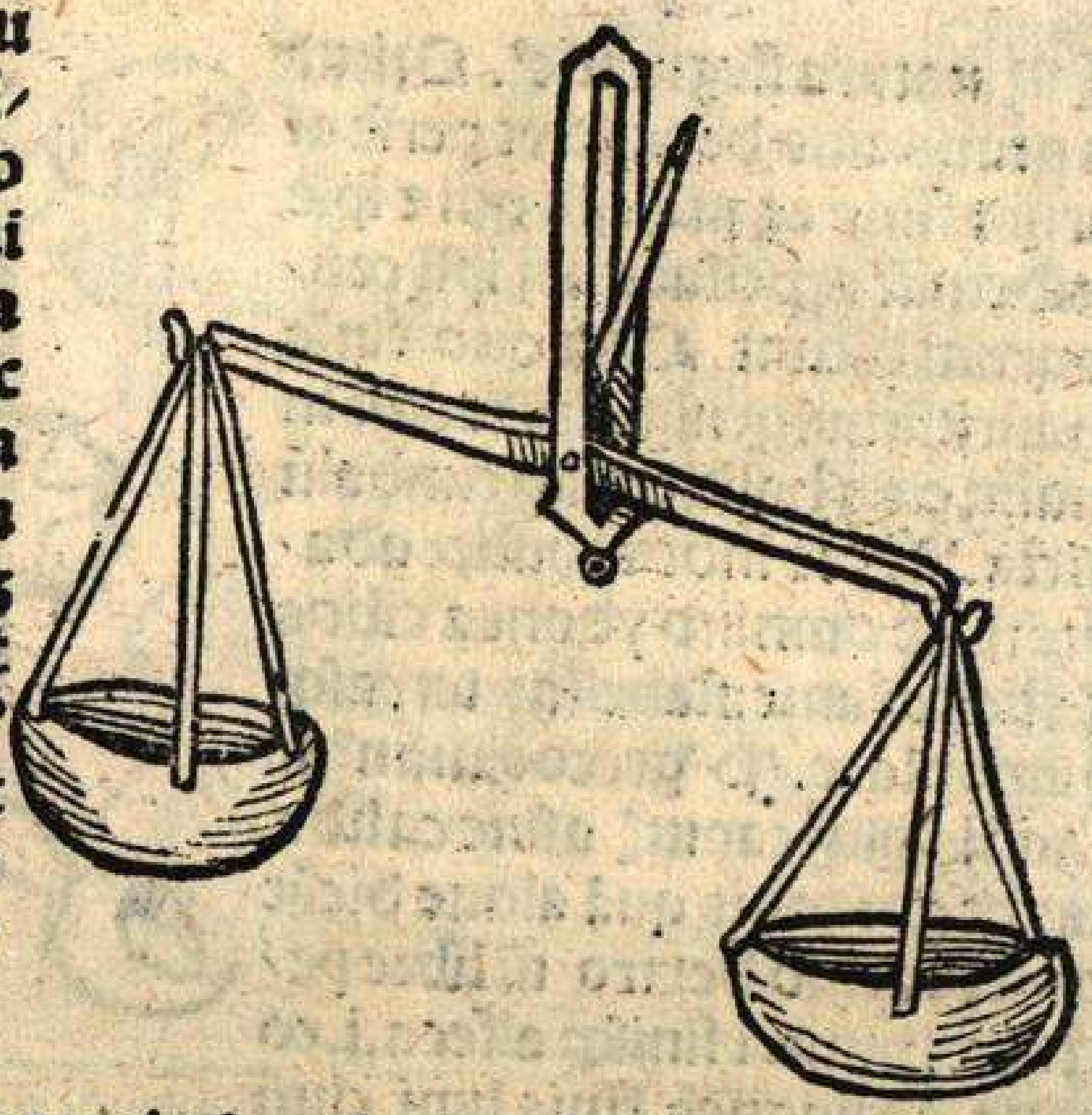

cari. Poſt grecos medium caude maioris vrſe: mediūqꝫ alui virginis cum manu ſiniſtra qua ariſtaz gerit cauda corui parſqꝫ caude colubri auſtralis ⁊ aſine dextram: humerus centauri parſqꝫ pegaſi. ¶ In ſcdo libre decano Juxta perſas vir agitarius cui perſicū nomen bredemiſ cum quo plauſtrū in quo vir manu flagellum tenens ⁊ caniſtrum rubeum: alteriuſ viri ſecum cum oſtra mantice exumene colorate: tū ꝙplures farmarij atqꝫ confectina riorum: poſt hoc vir lectice inſidens circa ipſum socij: deinde puſillus me/ diumqꝫ nauis pars anterior centauri medie nauis mediumqꝫ draconis cū medio maioris vrſe ſimul cum aqua fonte. Juxta indos vir forme vulturi aukamie ſitibundꝰ manu debilis per aera volitare volens cupiendo vxorē ⁊ prolem. Poſt grecos pars caude draconis: finis caude vrſe maioriſ cum crure ſiniſtro ſedis virgineo atqꝫ equus centauri: cum humero et pectore. ¶ In tercio libre decano. Juxta perſas poſteriꝰ draconis cū puppe nauis ac fine centauri vrſeqꝫ maioris: deinde cerebrum capitis: herme ſemotum a capite: deinde vir nudus arbedi nomine cubito ſuffultuſ manū ſiniſtram ſupra caput habens dextra ↄcedens tū cornua arbedi ſupra capita duorū hoīm quorum capita geminis cornibus onerata perplexis inuicem quorū nomen eſtuarius: poſt has res quedam noīe celū. Juxta indos vir equini vultus manticis honoratur manu arcū geſtans ⁊ ſagittas vna iam ſagitta impoſita inter virgulta ſtans intentione venandi ſolus rerum euentus con ſiderans. Poſt grecos pars caude draconis manus archadis cū brachio genu dextro: finiſqꝫ habenarum virginiſqꝫ compede cētauri quoqꝫ manus ſiniſtra cum pede lupi.

f

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

¶ ♏ natura flegmaticꝰ. Oritur in primo eius decano vt perſe aſſerunt finis eq maſculi qui ⁊ ipſe bridemiſſ appellaẽ quez ipſi centaurum dicunt. Cum quo finis thauri: ſimulqꝫ nigelluſ iactor in manu eius haſtile: reſqꝫ cimbalũ dicta. Juxta indos mulier adapte ſtate omnino ydonea cibos geſtiens fame: flabellas terraſqꝫ ꝑambulare. Pꝰ grecos manꝰ archadis pſqꝫ caput ⁊ aſine cauda caput gorgonis quã aloue dicũt cum brachio dextro tũ libre pectus ⁊ humeri finiſqꝫ alfeca. i. corona adriagnes finis lupi cum cauda: caudaqꝫ centauri. ¶ Jn ſcḋo ♏ decano. Juxta perſas vir nudꝰ cui nomẽ affalius mediumqꝫ maſculi cum medio thauri. Juxta indos puella exul vultu placido nuda ſine veſte et pecunia pede cõpedi aſtricto: pelago fluctuans ⁊ tanqꝫ littora captans. Poſt grecos lacertus vrſe minoris cum parte caude draconis: atqꝫ haſtile gorgonis cum corona ſeptentrionali cũ crura libre ⁊ pede cum t. ela ſcorpionis dorſumqꝫ lupi. ¶ Jn tercio ♏ dec. Juxta pſas pars anterior ingẽtis equi maſculi cauda ſuꝑ tergũ reu oluta parſqꝫ anterior thauri cum parte canis teſti adoperti: quoniam trahentez habenas dicũt in manu eius gemini angues. Juxta indos canis furioſus ſilueſtris ingens ſetis albicantibus generaqꝫ venationum ſandaletum habitantia reſpectu mutuo ſingula abinuicem diffugentia. Poſt grecos pectꝰ minoris arcos ſinuſqꝫ draconis: tum euganeſeos humerus ⁊ brachiũ dextrum cum ſeptentarij brachio dextro venter ſcorpionis: laterumqꝫ nodus: poſtremo caput thuribuli igniferi.

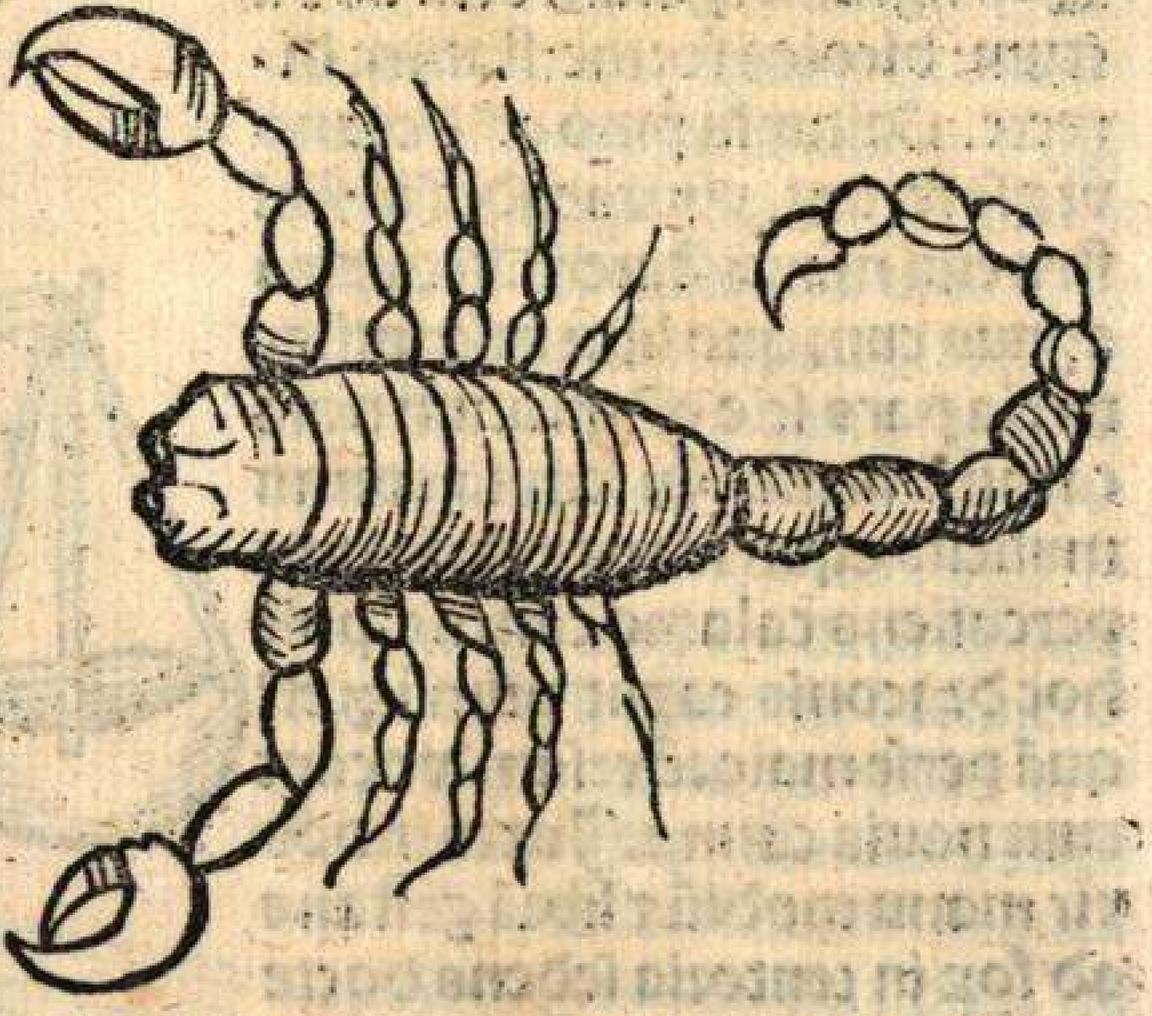

2008 Ministerio de Cultura

¶ ♐ bicorpor medio interceptꝰ: Oritur in primo decano vt ꝑſis viſū eſt. Forma viri ornati nudi capite diminuti acclamantis nauem ſupra cuius caput coruꝰ roſtro ꝓpe nauis contiguo: deinde corpus canis teſta adoperti defecti eſt caput ad caudā. Juxta indos centaurus a femore ſurſū homo nudus: deiceps equus in manu eius arcus et ſpicula iam arcui impoſita cū valido clamore tendens ad locum cum rama ſpoliandi cauſa proprijs vſibꝰ. Poſt grecos ceruis mioris vrſe cū parte draconis clunis alcide cū parte dorſi caput etiam ac pars corporis agnos genentis humerus dextra clunis cum clune ⁊ pede ſiniſtro: tum aculeꝰ ſcorpij corpuſqꝫ thuribuli.

¶ Jn ſcđo ♐ decano. Juxta perſas ceraraſius perſeꝰ ſiniſtra manu catus fauces obtundens dextra capricorni cornua ꝓmens pede dextro: fero cani reſiſtens in canis capite lepor: caputqꝫ leonis pariter et dimidium corpus naute dimidiūqꝫ nauis cum dimidio delphine medioqꝫ aſtrocome. Juxta indos mulier camelum ſedens piloſa pānis induta cuꝫ karcan id eſt veſte pilea inter manus eius ciſtella redimicula continens. Poſt grecos pectꝰ vrſe mioris cum parte draconis ⁊ genu alcide: tum vultures duo: tū angui tenentis caput cum humero ⁊ manu ſiniſtra parſqꝫ anguis finiſqꝫ nonarci cum parte qua manus ſagittam tenet atqꝫ ferro ſagitte: ac pars ſeri auſtral'

¶ Jn tercio ♐ decano. Juxta perſas canis in cuius ore manus pia caſij finiſqꝫ feri canis cum lepore atqꝫ cetero leonis corpore nauteqꝫ reliquo: ſcđa medietas nauis et delphini cum cauda aſtroconis tum dimidium arctos ale ⁊ vrſe maioris plauſtrum nauis: tum draco ⁊ ſerpens inuicem perplexi Juxta indos vir aurei coloris pilea tunica atqꝫ arboris cortice amictus: in manu eius duo torques lignei ipſe punicee lectice inſidens. Poſt grecos corpus minoris vrſe cum parte draconis: pars etiam oloris qui ⁊ vultur cadens: parſqꝫ caude ſerpentis caput ſagittarij humerus cum pede anterior ac parte ferti auſtralis.

2008 Ministerio de Cultura

¶ ♑ forma rotūdus imperfect⁹ nature duplic͛. Oritur in primo eius decano vt perſaruz opinio. Secūda medietas vrſe maioris pariter ꝛ mulier aquatica quam bedas dicunt cum capite piſcis ingentis: primumq; fontis aque nociue: primūq; fere dolore corpore ſuine capite canis quaz pſe ſax vocant. Juxta indos vir niger hirſutus atrox corpore ſus ſilueſtri͛ dentib⁹ ad trabis menſuram longis vt ſpina acutis cū eo ligamina boum ꝛ iumentorū rethib⁹ piſcari parans. Poſt grecos dimidium vrſe minoris pſq;

draconis cum ceruice finiſq; cigni ꝙ ꝛ azelfage. i. tarcuta cum fine galline: ꝛ alarū parte: pars quoq; addita menti arctophilacis paſtoris atq; ei⁹ equi ¶ Jn ſcdo decano ♑ Juxta perſas mulier quaz ipſi albrahe romani ieulie dicunt lectica reſidens cum qua arbor vitis medium piſcis ingentis cū medio fonte nociuo medioq; feta doloſa: poſtremo dimidiū plauſtrū. Juxta indos mulier nigris pannis ac ſindone amicta habens de pecunia igne ex cocta: ferro laborata cum ea muſcule ꝛ ſimie. Poſt grecos poſtremuz vrſe minoris pars caude draconis medio ꝯtigua cum parte corporiſ qua pect⁹ ſequetur. Tum ala galline cum collo ꝛ roſtro tum telum tum corp⁹ aquile tum capricorni cornua cum fine ſagittarij. ¶ Jn tercio ♑ decano. Juxta pſas cauda piſcis cui poſtremo fontiſ noxij poſtremoq; fere doloſe ac ſcda medietate plauſtri: tum dimidiū rei monſtruoſe ſubhani qua maſtar dicūt equabilis ſtatere ſine capite qđ manu defert. Juxta indos mulier viſu placida oculis nigris manus tenues habens opere laborans multiplici conficere ſibi colores ornatos ex ferro. Poſt grecos clunis vrſe minoris cū ſinu draconis: tum pes galline dexter cum ala ſiniſtra. Delphinus etiam ꝛ brachia aquarij mediumq; capricorni cum cauda piſcis.

2008 Ministerio de Cultura

¶ ♒ aereus aquoſuſ. Oritur in p̄mo eius decano vt ꝑſaꝝ tradit doctrina abudius arabice an‑nameruz id eſt pantha caputq̄ trahentis equum cui nomen do‑mus delos caputq̄ cētauri quē aſmeat dicūt: ſiniſtra manu ſup̄ caput ſuuz eleuata. Tū iam ales capite nigro piſces ex aquis ra‑piens. Iuxta indos vir forme e‑thiopis: eſſēcie aukanne: tapeto circumdatus cum eo: vaſa enea ad extrahendum aurum vinum ⁊ aquā. Poſt grecos cauda mi‑noris vrſe cum qua pes et manꝰ dextera cephei: pes galline ſini‑

ſter finiſq̄ ale ſiniſtre: caput equi primi caput aquarij cum humero dextro clunis capricorni cauda: poſtremum piſcis auſtralis. ¶ In ſecundo ♒ de. Iuxta perſas medium corpus trahentis equum: ſiniſtra arcum apprehen‑dens: dextra ſuem ſiluestrē quem ⁊ pede impellit: in cuius ore colubri: me‑dium centauri cum ala mergi capite nigri ſimul ⁊ draco. Iuxta indos vir vultus ac forme ethiopis equo ſimul manu arcum ⁊ ſpiculā geſtās pariter ⁊ pixides margaritis plenas gēmaſq̄ precioſas: iacincto ſmaragdo atq̄ id genus. Poſt grecos mediū vrſe minoris cū coxa ⁊ cluna cephei humeroq̄ dextro: deinde arcus ſecundus atq̄ anſa vrne in manu aquarij cum clune medioq̄ corpore piſcis auſtral'. ¶ In tercio ♒ decano Iuxta perſas alit[illegible] eximia que gallina eſt poſtremumq̄ trahentis equum cum poſtremo cen‑tauri ac fine auis quā alaien dicunt. Iuxta indos vir niger atrox doloſus aure piloſa capite ſertum ex frondibus pomis ⁊ reſina gerens in pondere pecunie laborās vt loco tranſmutet. Poſt grecos coxa ⁊ humerus ſiniſter cephei atq̄ caput cum manu archite mentis parſq̄ vrne cum manu dextra ac pede ſiniſtro aquarij atq̄ capite piſcis auſtralis.

2008 Ministerio de Cultura

¶ ♓ ſignū duplex aqueuʒ. Oriť
in primo eius decano vt perſaꝝ
habet auctoritaſ dimidiumꝗ e-
quum alatꝰ cui romanū nomen
pegeſus: ideꝗ equus ſedos: de-
inde caput ceruithauri quā pſij
attramur dicunt: in manibꝰ eius
gemini colubri qđ Ptholomeo
viſum eſt caput ſcorpionis cū ge
minis in ore colubris. Tū princi
pium fondioniſ arabice atâhaʒ
id eſt cocodrilli quem alij amnē
alij viam peruſtā dicunt. Iuxta
indos vir ornate veſtitus domū
tendens ignem tenaci ferrea cō
ponens manu tres piſceſ ante ſe

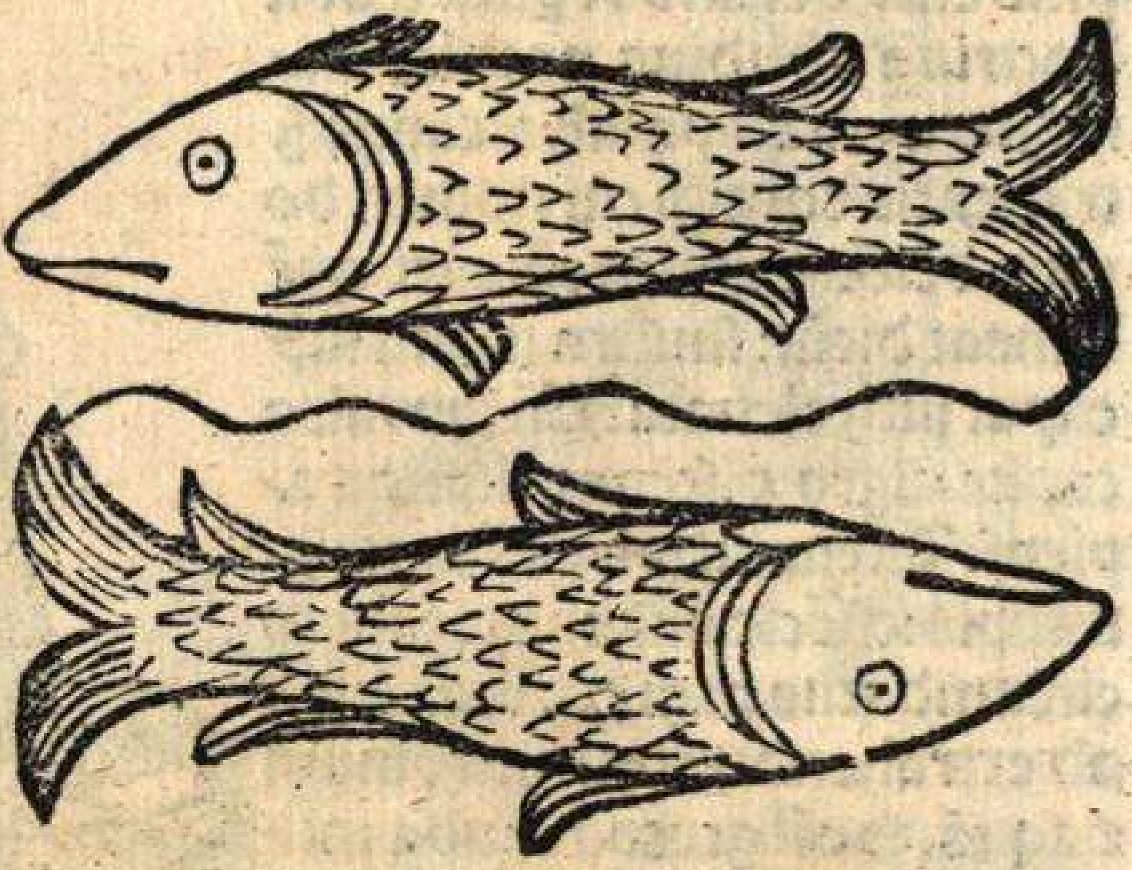

ponēdo. Poſt grecos poſtremum vrſe minoris cū brachio ſiniſtro cephei
ac venter equi ſcōi cum principio piſcis primi ⁊ pte vrne. ¶ In ſcōo ♓ dec.
Iuxta perſas medium ceruotauri in cuius manibus angues. Nam piſceſi
egiptio quem ptholomeus audit medium ſcorpionis angui ferri: viſum
deinde mediuʒ cocodrilli ſiue amnis aut vie peruſte. Iuxta indos mulier
vultu venuſta corpore candida mari nauigans pectori puppi aſtricto: cum
ea cognati eius ⁊ noti ipſa portum deſiderās. Poſt grecos crus cephei cū
pede peſꝗ ipſius ſolii: manus andromade: caput caſiapie poſtremuʒ equi
ſcōi cum poſtremo piſcꝭ primi ac cauda ceti. ¶ In tercio ♓ decano. Iuxta
pſas poſtremū thaurocerui agni tenentis prout ficheus eſtimat ſcorpionis
colubri feri. Tum finis cocodrilli: tum amnis aut via peruſta: tū vniuerſus
ſorbidulꝰ: tum poſteriora ante oculos eius inter manꝰ ſuas reſidās. Iuxta
indos vir porrectis pedibus cum quo maſculū pregnans in vtero ethiopē
habens in rupe ſtanteʒ vociferantē primeui predonū ⁊ ignis. Poſt grecos
poſteriꝰ ſolij pectus andromade elecilē tereballē pars fili linei cū fine ceti.

HE ſunt diuerſarum nationum inuentiōes celeſtium formarū
per omnem circulum ſupra terre faciem orientium quarum
quedā ſunt comenta que per vniuerſum mōm virtus intimo
nature intellectu cum longeua ſpeculatione. Plurimuʒ vero
diuinis celeſtiū virtutū ſiue humano generi familiarium ſiue
human e neceſſitati deditorū quaſi faticinijs quibuſdam in-
notuit ꝙ gens perſica atꝗ indica figmenta primuʒ edidit ꝙ indies qui ad
interioreʒ ſiderum efficaciam penetrent viſu facile eſt. Nam ꝗs ptholomeꝰ
⁊ greci deſcribunt ſpere conſideratio vt primum ordinauit ita nunc per di-

2008 Ministerio de Cultura

uerſos codices facile corrigit. Huiuſmodi nanq̃ formas cum perſe primū in orbe ſignificationes animaduerti ſunt ſapientie fonte in vtranq̃ partem deriuato: illinc indi ſuperno ingenio arrepti altius conſcendunt: hinc greci poſt egiptios infra in ſiderea regione ſubſiſtentes diſcreta ſtellarum inter/ualla fabulis ſuis adaptauerunt. Quapropter harum quidez ad ſidereos motꝰ metiendos illarū ad ſidereas vires accipiendas cognitio neceſſaria.

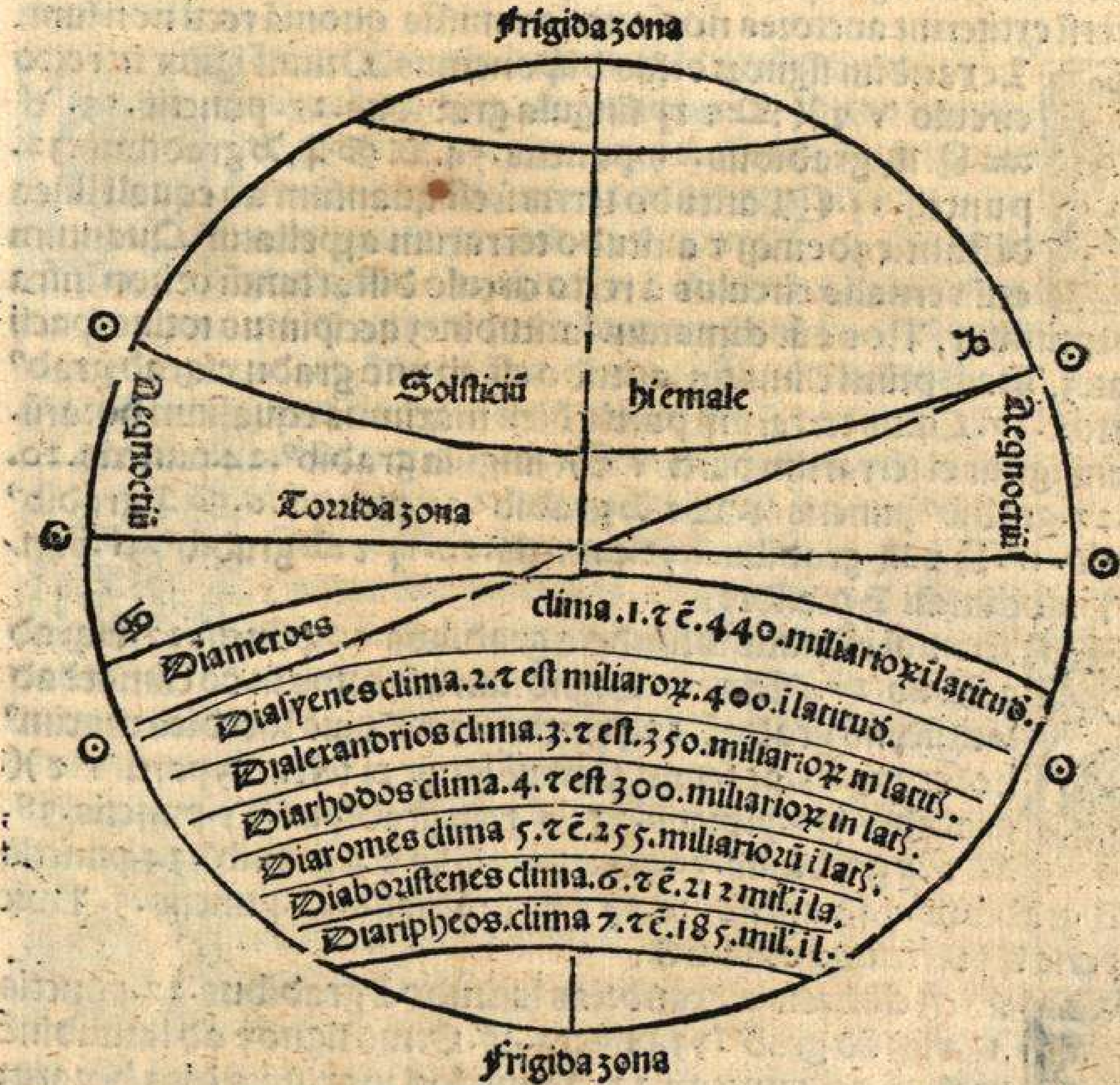

Quoniam deformis que per ſignoꝝ decanos oriuntur expeditum eſt. Nunc ipſoꝝ etiā ſignoꝝ ortus per diuerſas terraꝝ partes metiri cōſequens eſt. q̄uis enim omnia ſigna equalis dimenſionis ſint non tantuz equos omni per terre connexa circuli obliquitas ortus patitur. Huiꝰ ortus igitur octo ſunt principales inequalitates videlicet recti ſub linea eqnoctiali

2008 Ministerio de Cultura

ad climata ſeptē. Zone habitabilis duo ſunt circuli qui ſigniferum orbem inter ſecanteſ ſignoꝝ ortus in equali quantitate metiuntur. Quorum alter orizon a quo ſigna in ſuperius emiſperiū emergunt atq; inferius occūbunt Alter vero meridianus qui celi terreq; cardines equali diſtantia ſignato. Signorū itaq; .12. in recto circulo per vtrūq; tranſitus id quaternis eandē ortus quantitatē ſeruant b⁹. Nam per climata bina quidē eadez q̄ntitate oriuntur. Tranſitus enim per meridianū oīm idem qui recti circuli. Inter ſunt igitur inter hos ſignoꝝ ortus per ſingula climata dimidie hore. quoꝝ cum diuerſi extiterint auctores nos ceteris omiſſis quoniā recti non ſunt.

ALexandini ſignoꝝ ortus diſponemus. Oriunt̄ igitur in recto circulo ♈ ⁊ ♓ : ♎ ⁊ ♍ ſingula gradibus .27. punctis .53. ♉ ♒ ♌ ♏ gradibus .29. punctis .54. ♊ ♋ ♐ ♑ gradibus .32. punctiſ .13. ❡ Latitudo terrarū eſt quantum ab equali linea diſtant: eademq; ⁊ altitudo terrarum appellatur. Quantum enī vernalis circulus a recto circulo diſtat tantū orizon infra polum deprimitur. Nos aūt climatum latitudinez accipimus totius ſpacij quantitatez. Itaq; primi climatis latitudo eſt ab vno gradu vſq; ad grad⁹ 20. punctoꝝ .27. Cuius terrarum partis dies maximus equalium horarū .13. Oriunt̄ igitur ei terrarum parti ♈ ⁊ ♓ ſingula gradib⁹ .24. punctis .20. ♉ ⁊ ♒ .27. gradib⁹ punctis .4. ♊ ⁊ ♑ gradib⁹ .31. punctis .6. ♋ ♐ gradib⁹ 33. punctis .17. ♌ ⁊ ♏ gradibus .32. punctis .20. ♍ ⁊ ♎ gradib⁹ .31. punctis .20. Huic climati ♄ preſidet.

SEcundi climatis latitudo a gradibus .20. punct[illegible] .27. vſq; ad gradus .27. pūcta .12. Signorum aūt ortus in eo climate ad latitudinē graduū .23. punctoꝝ .56. Cuius loci dies maxim⁹ horarum .13. ac ſemis. Oriunt̄ igitur ei terraruz parti ♈ ⁊ ♓ gradibus .22. punctis .37. ♉ ⁊ ♒ gradibus .25. punctis .38. ♊ ⁊ ♑ gradibus .30. punctis .30. ♋ ⁊ ♐ gradib⁹ .34. punctis 2. ♌ ⁊ ♏ gradibus .34. punctis .10. ♍ ⁊ ♎ gradibus .22. punctis .3. Huic climati perſe ♃ preferunt: romani ☉.

TErcij climatis alexandrias latitudo a gradibus .27. punctis .12. vſq; ad grad⁹ .33. puncta .49. Ortus ſignoꝝ ad latitudinē graduū .30. punctoꝝ .22. Cuius loci maximus dies horaruz 14. Oriuntur ei loco ♈ ⁊ ♓ gradibus .20. punctis .54. ♉ ⁊ ♒ gradibus .24. punctis .12. ♊ ⁊ ♑ gradibus .29. punctis .55. ♋ ⁊ ♐ gradibus .34. ⁊ punctis: 37. ♌ ⁊ ♏ gradibus .35. punctis .36. ♍ et ♎ gradibus .34. punctis .47. Hoc clima perſe ♂ aſſignarunt romani ☿.

2008 Ministerio de Cultura

Quarti climatis latitudo a gradibus.33.punctis.49.vſq; ad gradus.38.punctis.46.Ortus ſignorum ad latitudinez graduum.36.punctis.6.Cuius dies maximus horarum. 14.ac ſemis.Oriunt̃ illic aries ⁊ piſces gradibus. 19. punctis. 12: Taurus ⁊ aquarius gradibus.22.punctis.46. Gemini ⁊ capricornus gradibꝰ29.punctis. 17. Cancer ⁊ ſagittarius gradibus.35.punctis.54.Leo ⁊ ſcorpio gradibus.37.punctis.3. Uirgo ⁊ libra gradibus.36.punctis.27.Hoc clima iuxta perſas ſolis eſt: iuxta romanos iouis.

Quinti climatis dracones latitudo a gradibꝰ.38. punctis.46 vſq; ad gradus.42.punctis:58. Ortus ſignoruz ad latitudinẽ graduũ.40.punctis.46. Cuius dies maximus horarum 15.Oriunt̃ illic aries ⁊ piſces gradibus. 15.pũcta.32. Taurꝰ ⁊ aquarius gradibus.21 .punctꝫ. 19. Gemini ⁊ capricornus gradibus.29.punctꝫ:37. Cancer ⁊ ſagittarius gradibus.35 punctis.53.Leo ⁊ ſcorpius gradibus.38.punctis.6.Uirgo ⁊ libra gradibus.37.punctis.41 .Hoc clima vtrorũq; ſnĩa veneris eſt.

Sexti climatis latitudo a ḡdibꝰ.42.punctꝫ.58.vſq; ad gradꝰ 47.ac puncta duo.Ortus ſignoꝝ ad latitudinẽ gradibꝰ.45. ⁊ punctoꝝ.21 .cuius maximus dies horarum. 15. ⁊ ſemis. Oriunt̃ illic aries ⁊ piſces gradibus. 15.pũctis.55. Taurus ⁊ aquarius gradibus. 19.punctis.53. Gemini ⁊ capricornꝰ gradibus.27.punctis.56.Cancer ⁊ ſagittarius gradibꝰ.36. punctis:37.Leo ⁊ ſcorpius gradibus.39.punctis.54.Uirgo ⁊ libra gradibus.39.punctis.45. Huius climatis dñm perſe mercuriũ putant: romani vero lunam eſtimant.

Septimi climatis latitudo a gradibus .47. punctis duobus vſq; ad gradus.63.Ortus aũt ſignorũ in eodem climate ad latitudinẽ graduum.48.punctoꝝ. 32. Cuius terrarũ partis maximus horarũ dies. 16.Oriunt̃ igit̃ ei terraruz parti aries ⁊ piſces gradibus. 14.punctis.33.Taurus ⁊ aquarius gradibus. 18.punctis.41 .Gemini ⁊ capricornus gradus27.punctis. 18.Cancer ⁊ ſagittarius gradibꝰ.37.punctis. 15.Leo ⁊ ſcorpius gradibus.41.punctis.6.Uirgo ⁊ libra gradibus.41 .punctis.6:Climatis huiꝰ dñm perſe lunam memorant:romani martem.

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

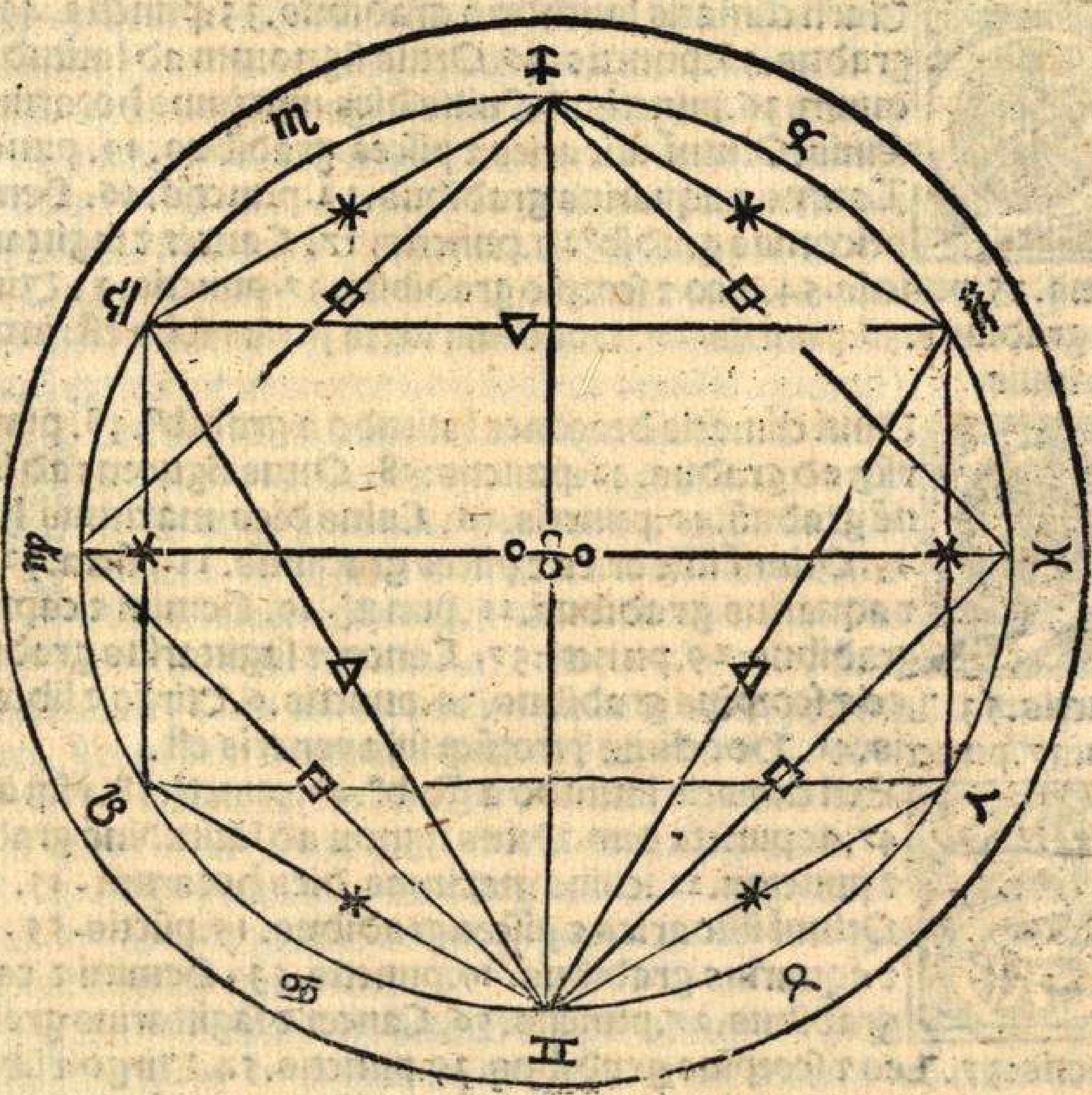

His habitis nunc per omnē ſignoꝝ circuluꝫ reſpectus ꝯmetir
conuenit. Signoꝝ quippe reſpectus vel geometrica ſectione
vel numerali graduū ꝓportione adinuicē reſpōdent. Secāt
aūt geometrica ſectione circulū corde vł equales quidā pro
portionales qualis eſt numeroꝝ ꝓportio multiplex ⁊ ſuppar
ticularis armonicis nexibus cōgrua huiuſmodi ergo conſo-
na ꝓportionabilitate aſtrologi graduū reſpect⁹ met unť. Idcꝫ triplici mo-
deramine. Primo quidē vt graduū numerus circuli ſummā innueret. Se
cundo vt graduū numerus ſignoꝝ conficiat numerū totū circulū metientē
Tercio vt graduū numerus cordā arcus metiať totū circulū metientis ſu-
pra quā figura quelibet circulo contenta laterū ⁊ anguloꝝ ſit equaliuꝫ ipſi

2008 Ministerio de Cultura

circulo ꝓportionalis. ¶ Septē ſunt igiť huiuſmodi ſignoꝝ reſpectus oppo
ſitio trigoni duo. Tetragoni duo: exagoni duo. Oppoſitio eſt ꝑ diametrū
circuli. Trigonus trientē circulū reſecat. Tetragonus quadrantē: exagonꝰ
ſextantem. In quibus omnibus triplex illud moderamen inuenitur. Naꝫ
oppoſitionis gradus 180. circulū bis numerat. Item ſignorum numeruꝫ
complent qui bis ſumptus. 12. efficit. Idemq́ʒ ⁊ circulum per mediū ſecāt
vt vtrimq́ʒ ſupra diametron figure ſemicirculis contente equaliuꝫ adinuicem
ſint ⁊ laterum ⁊ angulorum. Trigonalis corde arcus graduū. 120. circulo
ſubtriptus eſt. Idem ⁊ ſignorum quatuor que ter accepta. 12. complent ſu-
pra corda trigonus equilaterus ⁊ equi angulus circulo contentus. Tetra-
gonici lateris portioni graduū. 90. circulo quadruplus eſt. Eadē ſignoruꝫ
trium quaternumeratum qui in ſe ductū tetragonū reddit circulo conten
tū. Exagonice corde arcus graduū. 60. ſexies acceptus circulū metiť. Idē
ſignorum duum his ſexies. 12. faciūt ſupra cordam. Exagonus circulo cō
tentus equi angulus ⁊ equilaterus. Omnis igiť circulus ipſe multiplex eſt
ipi.n. arcus ⁊ corde inter ſeſe partim multiplicium partim ſuper particula-
rium proportionabilitatē obſeruant ut. 180. ſe equaliter. 120. duplus. 90.
triplus. 60. atq́ʒ adhunc modum angulis ſuis ſupra centrum ſiue ſupra cir
cumferentiā eſt duplum trigonalis obtuſum exagonalis acutum baſium
ſuarum que eiuſdem circuli corde ſunt proportionabilitatē ſeruātes. Mu
ſici vero dimidium ⁊ trientem maiores numeros appellant eo ꝙ duplam
⁊ ſeſquialteram ꝓportioneꝫ reddant moderatiſſimas diapaſon ⁊ diapen-
te conſonātias. Hac igiť de cauſa circulus primo per mediū ſecari debuit
ꝙ nihil alteri medietati conuenit ꝙ alteri non conueniat cuius medietas
tetragonum reddit. Triens exagonū qui duplicatus trigonū circulum vi-
delicet trienteꝫ conficit ad medietatis proportionē preter hos. Alij huiuſ-
modi ſectionum circuli rationes ex ipſa ſtellarū habitudine mutuantur aſ
ſerentes ideo per diametrum ſectum quoniam in oppoſitione ſolis ſtella-
rum lumen eſt adeo quidem vt luna eoſq́ʒ ad oppoſitioneꝫ lumine creſcat
hec plena deinde decreſcat. Tetragonum autem ex eo comentati ſunt ꝙ
ſtella queq́ʒ quociens a ſede ſua nonagenis gradibus diſtat motu variať.
Trigonum autem ex duabus ſtellis ſuperioribus que quociens a ſole cir-
ca. 120. gradus diſtāt motu inter directū atq́ʒ retrogradū mutanť. Exago
nū aūt latus dimidium diametros erat quantum veneris domicilia a lu-
minū domicilijs diſtant his igitur de cauſis huiuſmodi ſectionibus circu
lum partimur vt quocūq́ʒ gradu oriēte quicūq́ʒ alius ī qualibet eius linea
fuerit in eius ſic reſpectu ipſi proportionabilis vt oriente primo arietis

2008 Ministerio de Cultura

gradū in exagone eius eſt primus geminorum: in tetragono primus cancri: in trigono primus leonis: primus libꝛe oppoſitus ſicqꝫ in parte altera in hoꝝ oppoſitione. Sicqꝫ ergo hec ſigna mutuo ferunť. Nam cetera aduerſa dicunť. Quoniā ergo in oppoſitione quidē contrarietas eſt. Tetragon⁹ vero dimidia oppoſitio hec duo in partem inimicam receſſerunt. Trigon⁹ autem quia ſemper in eiuſdem nature ſignū incidit. Exagonus vero dimidij trigoni hec duo partim amice conceſſerunt. His obuiantes quidaꝫ obiciunt. Si circulus in eos numeros ſecať qui ipſis numeranť cū ⁊ quincuns ⁊ occūs atqꝫ decuns ⁊ deinceps de eodē circulo nō ſecant. Quibus ita facile reſpondemus quoniā nulli pꝛeter ea que diximus triplex moderamen cōuenit. Quapꝛopter ceteris repudiatis hec obtinuerūt.

Caplm̄ quartū de ſignis amicis.

AD hunc modum ſectionibus circuli perductis inter eas ſignoꝝ ſuoꝝ habitudines quaſdā ꝓpendimus vt ſunt alia quidem amica: alia vero inimica. Tum alia directe orientia alia indirecte. Quod genus nihilomin⁹ aliquid conſequi ſolet. Ac pluraqꝫ huiuſmōi amica ſunt que ſeſe inuicē trigano aut exagono reſpiciūt. Quoꝝ ea diſcretio ꝙ exagonus quidē affectione quadā fauet. Trigonus vero cū ſummo ſtudio ſuccedit. Inimica ſunt que ſeſe oppoſitione aut tetragono reſpiciunt. Atqꝫ hoꝝ ea dr̄a ꝙ tetragonus tanqꝫ inuidia quadam detrahit Oppoſitio vero odio grauiſſimo ledit. ¶ Directe orientia dicunť que in rectū extenta oriunť: ſuntqꝫ a pꝛincipio cancri vſqꝫ ad finē ſagittarij Oblique orientia dicunť que toꝛte recurua oriunť ſuntqꝫ recurua capꝛicoꝛni vſqꝫ ad finē geminoꝝ. vnde illa quidē plus. 30. gradib⁹ ⁊ plus hoꝛis duabus hec minus oriunť. His accidit ꝙ ea que oblique oriunť obediūt quodāmodo pꝛopoꝛtionalibus ſibi directe oꝛientibus dumtaxat amico reſpectu fruanť vt gemini libꝛe ⁊ leoni. thaur⁹ cancro ⁊ virgini ac deinceps in hūc modū.

De ſignis natura cōgruis atqꝫ diſtantia virtute ⁊ via:

DEinde ſuntqꝫ alie que ſignoꝝ cognatiōes trinario diſtincte. ¶ Pꝛima quidē eſt equa ſignoꝝ vtrūqꝫ a medio celi circulo quem circulū ſignoꝝ dicunt diſtantia. Pariterqꝫ oꝛtus equalitas vt alter vtriuſqꝫ finis alterius pꝛincipio mediumqꝫ medio equaliter oꝛiať qualis eſt ariet(is) cognatio cum piſcibus thauri cū aquario ſicqꝫ per oꝛdinē a pūctis equinoctialib⁹. ¶ Secūda eſt pars binoꝝ virt⁹ q̄ per ſe almukaurat. Ea vͦo ſūt quoꝝ iter alterutri⁹ finis alteri⁹ pꝛīcipio mediūqꝫ medio equales. Qualis eſt cognatio geminoꝝ cū cancro thauri cum leone

2008 Ministerio de Cultura

ſicqꝫ per ordinē a punctis ſolſticialib⁹. Tercia eſt ſignoꝝ cū eodē dn̄o ſocie
tas qualis eſt arietis ⁊ ſcorpionis tauri ⁊ libre cancri ⁊ leonis atqꝫ in hunc
modum.

De ſignis oppoſitione ⁊ exagono cōuenientib⁹ tetragono.

Ex his accidit vt licet interdū ortus occaſione quadam oppo
nant̄ quedā i exagonū incidāt que nequaqꝫ ſeſe reſpiciūt nec
tn̄ hec oppoſitio noceat ⁊ hic exagon⁹ pſit. Circa huiuſmodi
oppoſitionē ſunt ex prima cognatione: gemini: capricorn⁹: cā
cer ⁊ ſagittarius. Ex ſcd̄a aries ⁊ virgo: libra ⁊ piſces. Ex ter-
cia aries ⁊ ſcorpi⁹. taurus ⁊ libra. Circa huiuſmodi exagonū
ſunt ex prima cognatione aries ⁊ piſces: virgo ⁊ libra. Ex ſecunda gemini
⁊ cancer: capricorn⁹ ⁊ ſagittari⁹. Ex tercia capricorn⁹ ⁊ ♒ ♋ ⁊ ♌ ¶ Hunc ⁊
illud abijciendū ꝙ tetragonus qui in huiuſmodi cognationes incidit mi-
nus noxius repit̄. In quo tetragono ſunt ex prima cognatione taur⁹ ⁊ aq̄-
rius: leo ⁊ ſcorpi⁹. Ex ſecunda ♈ ⁊ ♋ ♎ ⁊ ♑. Ex tercia gemini ⁊ virgo ♐
⁊ piſcium.

De ſignoꝝ annis menſibus diebus ⁊ horis.

Deinceps ſignoꝝ annos menſes dies horaſqꝫ ordinabimus.
Quoꝝ numerus duobus modis reperit̄. Primo quidē vt p
ſingulos per orīētia climatū ſinguli anni computent̄ per qui
na puncta ſinguli menſes atqꝫ in hunc modum dies ⁊ hore.
Secūdo vt vnicuiqꝫ ſignoꝝ minores anni ⁊ menſes eius dn̄i
annumerent̄. Dies aūt ⁊ hore duob⁹ modis reperiunt̄. Pri-
mo quidē vt minores anni eius dn̄i per. 12. multiplicent̄ ſuntqꝫ menſes qui
bus duplicatis adijciet̄ numerus eorūdē annoꝝ. Tota ergo ſūma p. 10. di
uiſa quot colligunt̄ dies ſunt ſi quid minus. 10. ſupſtes fuerit parſqꝫ eſt diei
Hi ſunt ergo dies ⁊ hore eius ſigni. Secūdo modo vt minorib⁹ eius ſtelle
annis in menſes ſolutis in primis dimidiū auferat̄. Deinde reliquo nume
rus eorūdem annoꝝ detrahat̄. Reſiduū ergo p. 24. diuiſum dies reddit.
Siquid ē min⁹ ſupfuerit hore ſunt his itaqꝫ modis ſignoꝝ anni mēſes dies
⁊ hore inuenti p ſingula ſigna cōputant̄.

Aries	15	37	12	103	100	20
Taurus	8	20	100	1	16	100
Gemini	20	1	100	4	100	15
Cancer	25	62	12	5	5	100
Leo	19	67	12	3	24	100
Virgo	20	50	100	103	100	15

2008 Ministerio de Cultura

Libra	8	20	100	101	16	100
Scorpius	15	37	12	3	100	20
Sagittarius	12	30	100	2	12	100
Capricornus	30	65	12	5	15	100
Aquarius	30	75	100	106	6	100
Piſces	12	30	100	102	12	100

De ſignoꝝ ductu ſuper diuerſas terras.

ORbem terrarū geographi noſtri bipartito diſcriminat aſiam equidē ab ortu ſolis inter vtrūqꝫ oceanū occidentē verſus vſqꝫ ad mediterraneū mare deducūt: hic europam ꝛ affricā ordiētes: europam equidē inter mare mediterraneū ꝛ oceanū borealem ſub occaſu gaditanis inſulis terminant auſtralem ſub occaſu achlantis monte includunt. ¶ Aſie partes generali diuiſione. 15. numerant: india: parthia: meſopothania: ſyri: poſt hec penthapolis maior: egyptus: ſores: bactera: ſithia minor: hircania: albania armenia. vtraqꝫ capadocia: hibernia poſtremo minor aſia. Quarū ſpeciales diuiſiones indie quidem pars orientalis ethiopia: parthie. 5. tigrie: aratuſia: aſſiria: media: perſea: meſopotamie. 3. babilonia: chaldea: arabica: Cuius partes due nabathea ꝛ ſaban. Sirie tres comagena fenicea. Cuius partes due tiria ꝛ ſindonia deinde paleſtina. Cuiꝰ partes. 4. iudea ſamarea: galilea: philiſtina. ¶ Minoris aſie. 10. bithinia vel migdonia: galacia: frigia: liccionia: karia: lidia vel meonia: panfilia: hiſanria: cilicia: licia. ¶ Europe partes generalis diuiſionis. x. ſcithia maior: Germania cum miſia: tracia: grecia: pannonia: hiſtria: italia: gallia: hiſpania: harū ſubdiuiſiones ſithie quidē. iij. alania: dacia: gothia: germanie due almania ꝛ theutonica: tracie. 2. noꝛica ꝛ rethica: grecie. 4. dalmacia: epirꝰ: illiria vl' dardania anica cuiꝰ partes due boethia ꝛ polopenſis: deinde theſſalia cuiꝰ due partes pieria ꝛ archadia: deinde macedonia: achaia: lacedemonia: hiſtrie tres partes maritinia ꝛ montona: in medio patria noſtra carinthia. Italie. 4. tuſcia: eruria: apulia: campania: Gallia. 3. belgica: rethia: aquitania. ¶ Affrice ptes. 7. mior libia: pitacuū vl' zengis: carthago: numidia: getulia: mauritania occidentalis ethiopia. Minoris libie tres partes: ſirenenſis: pentapolis ꝛ tripolis. Mauritanie due ſinſenſis ꝛ tingertina. Inter has oēs circiter diuerſe alie nationes ſparſim per orbem manſitat: vt ſunt ieciofagi: pangiſi: barbari: trogodice: ſchlaui: wandali: ſcoti: britones: alieqꝫ id genꝰ diuiſa per mediū loca vt inſulas' montana: paluſtria harenas. hiſqꝫ ſimilia habitantes harum igit' omniū innumere alie ſub diuiſiones ſunt ſuiſqꝫ nationibus determinare ac lingue ſue vocabulis diſcrete. Omnibus enī his

2008 Ministerio de Cultura

per diuerſas linguas diuerſa ſunt vocabula. Quapropter ex arabicis nominibus eas latinis appellationibus aptare impoſſibile eſt niſi determinatione primum cognitas. Maxime cum nec ordine aliquo ſed ſparſis quibuſdam comentis hic demõſtrat. Nec enim vt albumaſar aut nullus aliꝰ niſi ſparſim ꝛ nominatim tantum eas inter ſignorum dominia diſtribuit. Quapropter nos hic premiſimus vt ex noibus ꝛ ſitus atqꝫ loca cognoſcantur ac ſi minus adaptare poſſimus ſtudioſus quiſlibet ꝛ hec amplectens ꝓ diſcendi viam habeat.

De ſignis ad motũ ꝛ quietẽ ducentibus.

Eſt igit̃ arietis de regionibꝰ quidẽ perſea medea philiſtina de culturis vero prata paſcua fabrice furtu priſtine inquilines terme edifici quoqꝫ lignis tecta.

¶ Thauri mauritania atqꝫ hemedat. Deinde montane ſummaruꝫ ſpelunce. Poſt hec campi parum humecti atqꝫ ager paſcuus colles hortalicia nemora atqꝫ loca boum ꝛ elephantum.

¶ Geminorum armenia maior comedia cum hiberia: et albania capadocia atqꝫ ningen cum menchitia prouincia ac ciuitatis barca. deinde montes ꝛ deſerta ſaltus quoqꝫ venationum ꝛ amphiteatra.

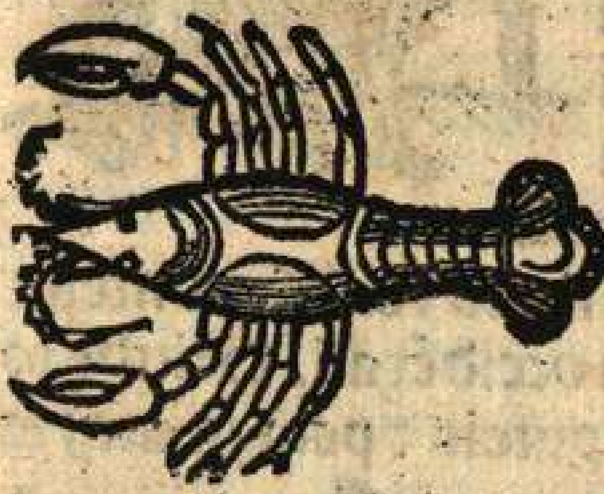

¶ Cancri mior armedia atqꝫ numedia comicat autem in aracuſia ꝛ ſithia ſicqꝫ in media atqꝫ albumaſar ait beledene balac: deinde lucus ſtagna paludes littora ripe virgulta.

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

Leonis parthi parſq; meſopotamie deinde valles cum rippis amnibuſ metalloꝝq; loca. Tum regia palatia atq; oppida inuicta coclee quoq; ⁊ ſatum cum celſis ⁊ ſpeluncis.

¶ Uirginis iudea ⁊ gallilea cum confinio eufratis atq; inſula quadam perſie. Deinde omnia ſata genezea texternes cantoꝝ nūmorum et muſicoꝝ manſiones.

¶ Libre roma cū grecia iſtria ⁊ italia. Indeq; vſq; ad affricam ⁊ meſim: inde ⁊ barckan keremen atq; balach deinde pedes montiū culti locaq; pomifera foriſcena locaq; venationū aſturcoꝝ ⁊ inſidiarum.

¶ Scorpionis aſſiria nobothea tingis deinde vineta moreta hiſq; ſimilia poſt hec loca fetida carceres domus planctus ⁊ luctuū cum cauernis ſcorpionū.

¶ Sagittarij hiſplen omēſq; agri allumꝰ poſt hec loca eliebaelhei beida ⁊ ramrāia atq; loca ꝑteriti temporis plene petre boumq; loca ⁊ curruum.

¶ Capricorni ethiopia orientalis tingria cum media eius maris: mariaq; duo ad indiā ⁊ ethiopiā cum orientalibus italie ⁊ grecie partibus: deinde caſtra cū portis atq; vbi rigat cum portis aquā rigentibus ⁊ lacunis aquā recipientibus cū qua naues applicant. Tū loca canū vulpiū ⁊ ferarū ⁊ ſerpentū tum hoſpitalia ꝑegrinoꝝ paupeꝝ ⁊ ſeruoꝝ poſtremo lares ⁊ ignitabula.

¶ Aquarij nigelloꝝ turcoꝝq; regio verſuſ montes ⁊ alkufam: egyptus cū ethiopia occidētali. Deinde loca influa cū fluuijs ⁊ canalibꝰ puteis ⁊ pelago atq; ſalo loca altiliū vinee cuz cupis metretis ciſtis ⁊ tabernis.

¶ Piſciū india ⁊ mare rubrū inſule italie ⁊ grecie verſus ſiriā cuz alexandria deinde maritima lacus ⁊ ſtagna cum ſuis littoribus atq; piſcibus tum anguloꝛuz habitacula cum templis pulpitis ⁊ cenobijs

2008 Ministerio de Cultura

DEinde ſigna que inter motū ⁊ quieteʒ diſtinguenda:ad motū quippe ducunt quotiens dn̄os ſuos hoſpitantur ♈ ♉ ♊:ad quietem vero ♋ ♌ ♍ quotiens dn̄is occupantur:ſic ♎ ♏ ♐ ad motum reliqua ad quietem.

¶ De ſignis rationabilibus.

POſt hec et ea que ad hominum ſpeciem ducunt. Sunt auteʒ ♊ ♍ ♎ ♒ primaqꝫ medietas ♐. Quoꝝ̄ eiuſmodi ordo ꝙ ♊ ſumatibus ♍ ⁊ ♎ cum medio ♐ mediocribus: ♒ vulgo Eſt autem ⁊ aliter hoīm genus inter ſigna diſcretū. primoqꝫ nanqꝫ gradui preeſt igneus trigonus:ſcd̄o aerius ⁊ deinceps per ordinem.

¶ De ſignorum dominijs in partitione corporis.

NUnc ipſum hominis corpus inter ſignoꝝ dn̄ia diſtinguendū habet de corpore hominis. ¶ ♈ caput cū facie atqꝫ oculorū acie pariter ⁊ eorum accidentia cum accidentibus aurium ⁊ oculorum. ¶ ♉ collum ⁊ guttur cum ſuis accidētibus cuius ſunt glandule ⁊ fiſtule:dorſi gibbuſ oculoꝝ dolor atqꝫ polip⁹ cū oris fetore. ¶ ♊ ſunt ſcapuli humeri cū brachijs ⁊ lacert̄ ⁊ manib⁹ eorūqꝫ occaſiones. ¶ ♋ pectus pulmo yſophaguſ ſplen cū collis oculorū macule ⁊ obtalmie:ac quicquid pectora intrinſecus ledit. ¶ ♌ os ſtomachi ſupius qđ noſtri dicunt cor epar nerui lacerti oſſa dorſum eoꝝqꝫ accidentia. ¶ ♍ venter cum inteſtinis ⁊ lien vſqꝫ ad podicē eorumqꝫ incō-moditates. ¶ ♎ femora ⁊ ab vmblico deinceps vſqꝫ ad clunem cū lumbis ⁊ renibus ⁊ renunculis eorumqꝫ accidentibus. ¶ ♏ clunis inguē medulla ſpina cum podice ⁊ veſica ſimul ⁊ accidentia eorum vt ſeceſſus difficultas: qualis eſt yleos tenaſmus ſtranguiria tum emorroides: calcul⁹ apoſtema cancer ⁊ argenia. ¶ ♐ coxe:deinde macule membroꝝ̄qꝫ ſuperfluitas tum ⁊ oſſium leſio:ſectio caſus inpreceps ferarum ⁊ ſerpentum morſus aut leſio quelibet. ¶ ♑ genua cum ſuis neruis tum oculorum lippitudo. ¶ ♒ crura vſqꝫ ad talos: deinde venarum impedimēta ictericia quoqꝫ ac melancolie incōmoditas. ¶ ♓ pedes cum ſuis neruis tum neruoꝝ̄ impedimenta po-dogra ⁊ tumor.

¶ De ſignis ad forme dignitatem ad largitatem ducentibus ad coniuncti onis complementum.

DEinceps et ea diſtinguenda que tam animi ꝙ̄ corporis ꝙ̄ et extrinſecus accidentia cōmoda atqꝫ incōmoda quedam de-ſignant. Sunt enim que ad forme dignitateʒ ⁊ decorē ducūt Quotiens autē ipſa naſcentibus oriuntur: aut orientis dn̄m hoſpitantur ſiue ☽ vel almuteʒ aleatale qui eſt dux principal' Sunt aūt ♊ ♍ ♎ ♏ ♐ ⁊ ♓ eadem queqꝫ ad beniuolentiaʒ

2008 Ministerio de Cultura

manſuetudinem et amplitudinē animi ducunt. Ea vero que conferant et
complent ♈ trigonus. Itaqꝫ ſigna conſumptiua quotiens naſcentibus in
circulo aduerſe locata pariter ⁊ infortunijs impediunt ꝓdigos ⁊ ꝓfuſos
pariunt: ac forſan omni fortuna ⁊ queſtu ꝓhibent. Que ſi familiariter con-
ſtiterint fortunatis ad vite queſtus impendunt: ⁊ immoderatos ſumptos
caſtigant. Ea vero que abundātia miniſtrant que ⁊ loci cōmoditate ⁊ for-
tunatis beantur opum abundantiaꝫ ferunt. infortunijs cum loco aduerſo
corrupta opes noxe cauſas portendunt. Nam ea que tollunt fortunam ac
cumulant corrupta. ¶ Sunt alia que gule ⁊ luxus vicia minantur vt ♈ ♉
♌ ⁊ ♑ ⁊ ♓. Nam ♎ ⁊ ♐ modice preter hec ſunt ⁊ gradus per ſigna ſtellaꝝ
ꝑmixtionem inuenientes que in geneſia diſcernitur ¶ Alia mulierū formā
⁊ habitum diſcriminant. ad forme quippe dignitatem habitūqꝫ honeſtum
♉ ♌ ♏ ⁊ ♒. Contra ♍ ♈ ♋ ♎ ♑ bipartita medium obtinent. ¶ Alia
multe prolis vt ♋ ♏ ♓ ♐ qꝫ medietas. ♑ vero ♈ ⁊ ♎ plerūqꝫ gemellos
gerunt nonnunqꝫ biformes ſiue bicolores ſiue bicipites aut androgenas.
Pauce vero prolis ♈ ♉ ♎ ♐ ♒. Proꝛſus ſterilia ♊ ♌ ♍ primumqꝫ ♉
¶ Alia membris ſectis multeqꝫ ⁊ acuminis. Sectis quidē membris ♈ ♉
♌ ♓. Multe vero ire ⁊ acuminis ♈ ♌ ♏. ¶ Alia que vocū moderamia
diſcriminant. Sunt enī alte vocis ♊ ♍ ♎. Mediocris ♈ ♉ ♌ ♐. Baſſe
♑ ♒. Sine voce ♋ trigonus. In eis enī ſi ☿ corrupt⁹ extiterit nati voceꝫ
⁊ auditum debilitat ac mutum ⁊ ſurdum relinquit. ¶ Alia ac corporis incō-
moditates ducunt apoſtemata: maculas: ſcabiem: ⁊ ſqualorē: ſimul ⁊ vocē
atqꝫ auditum negantia. Sunt autem oīno quinqꝫ ♈ ♋ ♏ ♑ ♓ quotiens
naſcentibus aut ☽ gerunt aut partem fortune ſiue partem algaibꝫ .i. oīm
intrinſeci. ¶ Sūt quedā ꝑ ſigna determinata loca que oculoꝝ vicia parāt
Primus inter pliades in ♉: ſecundus nubecule locus in ♋: duo inter ſtel
las ♏: quintus ſagitte locus in ♑: ſextus ad ſpinam ♑: ſeptim⁹ apud anſā
in ſagino preter hec nonnunqꝫ et ♌ cum ♎ viſui nociuus. ¶ Locus in ♉
gradibus. 13. punctis. 36. vſqꝫ ad gradus. 14. puncta. 30. latitudine ſepten
trionali a. 3. gradibus vſqꝫ ad. 15. ¶ Locus in ♋ in gradu. 21. puncto. 8. la
titudine ſeptentrionali pūctoꝝ. 42. ¶ In ♏ alter in. 20. gradu alter in. 21.
puncto. 10. latitudine ſeptentrionali graduum. 6. ¶ Locus in ♐ in gradu
15. puncto. 20. latitudine auſtrali graduum. 6. punctoꝝ. 20. ¶ Locus in ♑
in gradu. 22. latitudine ſeptentrionali graduum. 39. punctorum. 15. Circa
anſam in ♒ ſtelle quatuor gradibus. 20. punctis. 10. vſqꝫ ad gradus. 24.
puncta. 20. Sciendum igitur hos quidem gradus ⁊ puncta horum locoꝝ
extitiſſe in diebus Albumazar vt ipſe aſſerit. i. alexandrini anno. M. 100.
Hoc vero noſtro tempore id eſt anno incarnationis domini. 1140. trinis
gradibus minus ſenis punctis lege itineris ſui promotos preter hec ſunt ⁊
alia per ſigna et gradus oculorum corruptiua que locis ſuis exponemus.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Alia ad animi vicia trahunt: quales ſunt dolus: ſunt doli anxia: negcia: atrocitas: violentia ad ferocitatem dolos nequiciam ypocriſim ♌ ♐ ♑ ♓ ad anxiam ♏ ♑: intus eſt ♍ ⁊ ♎ mediocria. ¶ Alia volatilium quadrupedum et reptilium genera diſcriminant. Nam ♍ ♎ ♐ ♓ ſunt volatilia ſcdi ac tercij decani de ♑. Illic enim eſt aquila cum cauda galline: quorū ea diſcretio ꝙ ♑ volucres: ♓ altilia: ♈ ♉ ♌ ſecundeqꝫ medietatis ♐: primeqꝫ medietatis ♑ quadrupedia: quorum ea diſcretio ꝙ ♈ ⁊ ♉ quadrupedia cum vngulis: ♌ cuꝫ vnguibꝰ: ſecunde medietatis ♐ cū calce: deinde ♌ ♏ ♑ reptilia: atqꝫ de his ♏ vermes. Nam aquea ſigna aquaticiſ pſunt quorum ♋ et ♏ cocleis atqꝫ reptilibus. ¶ Alia arborum germinarumqꝫ genera. Nam ♊ ♌ ♎ ♒ proceres arbores: humiles et arbuſta ♋ ♏ primeqꝫ ♓. Germina ♉ trigonus alit. ♉ quidē inſitiones: ♍ Sata: ♑ olera ¶ Alia aquas atqꝫ res ignitas. ♋ ſiquidē aque pluuiales. ♏ ⁊ ♒ fluenta ♓ ſtagna. Omnia ignita ♈ ⁊ ♌ ♏ ♒. ¶ Ducum ſignorum plagas diſcernere conuenit. Igneus quidez trigonus orientis: vnde ♈ cor orientis: ♌ ad ſiniſtram: ♐ ad dextram. Quamobrem ♈ ſubſolanus: ♌ eurus: ♐ vulturnus: Terre trigonus meridianꝰ: vnde ♑ cor meridiei: ♉ ad ſiniſtram: ♍ ad dextram. Qua de cauſa ♑ quidem auſtri ♉ notus: ♍ affricus auſtralis. Aereus occidentalis: vnde ♎ cor occidentis: ♊ dextrum: ♒ ſiniſtruꝫ. Quapropter ♎ fauan ius: ♒ zephirus. Geminorū chorus. Aqueꝰ ſeptentrionalis: vnde ♋ cor ſeptentrionis: ♓ dextrum: ♏ ſiniſtrū: ergo ♋ boreas: ♏ circinus: ♓ aquilo.

¶ De ſignis ad morbos eorumqꝫ occaſiones ducentibus.

QUoniam naturales ſignoꝝ ducatus prout opus erat executi ſumus: ꝯſequens eſt vt accidentales eorū ducatus deinceps inueſtigemus. Ex quibus primum occurrit quaterni circuli partitio: tum duodena domiciliorū ſeries. Cum enim circulꝰ ſupremuſ mundū ab oriente per occidentem ꝑpetuo ambiat ſingulos dies reliquos omnes infra ꝯtētos integro circuitu reducit. Unde ſingulꝭ horis ſingula ſigna per diuerſas terrarū partes oriri ſimulqꝫ occidere alijs celi alijs terre cardinem figere neceſſe eſt. Inter que circuli quadrātes deſignant̄ ſinguli trinis interſticijs domicilia nuncupat̄ ſubdiuiſi: vt annus quadripartitus ipſaqꝫ ſigna. 12. erant. Sunt itaqꝫ duo a cardine terre q̄drantes vſqꝫ ad. 10. maſculi accedentes orientaleſ: dextri duo reliqui femine recedentes ſiniſtri occidentales: nōnullis viſum ſuperterraneum emiſperium dextrum eſſe: ſubterraneum ſiniſtrum: ſicqꝫ eoſdez quadrantes per quatuor mundi partes ordināt. De his quadrantibꝰ ꝑme partes dicuntur cardines: ſecunde ſuccedentes: tercie remote. propterea ꝙ

2008 Ministerio de Cultura

prime rem firmant:ſecunde promittunt:tercie negant. Quorū nomina nu/ meralia per ordinem ſumpta. Primum eſt oriens:qđ ſequitur ſecundum: deinde tercium ſicq; per ordinem vſq; ad. 12. Singula ſecundo loco a proprijs effectibus cognominata.

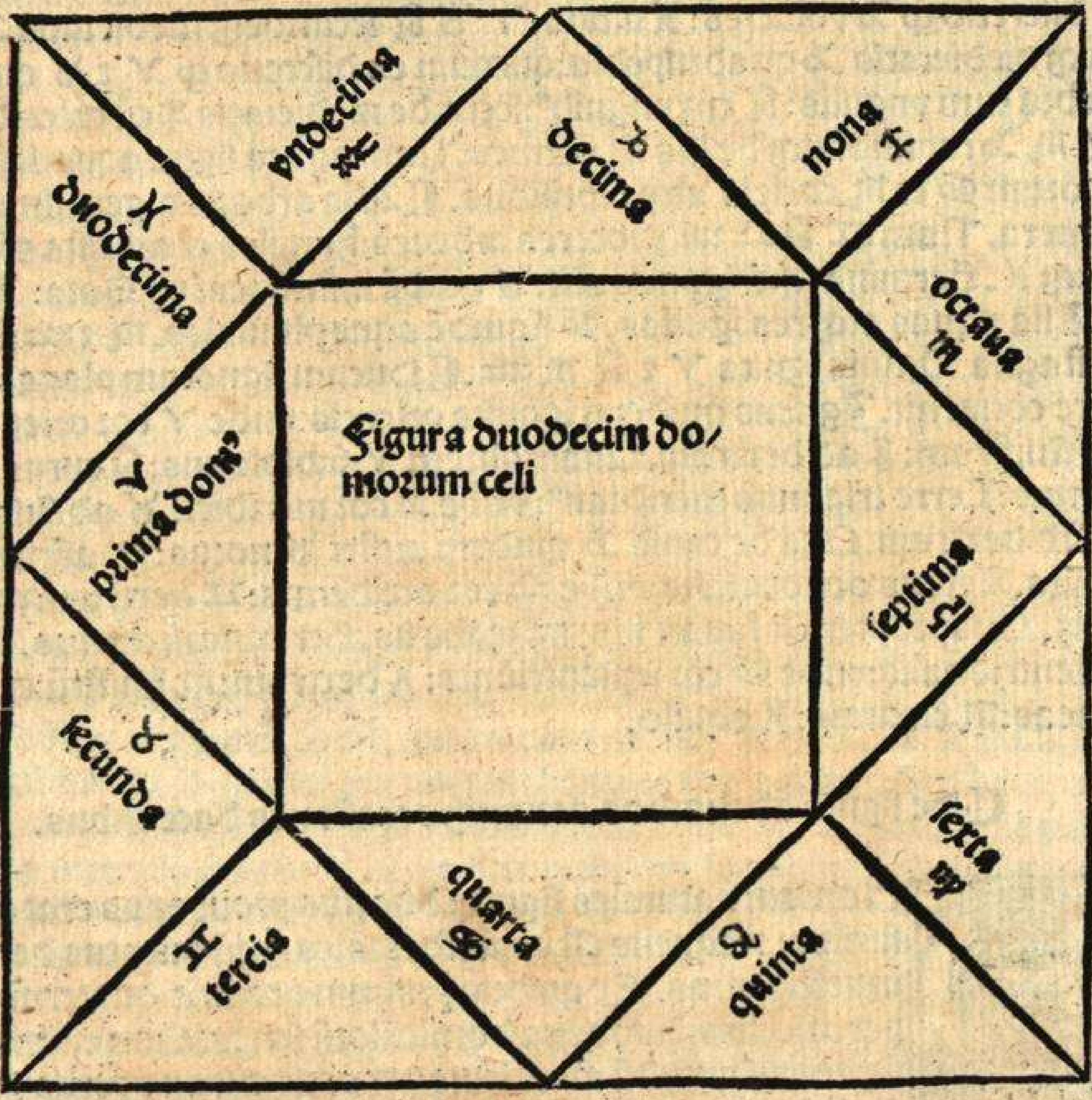

PReeſt igitur oriens vite corpori animo oīmq; rerum origini ⁊ motui. ¶ Secunduʒ eſt domicilium ſubſtantie ad queſtus lucra poſſeſſiones mutua dandi ⁊ accipiendi officia ducens ¶ Terciuʒ ad fra res ⁊ ſorores; ꝓpinquos ⁊ cognatos ſpectat conſilij legum iudicij controuerſiarum ⁊ diſputationum: vie quoq; mandatoꝝ ⁊ nunciorum ſomnioꝝ ⁊ motuū particeps

2008 Ministerio de Cultura

¶Quarti ſunt patres parentes genꝰ radix aquoſitas campi ager ciuitates
caſtra edificia res quoqꝫ occulte ⁊ abſcōdite loca ſubterranea theſauri rex
finis.i.mortis mortuiqꝫ reliquiarum ac ſerpentum ⁊ eorum que ingeſtione
dicuntur tripliciſqꝫ aminiſtrationis particeps vt ſunt effoſſio combuſtio ex
poliatio ceteraqꝫ id genus. ¶Quintū domicilium prolis cuius ſunt ꝓterea
procilene dona voluptates ⁊ delicie atqꝫ fructꝰ honores amicicie ⁊ ſpei par
ticeps. ¶Sexti ſunt egritudines eorumqꝫ occaſiōes ſtatus et habitudines
ſerui ancille nequicia iniuſticia ipſumqꝫ motus local' particeps. ¶Septimi
ſunt mulieres ſponſalicia paranimphi atqꝫ controuerſie ꝑticipationes op-
poſitiones reſpectꝰ atqꝫ omne quod queritur vt fures fugitiui reſqꝫ perdite
locus ⁊ perſona quo iter inſtruitur. ¶Octauū mortis mortem venena mor
tifera metus omneqꝫ perditum ⁊ irrecuperabile hereditates quoqꝫ ocia pi
griciam deſidiam fraudulentiam inertiam vecordiam deſperationez atqꝫ
iracundiā deſignās. ¶None ſunt longe vie exilia deinde honeſtaſ iuſticia
veritas temperantia prudentia obſeruātia religio leges templa ceremonie
philſophia theologia cetereqꝫ ſcientie diuinationes ſcripte inuicia viſiōes
atqꝫ res neceſſe. ¶Decimi ſunt dignitates regna principatus dominia po-
teſtates iudices eloquentia voces artificia opera matres conuentus cum
regibus. ¶Undecimi fortune ſpes amicicia gratia facultates ⁊ aminicula
regūqꝫ clientela ⁊ reditus. ¶Duodecimi ſunt inimici labor meror anguſtia
pene inuidia detractio fraus dolus ypocriſis carceres captiui caſus degra
datio ignomia perditio:poſtremo iumenta ⁊ beſtie. Hec igitur noīa haſqꝫ
proprietates domiciliorum artis ſcriptores ex ſtellarum circuloruz ordine
natura ⁊ proprietatibus recte mutuari videntur. ¶Recte ſiquidez orienti
rerum origo ⁊ vita comendatur propterea ꝙ e tenebris in lucem prodiens
¶Primum omniū ♄ aſſimilatur ꝙ ſūmus omnium ſimiliter tanqꝫ in lucez-
incipiens vite noſtre deſuper aduenientis primos conceptus incipit totius
vite ſpacium expectans. Ut enim ea que gignūtur de abſcondito erumpūt
ſic oriens de inferiorum in ſuperius emiſperium emergit. ¶♃ in ordine ſe
cundus cuius vt gemine fortune quoniā ſunt opes viteqꝫ ſuſtentatio quoꝝ
neceſſitas genituraz proximo ſequitur loco:ſecundū poſt oriens ſubſtantie
domicilium conſtitutum eſt. ¶♂ autez tercius prout ♄ cognatione fratrū
⁊ cognatorum ducatus obtinuerat iuxta ordinem ⁊ tercium vt eiſdem per
fectum erat fratruz domicilium extitit. ¶☉ vero cum menſtruo coitu in ☽
more maſculi in feminam agens actum generationum cauſa exiſtat patrꝭ
vicem gerit. Quoniam ergo ab oriente quartū ordinis lege eodem ducatꝰ
exigebat domus parentum dicta eſt. ¶♀ autem in partez fortune poſt ♃
proxima cunqꝫ poſt vite neceſſaria que ♃ ſunt proxima in mundo hominiſ
fortuna ſit voluptas coitus proles ⁊ gaudia huiuſcemodi ducatus rerum
obtinuerit. igitur ⁊ quantum eiuſdez ducatus eſſe ordo exigebat. ex quibꝰ

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

quoniam proles excellentius eſt ſeu ꝙ ceteroꝝ conuentu editur domiciliū appellatum eſt. ¶ Sextus ☿ quoniam vt anguſtioris circuli ac ☉ propinquior ſepius retrogradatur crebrius aduritur egritudinum imbecillitatis: idq; genus incōmoditatum ducatus ſortitur vt crebro itu ⁊ reditu laboris etiam ⁊ ſeruitutis officium gerat. Eodem igitur vt ordo cogebat ⁊ ſextum ſpectans egritudinis quod grauius erat nomē obtinuit. ¶ Septima eſt ☽ cum in coniunctione ex ☉ more femine concipiens: in oppoſitiōe tanq̄ maturos partus edat vxor ⁊ oppoſitionis: idq; genus ducatum excepit que cū ⁊ ſeptimo ſeries iniungeret vxoris nomine appellat̄. ¶ Itē iterato ordine ad ♄ reditu facto quoniam natura eius mortifera quam mors dolor anguſtie ſequuntur. Octauum autem in occaſum tendens in idem officium Ordo cogebat iure mortis nomē vendicauit. ¶ At cū gemine ſint omnino fortune altera ſcz preſentis altera conſequentis multaq; ſatior illa ♃ etiam q̄ ♀ fortuna maior. ♀ quidem huius ſeculi illius ♃ beatitudinē deſignare debuit: que quoniam longinque vite eſt nec niſi lege prudentia iuſticia fortitudine temperantia ac celeſtium ſpeculatione conſequenda vt ♃ horum oīm: ſic ⁊ nonum ducatus obtinuit vnde iure vocabulū duxit. ¶ Decimum regnis dicatū eſt ad ♂ redeundo cuius ſunt vires militie potētia ſeueritas bella cum nece. ¶ Undecimum fortune ad ſūmam mundi fortunā rediēs ¶ Duodecimuȝ inimicoruȝ quoniam ab oriente remotum quidem oriens firmat inficiatur ꝙ que ♀ fortunam animi paſſiones conſequi ſolent. ☿ rediens ad oriens qui quoniam vt orientis eſt genitura vita ⁊ metus: ſic ☿ ⁊ anima rationalis eſt a prima varij diſcurſus. ☿ in oriente gaudet nihil ſui extra ſe querēs. ☽ in tercio quoꝝ tercia via ☽ viatores. ♀ ī quito vt vtrūq; ♀ gaudet delicijs. ♂ in ſexto vt ambo paſſiones malūt. ☉ in nono vt virtꝰ que eſt veritas ⁊ diuinitatis cōtemplatio. ♃ in vndecimo vt ambo fortunā gerunt. ♄ in duodecimo quorum extremi laboreſq; pene.

Quaterna eſt alia circuli quadrantium deſignatione quadaȝ diuina. Orientalis eque quadrans vt e tenebris in luceȝ pdit aīatus incorporeus eſt Secundus cuius itinera ſunt ⁊ mors inanimatus incorporeus. Tercius vt e luce in tenebras diſcedit corporeus inanimatus. Quartus ſecundo oppoſitus animatus corporeus.

Est ⁊ alie ſignorum nature quedam permixtio Signorum enim ſeries quatuor elementorū naturas partiatur aqueū igneum aereum terreumue: ſolum oriens naturā nati ſingulariter videt ſed cōmunio plurium conficiat. Et cum ♈ igneum nati fuerit oriens ♎ aereum oppoſitum. ♑ terreū ♋ aquaticum quatuor cardines obtinentia: nature complexiones conficiunt.

ESt ⁊ color per circuli quadrãtis diſcretio. Nam inter oriens ac terre cardinem color rubeus: hinc ad ſeptimũ niger: inde ad decimũ viridis: quartus eſt alb⁹. ¶ Preterea ⁊ inter ipſa domicilia colorũ quedam eſt varietas. Eſt enim oriens ipm̃ coloris ſubalbidi quez griſeum dicunt. Gemina extrinſecus viridis: tercium ⁊ vndecimuz glauci: cardines rubei: quintũ ⁊ nonum albi: ſextum ⁊ octauum nigri: ſeptimum obſcuri.

ESt ⁊ quantitatum per circuli quadrantis dimenſio. Nam ab oriente vſq; ad oppoſitum breuitatis a ſeptem vſq; ad oriens longitudinis menſura ſumitur. Preterea duo quadrantes ab imo per oriens vſq; ad ſumum aſcendentes ⁊ augmentantes duo reliqui contra.

NUnc exponendum videtur vt quaternarij numero q̃pluriuz rerum partitiones nature ſeriem ſequunt̃. Quatuor ſunt mõi plage ventorum acies: anni tempora ſignoꝝ circuliq; partes omnes complexiones etates diei noctiſq; quadrantes. E quibus prima oriens ſubſolanus cũ vtroq; ſocio. Uer ab oriente ad ♋ ab oriente ad ſumum ſignis adoleſcentia primus dici noctiſq; quadrãs. Secunda meridies auſter cum geminis complicib⁹ Eſtas a ♋ ad ♎ a ſumo ad occidens colera iuuentus: ſecundus vtriuſq; quadrans. Tercia occidens fauonius cum ſocijs. Autumnus a ♎ ad ♑ a ſeptimo ad quartum melancolia vtrũq; ſtatus: tercius vtriuſq; quadrãs Quarta ſeptentrio boreas cum fratribus hyems a ♑ ad ♈. A quarto ad oriens regina ſenium: quartus die noctiſq; quadrans.

¶ De quadrantibus diei ⁊ horarum.

DEmum celeſtis conuerſationis quadrantium ⁊ horarum exponenda. Due ſunt enim mundane lucis conuerſiones nocturna atq; diuturna quaruz altera pars alterius. Eſt aũt ⁊ tocius accidentia partibus accidere. Ut ergo quadripartitus eſt annus ſic ⁊ diem ſic ⁊ noctem totius mutatione q̃terna mundi natura diſcriminant. Singulas aũt anni partitiones trina interualla ſubdiſtinguũt principiũ medium finis: que quater ſumpta duodecim anni menſes conficiunt. Sic igitur diei noctiſq; quadrantiũ terna ſpacia duodecim horas diei totidẽq; noctis horas complẽt: fiuntq; ſimul omnes vigintiquatuoꝛ. itaq; tam diei q̃ noctis vt ver aereus nature ſanguinee: ſecundus eſtiue nature: tercius autumnalis: quartus frigidus ⁊ humidus.

2008 Ministerio de Cultura

REſtat vt dierum atq; horarũ dños ordinemus. Ut enim ãni tempora quadrantium circuli temporũq; duodene ſubdiuiſiones duodecim circuli partium erant: ſic dies eorumq; ſubdiuiſe partes quas horas dñis ſtellarum dominij eſſe conueniebant. Unde vt ſeptez erant ſtelle circulũ percurrentes: ſic anni dierum numeruſ per earum ordinem reuertens per ſeptimanas diuiſus eſt. In gemino ergo ſtellarum atq; dierum ordine vt inter dies ab eo rectiſſime exordium ſumitur: quem primũ naſcentis ſeculi diem indorum ⁊ perſarum memor antiquitas docet: ſic inter ſtellas ab ea cuius auctoritati diei minus iniunctum erat rectiſſime exordium ſumptuz videtur. Sic ergo ſeptem diebus ebdomade inter ſeptez ſtellas diſtributis queq; ſui diei prime hore ſingulariter dominat̃ ceteris perſequentium numerum imparticipant aſſumentes partes quotiens ad prime dñm reditur ordine vt prima feria quam vulguſ dominicum vocant diem: primaq; eius hora ſingulariter ☉ eſt: ſecunda cõmunior ♀ : tercia ☿ : quarta ☽ : quinta ♄ : ſexta ♃ : ſeptia ♂ : octaua ☉ ſicq; deinceps vt tranſnumeratis . 12. horis ſequentez diem ☽ : tercium ♂ accipiat: atq; in hac prima diei hora ad ortũ ☉ incepta noctis ad occaſum. Quod romani intelligentes ſingulos dies a dominis cognominauerunt: que nomina latina lingua ꝑpaucis cõmutat̃ hodie vſq; ſeruat.

¶ Incipit liber ſeptimus.

SEptimi libri capitula nouez: ¶ Primum de proprietatibꝰ ſtellarum ⁊ habitu ſubſtantiali. ¶ Secundũ de affectione earum a ☉. ¶ Tercium demonſtratus earũ per q̃drantes circuli ac domicilia pariter ⁊ quantitate corporũ ſtellariũ ¶ Quartum de conſtellationibus ac conſtructionibꝰ qualitatũ ſtellariũ ſimul q̃ꝫ que fortior q̃ꝫ debilior. ¶ Quintuz de reſpectuũ ſtellarum applicatione ⁊ ſeparatiõe ceteriſq; id genus habitudinibꝰ. ¶ Sextum de fortuna ſtellarum fortitudine ⁊ debilitate atq; infortunio cum ⁊ corruptionibus ☽. ¶ Septimũ in extrahendis ſtellarum radijs iuxta ptholomeum. ¶ Octauum de annis firdariech ſtellarum ſimul ⁊ damnis earum maioribus medijs ⁊ minoribuſ. ¶ Nonũ de naturis ſtellarum ſeptem ⁊ proprietatibus ducatuum per vniuerſa rerũ genera.

¶ De proprietatibus ſtellarum ⁊ habitu ſubſtantiali.

2008 Ministerio de Cultura

Quemadmodū inter inicia ſexti libri diſpoſitū eſt cum ea par
ticio vniuerſales ſignoꝝ ducatus cōtineat: huius voluminis
ſeries vniuerſos ſtellaꝝ ducatus ordine proſequet̃. Cum enī
in predictis nature ſtellarū ac ſubſtantialiū quantitatū differ
rētie expoſite ſint: ꝯſequens erat diuerſas earū habitudines
ad diuerſos rerum habitus ⁊ accidentia ducentes inueſtiga
ri. Suntq̧ itaq̧ diuerſe ſue cuiuſq̧ proprie ac ſubſtātiales habitudines ad
aſcenſus in circulis ſuis vel deſcenſus vel medium inter vtrūq̧ cum motus
ac luminis augmentū ſiue detrimentū aut medium inter vtrūq̧: tum ſeptē
trionalis tum auſtralis aſcenſus ſiue deſcenſus. Deinde incrementū nume
o incrementū computo ſiue detrimentum aut medium inter vtrūq̧. Tum
latitudinis quantitas tum nulla: poſtremo que tibi viciſſitudo inter diem ⁊
noctem ſihaizen aut extra. ¶ Aſcenſus ſtellarum in circulo centri eſt inter
ſtellam ⁊ abſidem eius circuli minus .90. gradibus idq̧ ⁊ curſus ⁊ decre-
mentū altiſſima atq̧ tardiſſima in puncto abſidis contra vero in oppoſitis
nam medium in medio. Q̄ circa gradus nonagenos inter eadē ad eundē
modum ⁊ luminis quantitatē inter augmentū ⁊ decrementū intuentis vi-
ſum metit̃ ſingulas inter circuloꝝ ſublimationes ⁊ depreſſiones perpēdēs
his accedit quantum ⁊ retrogradationiſ circuli per quadrantes ſuos inter
huiuſmodi motus adiciunt excepto ꝙ non omnibus idem eſt motus. Nā
ſuperioꝝ ſtellarum lumen admodū lune quantū a ſole recedunt augmen-
tant̃ quantū accedunt diminuunt̃. Incrementū ſiue decrementū numero
viget. Inter duos ordines numerus ad rectitudines ſtellarum perpendit̃
quorum primus a .10. vſq̧ ad grad⁹. 180. creſcit. Secūdus a gradib⁹. 180
vſq̧ ad. 360. decreſcit. Incremento computo q̄diu rectitudo medio ſtelle
addit̃ decrementū q̄diu detrahit̃. Idq̧ in opis fine medio vero q̄diu nec
addit̃ quicq̧ nec detrahit̃ ꝙ cum ſuperioribus ſtellis accidit: dum pariter
in viam ſolis fiunt. Erunt quidem aut in eodem puncto cum ſole aut in op
poſito. Inferioribus autē quociēs recto ſolis loco de medio vtriuſq̧ dem
pto aut. 100. aut. 180. gradus relinqui contingit ſine rectitudine pariter in
eodē cum ſole puncto reperiunt̃. Motus aūt augmentū inferioribus qui-
dem ſtellis q̄diu plus medijs ſuis incedunt decrementū q̄diu minus me-
diū eſt equaliter. Inferioribus aūt q̄diu plus ſole currunt augmentuꝫ eſt
q̄diu minus decrementū: medium iter tum equaliter. ¶ Sciendū v̓o quo-
ciens ſtella. 5. bicgzigit perſarum aut indorum collocati in primo aut quar
to ſui circuli quadrante reperiunt̃ tarde dicunt̃. In tercio aūt ⁊ ſecundo ce
leres quorum plus ſi alcdaget mecea ſcdm ſi alcdaget albana tractat̃ que
in tranſlatione zigil alchuarchim ſufficienter expoſuimus: Septentriona-
les ſunt ſtelle a ſui queq̧ draconis capite vſq̧ ad caudam a cauda vſq̧ ad

2008 Ministerio de Cultura

caput auſtrales. Quarũ maxima latitudo medio inter caput ⁊ caudaꝫ. Ad ipſum vero caput ⁊ caudam nulla haiz ſtellarum. i. viciſſitudo Auhailet eſt vt ſtelle maſcule die ſuperius nocte inferius hemiſperiũ obtinentes pariter ⁊ ſigna maſcula poſſideant. Femine contra preter martẽ quem nox temperat. Eſt enim ⁊ hoc quoddã virtutis earum adminiculũ.

De affectione eoꝝ a ſole.

DEinde ſunt quedam affectiones ſtellaruꝫ ex ſole accidentes ſingulis iuxta ꝙ accedunt ad ſolem ⁊ recedunt. Unde eſt ꝙ ſuperiores ſtelle a coniunctione ſolis vſqꝫ ad oppoſitionẽ dextre dicunt̃. Inde adiunctionẽ ſiniſtre. Inferiores vero a cõiunctione ſolis retrograde vſqꝫ ad primam ſtationẽ hinc ad coniunctionem directe dextre tamen ad alteraꝫ ſiniſtre. Luna vero a coniunctione vſqꝫ ad oppoſitionẽ dextra inde ad coniunctionẽ ſiniſtra: Sunt itaqꝫ ſuperioꝝ ſtellarũ affectiones huiuſmõi. 16. Prima eſt coniunctio cum ſole quam zami dicunt in eodem puncto atqꝫ altrinſecus infra puncta. 16. qm̃ quantitates circuli ſolaris punctoruꝫ quidem ad minus. 32. ad maius. 33. quem infra terminũ quia ſtella in corde ſolis dicit̃ ea coniunctio fortunata eſt hunc terminũ excedens ad ſecundã affectionẽ migrat que eſt aduſtio. In ſaturnoqꝫ ioue vſqꝫ ad decimuꝫ perueniens his gradibus a ſole elongatus tercia paſſio ſuſcipit que eſt ſub radijs tantum vnde iam liberari incipiunt ⁊ vigorem recuperare. hic enim iam maiorum eis annorum potentia redit ⁊ maioris duxturie ꝙ in genezie tractatu explanauimus peruenit autem hec in ſaturno quidẽ ⁊ ioue vſqꝫ ad. 15. a ſole gradus. In marte vſqꝫ ad. 18. a quibus terminis in quartã tranſeunteꝫ deinceps orientales ſunt ⁊ fortes. Que quãdiu infra tres primas affectiones morant̃: perſica lingua kenezduria nuncupant̃. Ab his itaqꝫ terminis quãqꝫ he ſtelle orientales ſunt non tamen videmus eas ſtatim apparere. Nonnũqꝫ enim vel ante per quedaꝫ climata plerũqꝫ vero longe poſt diuerſas terrarum partes apparent. Sed hinc dicimus eas orientales eſſe ut exutis iam ſolaris corporis viribus ſole precedente relictas: ab his igit̃ ut prediximus terminis in quarta iam affectione cor ⁊ anima orientis dicuntur apparentes libere ⁊ fortes: idqꝫ vſqꝫ ad. 60. a ſole gradus quotta eſt exagoni quantitas. Ab hinc vero in quintã migrantes orientales debiles dicunt̃ vſqꝫ ad. 90. a ſole gradus. quotta eſt tetragoni quantitas his peragratis non iam orientales dicunt̃. Deinceps eteniꝫ exquo ſol oritur he in quadrãtem occidentalem decedunt que ſexta affectio eſt poſt orientalitateꝫ dicta

2008 Ministerio de Cultura

vſq; ad primam ſtationem perueniens que quota fuerit tota eſt. 7. affectio Unde ad oppoſitionez. 8. Nona eſt oppoſitio perſica lingua keuercum kabala: aqua ad ſecundam ſtationem. 10. que. 11. eſt. 12. eſt directio. Secūdus tetragonus. 13. que ad occidentem declinans dicit̃. Exquo nāq; ſol occidit he a medio celi occidentem verſus decedunt. Secundus exagon⁹ 14. inde. 15. qua primum ſaturnus quidem ⁊ iupiter a ſole gradibus. 22. accedunt. Mars vero. 18. ſub radijs tantū meliori tantum a. 7. que in gradibus occidentis dicit̃ vſq; ad. 15. a ſole gradus perueniens. vnde. 16. ſub radijs tantum meliori iam fortuna deſtituta iam enim vix minores annos tribuit ⁊ duxturiam. In ſaturno quidem ⁊ ioue vſq; ad. 6. a ſole gradus. In marte vero ad. 10. Poſtrema eſt aduſtio vſq; ad coniunctionem que due perſica lingua kerierci tagib nuncupant̃. ¶ Inferioribus. 16. Prima eſt zamini quantitatis predicte deinde vſq; ad. 7. a ſole gradus. Secunda orientem verſus a ſole retrogradando que aduſtio eſt niſi latitudo intercedat. Ueneri ſiquidem nonnūq; preter alias accidit vt ex eodem cum ſole gradu videat̃: latitudine faciente: que tota quidem graduum. 8. punctorū 56. iuxta q̄ ptholomeo viſum eſt. Sic itaq; nequaq̄; aduſta dici poteſt venus immo apparens. dum a ſole plus. 7. gradibus diſtet licet longitudine q̄ in eodem ſunt gradu. Tercia v̄o eſt ſub radijs tantuz a. 7. gradibus vſq; ad. 12. a ſole qua iam vigorem recuperantes ⁊ maiorum annorum ſunt ⁊ maioris duxturie: hinc orientales in quarta vſq; ad ſecundam ſtationem que quinta eſt. Sexta eſt directio vſq; ad. 21. a ſole gradus octaua eſt aduſtio vſq; ad coniunctionez que nona eſt. Decima eſt aduſtio occidentalis vſq; ad gradus. 7. Undecima ſub radijs tantū vſq; ad gradus a ſole. 15. Duodecima eſt directio. Decimatercia prima ſtatio. Decimaquarta retrogradatio vſq; ad. 15. a ſole gradus. Decimaquinta ſub radijs tātū ut ante Decimaſexta aduſtio vſq; ad primam. ¶ Has itaq; ſtellas a coniunctione ſolis orientalis retrogradat. Poſt retrogradationē vere vſq; ad. 12. a ſole gradus. Inde vſq; vltra ſolem. 15. gradibus. Inde ad coniunctionem ¶ Luna quoq;. 16. a ſole mutuat̃ affectiones. Prima eſt zamini altrinſecus infra. 16. puncta cum ſole. Secunda aduſtio uſq; ad gradus. 6. infra quem terminū nullatenus videri poteſt. Tranſacto vero ſtatim nonnūq; in recto circulo. Tercia ſub radijs tantum vſq; ad gradus. 12. In quarta vſq; ad robedan q̄ eſt ad gradus a ſole. 45. In quinta vſq; ad primum tetragonum. In ſexta vſq; amphiarton q̄ eſt ad gradus a ſole centum triginta quinq;. Hinc vſq; prope ad oppoſitionē. 12. gradibus. 7. Unde. 8. vſq; ad oppoſitionē. Nona ē oppoſitio. Decima ab oppōne vſq; ad grad⁹ 12. hinc. 11. vſq; ad ſecunduz luminis quadratē vnde duodecima vſq; ad

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

ſecundū tetragonū: alquo. 13. vſqꝫ ad ſecundū luminis quadrantē vſqꝫ inde ad. 12. a ſole gradus. 14. vnde. 15. ſub radijs tantū vſqꝫ ad. 6. gradus poſtrema eſt aduſtio vſqꝫ ad primam. Parū igiť affectionū diuerſi ſunt ducatus quos in locis ſuis exequemur.

Demonſtratus eorum ex quadrantibus circuli ac domicilia pariter ꝛ quantitate.

Nunc etiā quid ex quadrantibus circuli ſtellis accidat exponi cōuenit. Quod quadripartitū reperiť locus in cardine locus in aſcendente locus in remoto locus in aduerſo. Omnis aūt ſtella in quocūqꝫ fuerit circuli loco certa altrinſecus quātitate corporis ſui virtutē pretendit. Eſt itaqꝫ ſolaris corporis virtus inter vtramqꝫ partem ante ꝛ retro quindenoꝝ graduum: lunaris duodenoꝝ: ſaturni ꝛ iouialis nouenoꝝ. Martis corpus inť vtramqꝫ partē octenis gradibus: veneris ꝛ mercurij altrinſecus. 7: ꝛ cetera

De conſtellationibus ac conſtructionibus qualitatū ſtellarum.

Conuentus ſtellarū quas conſtellationes dicunt pluribus ac diuerſis modis fiunt. Conueniūt enim planete tum bini tum plures nunc corpore nunc radijs at cum in eiſdem ſignis tuꝫ in eiſdem ſignorum partibus. Eorundem nūc ſinguli plures fixaruꝫ etiam quibuſqꝫ iunguntur: iunguntur etiā capitibus ꝛ caudis draconū tam ſuorum ꝙ alienorum iunguntur etiam partibus per circulū. Coniūctionis quidē terminus infra gradus. 15. firmioris ducatus infra virtutē ſtellarū corporum graduū numeros vtralibet parte Cum eniꝫ conuenientiū altera infra virtutē alterius corporis extiterit nec illa in huius minus firmū ut ſaturnus cum luna in vno ſigno infra gradus 12. nec dum infra. 9. Cum igiť vtraqꝫ intra alterius corporis virtutē ſi pariter in eodem nunc termino fuerint ducatus oratio firmius quanto conueniūt firmior quāto ſeparanť debilior quouſqꝫ de eodeꝫ ſigno exeant. Nam ſi in diuerſis ſignis vltra eoſdē termios cōſiſtāt: nō tñ cōiūcte dicunť ꝑpter ſignoꝝ diuerſitatē ſed altera infra alteri⁹ virtutē tenue coniunctim ducat⁹ ſigna. Fixis autem ſignis nulla per ſe corporum eſt virtus niſi quanta planetarum eſt eis conuenientiū alteram alterius naturaꝫ ac propriā cuiuſqꝫ virtutē inficere ꝛ corrumpere vt cōiunctis. terci⁹ quidā affectus extrane⁹ ꝑducať. Idqꝫ copioſa ſimilitudie approbāt. quēadmodū limpha vino ꝑmixta vt ipm infrigidet naturā eius inficiēs corrūpit ſicqꝫ ꝯuerſo mixtaqꝫ his ſimilia

2008 Ministerio de Cultura

Nos aũt ꝙ licet id ꝙ ita ſit vt vtrũqꝫ alterius attemperet:non tamen ſuam cuiuſqꝫ naturam prorſus interire vini calorem:aqueve humorẽ: licet nõ integrũ nec adeo calidum ſicqꝫ in ceteris confectionibꝰ. ¶ Eſt ⁊ aliud ꝙ hec inferiora corpora liquida permixtione quidẽ vbi alterũ alteri inferit ſeſe nimirũ inuicẽ inficiunt ⁊ corrumpunt. Celeſtia vero corpora cum iungunt̃ qꝛ longe abinficem diſtant nequaqꝫ ſe ita corrumpunt ſed in natura ſua ac virtute propria virtutes ſuas vicino coiciunt ſe inuicẽ miſcent. vnde motu cõi ac permixtione terciũ quẽdã affectũ vtriuſqꝫ nature cognatũ gigni neceſſe eſt:ſigni natura lociqꝫ circularis affectione pariter ⁊ ſtellarũ affectu cooperante quos effectus antiqtas per diuerſos tractatus exequit̃. ¶ Sunt itaqꝫ ſtellis coeũtibus gemine habitudines prima qualitatũ ꝑmixtio:ſecũda alterius ſupra alterã potentia. Qualitates ſunt calor frigor humor ſiccitas. Qualitatũ ꝑmixtio quinqꝫ partita. Prima in ꝓprietate nature. Secunda ĩ aſcenſu ⁊ deſcenſu ꝑ circulũ ex centro. Tercia in natura loci. Quarta in affectione ex ſole. Quinta in accidenti ex quadrantibus circuli que in quarto libro expoſuimꝰ. ¶ Alteriꝰ aũt ſuꝑ alterã potentia triplex que nãqꝫ abſidi ſue propior qui ſeptentrionalis aſcendens. Cuiqꝫ ſeptentrionalis latitudo maior ipſa obtinet atqꝫ hic in coniunctione ſtellaruꝫ tantũ ſpeculari cõuenit. Cetera nãqꝫ ꝙ̃ abſidũ ꝙ̃ digreſſionũ circulis carent. Uiſum ergo eſt eis ꝙ rõnabili ſpeculatione celeſtiũ effectus indagant̃. Saturni quidem ⁊ martis cõuentus qualitates eorum contrarie coeuntes temperiem conficiunt vtriqꝫ ſiquidẽ gemine qualitates quarũ altera ĩmobilis altera facile mutabilis:vt ſaturnꝰ frigidus ſiccus:interdũ tamen frigidꝰ humidꝰ: mars calidus ſiccus interdũ calidus humidus vt in quarto libro expoſitum eſt. Si ergo conuentus eoꝝ in ſigno igneo fuerit calor martis exuperat interreo frigus ſaturni vtrũqꝫ ſiccitas valida. In aqueis ⁊ aereis ſiccitatem humor exuperat alteraqꝫ martis calor alteraqꝫ ſaturni frigꝰ moderat̃. ¶ Ad eundẽ modũ affectiones eoruꝫ a ſole ordinant̃. Nãqꝫ exquo a ſole ſeꝑant̃ vſqꝫ ad primã ſtationẽ aeream nullam contrahunt vim vſqꝫ ad oppoſitionem ſolis igneã vnde vſqꝫ ad ſtationẽ terream. Aqua vſqꝫ ad ſolẽ aqueaꝫ hunc ordinẽ ⁊ quadrãtes circuli quantũ in ipſis eſt mutant̃. Quotiẽs igit̃ ita iungunt̃ vbi vtraqꝫ qualitas temperet̃ cõiunctionis ducatus ad finem beatũ ſpectat. Cũ vero vt altera tantũ minꝰ. ¶ Triplex eſt igit̃ vtriuſqꝫ qualitatis permixtio. Primo vt ſit mars calidus humidus. ſaturnus frigidꝰ ſiccus. Secũdo vt mars calidus ſiccus:ſaturnus frigidus humidꝰ. Tercio vt mars calidus humidus ſaturnus frigidꝰ humidꝰ. Cuiuſlibet igit̃ harũ triũ ſpeciei cõmixtio fortunata:licet enĩ ⁊ ambo fuerint humidi: humor tamẽ martis calor eſt ꝙ̃ ſaturni frigus temperat:ſimplex aũt alterius tantum vt mars calidus ſiccus:ſaturnꝰ frigidus ſiccꝰ ꝙ cũ accidit intempata ſiccitas

2008 Ministerio de Cultura

alterius calorem alterius frigus īmoderate exaſperat ut paꝝ tꝑata coniun
ctio minus etiā fortuntaa ſit. Omnē inde huius cōiunctionis fortunā ſiue
in exordijs negociorꝫ ſeu genezia aut annalibus noxia eoꝝ natura conta-
minat vt nec ſine labore ⁊ pena multaqꝫ corporis difficultate crebris ⁊ gra
uibus animi paſſionibꝰ ſeruare queat ⁊ de cetero plerūqꝫ grauior pena con
ſequat̄. Oportet aūt ⁊ in hoc ⁊ in omni cōuentu vt ducatus certior fiat pre
potentē qua rōne dictū eſt dinoſcere inter omnes vere hos qui apud ſolez
ſit conuentus ſingulari quodā priuilegio exceptus eſt. Omnē eteni ſtellam
ſibi coniunctā preter zamī adurens ⁊ corrumpit ⁊ debilitat. Ac ſtelle quas
plurimū aduſtio ledit ſunt luna venus: vt enim ex frigido humore teneraz
cōtraxere naturam ſicco ſolis feruore nature ſue prorſus inimico citius vel
grauius ledunt̄: leuius aūt ſaturnꝰ ⁊ iupiter: leuiſſime vero mars ⁊ mercu-
rius duz directus ſit qui fere ſolaris nature ſunt. vnde in eo conuentu aliaſ
quidem fortiores leuius: alias minus fortes grauius corrumpi conſtans ē
Sic ergo cum mars aut ſaturnus ſoli iungunt̄ vterqꝫ alteri grauis excepto
ꝙ illis aduſtio grauior q̄ illi corruptio. Magis aūt ſaturno: poteſt eniz cū
ſaturno vtraqꝫ qualitate miſceri cū marte vero alteri tantū. Cū igit̄ vtraqꝫ
qualitate ſol ſaturno miſcet̄ ⁊ ſol ſaturnū leuiter adurit ⁊ ſaturnus ſolem le
uiter corrumpit: altera tantū grauiꝰ excepto ꝙ ſol ſemper fortior eſt hoc ſi
ſaturno ⁊ loci natura ſemper incōmoda fuerit qualis eſt caſus locuſve cir-
culi verſus etiā multo grauius corrumpit̄: mars aūt ſoli grauior. Miſcetur
nāqꝫ ſol marti vel altera tantum qualitate vel nulla. Inter oēs autez mer-
curio vt conſueto ac familiari ſolis aduſtio minus grauis minime dum
directus ſit qui dum ſub radijs eſt ⁊ infortunatus ſic paxillū ſolem ledit ⁊
fortunatus parū beat. Utranqꝫ ſiquidē fortunā aliunde aſſumens ad ſolē
tranſfert. Cum aūt iupiter aut venus ſiue luna ſoli iungit̄ ſolez quidē beant
ipſos tamen aduſtio ledit magis minus fortes preter zamī: lunā quoqꝫ ſa-
turnus ⁊ mars coniunctione corrumpūt ea tamen diſcretione ꝙ mars in
prima lunationis medietate. Saturnus in ſcḋa grauius leuius. Itē dum
ipſa grauius dum illi. Cum autem ſaturnus ⁊ iupiter cōueniunt qui fortior
fuerit obtinet. Sicqꝫ inter martem ⁊ venerē ⁊ ceteraꝝ cōuentus. Nā quo-
ciens ⁊ plures cōueniūt fortiſſima obtinebit. Sunt tamē qui aſſerunt quo
tiēs ſaturnus vtriqꝫ in natura ſua fortis conueniunt conuentū aduerſum.
Ad quod multam ſimilitudinē adducentes aiunt quociens due res etiam
due res iungunt̄ non mediū aliquod tempari ſed eandē naturā augeri vt
flamma flamme limphe iuncta multaqꝫ his ſimilia. Sic igit̄ aiunt he due
ſtelle cum vtraqꝫ infortunata ſit coniuncte potius infortuniū adaugent. Di
cimus igit̄ ꝙ corporꝝ que apud reperiunt̄ alia ſunt ſolida alia liquida vtro
rūqꝫ habitudines. prima eſt compoſitio: ſecūda confectio: tercia cōiunctio

2008 Ministerio de Cultura

quarta cõmixtio. ¶ Solidoꝝ igit̃ vt alia ſpacioſe quanti tatis ſunt alia di-
minute. Ex ſpacioſis compoſitio terciã edidit figuram ut ex lignis edi ex
diminutis vero confectio aliam quandã naturam vtriuſqꝫ cognatã gignit
vt ex diuerſis ſeminũ generibus medium quodd am: liquidoꝛuꝫ autem eſt
alia natura permixtio alia inſaciabilis affectus. In his quidem cõiunctio
vt ex aqua ⁊ adipe in illis cõmixtio ut ex aqua ⁊ vino medium quoddam
gignitur. Quociens igitur diuerſis generibus coadunatis ꝙ̃ inuicem in-
terſerta alterum alterius naturam inficit ⁊ interficit ea commixtio ſiue con
fectio: tercium quoddam pꝛoducens ex eiſdem enim generibus neqꝫ com-
mixtio neqꝫ confectio medium aliquod gignens. Veruꝫ adiunctio ſiue ag
gregatio augmentans vt aqua aquis flamma flammis coeuntes ut ſemi-
na ſeminibus: radices radicibus ſui generis hiſqꝫ ſimilia. Quoꝝ quoniam
nihil in ſupernis accidit neqꝫ enim ſeſe contingunt nec inuicem interſerunt
vt ad aliquid agerent verum ex legittimo coitu cum contrarie qualitates
miſceant ex alterius frigoꝛe alterius caloꝛe ſicqꝫ conuerſo tempari neceſſe
eſt.

De applicatione reſpectuum ſtellaruꝫ ⁊ ſeparatione ceteri ſeqꝫ id
genus habitudinibus.

Stellarum habitudines aliȷ ſpecialiter oꝛdinantes nume
ro variant ſic enim albumaſar cum alibi .25. ſcribat hic
17. nos autem tulliȷ noſtri memoꝛes nõ poſito genere in
eadem particione ſpeciem numerare conſueuimus eas
18. generali complexioue enumerauimus ſpecialiter vt
mos eſt oꝛdine ſubdiuidentes reſpectus: applicatio: ſepa
ratio: parilitas: ſolitudo: alienatio: tranſlatio: collatio: ꝓ-
hibitio: collectio: reditio: contradictio: impeditio: euaſio: interceptio: com-
paſſio: remuneratio: receptio. ¶ Reſpectus ſtellarum eſt inter domicilia ſu
pꝛapoſitis figuris diſcriminata bipartitus. Siniſter quideꝫ ad terciũ quar
tum quintũ. Dexter ad. 10. 9. 8. Sextus per diametruꝫ opponit reſpectus
quidem eſt de ſigno ad ſignum validiſſimus tamẽ de gradu ad gradum ꝑ
gradus equales figurales ꝓpoꝛtionaliũ arcium cõtinentes. ¶ Applicatio
eſt leuis ad grauem dum grauis plurium ſit graduũ. Eſt autem pꝛimo lo-
co bipartita coꝛpoꝛe uidelicet reſpectu: coꝛpoꝛe quidẽ in eodem ſigno quã
coniunctionẽ vel conuẽtum dicimus cuius virtus ſeoꝛſum tractari debuit
Applicationis reſpectiue quedã ſunt ſpẽs quas vt de ipſa generaliter tra-
ctatũ fuerit loco ſuo exeq̃mur. Quociẽs enĩ ex domiciliȷs ſeſe reſpiciẽtibus
leuis ad grauẽ accedit non eque eſt coniũctio ſed nature quedã cõmixtio

2008 Ministerio de Cultura

cõiunctione debilioꝛ. In vtrolibet igiť genere ꝙdiu leuis ad grauem a terminis conſtitutis applicatio eſt ex quo tranſierit ſepatio. vis equidē applicationis cõiunctiue a. 15. gradibus reſpectiue a. 12. debilis tamē quouſqꝫ applicans in eundē terminū peruen at aut infra dimidiū vtriuſqꝫ corporis virtutē. Quod genus ligon diciť a qua dum ſepať in eius virtute eſt ꝙdiu non applicať alij in eodem ſigno magiſqꝫ infra dimidiā eius corpis virtutem. licet eni vel ad plures vna quelibet accedat cui propioꝛ eſt ei accedat diciť. Nam ligon ſi in fine ſigni fuerit dimidiū eius virtutis ſequentis ſigni eſt. Nec aliter in principio ſigni excepto ꝙ ea virtus non adeo valida propter ſignoꝝ diuerſitatē. Quotiens vero duobus in eodē puncto conſiſtentibꝰ terciꝰ vndelibet applicat ei primū ligari diciť in cuius pluribus extiterit dignitatibus deinde ſecundū. Sic etiā quociens due ex eodē puncto vni applicant ea primū ligať que plurimū teſtimoniū affert. Cū ſecundꝰ in hoc genere dn̄s termini precedit contingit nonnūqꝫ vt ſolitarie alicuius in fine ſigni corporis virtus in ſequenti ſigno radijs alterius excipiať fitqꝫ mixtio debilis non tamen applicatio quouſqꝫ in reſpectu tranſitus fiat. Omnia q̄ dicta ſunt in coniunctione quidem firmiora ſunt magis aūt dum naturalis fiat cõmixtio in vtroqꝫ genere. ¶ Vtriuſqꝫ ergo generis gemine ſunt ſpecies in longum ⁊ latuꝫ. In longū quidē nūc directe nūc retrograde in modum quo expoſuimus. Latitudinis triplex eſt ſubdiuiſio prima quidem vt ſit coniunctio in eodem gradu eadem latitudine eadem parte ꝙ genus alterius eclipſim parat neceſſe eſt. Secunda eſt oppoſitio vt altera ad ſeptētrionē aſcendente altera ad ſeptentrionē deſcendente aut ecõuerſo eadeꝫ vtrūqꝫ latitudine ſitqꝫ in auſtro. Tercia eſt ſeſquipartita inter binos exagonos tetragonos trigonos altera ad ſeptētrionē aſcendēte altera ad auſtꝝ deſcendente aut econuerſo. Ea diſcretione adhibita ne extrema applicantis latitudo minoꝛ ſit preſente alterius latitudine. Ad quam cū ꝑuenerit ligatio eſt. ex quo tranſierit ſepatio. Excepto ꝙ nō ſtatim virtutē illiꝰ exiuit ꝙdiu ſcꝫ in eadem parte fuerit quouſqꝫ altera aſcendente altera deſcendēte incipiat vel cõuerſo. ¶ Eſt ⁊ aliud generis artificiū vt reſpicientiū videlicet ſtellarū ſeptētrionali latitudine loco ſuo adiecta latitudine v̓o auſtrali loco ſuo detracta inter reperta loca duo longitudo colligať. Que ſi fuerit graduū aut. 60. aut. 90. aut. 120. exordio numeri a leuiori ſumpto ligatio eſt. Si minꝰ applicatio ſi magis ſepatio: pōt etiam vna q̄libet pariter alteri longo alteri lato applicari. Vnde diximꝰ de fugitiuo ſi luna inquid ioui longitudine: marti latitudine ligata repiť ꝙ marti conſequendū iudicat quia ioui non ledendū: firmius vero vni vtraqꝫ applicatione ligari magis ex aliqua recipientis dignitate. vnde applicationis reſpectui quatuoꝛ ſunt ſpecies donū nature donū virtutis donū gemine nature donū cõſilij donū

2008 Ministerio de Cultura

nature eſt applicatio ex aliqua recipientis dignitate. Donū virtutis eſt ap/
plicatio ex aliqua applicātis dignitate. Donū gemine nature eſt applicatio
pariter ex vtriuſqꝫ dignitate. Donū conſilij q̄libet alia firmior amice figure
natureqꝫ cōmixtione firmiſſima cū receptione. ¶ Parilitas ligationis vim
imitat̄ naturali quadā adequatione non reſpectu qua doctiſſimi aſtrologi
in ſecretis rerum vſū reperiuntur. Uulgares vero nihil hꝰmodi intelligētes
nec aduertiſſe videntur. Eſt aūt bipartita intra gradus ſignorum equaliter
orientiū ſignorūqꝫ equalium dierum qua rōne compos ꝛ conſors inuenit̄
ſtella in primo ♈ gradu: ſtelle in vltimo ♓ quarum altera ei que in fine ♍
altera eius in principio ♎: ſic ea que in .20. ♈ ei que in .20. ♓: ſicqꝫ ei in .20
♍: ſimiliter ea que in fine ♈ ei que in principio ♓: ſicqꝫ ei que in principio
♍: ſicqꝫ deinceps ad hunc modum. ¶ Solitudo eſt quotiens ſtella poſt
ſeparationem nulli in toto ſigno appllicat. ¶ Alienatio eſt cum per totum
ſignum omni reſpectu caret qđ ſepius ☽ accidit. cumqꝫ accidat ducenda eſt
ſtella per terminorū dn̄os more applicationis tanq̄ ligata cuiqꝫ in cuiuſqꝫ
termino fuerit: ſicqꝫ per ordinem. Qđ artificium ꝛ in ſolitudine nōnunq̄ ad
hibendum eſt videlicet non ſatis cōmixtis ſeparata longius dimiſſe vires
exuit necdum alij applicans. ¶ Tranſlatio ab vna ad aliaꝫ cuius due ꝑtes
Altera vt eadem ſtella inter duas ab altera ſeparata alteri applicet. altera
vt dum leuis graui applicat grauis alteri applicet. ¶ Collectionis due ſunt
ſpecies quarum altera collectionem: altera tranſlationeꝫ imitatur. Illa ſi/
quidem vt ſint due auerſe abinuicem vnam reſpicientes vel ei applicantes
Illa vero quelibet circuli locum reſpiciat cui conferat. Hec autem vt inter
oriens negocij ꝙ dn̄os abinuicem auerſos aut ſeparatos quelibet alio ex
vno alium reſpiciens vel applicans cōferat. ¶ Prohibitio bipartita altera
vt ſint tres vel plures in eodē ſigno per diuerſos gradus grauis in pluribꝰ
Hec ergo que media eſt altera ꝓhibet ne graui applicet quouſqꝫ eam tran
ſeat. Altera vero ex parte reſpectus vt cum de duabus ſtellis in eodē ſigno
altera applicet alteri: ſic eidem pariter eminus alia reſpectu applicans que
ſi in paucioribus vel eq̄libus fuerit gradibꝰ eam corpore accedens ꝓhibet
quouſqꝫ graduū numero ſuperet. ¶ Reditio quoqꝫ ex duobꝰ ſumitur locꝭ
Altero vt cum ſtelle ſub radijs exiſtenti applicatur. altero cum retrograde
vtrūqꝫ ſiquidem applicantis conſilium reicit. Eſt igitur huiuſmodi reditio
tum ſalubrū tum aduerſa: ac ſalubris quidem triplici modo perpenditur.
Primo quideꝫ vt ſit applicationis receptio. Secundo vt vtraqꝫ in cardine
aut poſt cardineꝫ applicanſqꝫ directa. Tercio vt licet recipiens remotus ap
plicans ſolum in cardine ſit aut poſt cardinem: hic itaqꝫ recipiens quidem
ꝙ corruptus eſt ꝛ remotus. Rem quippe quantum in ipſo eſt inficit: ſed qꝛ
reddit ipſi qđ conferebat. Ille vero liber ꝛ fortis eripiens rem ad effectum
producit. ¶ Aduerſa vero duplici modo. Altero vt ſit duplicans remotus

2008 Ministerio de Cultura

Alter aũt in cardine aut poſt cardinẽ. Hic ergo qñcunqꝫ confert redditur Ille vero debilis rem quidez alter parat: alter deinde inficit. altero vt ſint ambo remoti vel aduſti ſiue retrogradi: qđ cum acciderit res oĩno negaᷓ. ¶ Contradictio eſt vt cum ſtella ſtelle applicãs anteqꝫ ꝑueniat retrograda fit. Id eni eſt firmata negare. ¶ Impeditio eſt vt inter tres ſtellas quaruz grauioꝛ in quolibet gradibus: levioꝛ in pluribus: leuiſſima in pancioꝛibus que dũ graui applicare paret: anterioꝛ illa retrogradatio grauem tranſeat Hic ergo applicantẽ impediri neceſſe eſt. ¶ Euaſio eſt cum ſtella ſtelle applicat que anteqꝫ perueniat illa inſequens ſignum tranſiens alias vicinioꝛ reſpectu inficit. Id eni eſt prius cõſilium annullari. ¶ Interceptio triptita eſt pꝛimo quidẽ vt ſit ſtella parans applicare ſtelle A qua in ſecundo ſigno ſtella que retrogradando anteqꝫ illa perueniat huic iũgatur ſicqꝫ applicãs lumine intercipit. Secundo vt ſit leuis graui applicans. illa vero grauioꝛi anteqꝫ tranſeat qꝫ leuis ad ipſaz perueniat. Signum ergo eſt in re queſita aliud peruenire. Tercio autem applicet ſtella ſtelle equali negocij dñ̃o: aut ipſi equalis illi. ¶ Compaſſio eſt cum ſtelle in caſu ſuo aut pꝛecipicio poſite ſtella amica de aliqua dignitate eius applicat: aut ipſi illi ꝙ ſit conſeqñter in pꝛoximo ad eundẽ modũ conuerſio fiat idem ꝙ remunerationẽ dicim⁹ ¶ Receptio eſt cũ ſtella ſtelle applicat vt vel applicans in recipientis ſit dignitatibus: aut recipiens in applicantis: firma quidẽ de domicilio aut pꝛincipatu de ceteris debilis niſi pluribus ſimul: de quo genere eſt receptio ex reſpectu ſiue applicatione aut ex amica figura aut ex pꝛima ⁊ ſcđa ſignoꝛũ cognitione quas ſuperius tractauimus. Sic etiam foꝛtunate ſeſe inuicẽ reſpiciunt: ſic infoꝛtunia duo coniunctione tantũ aut amica figura. Eſt itaqꝫ receptio quedã alia foꝛtis: alia debilis: alia mediocris. Foꝛtis quidez inter ☉ ⁊ ☽ omni ex loco pꝛeter oppoſitionem: que cum ex dignitatib⁹ foꝛtiſſima eſt: eiuſdem generis eſt receptio apud ☿ ex ♍. Mediocris vero ex ſingulis dignitatib⁹ de pꝛimis duobus generib⁹: de ceteris vero debilis niſi plurib⁹ ſimul vt dictum eſt: ex hoꝛum oppoſitionis remunitio ſumitur.

¶ De foꝛtuna ſtellarum foꝛtitudine ⁊ debilitate atqꝫ infoꝛtunio.

Ex his habitudinibus quaterna ſtellarum affectio ꝓcedit: foꝛtuna: infoꝛtuniũ: foꝛtitudo: debilitas. Tum ⁊ ☽ impedimẽta Foꝛtuna ſtellarum eſt vt ſint foꝛtunatis coniuncte aut amica figura reſpecte infoꝛtunijs auerſis aut inter foꝛtunas ſimiliᷓ medie aut zami aut in amico ☉ reſpectu ſiue ☽ felicis motus atqꝫ lumine creſcentꝭ: aut vt ſint in dignitatibus ſuis aut gradibus lucidis recepte: aut ſaltim ſiharzehe vt maſcule in ſignis ac gradib⁹ maſculinis die ſup terram: femine contra aut ſint in dignitatib⁹ foꝛtunarũ Nam et foꝛtunarum foꝛtuna eſt eſſe in dignitatibus luminũ itaqꝫ foꝛtuna ſtellarũ triptita multiplex plenaria diminuta: multiplex quotiens ex huiuſmodi comoditatib⁹ plures conueniunt: vt ☿ in ♍ dupla qui ſi pariter ⁊ in

2008 Ministerio de Cultura

termino ſuo fuerit tripla: ſicq̃ ſimul in oriente q̃drupla. Plenaria in domi-
cilijs melioris figure vt ♄ in ♒: ♃ in ♐: ♂ in ♏: ♀ in ♉: ☿ in ♍: diminuta
in alteris. ¶ Fortitudo ſtellarum eſt aſcenſus ad ſeptentrionem: aut eſſe in
ſeptentrione. Aſcenſus in circulo ex centro motus augmentũ: tum vt ſint in
ſtatione ſecunda: tum extra aduſtionẽ directe: tum vt cardine aut poſt car-
dinem. Superiorum quoq̃ ſtellarum vt ſint orientales ꝛ in orientalibꝰ cir-
culi quadrantibus. ☉ ibidem pariter ꝛ in ſignis maſculinis preter ♎. In-
feriorum aũt vt ſint occidentales ꝛ in occidentalibus circuli quadrant ibꝰ.
¶ Debilitas ſtellarũ eſt caſus exicium exilium magiſq̃ cum ſolitudine ap-
plicatio ad retrogradã aut corruptam: prima ſtatio retrogradatio ſub ra-
dijs: tum vt ſint in gradibꝰ obſcuris nature recepte aut in oppoſit harzehe
deſcendẽte ad auſtrũ aut eſſe in auſtro deſcendere in circulo excentri motꝰ
decremẽtum remotio ꝛ auerſio. Tum via peruſta a. 20. ♎ vſq̃ ad. 10. ♏.
Superiorum quoq̃ trium vt ſint occidentales et in occidentalibus circuli
quadrantibus ibidem ☉ preter nonum ſed in ſignis femineis. Inferiorũ
aũt vt orientales ꝛ in quadrantibus circuli orientalibus. ¶ Infortunium
ſtellarum eſt vt ſint infortunijs coniuncte aut oppoſitione eorum ſiue tetra
gono aut trigono vel exagono: aut ſint termini infortunioꝝ ſeu domicilijs
aut ſupemineant infortunia vt ex. 10. aut. 11. a ſtelle loco eiuſq̃ nec recepte
infortunio. Tum vt ꝯiuncte ☉ aut in tetragono eius ſiue oppoſitõe peiuſq̃
infra. 4. graduſ. Tum vt capitibus draconum ſuorum aut caudis iungan̄t
aut capiti draconis: aut caude idq̃ infra. 12. gradus. Sunt qui caput de
natura augmentatiua iudicent: conuenientibꝰ itaq̃ fortunatis fortune ad
dit: infortunijs iunctis infortunio. Caude vero natura diminutiua: minuit
itaq̃ tam de fortuna q̃ꝫ de infortunio vtrolibet genere ꝯiuncto. ¶ Poſtre
mum eſt obſeſſionis infortunium. Eſt autem biptita. Primo quideꝫ vt ſit
ſtella in quolibet ſigno vtrunq̃ vero in eodem ſigno infortunij aut corpus
aut radij aut ab infortunio ſepata infortunio applicet. Secũdo vt ſit ſtella
in ſigno quolibet paritercq̃ infortunioꝝ alterum in ſecundo alterum in. 12.
qꝺ genus ſigni potiuſ eſt. Si eni nec inſit ſtella fueritq̃ vel oriens vel aliud
quodlibet hoc modo affectum obſeſſa dicitur. Utrolibet igitur in genere ſi
vel ☉ vel fortunate reſpectus propius. 7. gradibꝰ interuenerit eripit magis
proprium domicilium huiuſmodi quaſi obſeſſio ſi infortunata fuerit ſũme
fortunata. ¶ Impedimenta ☽ ſeu corruptiones ſingulares vndecim ſunt.
Prima eſt eclipſis validiſſima in ſigno radicali ſeu in trigono eius aut te-
tragono eius. Scꝺa ſub radijs. Tercia inter ipſam ꝛ oppoſitionẽ ☉ minus
12. gradibꝰ. Quarta cum eſt obſeſſa inter duos malos. Quinta vt ſit curſu
vacua. Sexta qñ eſt cũ cauda draconis. Septĩa cũ eſt in auſtralibuſ ſignis
magiſq̃ deſcendẽs. Octaua in via puſta. Nona in fine ſignoꝝ. Decima cũ
minus medio ſuo motu incedit. Undecima in nono ab oriente.

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

¶ In extrahendis ſtellarum radijs iuxta Ptholomeum.

In extrahendis ſtellarū radijs multa diuerſitas per diuerſos tractatus inuenitur ꝗ̄ alibi. Nam hic ptholomeum elegimus cuius ipſa hec verba. Quotiens inquit trahendi ſūt ſtellarum radij diſcernendum primum eſt locuſ ſtelle inter circuli quadrantes qui ſi inter celi cardinem ⁊ oriens reperitur obſeruatus aſſumetur: locus ſtelle ex circulo recto pariter et medium celi ex eodem circulo quo facto diminuet͂ is medij celi gradus de eo ſtelle gradu qđqꝫ remanſerit diuidetur per ptes hore gradus ſtelle vnde hore ſtellarūqꝫ puncta colligunt͂ eaqꝫ eſt diſtantia ſtelle a medio celi. Qꝫ ſi ſtella ſit inter oriens ⁊ terre cardinem: ſūmum recti circuli detrahet͂ de ſtelle gradu eiuſdem circuli reliquoqꝫ ſeruato aſſumpte partes hore gradus ſtelle per ſenarium multiplicabūtur: productaqꝫ ſūma de reſeruato reliquo diminuetur: quodqꝫ remanſerit diuidetur per partes hore oppoſiti gradus ſtelle: quotqꝫ colliguntur hore ſūnt horarum puncta ea eſt diſtantia ſtelle ab oriente. Si aūt inter quartum ⁊ ſeptimuꝫ aſſumes terre cardis circulꝰ diminuetur de loco ſtelle ex eodeꝫ circulo reſiduumqꝫ diuidetur per partes hore gradus oppoſite ſtelle: eaqꝫ eſt diſtantia ſtelle a cardine terre. Si enim inter ſeptimum celiqꝫ ſit cardineꝫ vnum recti circuli detrahunt de loco ſtelle eiuſdem circli reliquo notato parteſ hore oppoſiti gradus ſtelle ſenarius multiplicabit vnde pducta ſūma de notato reſiduo dempta reliquū per partes hore gradus ſtelle diuidetur: eaqꝫ eſt diſtantia ſtelle ab occidentis cardine. Ad hunc modum ſtelle a cardinibus diſtātia deprehenſa cum extrahendi fuerit radij ſtelle cuiuſlibet figure in ſiniſtraꝫ quidē ad exagonum. 60. ad tetragonū. 90. ad trigonum. 120. gradus adicientur. in dextra vero detrahētur. Cum hec itaqꝫ numero introitu facto in circulū rectum quot gradus equales in ſigno ſuo deſignauerit aſſument͂ deinde loco ſtelle per ortum climatis vt ante ſiniſtram. Item ad exagonū quidē. 60. ad tetragonum. 90. ad trigonum. 120. gradus addentur. in dexteram vero diminuent͂. Cum quo numero in tabula climatꝪ introitu facto quot gradus equales in ſigno ſuo demonſtrauerit aſſumentur. Si ergo vtrunqꝫ aſſumptus equalium graduum numerus in eundem gradum inciderit eum gradū eius ſtelle radij ferunt. Si vero in diuerſos collecta inter numeros differentia per ſenarium diuidetur: quantumqꝫ diuiſio dederit multiplicabitur per horas diſtātie ſtelle a cardine: productaqꝫ ſūma duoꝝ locorum loco ſtelle per gradus equales in ſiniſtra propinquiori. in dextra vero longiquiori adicitur. Quo ergo numerus puenerit eouſqꝫ radij ſtelle pertingunt. Oppoſitionis deniqꝫ radij per diametrum oppoſitū ſignificat.

2008 Ministerio de Cultura

¶De annis firdariech ſtellarum ſimul ⁊ de annis earum maioribus medijs ⁊ minoribus.

ANni ſtellarum quincꝫ partito reperiũtur. Alij quidẽ ſunt firdariech ſtellarũ. Alij ſunt magni ſtellarũ anni. Alij maiores: medij: minores. Alij quidem in iudicia ſeculi. Alij in vitam humanaz. Alij in rerum ⁊ tpm numeros tum ex vͦtute corpoꝝ ſtellarũ: tum ex varijs ꝑ circulos ſuos metis tum ex terminis cuiuſcꝫ aliſcꝫ atcꝫ alijs per circulum proprietatibus certis dimenſionibus aſſumpti quorum ratio plenius alibi tractatur. Nunc autem ſinguli in hunc̃ ordinez numerantur.

Anni	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☊	☋
Firdarie	10	8	13	9	11	12	7	3	2
Maximi	1460	260 al' 115	480	520	465	428	264		
Maiores	120	82 al' 72	76	108	57	79	57 al' 66		
Medij	39 ⁊ di. al' 69 ⁊ dimidium	45	48	66 ⁊ di: al' 39 ⁊ dimidium	42 ⁊ di.	45 ⁊ di.	40 ⁊ dimidium		
Minores	19	8	20	29	30	12	15		

¶De naturis ſtellarum ſeptem ⁊ proprietatibus ducatuum per vniuerſa rerum genera.

POſtremo eſt vniuerſi ſtellarũ ducatus per diuerſos rerũ mot⁹ expoſitio quos in nullo ſingulari corpore ſimul omnes repiri impoſſibile eſt: ſed partim in hoc ꝑtim in illo: ſparſim omnes complentur. Conſequenter autem ſingulas tum ex naturali cuiuſcꝫ virtute: tum ex varijs locorum affectionibus diuerſos eorum motus comitantium.

2008 Ministerio de Cultura

♄ quidem natura frigidus ſiccus nōnunq; accidentaliter humidus obſcurus aſper grauis fetidꝰ vorax tenax: multe cogitatiōis firmeq; memorie ſibi magni: alijs parui: eius eſt agricultura: habitatio terrarum ⁊ aquarum rerum dimenſio ⁊ ponduſ: fundi partitio: multaq; interdum poſſeſſio: tum ⁊ manu altum pars artificiorum vt cementarij foſſores carpentarij atq; id genus tum ſūma ⁊ egeſtas nauigia longa via et difficilis longum exilium: etiam prouiſus difficultatum ⁊ periculorum incurſus: tum fraudes negcia doli proditio noxa facinora abhoīatio ſolitudo deliberatio quoq; ⁊ intellectus: ſermo certus ⁊ amicicia ſtabilis: longa ꝓuidentia: tum ⁊ regum conſules: omniſq; malicia iniquitas ⁊ violentia captiuitas: cathene compedes carceres damnatio inſtantia ꝑtinacia perfidia difficilis ira: nec tñ effrenis omniſq; boni odium ⁊ inuidia. Tum metus anguſtia dolor penitentia paſſiones dubitatio. Error in volucrum labor pena leſio funera luctuſq; funebrij orphani vidui ⁊ orbi: hereditates reſq; antique. Tum ſenex patres aui proaui eiuſq; partis pentes. Tum ſerui mācipia mercenarij eunuchi vulgꝰ atq; hominum genus infame ſteriles ignauum detractiuz: corporis partes auris dextra ⁊ ſplen omneq; melancolie genus. Tum malefici fures foſſoreſq; monumentoꝝ ⁊ ſpoliatoreſ: omneq; magice omniſq; maleficij ſtudiū poſtremo longa cogitatio: rarus ſermo: altus ſecretorū intellectus: occulta profundorum atq; inexhauſta ſapientia.

2008 Ministerio de Cultura

¶ ♃ natura calidus humidus dulcis temperatus equus eſt eius virtus na
turalis ac nutritiua corpora animantium ſobolisqꝫ progenies magnates ⁊
prelati: corporis partes auris ſiniſtra ⁊ epar: forme dignitas: animi nobili
tas: ſana ſapientia ⁊ intellectus: viſionum interpretatio: certitudo ⁊ veritas
Tum iura leges templa cerimonie religio honeſtaſ fortitudo temperantia
iudicia pacificentia: gratia vera fides humilitas ⁊ obedientia. Accidenter
aliquando poſt deliberationem inconſultus rerum aggreſſus: ac difficul-
tatum incurſus. Tum pacientia deinde vindicta ⁊ victoria in omni conten
tione magnificentia dignitates regna principatus. Tum ſpes gaudiũ mun
dicia ꝯtinentia parcitas beniuolentia amicicia liberalitas: animi ingenui-
tas. Tum facultates ⁊ ſuffragia: hominum ſocietates: cohabitatio contu-
bernium ſermones quoqꝫ dignitates ꝓmiſſio ſtabilis: depoſitio fidelis hi-
laris iocundus placidus indulgens veneri officio ⁊ ſibi ⁊ ſuis vtilis malum
fugiens ⁊ bonum appetens prouido conſilio: graui ſermone: ⁊ priuatis pu
blicis rebus ſalubris ac fructuoſus.

2008 Ministerio de Cultura

Mars :natura calidus ſiccus acutus vehemens atrox:eius eſt adoleſcē
tia vires epar cum ♃ nares cum ♀ corporiſqꝫ paſſiones calide: tum igni,
tabula exuſtio cunctiqꝫ repentini prouentus :reges violenti :inimici inhu-
mani:peruerſi iudices:iudicia caſtra regum:clientela iniquitas ſcelera pro
ditio pugna cedes effrenis audacia:ſtulta ſecuritas:elatio magna tumidi-
tas iactantia:forme et glorie amor: diſſenſiones litigia ſeditiones contro-
uerſie predationes oppreſſiones inſidia latrocinia:grauis ira:facil' offenſa
plage vulnera captiuitas diſcretio:fugiēdi difficultas:timor ac tremor: im
prouiſa feſtinatio perfidia contradictio turpiloquia:incautus amor: mani
feſta amicicia:promiſſus impenſus piurus doloſus reſponſione:⁊ aggreſſu
promptus atqꝫ ingenioſus fallax inconſtans exlex maledicus maleficus:
malignus temporis incompoſitus omnia contaminans: varie cogitatiōis
in reb⁹ cogitandis:in rerum cōmutatione conſultu reditu:multi murmur(
⁊ pene deformis inuerecundus inceſtus ſpureus ingratus:ꝑgnanti grauis
parturienti inimicus:partui periculoſus nōnunqꝫ aborſus: cauſa eiuſdem:
⁊ mediocre hominū genus. Tum et pecudum cuſtodia iumentorūqꝫ cauſa
⁊ procuratio. Tum ⁊ vulnerum ⁊ leſionū cauſa pluriumqꝫ cirurgia omneqꝫ
ferarium omne cruentum artificiumqꝫ mortiferum. Nam eiuſdem mortis
acerbum duo reliquum magis ♄ ☿ participe.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Sol natura igneus tpatꝰ: eiꝰ
eſt oīs eoꝝ nitor ꝛ claritas vni-
uerſalis vita caput animātis cū
aīali ſpū atqꝫ oculo dextro. Opi
nio quoqꝫ ꝛ rō tuꝫ mediuꝫ zone
habitabilis: reges et primates:
cōcilia ꝛ cetus hoīuꝫ: fortitudo:
victoria: vindicta: honeſtas: ma
gnificentia: habitudo bona ex-
iſtimatio: ambitio: multaqꝫ au-
ri cupiditas ꝑſpicuitas mundi-
cia graue eloquiū vicinis noxiꝰ
remotis cōtra ſicqꝫ īt hec nūc
cōmodus eiuſqꝫ hic ſublimatio
illic degradatio habet leges: iu
dicia: magiſtratus intelligētias
tum patres ꝛ fratres nihil roganti negans. Poſtrema ſunt valida maloꝝ
vltio regimen imperiale ſūme diuinitatis contemplatio.

¶ Venus frigida ꝛ humida tē-
perata eius eſt muliex genꝰ mi-
noreſqꝫ ſorores. Tum veſtimē-
ta omniſqꝫ cultus ac redimicu-
la cū aureiſqꝫ ꝛ argenteis orna
mentis: tū frequēs balneū ꝛ ab
lutio forme qꝫ aptitudo gracio
ſa cum multa facecia: amor mu
fice gaudia loci oīſqꝫ inſtrumē
talis melodia cū ipis etiā inſtru
mentꝭ atqꝫ motibꝰ adaptis. Tū
ſponſe cum ſponſalibꝰ: ac tala-
mis cum triplici iure coniugij ſi
mul etiam odora dulcia ac ſna
uia qꝫ ludi inceſſeris atqꝫ aleis
ocia preter ſtudia: amor: laſci-
uia: dulces querele: effeminatio: indignatio: fallacia frequens mendaciuꝫ
ac periuria. Tum vina mella potuſqꝫ inebriabilis ipſaqꝫ ebrietas: luxuria:
fornicatio omneqꝫ id genus tum naturalis vſus qꝫ contra naturā in vtroli
bet ſexu tamqꝫ legittimi qꝫ illiciti cum ipſis oīum auctoribus ſimulqꝫ omni
prole illegali. Tum dilectio nati mutua hominū caritas pietas facilis cru-
delitas uoluntaria receptio valitudo corporis animi debilitas multa car-

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

noſitas pinguedo cum adipe omnis voluptas diuicie ꝛ oblectamenta eo
rūq; ſtudioſa inquiſitio. Tum ſubtilia mirandaq; artificia vt egregie pictu
re atq; ſcuture cū ſuis artificibus tum foꝛa ꝛ tentoꝛia odoꝛumq; mercature.
Poſtremo ſciētiarū intentio. Tēpla deinde legis obſeruatio ius equabile.

¶ Mercurius pꝛomiſcuus ad oēm cōmixtionis aſſenſu; facilis eius pueri
cia cum maioꝛib⁹ fratrib⁹ multoq; pueroꝝ amoꝛe. Tu; diuinitatis fides p
phetie ſermone diſcipline doctoꝛes cū diſcipulis ingeniū:rō:eloquentia:p
cepta eoꝝq; obſeruatio:plena ſapiētia:ſana doctrina:ſalubꝛis exhoꝛtatio
arguta deceptio;pbabiles inductiones neceſſarij ſilogiſmi:phie ac poetrie
ſtudium:plurimūq; in mathematica:ariſmetrica: geometrie ꝛ aſtronomie
nec ſine metrica ꝛ richmica. Tum diuinationū ſoꝛtilege quoq; cū augurijs
ꝛ auſpicijs pꝛeterea grata ꝛ fructuoſa facundia. Tum libꝛi cōmenta ſcribe
eoꝝq; officiū acuta ꝛ pꝛopterea officia diligens omniū ſciarum vſus ꝛ exer
citatio cū eleganti nouitatis inuentione ac ſecretoꝝ intellectu ſoli diuinita
ti patentiū rarū gaudiū rare delicie tenuis voluptas tum pꝛouidum conſi
liū:fama:rumoꝛes:ambitio magis gloꝛie cauſe deinde queſtiones tributa
ria eraria:appotetice queſtus cum multo ſumptu ac falſitate. Mercature
parciens negociationes furta: fraudulentia:maliuolentia:ignauia:inimi
citie:timoꝛ:ſeruitus:dubij atq; inuoluti affectus obedientia cu; ſumma in
tentione ac mitti in alienos doloꝛes cum paſſione fratru; amoꝛ pꝛopulſio

2008 Ministerio de Cultura

legis obſeruatio verax cauſata ingrata vocis modulatio aptitudo in omne artificiū cunctorūqꝫ perfectio confidenti omnium profeſſione. Poſtremo ſuendi:radendi:pectendi:adapta manus cum ſuis inſtrumentis ⁊ artificibus. Nam ⁊ fontiū ſcaturigines amniū decurſus aquarum deriuationes

¶ Luna frigida accidentalr̄ interdū calida ad lumen lucens leuis ad oīs faciens negocia:formam:gaudiū:famam affectans:eius ſunt negociorꝫ inicia reges ⁊ principatus ſubſtantia cuꝫ victualibus affectū conſecutio intentio in ſcientias legem altorūqꝫ contemplationē tum ⁊ carminū vires varij motus animi ſtudiorūqꝫ in terrarū atqꝫ aquarū computo ac dimenſione debilis tamen ſenſus tenuis memoria preterea matrone coniugia grauide nutritura ⁊ nutrices matres auie maioreſqꝫ ſorores nuncij mandata fugitiui mendaciū delatio aſſentatio omnibus motibus accomoda et accepta nihilominꝰ laus corporū ſaluti ſtudioſa multū edax parum venerea. ¶ Hij ergo ſtellarum ducatus vt nunquā omnes ſimul in vno corpore inueniuntur ſic nec ex vllo vno loco ſimplici ve ſtelle habitu per diuerſa tempora colliguntur.

2008 Ministerio de Cultura

¶ Liber octauus. 8. habet capitula. ¶ Primum de cauſa partiū. ¶ Secundū de diuiſione. ¶ Tercium de partibus ſtellarū. ¶ Quartū de partibus ſignorum. ¶ Quintum de partibus. ¶ Sextum de conuentu partium ¶ Septimū de ducibus partium. ¶ Octauū de eorum inuicē inuentione.

Primū caplm de cauſa partium.

OMnes ſtellarū ac ſideree virtutis rōnem tocius tractatus ſeries continet poſtreme particionis eſt alius quidē celeſtis potentie ducatus ac ſecundaria virtus non in ipſis quidem ſtellarū aut ſiderū corporibus ſed principalibus ducibus conſequenti neceſſitate ſumpte. Omnis enim antiquitas in his tribus ducib⁹ ꝯuenit primo ſtellis: ſecūdo ſignis: tercio vtroꝝqꝫ partibus ꝑ circulū ordinatis: quoꝝ primi duo animi ⁊ corporis vice prima tractant conſilia. Tercius more accidentis prioꝝ in aſſenſum ſuccedit q̄ꝗꝫ nōnulli veterum primis omiſſis tercij tantū auctoritatem per omnia negocia ſequantur. Hermes tn̄ cunctiqꝫ ſequaces eius perſarum babilonie atqꝫ grecoꝝ aſtrologi in omni negocio primo ſtellam naturaliter ad id ducentē cum loco ſuo. Secundo domiciliū eius negocij eiuſqꝫ dn̄m. Tercio partem negocio attinentū cū loco atqꝫ dn̄o ſuo conſulūt eque vt de ceteris conuentū eius cum ſtellis ⁊ reſpectum ductūqꝫ ac tranſitum metientes. Unde manifeſta videt̄ partium cauſa ſi quibus ſtellaris ducatus ratio conſtans eſt idqꝫ duobus modis. Primo quidem quoniam ſtellarum diſtantie quātitatē ducatus earum inequalitas ſeqūt̄ vt promptius inter ſtellas eiuſdē ducatus patet. Quemadmodū inter ſolem ⁊ ſaturnū quorum vel ducatus ad ſtatus ducatus patrum neceſſaria viſa eſt ducū diſtantie dimenſio ad perpendēdas eorum vires omni tempore in omni negocio que prima partium cauſa extitit. Secundo vero quoniā rerum modus quo ſidera ducūt non ſimplici aliquo ducatu perpendit̄ verū ꝑmixtione duū aut pluriū idē deſignantiū quidē genus frequenter in volucrū atqꝫ error conſequit̄ ne facile princeps eligi poſſit q̄ pre ceteris ſequamur aut cum dn̄orum alter ſit diurnus alter nocturnuſqꝫ ſicqꝫ alter maſcul⁹ alter femina hiſqꝫ ſimilia nec multo alter altero forcior hic itaqꝫ negocij partem educi neceſſariū eſt que cum alter vtrius teſtimonia acceſſerit facile aſſequendū ducem eligat quoniam ergo hec diſtantia collecta in quemlibet circuli locum incidat neceſſe eſt ex trib⁹ eas principijs oriri cōſtās ē quoꝝ duo naturalia firma terciū mutabile ac prima quidē duo ſūt inter que ſumunt̄ eoꝝqꝫ primū a quo terciū a q̄ numer⁹ collect⁹ incipit vbi grā ab hac ad illā collect⁹ graduū nūerus atqꝫ in initio ab orientis gradu aut aliunde ſumpto per trigenos gradus eductas vt ſteterit partis locum figit Qꝫ aūt hic numerus ab oriente diſtat concipitur. Secundo vero quoniam oriens reruꝫ inicijs preeſt iure ſepius

2008 Ministerio de Cultura

ab ipſo iniciandũ videt̃. Nam quidẽ interdũ aliunde vel ab alio videlicet domicilio aut loco ſtelle cauſa eſt ꝙ ei negocio affini⁹ attinet quapꝛopter ut dictũ eſt: terciũ hoc pꝛincipiũ mutabile eſt. Quoniã vero ſtellarũ omniũ circuitus zodiaci axem ambit ſicq3 oꝛiens quidẽ per zodiaci gradus com/putat̃. dicim⁹ enim vt ſtellã ſic oꝛiens in hoc vel in illo huius vel illius ſigni gradum deduceret̃ non vero ꝑ oꝛientiũ gradus ſunt enim de circulo vel recto vel verticali quoꝝ poli a zodiaci polis alterutra ex parte diſtant vt eſt recti circulo diſtantia ſicut ptholomeo placet graduum. 23. punctoꝝ. 51.

Secundũ de diuiſione.

His itaq3 poſitis he partes inter pꝛincipia tractatus ⁊ numero ⁊ nominibus diſtinguende vident̃. Omnes etenim quas perſarum babylonie ⁊ egyptij auctoꝛitas firmauit in libꝛis eoꝝ. 97. inueniunt̃ trina ſerie diſcrete. Ex pꝛima ſerie ſunt ꝑtes ſtellarum. Ex ſecunda ſignoꝝ partes. Ex tercia diuerſe ab vtriſq3 neceſſarie tam in quibuſdã geneꝛie atq3 annaliũ locis nec non ⁊ queſtionibus pluriſq3 aliquoꝝq3 negocioꝝ inicijs. ¶ Pꝛimi generis partes. 7. ſunt numero ſingule ſingularũ ſtellarum quarũ ⁊ nominibus appellant̃. ¶ Secundi generis partes. 80. numerabunt̃. Orient' tres pꝛima vite ſecũda ſuſtentatõis tercia ſenſus ⁊ rõnis. ¶ Scdi. iij. pꝛima opum ſecunda mutuandi tercia inueniendi ¶ Tercij. iij. pꝛima fratrũ: ſecũda numeri fratrũ: tertia moꝛtis fratrũ. ¶ Quarti. 8. pꝛima patrum: ſecũda moꝛtis patrũ: tercia auoꝝ: quarta generis: quinta fundi iuxta hermetẽ. 6. iuxta ceteros perſas. 7. agriculture. 8. finis. ¶ Quinti. 5. pꝛima pꝛolis: ſecũda hoꝛe ⁊ numeri natoꝝ: tercia pꝛolis maxime: quarta femine. Quinta diſcretionis vtrũ ne maſculus ſit an femina. ¶ Sexti. 4. pꝛima egritudinis iuxta hermetẽ: ſecunda iuxta belitem: tercia ſeruoꝝ: quarta captiuoꝝ. ¶ Septimi. 16. pꝛima cõiugioꝝ viroꝝ iuxta hermetem: ſecunda iuxta welitẽ: tercia qua viri feminas aliciunt: quarta euentus maris cum femina: quinta adulterij: ſexta deſponſationis femine iuxta hermetẽ: ſeptima iuxta welitẽ octaua qua femine viros alliciũt: nona cõuentus femine cum viro: decima adulterij femine: vndecima caſtitatis: duodecima cõiugij vtriuſq3 ſexus: decimatercia hoꝝ deſpouſationis: decimaquarta pacti ⁊ modi nuptiarũ: decimaquinta agnatoꝝ: decimaſexta cõtrauerſiaꝝ ⁊ aduerſarioꝝ. ¶ Octaui. 5 pꝛima moꝛtis: ſecunda ſtelle neceſſitatiſ: tercia anni timendi: quarta loci periculoſi: quinta doloꝛis ⁊ anguſtie. ¶ Noni. 7. pꝛima itineris: ſecunda nauigij: tercia religionis: quarta ingenij ⁊ pꝛouidentie: quinta ſciarũ ⁊ ſapientie ſexta memoꝛie placitãdi ⁊ fabulaꝝ. ſeptima rumoꝝ vtrũ ne veri ſint an falſi ¶ Decimi. 12. pꝛima ptãtis nati: ſecunda patriſq3 diſcretionis: tercia conſiliarium pꝛincipũ ⁊ regũ: quarta victoꝛie regis ⁊ facultates: quinta ſubite exaltationis: ſexta nobilitatis: ſeptima ſequatiũ regis ⁊ militie: octaua regis

2008 Ministerio de Cultura

officij nati:nona opis manualis:decima mercature :vndecima opis debi
ti:duodecima matrū.❡ Undecimi. 11 .prima diuiciarū:ſecūda amabilita
tis:tercia noticie inter hoīes ꝛ precij:quarta deliberationis:quinta delicia
rū:ſexta ſpei.ſeptima amicoꝝ.octaua penurie:nona habundantie:decima
ingenuitatis animi:vndecima gratie ac bone exiſtimationis.❡ Duodeci-
mi.3.pma inimicoꝝ iuxta hermetē:ſecūda iuxta alios:tercia laboris ꝛ pe-
ne:Tercij generis ptes. 10.ſunt numero prima eſt pars halgihel.ſecūda vi
cioſi corpis:tercia ſtrēnuitatis ꝛ audacie.quarta feritatis ꝛ anguſtie in pū
gna:quinta fraudis ꝛ doli:ſexta loci negocij:ſeptima impedimenti rerū iu
xta egyptios:octaua iuxta perſas:nona retributionis: decima veracis effe
ctus.❡ Fiunt igit̄ omnes vt predixim⁹.97.partim ſtellarū p ſe:partē domi
cilioꝝ:partē abſolute:ad rerū ntitatem aſſumpte.

De partibus ſtellarū Caplm terciū.

Deinceps vt ppoſuimus ordine cuncta proſequemur : atq; in
primis primū genus aſſumentes oēs generaliter omnis ne-
gocij partes inter geminos eiuſdē duces firmi. Cū igit̄ ſtelle
due equaliter in naturali eiuſdem rei ducatu cōueniunt fue-
ritq; altera vt ſolet interdū vt a fortioris haizen a forciori in
cipiendū erit vt ſol ꝛ ſaturnus cū eqnaliter ad patris ducatū
ducunt ſuntq; eiuſdem haizen ambo videlicet diurni : qꝛ ſol die fortior eſt
die ab ipſo fit iniciū.Quod ſi equaliter in ducatu conueniant fiuntq; alter
diurnus alter nocturnus die a diurno nocte a nocturno inchoabim⁹ vtpo
te ſol ꝛ luna cum equaliter infortune ducatu cōueniant die tamē a ſole no
cte a luna ſūmit̄ recte iniciū ut ille diurna ille nocturna fortuna eſt.Cuz vo
die nocturne alteri altero fortioris fuerit ducatus ab ipſo inchoabit̄.Quo
tiens vero ducatus ſigni eſt eiuſq; dn̄i ſepius a dn̄o fit iniciū.❡ Eſt eni ois
ſigni ducatus ei⁹ dn̄i nō vero cōuertit̄ qꝫ tamē ſi fortius ad rem duxerit in
terdū ꝛ ab ipſo fit iniciū:deinde in cōmunionē aſſumit̄ oriens:aut alia vel
circuli vel ſtellarū loca.Sic eni collectio inter primos duces nūero adiciūt
gradus vel ſtelle aut loci cuiuſlibet in ſigno ſitq; tocius iniciū a principio ſi
gni vndiq; per gradus equales.Accidit interdū vt duz ſtella ad domiciliū
aſſnmet̄ alteri⁹ſit eiuſdē rei domiciliū alterū cōputo:verbi gratia. Oriente
cancro in quarto climate:leo quidē numero ſemp opuz domiciliū eſt.Can
cri vero cōputo nōnūqȝ qꝫ cū accidit pro eo negocio ſumet̄ : a luna vſq; ad
ſequentē in cancro quo oriens illic ſimul ꝛ ſecūdo dn̄a eſt nō tamē vſq; ad
ſolē dn̄m leonis.❡ Prima eſt pars lune iuter ſolē ꝛ lunā ſumēda recte qui
dem cū ſol cunctis celeſtibus clarior diurnū lumen generali mundi fortu-
na vniuerſali vite atq; dn̄e rerū magnitudini ꝛ ſplēdori atq; ſummis digni
tatibus gradibus preſit:luna vero lumē nocturnū proxima eſt poſt ſolem
claritate ꝛ fortuna corporib⁹ eoꝝq; alimentis atq; incrementis generaliq;

2008 Ministerio de Cultura

rerũ nature ac neceſſitati ducatum prebens. Que cũ ita ſint conueniente equidem die a ſole ad lunam: nocte a luna ad ſolem ſumitur collectoq; nu mero graduũ orientiũ totũq; a principio orientis inceptum ac per gradus equales deductum partis locum ſigni: vt ſi quando ambo lunam in eodẽ puncto reperiunt̃ pars etiam in ipſo orientis puncto conſiſtat que quoniã lune eſt cuius quottidiana neceſſitas ⁊ vſus eadem ⁊ pars fortune appel latur. Sequit̃ aũt ſecundaria vice omnino luminũ virtutem ac proprietatem ad animam ⁊ corpus multa virtutem: formam: fortunã: dignitates: opes: ſapientiã: intellectum: cogitationes negocia: opera: rerumq; initia dncens Obtinuit ergo pro tanta virtutis elegantia vt ⁊ pars lune ſit ⁊ oriens lune nec ſine cauſa. Quociens enim tranſacto hore diei per partes hore ipſius diei multiplicabunt̃. Totaq; ſumma a loco lune deducat̃ aut in ipm par tis fortune locũ aut certe in primũ neceſſe eſt peruenire recta ſolis imita tione a cuius loco ea ſumma per locum climatis deducta ad orientis gra dum peruenit. Igit̃ vt luna prima ⁊ vniuerſaliter in omni negocio conſuli tur ita pars eius pre ceteris oĩbus omni negocio accipit̃. ¶ Pars ſolis in ter ſolem ⁊ lunam ſummit̃. Cum enim nulla ſtellarum inequalitas quantũ in ipſis eſt appareat ſolumq; lune huiuſmodi altero manifeſte pateat ad hoc nec vlla aliarum in rerum effectu ⁊ generationibus pars lunaris virtu ti potentie merito pars ſolis tanq̃ vniuerſalis rerum patris die a cõiuge lu na ad ſolem: nocte a ſole ad lunam ſummi debuit ſũmeq; orientis gradib⁹ additis a principio orientis deductus numerus locũ ſigni: hec eſt itaq; ps q̃q; ſolis eſt cuius animi felicitas ⁊ amalgrab vocant partem celati q͛ eſt intrinſeci bonum. Imitat̃ autẽ partem fortune per omnia magis tantum intrinſecus ſpectans quemadmoduʒ ⁊ illa plus extrinſecam amplectitur. Erat enim conueniens ut quemadmodum pars lune corporis accidentia deſignaret ſic ps ſolis anime proprietates moderaret̃ vtraq; in ore paren tum vtrũq; cõmunicans ea ſe ratione habentes vt die quidem pars fortu ne ducatus virtute precedat nocte boni ad animam ⁊ corpus ad compagi nem vtriuſq; ad nature ſecreta rerum altitudinem vimq; abſconditam: lõ geq; remotam cum ſumma diuinitatis ſpeculatione ac legum obſeruatio ne. Cum ad honores ⁊ gloriam atq; auraruʒ temperiem ducens has non nulli cõmutant ita vt eam que lune eſt ſoli atrribuant que ſolis lune ſed ra tio que expoſita eſt obtinuit. ¶ Pars ſaturni pars more ſũmitur die a gra du ſaturni ad graduʒ partis lune: nocte econuerſo adiectiſq; orientis gra dibus a princicio incipit ducit igitur mutationem ſaturni ad alteram re rum prouidentiam ⁊ memoriam ad ſegnitiam ⁊ deſidiam ⁊ tenacitatem ad perditam deceſſa degradata laborem: inopiam: agriculturam: edifi cia: nauigia: maleficia: carceres: catenas: metuʒ ſenectã: motũq; mortis.

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

¶ Pars iouis pars moralitatis ſumit̃ die a parte ſolis ad locũ iouis nocte
conuerſo adiectiſq; orientis gradibus a principio inchoat ducit itaq; more
iouis ad morũ compoſitionẽ gratiam ⁊ honeſtatẽ: iuſticiã: leges: honorez:
dignitates: prudentiã temꝑantiã: ſocietatẽ amicitiã liberalitatẽ rerũq; finẽ
¶ Pars martis pars ſtrennuitatis ſummit̃ die a marte ad partẽ lune no-
cte: conuerſo aſſumptiſq; orientis gradib⁹ a principio inſtituit̃ ducit ergo le
ge. Martis ad animoſitatẽ: maliciã: acumẽ: ſecuritatẽ: violentiã: iniquita-
tem: flagitia: crudelitatẽ: cõtrouerſias: pugnam: cedẽ: omneq; genus mor
tis acerbe. ¶ Pars ueneris pars amoris ſumit̃ die a parte fortune ad par-
tem celate de nocte conuerſo adiectiſq; orientis gradibus a principio inci-
pit ducit etiã more veneris ad uoluptates: delicias: iocos: cantilenas: ami-
citiã: gratiã aptitudinẽ: ad omnez iocũ ſuaue dulce: omneq; venerij officij
genus. ¶ Pars mercurij pars ingenij ⁊ memorie ſummit̃ die aperte boni
ad partem fortune nocte conuerſo adiectiſq; orientis gradibus a princi-
pio incipit ducitq; more mercurij ad ſolertiã: intellectũ: eloquentiã: de ince
ptiones mercaturã varia ingenia: omneq; ſtudiũ ⁊ artificiũ ad hũc moduz
Partes ſtellarũ hermes inueniendas tradidit quarũ hi ſunt generales du
catus ſingulares nãq; prout incidunt iudicioꝝ tractatibus reliquimus hic
vniuerſaliter de omnibus adijcientes vt ſint ſtellarũ ducatus pro locis ac
diuerſis actionibus omni tempore variant̃ ſic ⁊ partiũ ducatus locorumq;
mutationes in ducatus diſcretionẽ magnoꝑe ſeruari cõuenit.

De partibus ſignoꝝ Capl'm quartũ.

SEquit̃ vt deinceps partes ordinem⁹: dicem⁹ igit̃ ſumendi
ſingulas diuerſoꝝq; diſſonantiã in ſumẽdo tum quid re
ctius ſit poſtremo generales ſignoꝝ ducatus ꝑmiſſis tuz
paucis que antea neceſſaria ſunt. Sunt eni nonnulli qui
cum plures domcicilij vni⁹ partes inueniũt imperitie ne-
ceſſitate quadã inſũmẽdũ diſcordent. Quapropter id ex
aminandi cauſa exponenduz erat. Cũ ergo plures in hoc
artificio minus perſpicaces inueniant̃ nos hermetẽ ⁊ perſas plurimuz ſeq
mur que ſingulas ex huius ducibus in eodem naturaliter ducatu conſen
tientibus ſũmunt qui cuz ſingula domicilia diuerſis rebus varijſq; modis
alios atq; alios ducatus prebere vident nullam vnam partem tante reruz
diuerſitati deſignande ſufficere poſſe intellexerunt. Quapropter ⁊ ſingulis
prout opus erat pluries adinuenerũt partes diuerſa domicilioꝝ parciẽtes
officia. Que cum generaliter quidẽ in ipſius domiciliũ deſignatione com
municent. habent tamẽ ſpeciales ſuas ⁊ ꝓprietates: verbi grã. Mors qdez
genus: ſpẽs vero naturalis acerba in natura expectata repẽtina hiſq; ſimi
lia. vnde mortis domicilio qñq; erant neceſſaria genere quidem cõmuni-
cantes: ſpecierum vero diſtantia diſtantes: nec tñ ſingulis oĩm domicilioꝝ

2008 Ministerio de Cultura

officiſs ſue cuiq; tribuuntur partes vt quantum cum ſpecialis ſit numerũ et iniciorum nulla tñ ſeorſum mr̄m pars nulla iniciorum tradita reperitur ſeu ꝙ hic hꝰmodi inter ea determinarũt coma vellent ſeu ꝙ ſpeciali certitudie non inuenta generali officio relinq̄re mallent. Cum igitur has partes inda genus: ſingulariter quidem dare rõnem longum eſſet. verum partim data partim ſtudioſi ingenij relinquimus.

ORientiũ partium prima pars vite ſumitur inter ♃ ⁊ ♄. ♄ enim ⁊ ♃ ſupremi ſtellarum ac grauiſſimi vt rerum ſtatum firmant et producunt: humane quidem vite ſpacio magis accomodi reperiuntur: aſſumpto oriente participe ꝙ vite p̄eſt: die quidē a ♃ ad ♄ nocte ↄuerſo. Ducit igitur ad vitam corporiſq; ſtatũ ⁊ anime: ac ſalua quidez ad vite impendium corporis ſalutez anime gaudia ſpectat: corrupta ↄtra. ¶ Secunda pars ſuſtentationis atq; firmamēti: quomodo omne firmamentum ac ſtabilitas meliori fortioriq; fortuna perficitur: nulla vero par ☉ et ☽ fortuna eque in anima corporiſq; natura potens quorum amica atq; firma compages vite firmamentum eſt ſtabilitas: die quidē a parte ☽ ad partem ☉ nocte ↄuerſo ſumpta ab oriēte incipit ♀ parti cognata. Ducit autez ad nati formam ⁊ ſimilitudinem partuſq; modũ: ſalua quidez forme decorem corporis integritatē ⁊ valitudinē ſtatum decentem: habitudinē gratioſam: ceteraq; id genus comoda pficit itineribꝰ quoq; ſalubris ⁊ vtilis: corrupta ↄtra: que ſi duci paterna accliuis reperitur formā nati ad patris eiuſve generis ſimilitudinē effingit: ſi mr̄ne ad matrẽ eiuſve cognationis exemplar. Quotiens itaq; diſcernēdũ fuerit firmumue maneat quodlibet an mutabile accepto primuz oriente aut nati aut anni ſiue queſtionis eam partem amplectemur: que ſi fuerit in reſpectu dñi ſui aut cum orientis dño aliorumue cardinum pariter ⁊ accedens rem imperpetuum firmat: remota contra. Sin aũt vt accedens pariter infortunata: firmat quidem ſed detrimento ⁊ noxe: ſi fortunata fortune ⁊ gaudio Sin aũt vt remota ſimul ⁊ fortunata: mutabile quidē ſed deinde fortunaz conſecutaz infortunium ſi infortunata. ¶ Tercia ſenſus ⁊ rationis quoniā ☿ ſunt ingenium memoria diſcretio eloquentia ſapientia. ♂ vero acumen vigilantia leuitas: die quidē a ☿ ad ♂: nocte econuerſo ſumpta ab oriente incipit. Ducit igitur vterq; mutatione ad ſenſum diſcretionem eloquentiaz ⁊ ſapientiam ſicq; vel ipſa vel dñs eius cum orientis dño fuerit pariter cum aliquo loci teſtimonio. ☿ forti reſpecta copioſe rationis ſũmiq; ingenij promiſſum eſt: ſi ♂ multi acuminis ⁊ perſpicacitatis.

SEcundi partium prima opum ex opum ducibus ſumitur: die noctuq; a dño ſcdi ad ꝗ̄. ſcdi incipitq; ab oriēte. Ducit aũt ad queſtꝰ neceſſaria ⁊ victualia: ſalua quidez fructuoſa: corrupta contra. Non enim vſq; ad diuitiarũ copias aſpirat q̄ primorꝫ

2008 Ministerio de Cultura

ducum ſunt. ❡ Secunda pars cambiendi die noctuqꝫ a ♄ ad ☿ ſumpta ab
oriente incipit: hec itaqꝫ ſi et ipſa et dn̄s eius ad opum ducatum acceſſerint
ſimul corrupti plurima cambiendo diſperdūt: ſalui contra. ❡ Tercia inue-
niendi die a ☿ ad ♀: nocte conuerſo ſumpta ab oriente inchoat: ducit ad
caſuales inuentiones eoꝝ que decidunt ſiue obmiſcunt̃ qui q̃ꝫ in via aliq̃ue
id genus ſuum loco. Si ergo potens fuerit ſimul cum ☉ vel ☽ aut in eorum
amico reſpectu pariter in cardine querenti rem caſu vel obliuione perditaꝫ
inueniendam tribuit. Nam id quoqꝫ hoc modo ſtatuta multarum inuenti
onum promiſſum.

TErcij partium pars prima fratrum: qm̄ ♄ ⁊ ♃ primi ſtellaruꝫ
⁊ continui atqꝫ ♄ virtus retentiua: ♃ generatiua que duo pri
mordia ſunt omnis geniture. In omni vero generatiōe p̄mi
et continui ſunt fratres. Hermeti quidem eiuſqꝫ ſequacibus
die nocteqꝫ a ♄ ad ♃ ſumenda viſa: ſicqꝫ ab oriente incipere:
alijs nanqꝫ potius a ☿ ad ♃: ſed hermetis ſentencia grauior
Recte quideꝫ cum eorum vſqꝫ adeo concepta ſit fraterna ſocietas vt apud
veteres licet interdum ♃ ♄ filius: nonnunq̃ꝫ tamen et fratres memorentur
ambo celi parte geniti. Ducum igitur cum domicilij ſui domino ad ſtatus
fraterni ſocietates et amicicias negocia et amicicia que ſunt dn̄o ſuo ſigna
multe plis occuparit: multos promittit fratres: pauce pauca. Sic itaqꝫ fra
trum numero deprehendendo ſumetur quantum intereſt a parte vſqꝫ ad
domicilij dn̄m vel conuerſo per ſingula ſigna ſingulos numerando biptito
ſi interfuerit duplicato: quotqꝫ interfluūt ſtelle per ſingula ſingulis anume
ratis. ❡ Secūda numerū fratrum die noctuqꝫ a ☿ ad ♄ ab oriente incipit
hec itaqꝫ cum premiſſa dn̄is ſuis inter ſigna multe pauceue prolis fratrum
numerum diſcerunum. Numerus aūt per ſigna ⁊ ſtellas vel vſqꝫ ad annos
ſtellarum applicans: minores vel medios vel etiam maiores quibus etiaꝫ
reſpicientes iuxta annorum ſuorum numeros adijciunt. ❡ Tercia mortis
fratrum ⁊ ſororū die a ☉ ad gradum. 10. nocte conuerſo ſumpta ab oriēte
Hec igitur vt mortem fratrum innuit: cum vel ſignorum circuitum vel per
gradum dictum quorum prima adwara ſm tecit vocant vſqꝫ fratris ducē
vel ſororis peruenit vel conuerſo hoc ad illum periculoſum eſt.

QUarti partium prima pars patris: quoniaꝫ ♄ antiquitas: ac
maſculina natura vnde patrꝫ ducatum ſortitur: ſimiliter qm̄
omnis nati vite cauſa pater eſt. ☉ aūt vniuerſalis animantiū
vite auctor vnde ipſe in patris ducatum conceſſit Die a ☉ ad
♄ nocte ꝯuerſo ſumpta ab oriente incipit. Et ſi ♄ ſub radijs
extiterit vice eius ſuccedit ♃ Sunt qui cū id accidit eaꝫ inter
♂ ⁊ ♃ colligunt: ſed hermetis auctoritas grauior: quoniā nec ☉ id ducatū

2008 Ministerio de Cultura

prohibet et ♃ patris grauitati ♂ cognatior. Hec itaqꝫ cum hoſpicij ſui dño ad patris ſtatum fortunam ⁊ comoda ſpectat. Nam cum dño ſuo ſalua ac proſpera patris honorem et fortunas accumulant in cõmuni contra: ſicqꝫ fortunati vitam producunt correpti decurtãt. Hec etiam cum dño ſuo ipſi nato quoqꝫ regni ⁊ potentie dux eſt ❡ Secunda die mort(is) a ♄ ad ♃ nocte ꝯuerſo ſumpta ab oriente incipit: ducit ad cauſas ⁊ occaſiões mortis patꝝ Timenda quidẽ quotiens vel ipſam vel dñm eius anni patris conſequent aut eius ducem alteruter ❡ Tercia auoꝝ die a dño ☉ ad ♄ nocte conuerſo ab oriente inchoat. Q(ue) ſi ☉ interim ♌ graditur ſumitur a primo ♌ ad ♄: ſi alterutrum ♄ domiciliorum a ☉ ad ♄ nec intereſt vtrũlibet. ♄ interim ſub radijs fuerit aut extra. Hec ergo cum dño ſuo quotiens infortunia conſequitur auorum noxaȝ minatur cum fortunatis ſalubris ⁊ vtilis. ❡ Quarta p(ar)s genealogie ſumitur die a ♄ ad ♂ nocte econuerſo: adiectiſqꝫ ☿ de ſigno ſuo gradibus a principio inchoat. Hec itaqꝫ ſi cardinem tenet domino ſuo reſpecta aut ☉ ſaltim mediũue celi dño ceterumue cardinum dñis amica figura natum celſa nobilitate clariſqꝫ natalibus predicat: quantumqꝫ infra ſubſtiterit tm̃ degñet. ❡ Quinta hereditatũ hermet(is) die noctuqꝫ a ♄ ad ☽ ſumpta ab oriente incipit. Hec cũ dño ſuo ſalua ⁊ pſpera amplitudine agri frugumqꝫ abundantiam promittit: aduerſa contra. ❡ Sexta hereditatum perſarum die a ☿ ad ♃ nocte conuerſo ab oriente inchoans eiuſdẽ iudicij ❡ Septima agriculture die noctuqꝫ a ♀ ad ♄ ſumpta ab oriente inchoat: pſpera itaqꝫ ⁊ ipſa ⁊ dñis eius ſementi atqꝫ inſitionibus fructus multiplicat aduerſa contra. ❡ Octaua pars finis rerũ ſumitur die noctuqꝫ a ♄ ad dñm coniunctionis vel oppoſitionis iniciumqꝫ ab oriente ſumit que ſi cum dño ſuo in ſigno directi ortus incidit vitam actuſqꝫ nati ad beatũ finem pducit aduerſi atqꝫ in ſignis obliquis contra. Si autem variantur vt hoc in hoc ſignorum genere: ille in illo ad eundem ducatum ⁊ modũ variant: vt tamen locus partis poſtremum obtineat.

Quinti partium prima pars prolis ſumitur vt Hermeti placet die a ♃ ad ♄ nocte conuerſo: ſicqꝫ ab oriente deducta: quam hechil quideȝ die noctuqꝫ a ♃ ad ♄ ſumit. Obtinuit hermes q(uod) die parti vite: nocte parti fratrum cognata aptior ſit. Hec itaqꝫ diſtinctim vtrũ ne habiturus prolem ſit quiſpiam ſteril(is) futurus. Si enim pariter cum domino ſuo in ſigna fecunda inciderit prolem promittit: in ſterilibus negat. Sic ⁊ numerum filioꝝ diſterminat inter ſigna multe paucẽue prolis hac diſcretiõe habita: ſalua quideȝ datam prolem ſaluat: corrupta negat: ducit etiaȝ ad ſtatũ prolis q̃qꝫ apud parentes obtinet grãm. Sumpto deinde quantum intereſt a parte vſqꝫ ad eius dñm aut conuerſo q(uod) interfuerũt ſigna tot partus narrabim(us) biptitis tm̃ duplicatis ſinguliſqꝫ per ſingulas ſtellas ſi que interfuerũt annumerat(is)

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

2008 Ministerio de Cultura

¶Secunda pars hore nati numerumqꝫ natorum vt ſexus diſcretionis: qm̄ ♃ humor temperatus. ♂ vero calor voluptarius: oiſqꝫ generationis cauſa voluptas calorē humori tēperans: die noctuqꝫ a ♂ ad ♃ ſumpta ab oriēte deducitur. Nec itaqꝫ poſt premiſſa diſcretionem numerum natoꝝ metitur Quotiens enim deinde ♃ liber ꝛ fortis hanc partem vel corpore vel radijs conſequitur: partēꝫ reſtaurat que ſi in ſignum maſculinum inciderit plures maſculos edit: in femineo plures feminas. Si ergo ad ſecundam prolem ducit ꝛ ipſam ꝛ dn̄m eius conſulemus: procꝫ loci comoditate narrabimus deinde partis annos minores vel medios vel etiaꝫ minores pariter ꝛ cum reſpicientium additamentis. ¶Tercia pars prolis maſcule que quoniam ☽ infantia ♃ proles maſcula ſumitur: die noctuqꝫ ad ☽ ad ♃: incipitqꝫ ab oriente: hanc heckil a ☽ ad ♄ ſumit. Obtinuit hermes prout ♃ geniture q̄ꝫ ♄ promptius eſt que cum dn̄o ſuo proſpera nato honores ꝛ diuitias parat aduerſa contra. ¶Quarta pars prolis feminee die noctuqꝫ a ☽ ad ♀ cum proles femina ab oriente inchoans: hanc herchil nocte conuertit. obtinuit hermes prout vtraqꝫ no turna ☽ qꝫ die noctuqꝫ in ducatu fortioꝝ: que proſpera natura adornans honeſta ꝯnubia ditat: aduerſa contra: he due ꝑtes pro habitudine ſua in fratrem et ſororem vt alteri preferatur diſcernunt.

¶Quinta pars ſexum diſcernit aut nati aut naſcituri aut cuiuſlibet queſiti Sumpta nanqꝫ die a domino ☽ ad ☽ nocte econuerſo in ſigno maſculino maſculum: in femineo feminam iudicat.

SExti partium prima incomoditatis corporee atqꝫ paſſionuꝫ: hermetis: quoniaꝫ omnis dolor ſuperabundantiū qualitatū eſt merito ab infortunijs inquiritur die a ♄ ad ♂: nocte conuerſo ab oriente incipiens. Corrupta ergo et dn̄s eius multe paſſionis grauiumqꝫ morboꝝ cauſa eſt: ſalua ſalut[¶Scd̄a pars egritudinis aliorum die noctuqꝫ a ☿ ad ♂ ad eadem: omnia ducens preter cronicas. ¶Tercia pars ſeruorum: quoniam omnis curſus ac ſeruicia ꝛ ſubiectiones infimarum ſtellarum ſunt hermeti placet vt die noctuqꝫ a ☿ ad ☽ ſumatur ſicqꝫ ab oriēte incipiat ita vt cum dn̄o ſuo proſpera ſeruicijs copioſus queſtus conſequendos ꝓmittit: aduerſo laborē inutilem ꝛ penam parte proſpera dn̄s aduerſus queſtus quidē: ſed deinde penaꝫ: conuerſo contra: hoc in ſigno multe prolis multam ſubiectionem ꝛ ſeruitutem intendit in ſterili raram: hanc herchil nocte conuertit ꝛ zedamfroch die a ☿: ad partem fortune nocte conuerſo: legem hermes obtinuit.

¶Quarta captiuitatis die a domino ☉ ad ☉ nocte a domino ☽ ad lunam ſumpta ab oriente inchoat: hec libera fortunatis iuncta: familiariter confiſtens captiuitatem omnemqꝫ huiuſmodi anguſtiam vitat: corrupta penis ꝛ cruciatibus inuoluit.

2008 Ministerio de Cultura

SEptimi partium prima deſponſatiōis viri: qm̄ ♄ primacia ac naſa maſcula: ♀ feminea. Maſculus vero prior femia Hermeſ die noctuqꝫ a ♄ ad ♀ ſumēs ab oriente deducēs Hec itaqꝫ cū dño ſuo viri coniugia tractat. Salua quidez honeſtꝭ ꝛ egregijs thalamis ditans: corrupta contra: qm̄ ♃ fortis aut radios conſequitur deſponſationē cōſtituit. ¶ Secunda welitis die noctuqꝫ a ☉ ad ♀ ſūpta ab oriēte incipit. Harum duarum prima pars qua viri feminas alliciunt. ¶ Tercia pars coitus viri ſimilis. ¶ Huic ſimilis eſt quarta pars adulterij atqꝫ fornicationis viri. Omnium igitur ſimplex hec via. Libere ſiquidem ꝛ proſpere ſuis queqꝫ officijs vtiles ac ſalubres: aduerſe contra. ¶ Quinta ꝛ ſexta que in connubio femine ſumitur. Hermes primam que viri connubio data eſt conuertens recte eiuſdez etiam iudicia in huius ſexū transfert. ¶ Septima eiuſdem rei welitis die noctuqꝫ a ☽ ad ♂ ſumens ab oriente inſtituit quaz ceteri per ſe nocte conuertunt. ¶ Octaua ꝛ nona welis harū duarum pma pars qua femine viros alliciunt. Secunda pars coitus femine ſiłis eiuſdē ¶ Decia eſt pars adulterij atqꝫ fornicatiōis femine: ſiłr ꝛ harū oīm ſimplex conſilium. Nam ſalue quidem ſuis queqꝫ officijs comode: aduerſe contra. ¶ Undecima pars caſtitatꝭ femine die noctuqꝫ a ☽ ad ♀ ſumpta ab oriēte inchoat que ſigno firmo reperitur dño ſuo reſpecta: aut ſaltim fortunatis caſtam ac modeſtam parit biptito fortunata reſpecta ♀ quidem indulget inceſtam inde cohibet. In tropico fortunatꝭ viſa effreni ardore damnat: niſi quantum fortunate caſtigāt. Nam ſi pariter infortunijs eiuſdē alienis incontinentem edit ac forſan inuerecundam ſtortum. ¶ Duodecima pars coniugij vtriuſqꝫ ſexus ſumitur die noctuqꝫ a ♀ ad gradum cardinis occidentis: incipitqꝫ ab oriente que ſi infortunijs iuncta reperitur ꝛ reſpecta in fauſti federis omnium cuius dño aduerſe locato ſi pariter ♀ ♄ corrupta: aut ſub radijs nunqꝫ iunguntur. ¶ Terciadecima pars hore coniungendi die noctuqꝫ a ☉ ad ☽ ſumpta ab oriente inchoat: quā cum ♃ fortiſ corpore aut ſub radijs conſequitur coniugij dies inſtituitur eis dico quibus natale fundamentum conſiſtit. ¶ Quartadecima pars ingenij atqꝫ ſtudij componendi coniugium: die noctuqꝫ a ☉ ad ☽ ſumpta a ♀ deducitur que ꝓſpera id ſtudium ad optatum finem perducit: aduerſa contra. ¶ Quintadecima pars natorum die noctuqꝫ a ♄ ad ♀ ſumpta ab oriente incipit que cū dño ſuo fortunata honeſtis clariſqꝫ natis adornat: infelix cōtra. ¶ Sextadecia pars controuerſie die a ♂ ad ♃ nocte conuerſo ſumpta ab oriente incipit. Que ſi in oriente aut cum dño eius reperitur: aut in aliquo cardine natum litigioſum portendū: ſicqꝫ pariter corrupta litigijs damna ꝛ ſuplicia minat̄ Si vero cum dño in oriente oratorio officio dignitates conſecuturum.

2008 Ministerio de Cultura

OCtaui partium primam partem mortis:quoniam ☽ corporũ
conditionem ducit:octaua mortem: ♄ vero interitus: dolor
anguſtia ⁊ luctus Hermes ex his tribus eliciens die noctuqꝫ
a ☽ ad gradum octaui ſumptam:adiectiſqꝫ ♄ gradib⁹ a prin
cipijs ei⁹ ſigni inſtituit. Hec itaqꝫ ſi ⁊ ipſa ⁊ dñs eius corrupti
ſunt beniuolarum reſpectu mortez acerbam minantur:liberi
vero mitez:hanc alij inter ♂ ⁊ ♄ legunt Hermes obtinuit. ¶ Secunda ꝑs
ſtelle necantis: qm̃ orientis dñs animam ducit: ☽ corpus quo compages
vita eſt ſolutio interitus:die a dño orientꝭ ad ☽ :nocte conuerſo ab oriente
inchoat:huius dñm ſi ☽ ſola reſpiciens ſignum ſectorum membrorum oc-
cupat ꝑiter corrupta necat:libera de memoris truncat. ¶ Tercia parſ anni
metuendi die noctuqꝫ a ♄ ad dñm coniunctionis aut oppoſitionis ſumpta
ab oriente inchoat. Hec itaqꝫ atqꝫ dñs eius cum domino orientis corrupti
natos frequentes morbos corporis leſiones opum damna minantur quã
cum annus nati conſequitur aut illa ad oriens eiuſue dñm vel ſignorũ cir-
cuitum vel per gradũ ductum ꝑuenit minarũ effectuz inſtaurat. ¶ Quarta
pars loci metuendi die a ♄ ad ♂ nocte conuerſo ſumpta a ☿ ſigno incipit
Hec cum orientis dño infelix in eo ſigno ducatus ſui officiũ tractat. Itaqꝫ
cum vel annus nati ab oriente ad eam partem applicat:aut conuerſo pars
ad oriens eiuſue dñm vtrolibet applicationis genere peruenit crebris diffi
cultatibus:hominẽ grauibuſqꝫ impedimentis inuoluit:huc ſi inforuna ac-
cedunt decrementi paſſionem:atqꝫ ſupplicij mina ei preſertim loco cum ei⁹
ſigni ducatus preeſt. ¶ Quinta pars anguſtie die a ♄ ad ☿ nocte conuerſo
ſumpta ab oriente inchoat. Hec cum dño ſuo infelix: quotiens anno nati
deprehenditur aut ipſa illum grauiter aduerſat̃ niſi fortunate intercedant
que ſi fortes fuerint deinde liberant. Hec ſi in natali cum orientis domino
reperitur omnem vitam infauſtam deducit.

NOni partium prima pars itineris die noctuqꝫ a dño noni ad
gradum noni ſumpta ab oriẽte inchoans nati itinera metit̃
itinerumqꝫ negocia. ¶ Secunda pars negocij die a ♄ ad. 15
gradum ♋ :nocte conuerſo ſumpta ab oriente inchoat. Hec
cũ in ſignis aqueis nauigijs fecundos ꝑat queſtus:corrupta
metu et pericul' damnat in eo gradu cum ♄ reperitur ipſe eſt
orientis gradu vicem ſuſcipit. ¶ Tercia pars religionis die a ☽ ad ☿ nocte
conuerſo ſumpt a ab oriente incipit. Hec cum dño ſuo orientis dño iuncta
dumtaxat liber o vitam nati religionez ⁊ honeſtatẽ ornat: corrupta contra
¶ Quarta pars ꝓuidentie die a ♄ ad ☽ nocte conuerſo ſumpta ab oriente
inchoat. Ducit aũt aſſenſum memoriam diſcretionem prouidentiam ꝓprie
♄ orientali ſuꝑ terram ſua recepta aut ☽ potenti amice reſpecta ¶ Quinta
pars ſcientiarum:qm̃ ♄ firmamentũ ⁊ memoria: ♃ prudentia ⁊ intellectus

2008 Ministerio de Cultura

Mercurij ingeniū ſcripture ⁊ eloquentie recte ex his tribus ſumit̃ die a ſa/
turno ad iouem nocte cōuerſo: atq; a mercurij ſigno deducta ad alterā ſa
pientiā artificia variaſq; ſcientias ducit magiſq; ſalua ducibus: his fortibꝰ
amice recepta. ¶ Sexta fame ⁊ hiſtoriarū die a ſole ad iouē, nocte cōuerſa
ſumpta ab .o. inchoat que in cardine mercurio aut veneri aut oriētis dn̄o
reſpecta: hiſtoriarū atq; rumoꝝ capacitatē acuit memoriā firmat ꝓnuncia
tionē expedit. ¶ Septia rumoꝝ inter verū ⁊ falſum diſcretiōis die noctuq;
a mercurio ad lunā ab .o. inchoās que cum in cardine aut ſigno firmo ſeu
directi ortus reperit̃ verū indicat minus aliter.

Decimi partiū prima principatus ⁊ potentias nati qm̄ ſol
lumē diurnū nati vite honori atq; potētie ꝑeſt: luna vero
nocturnū: ſecunda virtute ſolē ſequens. Ex his atq; prin/
cipatibꝰ eoꝝ ſumit̃ die quidē a ſole ad principatū nocte a
luna ad eius principatū ſicq; ad oriētē deducit̃: hec ergo
ſi in ſūmo aut cū ſtellis fortibꝰ familiariter conſiſtentibus
reperit̃ nato principatū grauēq; potentiam ꝓmittit. Qꝫ ſi
die ſol nocte luna principatus ſui gradum occupauerit cum gradu oriente
duca tū obtineret ſimul itaq; ſi familiariter conſtiterint ſuiq; officij ꝑticipeſ
honoris ⁊ potentie promiſſuz. ¶ Secūda regis die a marte ad lunā nocte
cōuerſo ſumpta ab .o. inchoat hec cum dn̄o ſalus orientis atq; decimi do/
mini ꝑmixta aut regē magnū parat aut virum reginee auctoritatis ⁊ reue
rentie. ¶ Tercia conſiliū regis atqz primatū curie: quoniā mercurius in dā
do ⁊ accipiendo ſcripturis eloquētie ⁊ conſilijs preeſt. Martis aūt vis mi
ne iniurie terror atq; tormenta die a mercurio ad martem nocte conuerſo
ſumpta ab .o. inchoat proſpera igit̃ ⁊ dn̄s eius ⁊ ipſa cum orientis dn̄o na/
to eiuſmodi officia atq; dignitates offerunt. ¶ Quarta regis ⁊ facultatum
atqz victorie eius die a ſole ad ſaturnū nocte cōuerſo ſūpta ab .o. inchoat.
Qꝫ .ſ. ſub radijs fit iupiter vicem ſuſcipit hec quoq; nato regi honor ⁊ dux
eſt magiſq; duci dn̄o ꝑmixta atqz oriētis in eius ſigno ſi pariter oriētis do
mino teſtimonium fuerit cuncta optata demum conſequenda promittit.
¶ Quinta ſubite exaltationis die a ſaturno ad partem fortune nocte con/
uerſo ab .o. inchoat que ſi tam orienti q̄ fortunatis accōmoda extiterit na
tū ſubito eleuat. ¶ Sexta auctoritatis magniq; nom̄is die noctuqz a mer/
curio ad ſolē ab .o. inchoans graui auctoritate ⁊ amplitudine natū predi/
cat. Qꝫ ſi cum ſtella .10. participe reperit̃ diuicias amplamqz potentiā ma
chinat̃. ¶ Septima curie regis ⁊ milicie die a marte ad ſaturnū nocte con
uerſo ſumpta ab .o. incipit ſi cū dn̄o ſuo orientis dn̄o miſcet̃ natū curie re/
gis inſerit. ¶ Octaua regis atqz operis nati quoniā ſaturni labor lune offi

2008 Ministerio de Cultura

cia die noctuq; a ſaturno ad lunam ſumpta ab.o.incipit que proſpera cu; dño ſuo regnu; ⁊ potentiã parat ſicq; pariter in geminis aut virgine egregia opera celſaq; artificia. ¶ Nona mercature aut manualis operis die a mercurio ad venerem nocte conuerſo ab.o.inchoat ducit igit̃ cum domino ſuo ad artificiũ officia pulchrior natiq; operis vt ſunt artificia ⁊ id genus cum lanifica precioſa veſtiũq; ⁊ ornamentorum apparatus his ſimilia. Tum etiam gemmarũ ⁊ ſpecierũ diuerſorumq; genera mercatura. Que cu; dño ſuo orientis dño permixta ſubtili manuũ aptitudini queſtus ⁊ honores promittit. ¶ Decima mercature iuxta alios perſas aperte ſolis ad partem lune nocte conuerſo ab.o.inchoat hec cum premiſſa in reſpectu mercurij cum receptione natum mercature officio additum ſicq; pariter proſpere mercaturis copioſos queſtus aduerſe contra. ¶ Undecimi ineuitabilis operis die a ſole ad ioue; nocte ab.o.inchoat que orientis dño permixta nato neceſſitati operando imponit atq; in patientẽ ocij animi. Sic igitur proſpera queſtus aduerſa damna parat.

Undecimi partiũ. ¶ Prima pars diuiciarũ poteſtatis, ⁊ quoniam partes luminũ originis ſue rationi ceteris omnib[9] virtute preeminent recte die aparte fortune ad partem boni nocte conuerſo ſumpta ab.o.inchoat: hec cum fortunatis in loco ſuo recepta magiſq; in. 10. aut. 11. infortunijs auerſis nato perpetue fortune diuiciarũ ⁊ honoris fundamentũ. ¶ Secunda gratie atq; honoris recte vt prima atq; ex eiſdem luminũ partibus ſumpta ſi cum fortunatis aut in earum domicilijs ſeu principatu ſiue trigono reperit̃ natum amabilem ⁊ dilectũ multa replet gratum infortunijs vero eiſdem ex partibus odioſum. ¶ Tercia reuerentie ⁊ auctoritatis die aparte fortune ad ſole; nocte conuerſo ſumpta ab.o.inchoat que ſi ſoli atq; ioui recepta aut ceteris fortunatis pariter ⁊ dño orientis amice reſpicienti[9] natum ſumma reuerentia ⁊ auctoritate tam coram principibus q̃ pro populo predicit de quibus quantũ defuerit tantum infra ſubſiſtet. ¶ Quarta deliberationis die aparte fortune ad iouem nocte conuerſo ſumpta ab.o. inchoat que cum orientis dño aut in eius reſpectu ſalua natum rõnabili deliberatione in rerum diſpoſitione ad ſumma; auctoritatem ⁊ honorem effert potiuſq; fortunatis reſpecta: infortunijs vero ſine orientis dño contra. ¶ Quinta voluptatum ⁊ deliciarum die aparte fortune ad partem futurorum nec conuerſo ab oriente incipit quam ſi locus ſaluus tenet conſecuturũ deſideria ⁊ ſupaturum ſed aduerſos ſubcubiturũ tradit. ¶ Sexta ſpei die a ſaturno ad venerem nocte conuerſo ſumpta ab oriente inchoat hec cũ dño ſuo felix in loco ſuo proſpero omnẽ ſpem pducit aduerſa cõtra

2008 Ministerio de Cultura

¶ Septima amicitie quoniā oē frequens officiū ꝓſertiʒ lune ꝛ mercurij q
inter amicos plurimū variatᷓ die noctuqꝫ a luna ad mercuriuʒ ſūpta ab.o.
inchoat hec cuʒ dn̄o ſuo ꝛ re ꝛ loco ſalua pariter in ſignis tropicis q̄ꝫpluri-
mos ſociat amicos. Sicqꝫ pariter ꝛ ipſa ꝛ dn̄s eius felices his amicitijs nō
ſolum honeſtatē verū ampliſſimas etiā vtilitates pollicetᷓ ſicqꝫ deinde ſimul
ꝛ recepti eas amicitias ꝛ ſocietates internis ꝑpetuis beniuolentie vinculis
¶ Octaua neceſſitatis die noctuqꝫ a parte celati ad mercuriū ab.o.inchoātᷓ
ducit ad mutuā amicoꝝ ac ſocioꝝ beniuolentiā ac caritatē huius atqꝫ oriē
tis dn̄i alter in alterius exitio aut caſu ſiue in ſignis inimicis nato grauem
penuriā ac difficilē egeſtateʒ minantᷓ. ¶ Nona habitudinis die noctuqꝫ a
luna ad mercuriū ab.o.inchoans hec cū dn̄o ſuo partim fortune oriētiſqꝫ
dn̄o per mixta natū opum habundantia ac deliciaꝝ affluentia beat. ¶ De
cima ingenuitas animi ꝛ libertatis die a mercurio ad ſolē nocte conuerſo
ab.o.inchoans que ſi fortunatis iuncta aut reſpecta maximeqꝫ ioui aut ſo
li amice ligata reperitᷓ ꝛ ipſa ꝛ dn̄s eius inſignis ingenuis egregiū natuʒ in-
genio nobili animo celſa amplaqꝫ ingenuitate predit: infortunijſ impedita
contra. ¶ Undecima gratie ꝛ familiaritatis die a ioue ad venerē nocte cō
uerſo ab.o.inchoans hec cū dn̄o ſuo fortunatis maximeqꝫ ioui iuncta vel
reſpecta natū amabilē ꝛ in omni officio gratioſum reddit: infortunijs retē
ta contra.

DUodecimi partiū. Prima pars inimicoꝝ iuxta quoſdaʒ die
noctuqꝫ a ſaturno ad martē ſumpta ab.o.inchoat. Secūda
pars inimicoꝝ ſm hermetē die noctuqꝫ a dn̄o domꝰ inimico
rum in gradū domus inimicoꝝ ab oriente inchoans he due
in tetragono aut oppoſitione dn̄oꝝ ſuoꝝ aut dn̄i orientis na
to plurimos irritant inimicos. Tercia laboris ꝛ pene die no-
ctuqꝫ a parte celati ad partē fortune natuʒ grauibus ꝛ inutilibus damnat
laboribus.

NUnc ea q̄ extra ſtellarū atqꝫ domicilioꝝ ordinē ſeorſuʒ neceſ
ſitate quadā adhibite tractātᷓ exequi ordo poſtulat. E quibꝰ
prima ꝑs halhileg cuiꝰ inuentioni primū diſcriminari ꝯuenit
vtrū cōiūctionē an oppoſitionē natꝰ ſequatᷓ. Quo facto vtra
libet ꝓceſſerit ab eius gradu atqꝫ pūcto vſqꝫ ad gradū ꝛ pun
ctū lune ſumpta adiectis oriētis gradibꝰ a principio inchoa
bit hec igitᷓ ꝛ ipſa halhileg ꝑ gradū ductū ꝛ ꝑ ſignoꝝ circuitū ꝓducetᷓ. Sicqꝫ
vt ad vtrālibet ſtellaꝝ applicāt ex natura ꝛ effectu afficitᷓ aput infortunia q
dē difficultatibꝰ atqꝫ incōmodis vn̄ nōnullis ex eis q̄ artificio opaʒ dabāt
cū hac ignorata diuerſoꝝ inuita ꝑ diuerſos terminos caſuū iō plerūqꝫ con
ſtaret: nec tn̄ ceteris circūſpectis ſinguloꝝ cām reꝑhenderent: hanc tandeʒ
aduerterunt ſicqꝫ per ordinē ꝑducentes vſitatis ceterarū exꝑimentis huic

BIBLIOTECA DE

2008 Ministerio de Cultura

prima poſt alhileg per motus ac ſpei loca ⁊ tempa auctoritatē intellexerūt
❡ Secūda corrupti ac morbidi corporis die a parte fortune ad martē no-
cte cōuerſo ſumpta ab or incipit hec cū orientis dño ſi alhibetu aut i ſigno
humido natū groſſe habitudinis ac morbidū edit. Si vero preter orientis
dñm cum marte aut mercurio tenere habitudinis: nec minus corrumpit
❡ Tercia milicie die a ſaturno ad lunā nocte cōuerſo ſūpta ab.o. inchoat
quod parti regis particꝫ opis nati ac ſenſus ⁊ puidentie cōueniēs eēt hec
in exagono martis aut iouis aut infortuniorꝫ domiciliis fortibꝰ recepta na
turꝫ feritate graui belli cām indicat. ❡ Quarta audacie in die a dño aſcētis
in ☽ nocte conuerſo ab oriente inchoat: hec ſi in aſpectu ♂ vel ♃ fuerit ani
moſitatem audaciamqꝫ tribuet. ❡ Quinta fraudis doli aſtucie omniumqꝫ
id genus mercurialiū virtutū que qm̄ anime ſunt parſqꝫ celati ꝑ ceteris ad
aiam faciēs ſumit die a mercurio ad partē celati nocte cōuerſo ſicqꝫ ab.o.
inchoat hec orientis dño ꝑmixta natū eiuſmodi virtutibꝰ inſtituit. Itaqꝫ
proſpera quidem cōmoda: aduerſa contra. ❡ Sexta loci negocij quoniā in
oī negocio plurimū infortunata meciunt. Mercurio autē in dñij negocio
participatio ex his tribꝰ ſumit die noctuqꝫ a ſaturno ad martē ſicqꝫ a mer-
curio inchoat. Que ſi die marte nocte ſaturno libera repit negocij prouen
tum indicat ⁊ effectū contra corrupta. Adhibet principaliter atqꝫ ſingula-
riter eis negocijs quorꝫ genus indiſcretū nomenqꝫ ignotum vt ſit in tacitis
queſtionibꝰ: nam incertis ſuis eiuſqꝫ ducibꝰ pticipat ❡ Septima neceſſitat
⁊ obſtaculi iuxta egiptios die noctuqꝫ a marte ad gradū part fratrū ab.o.
inchoans. ❡ Octaua iuxta perſas die noctuqꝫ a pte amoris ad mercuriū
he due cū infortunijs proprie cū ſatur no paritenqꝫ uel ipſo vel dño eius ori
entis dño ꝑmixto natum in negocijs ſuis inuoluerit atqꝫ impediunt graui
buſqꝫ paſſionibus vacuo labore damnoſiſqꝫ decremētis afficiūt. ❡ Nona
remunerationis die a marte ad ſolem nocte ꝯuerſo ab.o. incipiens hec in
cardine aut accedenti cum orientis dño natum dapſilem multeqꝫ remune
rationis predicat aliter in gratum. ❡ Decima veracis operis die a mercu-
rio ad martē nocte conuerſo ſumpta ab.o. inchoalis hec accedens ⁊ pro-
ſpera natum in omni actu ſuo fidelem re ctū veracem ipſiqꝫ omnia recte ꝑ
uentura iudicat accedens aūt ⁊ aduerſa recte prouētura ſed damnoſe. re-
mota vo vel in ſigno mobili nec etiā explicaturū aliqd omni igit ſua eiuſqꝫ
officia ⁊ ducatus ꝑ diuerſos tracratus in genezia annalibus queſtionibus
operum atqꝫ negociorꝫ inſtitutionibus p rout incidūt diuerſi autores exe-
quent: nec enim vniuerſos ducatus oīm vnū aliquid volumē ꝯtinet. Qua-
propter ⁊ nos generales tantū hic. Nam ſingulas locorꝫ ⁊ cōſtellationum
varietas indicat nec in tantū vſqꝫ a rōne theorice digredi fas erat excepto
quantū reſtat quod vt locus exigit expeditū. Non longe abhinc tractatus
finē cōcludet. Hic albumaſar vt pluriqꝫ faciunt ſeu multitudinis cauſa ſeu

2008 Ministerio de Cultura

vt minus diligentibus ſatis faciat omniũ partiũ numerũ a primordio reite
rans omniũ inuentionez ternãqꝫ originẽ denuo inſtaurat. Quod ne nimia
beniuolentia nimiã pararet prolixitatẽ. Nos tãqꝫ nil faciens tranſeundũ
duximus: cũ nil quippe alius nec aliter ꝙ̃ dictũ eſt oportet. Nam ſi minus
iudicat exemplari in ſingula ſua lecto induſtrie conceſſurũ oppinor. Qua-
propter ad ſequentia tranſeamus.

De conuentu partium.

His itaqꝫ diſpoſitis de conuentu partiũ exponendũ aliquod
videt duobus enĩ modis accidit pleraſqꝫ in eiſdem conueni
re locis: aut ex eo ꝙ eodẽ modo atqꝫ ex eiſdem principijs ſũ
munt: aut ꝙ licet diuerſa habeant principia eiuſdẽ tamẽ nu
meri atqꝫ termini in eadem incidũt loca atqꝫ he quidẽ locis
cõmunicent proprios tamen non relinquunt ducatus. Uer-
gratia pars veneris pſqꝫ vite in idem punctũ incidũt: huic ſi venus teſtat in
parte vite ad mẽbrorũ perfectionẽ corporis ſalutẽ ⁊ fortunã in propria ve-
parte ad amorẽ delicias ⁊ voluptatẽ ſpectat atqꝫ in hunc modũ.

De ducibus partium.

Nunc duces partiũ generales ſequemur Nam ſpãles ꝑ quarũ
cũqꝫ dignitatũ quibus incidunt officio in eis libris quib⁹ ar-
tificiũ inſtituit altius indagamur. Primũ itaqꝫ ſigno partis
circuliqꝫ loco notato cõſequenter pſpiciendũ eſt ſingularive
ducatu fruat an plurali habere nãqꝫ poteſt duces poſt vnuꝫ
duos vel tres non plures vnũ quidẽ vt pars itineris cum do
micilio itineris incidit ipſum tñ eius ſigni dominum ſicqꝫ per cetera duos
cum alibi alterum ſcilicet itineris dominũ alterũ ſigni cui incidit: habet aũt
⁊ alter duos cũ inter duos ſumpta in alterutrius domiciliũ incidit quorũ
prior dñs eius. Nam extra vtriuſqꝫ domicilia vſqꝫ ad tres peruenit duos
ſcilicet inter quos ſũmit terciũqꝫ dñm eius partis igit virtus integra eſt cũ
eam⁹ vnũ ſequit ducẽ ipſius reſpectu iuuat. Ea vero que duos aut vtriuſqꝫ
aut eius ſaltem cuius domiciliũ poſſidet. Nam ea que tres aut omniũ aut
ſaltem plurimũ ⁊ forciorum. Non tamen eque virtutis vt vterqꝫ vel omni-
bus reſpecta ſed proximi. Quibus quantũ defuerit tante debilior qd vt re-
ſpiciũt ſi aut in caſu ſuo fuerint aut retrogradi: hiſqꝫ ſimilib⁹ impediti par-
tis ducatum debilitant infectũqꝫ relinquunt. Reſpectus itaqꝫ ſi amicus eſt
optata libere ſpondet. Inimicus vero rei dono paſſiones miſcet accedunt
⁊ ſtelle naturaliter ad partium ducatũ ſpectantes: vt parti operuꝫ ſi dñi ſui
reſpectus defuerit accedet iupiter parti deſpõſationis ven⁹: ſeruicij mercu-
ri⁹: ſicqꝫ ꝑ cetera. Qꝫ ſi reſpiciũt dũtaxat fortunati ⁊ recepti atqꝫ in cardine
partis effectũ parãt lꝫ nec duꝫ integre neqꝫ id ſi nõ alienũ amminiculo ho-
mis quidẽ nõduꝫ in aliqua ſua dignitate ſint: ignoti vero ſi extra. Si vero

2008 Ministerio de Cultura

aut infelices aut incorrupti ſint aũt nõ recepti aut remoti rem quidẽ ſimi-
lant nec tamẽ perficiunt. Igiť impediẽs ſi ſatnrnus eſt ideoqꝫ retrograd⁹
inimicos impedimẽto ꝑtendit: mars cõtrouerſias: mercuri⁹ infelix merca
turã aut ſcripta: luna aliquos rumores: ven⁹ mulierũ genus: ſol iura prin-
cipiũ: iupiter iudiciũ vł legẽ: caput vo de magnatib⁹ aliqđ: cauda de vulgo

De eoꝝ inuicẽ inuentione.

Poſtremo inter hos oẽs hos duces alioꝝ ex alijs loca depre
hendẽda. Eſt eñi oĩno quaterna oĩm partiũ ſubſtantiũ poſt
eſt dux a quo numeri ſumiť iniciũ: ſecũdus ad quẽ: terci⁹ eſt
locus a quo: quartus eſt in quẽ incidit. Sunt igiť oẽs hij ea
adinuicẽ cõſtituti vt tribus determinatis duoqꝫ ducib⁹. Si
forte orientis gradus ignorať ſumeť quantũ aũt eſt a tercio
ad quartũ a ſecundo duce cõtrario deduceť. Unde ad primi locum ꝑueni
re neceſſe eſt. Cũ aũt ex tribus alijs ſecũdũ inſequimur ſumeť itẽ quantum
intereſt a tercio duce ad quartũ deductũqꝫ a primo ꝑ ordinem ad ſecundi
gradũ peruenit. Exempli cauſa ſole primo duce. 18. gradus arietis tenen-
te luna. Secũdo. 20. leonis. Tercio geminis oriẽtis gradu. 15. Quarto ꝑ-
tis fortune loco in. 18. libre gradu. Itaqꝫ ſi ex reliquis oriẽtis gradũ inue
ſtigamus ſummim⁹ a ſole ad lunã fiuntqꝫ. 123. gradus. Totũ igiť a gradu
partis contra ſignoꝝ ordinẽ deducimus. vnde in. 15. geminoꝝ ꝑuenire ne
ceſſe ſit. Si vo ex reliquis ſolẽ legimus ab orientł gradu ad partis locum
fiuntqꝫ. 123. gradus qđ a gradu lũe contra ordinẽ deducti ad. 17. arie-
tis gradũ ꝑueniunt. Nam ſi lunã ex religs indagamur ſũmim⁹ itẽ ab orien
tis gradu ad partł locũ fiuntqꝫ. 123. gradus. Totũ igiť a gradu ſolis ꝑ or
dinem deductũ ad. 20. leonis gradũ peruenit.

Opus introductorij in aſtronomiã albumazaris abalachi explicit feliciter
Erhardi ratdolt mira imprimendi arte: qua nuper venetijs nunc auguſte
vindelicoꝝ excellit noĩatiſſimus. 7. Idus Februarij. 1489.

2008 Ministerio de Cultura

2008 Ministerio de Cultura

2008 Ministerio de Cultura

2008 Ministerio de Cultura

2005 Ministerio de Cultura

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO

2008 Ministerio de Cultura

Obs
Núm

2008 Ministerio de Cultura

3445

[illegible]
IN ASTRONOMIAN
ALBUMASARIS

atorio de Ma
BIBLIOTECA
2124
1889